

Thiên Kim

PHƯƠNG PHÁP trồng & chăm sóc Hoa Lan

NHÀ XUẤT BẢN MỸ THUẬT

Phương pháp trồng và chăm sóc HOA LAN

Thiên Kim

Phương pháp trồng và chăm sóc
HOA LAN

NHÀ XUẤT BẢN MỸ THUẬT

Thế giới loài lan

Mọi người trồng lan đa số vì vẻ đẹp kỳ diệu và đa dạng từ hoa của chúng. Từ những bông hoa đẹp nhất của giống Cattleya Nam Mỹ với cánh hoa sáng tươi, to, màu hoa cà và hồng tím; vốn là bậc vương giả trong thế giới loài lan đến những loài khác rất kỳ lạ và đôi khi có những loài có những mùi khó chịu, đặc biệt là loài Bulbophyllum. Ở giữa hai thái cực đó là rất nhiều những loài lan độc đáo, với muôn ngàn vẻ đẹp rực rỡ. Từ vô số những chủng loại này mà người ta đã phân loại ra thành rất nhiều nhóm lan khác nhau.

"Phương pháp trồng và chăm sóc hoa lan" giúp bạn khám phá thế giới loài lan từ sự tiến hóa của chúng trong thế giới tự nhiên, đến sự kiện lần đầu tiên phát hiện, trồng tỉa chúng và vô số các chủng loại mà chúng ta có thể trồng hiện nay. Chúng tôi sẽ thảo luận chi tiết về việc trồng tỉa chúng để các bạn có một cái nhìn khá rõ về những yêu cầu này.

Tại sao phải trồng lan?

Lan có thể vừa quyến rũ vừa trêu ngươi, vừa hấp dẫn vừa làm cho chúng ta cảm thấy thất vọng. Chúng không ngừng tạo ra sự thích thú khi bạn làm quen với một loại lan đã được chọn lựa để nuôi dưỡng và chăm sóc thường xuyên. Việc phun sương mỗi ngày, tưới cây và cung cấp dưỡng chất mỗi tuần cũng như quan tâm liên tục đến những yêu cầu về mặt trồng tỉa chẳng hạn như ánh sáng, độ ẩm và môi trường cần thiết cho cây lan của bạn, là một quá trình rất hữu ích. Bạn sẽ nhanh chóng thấy mình muốn trồng thêm nhiều loài lan khác, mở rộng bộ sưu tập để trồng thêm một số loài lan quý hiếm cũng như những loài phổ biến hơn. Qua thời gian, bạn sẽ trở thành một chuyên gia về việc trồng tỉa và chăm sóc bộ sưu tập lan của riêng bạn và cảm nhận được sự vui thú hài lòng trong việc ngắm nhìn kết quả từ công lao chăm sóc của mình.

Nhiều loại lan lai tạo thú vị, chẳng hạn như loài Phalaenopsis Ánh dương Ngọt ngào này, đã được nuôi trồng xuất phát từ các chủng Phalaenopsis Violacea lấy từ đảo Borneo, Indonesia. Kết quả lai tạo thường cung cấp nhiều loài hoa có màu sắc phong phú, cành ngắn, gần với thân cây, mỗi lần chỉ nở một hoa.

NHỮNG BƯỚC ĐẦU TIÊN

Lan là một loài cây có tính thích nghi khá tuyệt vời, có thể trồng trong bất cứ môi trường nào một cách dễ dàng. Điều này luôn làm ngạc nhiên những người lần đầu tiên tiến hành việc trồng lan. Kết quả của việc trông thấy những dấu hiệu ban đầu của bông hoa - những mầm xanh nhỏ lú ra từ thân cây - là một hiện tượng đặc biệt, chỉ nhường bước cho hiện tượng cuối cùng khi hoa nở rực rỡ. Những bông hoa này vẫn liên tục khoe sắc trong nhiều tuần, mang lại cho bạn niềm vui mỗi ngày

Lan là một loài thực vật có tuổi thọ dài: một khi đã sống ổn định, chúng có thể tồn tại qua hết cuộc đời của bạn và còn hơn thế nữa, với điều kiện chúng không chết hay suy yếu đột ngột vì không được chăm sóc đầy đủ. Loài lan luôn có khả năng thích ứng cao, chúng vẫn tiếp tục nở hoa trong những điều kiện khắc nghiệt và ngay cả khi hoàn cảnh trở nên quá khắc nghiệt khiến chúng có thể chết thì chúng vẫn nở ra những bông hoa sặc sỡ cuối cùng, trong việc cố gắng duy trì nòi giống thông qua việc tạo hạt.

Một thế kỷ trước đây, người ta phải bỏ ra rất nhiều tiền để mua các chủng lan đặc biệt, biến việc trồng lan thành việc chỉ dành cho giới giàu có, mọi người đều

nghĩ lan là một loài cây rất khó trồng, cần phải có các chuyên gia và môi trường nóng ẩm của nhà kính được thiết kế đặc biệt.

Ngày nay, lan được bán phổ biến khắp nơi, các cửa hàng bán hoa cũng như những vườn ươm đặc biệt, nơi mà bạn có thể mua rất nhiều chủng loại khác nhau. Lan nở rộ trên bục cửa sổ các căn hộ, văn phòng, khách sạn và trong những nhà kính nhỏ của những người trồng hoa chuyên nghiệp.

Ba loài lan phổ biến

Loài lan mà bạn thường thấy được trồng trong nhà nhất là loài Phalaenopsis (lan Hồ Điệp) xinh đẹp, màu nhạt hoặc chấm đen, có vân hoặc một màu giản dị. Trong những năm gần đây, loài lan này được nhiều người chú ý và trở thành giống phổ biến được trồng trong nhà. Qua sự kết hợp giữa màu trắng với màu hồng và vàng, loài Phalaenopsis có 3 đến 4 cánh hoa lớn, cong, hấp dẫn, từ màu tối đến xanh vừa và những chùm rễ trắng, to, thường có khuynh hướng mọc lan ra khỏi chậu hoa. Loài này thường được đem bán dưới dạng những cánh hoa cắt rời, mỗi lần như vậy chúng có thể vẫn còn tươi trong nhiều tuần và trước khi những cành đầu tiên tàn héo, ở phần đáy thường xuất hiện những nụ mới hứa hẹn một đợt hoa khác trong những tháng sắp tới. Loài này rất phù hợp để trồng trong nhà, nơi mà chúng không phải chịu tác động trực tiếp của ánh nắng mặt trời, những cơn gió lạnh hay bị đông cứng trong những đêm lạnh giá.

Một loài lan thường thấy được trồng ở những không gian thoáng đãng là loài Cymbidium (Địa lan) Trong nhà hoặc trong nhà kính, những cây lan to lớn này có tán lá dài, giống như loài cây nhiệt đới thường mọc rủ phía sau một tá những chùm hoa, vốn mọc trên những cành khá cao. Với vô số màu sắc, các chủng lan này dường như là vô tận, riêng loài có màu xanh dương cho đến nay vẫn làm những nhà lai tạo giống thất vọng. Cymbidium thường nở hoa vào mùa đông và xuân, vào những lúc mà màu sắc rực rỡ của chúng tương phản một cách thú vị với khu vườn trơ trụi ở bên ngoài. Thông thường các bông hoa của chúng vẫn tươi tốt trong nhiều tháng.

Nhiều loài lan khác cũng có thể sống tốt trong nhà với một sự chăm sóc tối thiểu, nhưng ít có loài nào có thể so sánh với loài Miltoniopsis hay còn được

Những bông hoa tuyệt đẹp của loài Miltoniopsis Faldouet có những cánh hoa màu đỏ hạt dẻ với các cánh môi màu trắng, viền màu hoa cà cùng những chấm và vạch nâu sẫm.

mọi người yêu mến gọi là lan bướm. Thân nhỏ với những bông hoa lớn, loài lan này cung cấp cho mùa hè một một hương vị thanh nhã. Bạn có thể tìm mua loài lan này hoặc những giống tương tự trong các cửa hàng lan địa phương, mang một hoặc hai cây về nhà, bạn sẽ không bao giờ cảm thấy thất vọng

Trong khi không cần nhiều thời gian để nhận biết và phân biệt những loài lan phổ biến này, bạn có thể phải bỏ ra cả đời để học hỏi về chúng một cách tổng quát. Vì chủng loại của chúng phong phú hơn bất cứ loài thực vật nào và chính sự tìm hiểu vô tận về họ thực vật lớn nhất thế giới này đã làm cho công việc nuôi trồng lan trở nên thu hút đối với bạn.

Những cánh hoa của loài Cymbidium Erythrostylum, một chủng lan xinh đẹp từ Việt Nam, vươn ra phía trước để ôm lấy môi hoa. Giống hoa trắng tinh khôi hoàn háo này đã tạo điều kiện cho việc lai ra nhiều giống lan tuyệt vời khác.

BỘ SƯU TẬP LAN

Có thể bạn chỉ bắt đầu với một hoặc hai cây lan trên bục cửa sổ, nhưng mối quan tâm của bạn ít khi dừng lại ở chỗ đó. Loài lan có thể hấp dẫn đến nỗi bạn sẽ không bao giờ cảm thấy mình có đầy đủ, bạn luôn thấy rằng mình tuyệt đối phải có thêm một cây lan khác nữa. Và không bao lâu sau, một bộ sưu tập nhỏ trở nên lớn hơn, khi các bục cửa sổ và những chỗ trống trong nhà đã được sử dụng hết, cũng là lúc bạn phải cung cấp cho bộ sưu tập này một nơi chốn của riêng nó trong một nhà kính được thiết kế đặc biệt, để tạo điều kiện sống phù hợp cho chúng.

Trong bất cứ một cơ hội nào, những nhà trồng tỉa có chủ tâm đều không thể cưỡng lại được sự quyến rũ của việc bổ sung thêm những giống lan mới, giống như chúng ta từng thấy quá trình trao đổi nhộn nhịp diễn ra bên lề những cuộc triển lãm về lan. Đừng quên rằng cây lan cũng lớn lên: trong vài năm một cây được mua về trong một chiếc chậu nhỏ có thể phát triển và chiếm gấp đôi khoảng không gian cần thiết trước đó.

Nếu bạn kiên nhẫn thì khi mua những cây con về trồng bạn nên chọn mua các bình lớn để đủ không gian cho cây lớn lên, vì những lọ thuỷ tinh không phải là một lựa chọn tốt nhất. Đây là những lọ đã được thanh trùng chứa khoảng một chục cây, cao 2,5 cm và chúng cho ta kinh nghiệm nuôi trồng lan đến khi nở hoa, một quá trình vốn kéo dài trong nhiều năm. Mười hai cây nhỏ sẽ không chiếm nhiều không gian so với mười hai cây đã nở hoa, thật hấp dẫn khi cho mỗi cây ra hoa dần trước khi nhổ bớt những

cây còi cọc và giữ lại các cây tốt nhất. Những cây còn lại là món quà tuyệt vời để phân phát cho bạn bè, họ sẽ cảm thấy vui thích với món quà đó và chính họ có thể sớm trở thành những người chơi lan trong tương lai. Các lọ dành cho dân chơi lan có thể chứa những hạt đã nảy mầm, chúng có thể khác nhau khi nở hoa hoặc chứa những cây chiết mô vốn sẽ giống nhau hoàn toàn khi lớn lên. Khi bạn muốn mua những lọ dành cho dân chơi lan, người bán sẽ luôn vui lòng thảo luận những vấn đề trên với bạn.

Tuy giờ đây giống lan Oncidium Tigrinum từ Mexico ít được trồng, nhưng nó đã để lại di sản ở một số giống lai tuyệt đẹp chẳng hạn như giống Hổ Lai Odontocidium này, vốn thừa hưởng sắc vàng đa dạng của nó.

Giống Stanhopea, chẳng hạn như lan Stanhopea Tigrina này là những cây lan khác thường với những bông hoa có màu sắc phong phú, hương thơm đậm đà dưới đáy cây. Tuổi thọ của những bông hoa này rất ngắn ngủi, chỉ kéo dài trong vài ngày.

BỘ SƯU TẬP CỦA DÂN CHUYÊN NGHIỆP

Sau khi thực hiện bộ sưu tập của bạn với những cây dễ trồng, bạn có thể muốn trở thành người chuyên nghiệp hơn với những loài lan mà bạn cho là hấp dẫn nhất. Mỗi người đều có những sở thích riêng và bạn sẽ trở nên rành rẽ hơn khi khám phá ra nhiều loài lan khác nhau hiện có trên thị trường. Một số người trồng tỉa tập trung vào những loại cây có kích thước nhỏ với những bông hoa xinh đẹp, quyến rũ nhưng nhỏ nhắn, chẳng hạn như giống Pleurothallis và họ hàng của nó. Với những giống này bạn sẽ có những bông hoa tuyệt đẹp, nhỏ nhắn và chiếm rất ít không gian. Nếu ưa thích những bông hoa có đường nét mạnh bạo hơn, bạn nên tìm nhiều biến thể khác nhau của giống Paphiopedilum, giống lan hài thanh nhã mà hoa của chúng có hình dạng đặc trưng của một chiếc túi và có nhiều màu sắc nổi bật. Nở hoa vào mùa đông và bền lâu, giống lan Paphiopedilum cần có bóng râm và nhiệt độ ấm áp.

Dù bộ sưu tập lan của bạn ở trong nhà hay trong nhà kính thì vẫn có nhiều cách khác nhau để trồng. Nhiều giống lan cộng sinh (những cây thường sống bám trên thân của cây khác, chẳng hạn như loài Coelogyne hay Encyclia) rất phù hợp với việc nuôi trồng trên những miếng vỏ cây hoặc trên các thân cây lớn nằm cuối góc nhà kính như một nơi trưng bày cố định khá bắt mắt. Ở mức độ nhỏ hơn, một chậu nuôi cá không sử dụng có thể là một nơi ở lý tưởng cho các loài lan nhỏ, nơi mà bạn có thể tạo ra một bầu không khí có độ ẩm phù hợp cho chúng.

Khi mối quan tâm của bạn về lan mở rộng thêm, bạn có thể thích chia sẻ kinh nghiệm chơi lan của mình với người khác. Thật không khó để tìm ra các thông tin về những hiệp hội chơi lan địa phương tại nơi bạn sống và từ những cuộc gặp gỡ và hội thảo thường xuyên, bạn có thể mở rộng tầm hiểu biết cũng như thưởng thức các cây lan của những thành viên khác. Bạn cũng có thể trao đổi những mẹo vặt và lời khuyên về việc trồng lan. Ngoài ra, những trại ươm giống lớn thường mở các cuộc hội thảo và hội chợ, trong khi các cuộc triển lãm về lan cung cấp cho bạn cơ hội để học hỏi và mua những giống lan mới Qua việc nuôi vài cây lan, bạn đã mở ra một khoảng trời mới cho riêng mình.

Giống Paphiopedilum Spicerianum, một chủng lan xinh đẹp từ Ấn Độ, là nền tảng của nhiều giống lan lai tạo phức tạp ngày nay. Đài hoa hình chiếc nón ở sống lưng giúp ngăn nước rơi vào trong túi hoa.

Lan ở nơi hoang dã

Lan là đại diện cho một họ thực vật kết hoa lớn nhất trên thế giới, sự đa dạng và phạm vi phân phối của nó hoàn toàn không có đối thủ trong giới thực vật. Môi trường nào mà loài thực vật có thể sinh trưởng đều có sự hiện diện của lan. Chúng có thể phát triển từ những đỉnh núi lộng gió cho đến những khu rừng nhiệt đới nóng nực. Chúng vẫn có thể sống bám vào các hốc đất trong vùng Bắc Cực lạnh giá cũng như vùng sa mạc khô nóng nhất.

TIẾN HÓA CỦA LOÀI LAN

Lan bản địa sinh sống trong một môi trường rất rộng từ vùng ven biển đến những dãy núi cao. Qua sự phân phối toàn cầu, chúng ta có thể tìm thấy từ 25 ngàn đến 30 ngàn loài lan khác nhau. Kể từ khi nhà tự nhiên học người Thụy Điển Linnaeus khởi động phương pháp phân loại thực vật hiện đại từ năm 1758 cho đến nay, các nhà phân loại vẫn tiếp tục xếp loại rồi tái xếp loại những giống lan hiện có cũng như mô tả thêm những giống mới. Hàng năm, từ mọi ngóc ngách của thế giới, lúc nào cũng có sự phát hiện thêm những chủng lan mới. Một số loài có vẻ đẹp rực rỡ đến nỗi thật khó để hiểu vì sao chúng lại không bị phát hiện trong một thời gian quá lâu như vậy, trong khi những loài khác thì quá kín đáo đến nỗi thật dễ hiểu tại sao chúng lại bị mọi người không chú ý đến.

Ngoài việc bản thân chúng đã có một số lượng dồi dào về chủng loại, người ta còn lai tạo ra thêm khoảng 100 ngàn giống lan khác, một con số thường gia tăng mỗi năm khi các nhà lai giống trên khắp thế giới cố gắng đáp ứng những yêu cầu không bao giờ thỏa mãn về các giống mới. Những biến đổi đó quá lớn đến mức thật khó để tin rằng tất cả chúng đều thuộc về một họ thực vật, vốn được phân loại tùy theo cơ cấu của bông hoa và nét tương đồng giữa chúng.

Sự phân tán của loài lan

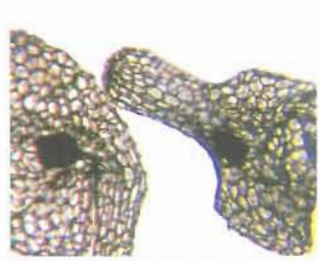
Chính kích thước cực kỳ nhỏ bé của hạt giống, gần bằng với hạt bụi, đã phát tán và giúp loài lan vượt qua được những chặng đường xa xôi như vậy. Được gió mang đi vượt qua các lục địa và đại dương, những hạt giống đó giúp cho loài lan xuất hiện trên khắp thế giới. Chẳng hạn như việc người ta tìm thấy loài Cypripedium nằm trên một đường vòng quanh trái đất ngay phía dưới Bắc Cực. Môi trường sinh sống rộng lớn của chúng đã làm xuất hiện vô số những chủng loại lan khác nhau. Do môi trường sống thường khắc nghiệt nên một số loài phát triển cực chậm, nhưng một khi đã ổn định với số lượng nhiều, chúng có thể tồn tại trong nhiều năm đến khi bị xáo trộn.

Nhiều giống lan mới liên tục được phát hiện. Trong cuối thế kỷ 20, đã phát hiện ở Trung Quốc một số giống lan Paphiopedilum, chẳng hạn như giống Paphiopedilum Armeniacum vàng. Trước đây người ta chưa thấy một loài nào tương tự.

Bông hoa có vạch và màu sắc xinh đẹp của loài Paphiopedilum Micranthum mang theo một chiếc túi vốn là đặc trưng cho loài này. Là một phát hiện khác từ Trung Quốc, nó đã tạo ra một loạt những giống lai mới.

Hạt giống của loài rất nhỏ, không lớn hơn những hạt mùn cưa. Nó được phóng đại lên hàng trăm lần nên chúng ta có thể thấy phôi sống từ những hạt giống của giống Liparis Unata này nằm trong một lớp bảo vệ. Các quả nang này có thể chứa đến một nửa triệu hạt giống.

Cách đây mười ngàn năm, lớp băng tuyết của thời đại Băng hà cuối cùng đã ôm choàng lấy gần hết trái đất. Tấm áo choàng băng tuyết này kéo dài từ Bắc Cực đến gần hết bán cầu Bắc. Điều đó buộc các loài lan phải rút lui khỏi nơi sinh sống cũ. Trong một vài ngàn năm sau đó khi băng hà tan dần, các giống lan cũng tiến lên vùng đất mà chúng đã trú ngụ trước khi có thời đại Băng hà. Như vậy các loài lan phía Bắc đã di chuyển tới lui vì những thay đổi đột ngột của khí hậu và điều đó đã tác động trực tiếp đến sự tiến hóa của chúng. Tuy nhiên, đa số các loài lan nhiệt đới trong các khu rừng ở gần đường Xích Đạo vẫn không bị ảnh hưởng bởi sự thay đổi khí hậu đó. Các khu rừng mưa vẫn không thay đổi trong hàng triệu năm. Việc đó tạo điều kiện cho loài lan tiến hóa mà không bị cản trở, giúp chúng phát triển thành nhiều chủng loại.

Mặc dù những bông hoa sặc sỡ nhỏ bé của giống lan Liparis Unata chỉ có bề ngang khoảng 1 cm, nhưng chúng vẫn nằm trên những cành cao 30 cm. Hình ảnh một thân cây lớn với vô số bông hoa bao quanh cho chúng ta một niềm vui thật trọn vẹn.

Giống lan Coelogyne Mooreana (Brockhurst FCC/RHS) là một giống lan tuyệt vời có xuất xứ từ Việt Nam. Vẻ tuyệt đẹp của nó với những bông hoa trắng tinh được tô điểm thêm bởi những cánh môi màu vàng. Chúng phát triển tốt trong môi trường nuôi trồng và tất cả đều xuất phát từ một dòng vô tính nhập vào Anh quốc đầu thế kỷ 20.

Lan và các loài sinh vật khác

Để tồn tại vượt qua các biến đổi khí hậu, loài lan đã phát triển những mối liên kết kỳ lạ với các loài sinh vật khác. Trong kết cấu rễ cây của đa số các loài lan có sự cộng sinh của một loài nấm cực nhỏ (Mycelium). Sự liên minh này tạo ra một mối liên kết cộng sinh, mà từ đó cả hai đều hoàn toàn dựa vào nhau để sinh tồn. Nấm Mycelium thải ra những chất dinh dưỡng mà rễ cây lan hút vào, ngược lại cây lan là nơi trú ngụ cho loại nấm đó. Đa số các loài lan đều có nấm cộng sinh của riêng mình, vì vậy có nhiều loại nấm khác nhau cho các loại lan khác nhau. Để một hạt giống có thể nảy mầm, ngay từ đầu nó cần phải tiếp xúc với một loại nấm nào đó. Vì lý do này mà người ta thường thấy lan mọc theo từng nhóm lớn thay vì từng cây riêng lẻ, do việc ở gần nhau sẽ tạo điều kiện cho chúng có được loài nấm cần thiết.

Một con ruồi xanh đang bị cánh môi màu đỏ thắm (trông giống như vết thương của một con vật nào đó) của giống lan Bulbophyllum lôi cuốn. Khi nó cúi sâu vào "vết thương", cánh môi phía trên sẽ đẩy thân con ruồi vào nụ phấn.

Con ruồi này đang bị vẻ đẹp của giống lan Gongora hấp dẫn. Hãy chú ý đến cơ cấu thụ phấn rất tinh vi để bảo đảm con ruồi sẽ được dẫn dụ đến phần nụ hoa.

Có nhiều loại hoa lan nhỏ đến nỗi có thể nằm lọt vào một cái đê (may áo quần). Giống lan Schoenorchis Pachyrachis xuất phát từ Mã Lai nở hoa thành những chùm. Kích thước nhỏ bé của chúng tạo điều kiện cho chúng ta dễ dàng trồng chúng trên những miếng vỏ cây.

Các loài lan cộng sinh nhiệt đới cũng chỉ mọc trên những thân cây cá biệt nào đó. Trong những khu rừng mưa không bị xâm nhập hàng nhiều thế kỷ, chỉ có một số cây đặc biệt nào đó mới có thể làm vật chủ cho cây lan. Những loài lan lớn và to thường bám vào thân hoặc chạc đầu tiên của một cây lớn, trong khi những loài lan nhỏ hơn sẽ đeo vào những cành nhỏ trên cao hoặc ngoài rìa tán lá. Khi tán lá phát triển và dày đặc thêm trong khu rừng lúc nào cũng xanh tươi, các giống lan nằm giữa tán lá bao phủ đó phát triển thành những chủng loại khỏe mạnh và có lớp lá đậm màu hơn, nhưng chúng có thể không nở hoa dễ dàng như những loài lan nằm ngoài rìa. Ở đây, cây lan sẽ nở hoa dễ dàng hơn nhờ vào làn gió mát và ánh sáng mặt trời, mặc dù chúng thường có những bông hoa rỗng, quăn lại và lá màu vàng.

Để thụ phấn, hoa lan thường phát triển những mối liên hệ đặc biệt với một số loài côn trùng, chim ruồi hay cả những loài dơi nhỏ. Trong trường hợp côn trùng, mối liên hệ đó thường hình thành với một nhóm côn trùng hoặc chỉ với một loài đặc biệt nào đó. Con côn trùng bị lôi cuốn đến bông hoa khi đi tìm mật hoa, vốn đôi khi nhưng không thường xuyên được tiết ra để tạo điều kiện cho việc thụ phấn. Màu sắc, hình dạng và kích thước, tất cả đều là những hình thức quan trọng trong việc lôi cuốn côn trùng. Nhiều loài lan dùng thủ thuật giả hình để lôi cuốn một loài ong hay ruồi nào đó, chẳng hạn như loài lan châu Âu Ophrys có cánh môi trông giống như con cái của một loài côn trùng nào đó. Khi con đực trông thấy nó, tưởng nhầm đó là bạn tình và tìm cách giao phối, để rồi chỉ gây thụ phấn cho bông hoa đó mà thôi. Ở loài "lan ong" (Ophrys Apifera), cây lan tính toán thời gian nở hoa cho trùng với sự xuất hiện của loài ong đực, vốn chỉ hiện ra trên đôi cánh 3 tuần trước khi có loài ong cái. Một khi có loài ong cái xuất hiện, ong đực sẽ không còn quan tâm đến các bông hoa nữa. Vì vậy việc tính toán thời gian nở hoa chính xác của loài lan này rất quan trọng cho việc thụ phấn.

Có một số loài lan, đặc biệt là giống Bulbophyllum, tiết ra một mùi thối rữa rất mạnh. Chúng có những đài hoa hay cánh môi có màu đỏ sậm trông rất giống với một miếng thịt bị thối rữa, đúng là nơi mà các loài ruồi hay ong bắp cày hay đẻ trứng. Ngược lại, giống lan Brassavola Nodosa ban đêm tiết ra một mùi hấp dẫn các loài bướm và côn trùng ăn đêm để thụ phấn. Cũng có loài lan Angraecum kỳ lạ thường nở hoa trắng, chỉ tiết mùi thơm vào đầu ngày để trùng khớp với thời gian mà một số côn trùng nào đó hoạt động tích cực. Những loài lan khác, chẳng hạn như loài Oncidium Flexuosum, nở hoa thành từng chùm ở cuối một cành nhỏ dài, hấp dẫn các loài côn trùng bay ngang khi các chùm hoa lắc lư theo một cơn gió nhẹ.

Mối liên hệ độc đáo giữa loài lan với những côn trùng thụ phấn cá biệt đã phát triển trong một thời gian dài, nhưng nó có thể bị phá vỡ do sự can thiệp của con người đối với thế giới tự nhiên thông qua việc sử dụng các loại thuốc trừ sâu, nạn đốn rừng và mở rộng đất nông nghiệp.

Loài lan Hexisea Bidentata từ Nam Mỹ này đang được thụ phấn bởi một con chim ruồi. Điều này là do bông hoa hoàn toàn có màu đỏ, không thêm phần trang trí nào khác. Thay vào đó, nó đã hấp dẫn được con chim vào với mật hoa.

Những bông hoa của loài lan Anacamptis Pyramidalis đang lôi cuốn vài con bướm. Chúng có mùi thơm nhẹ nhàng nhưng không có mật hoa.

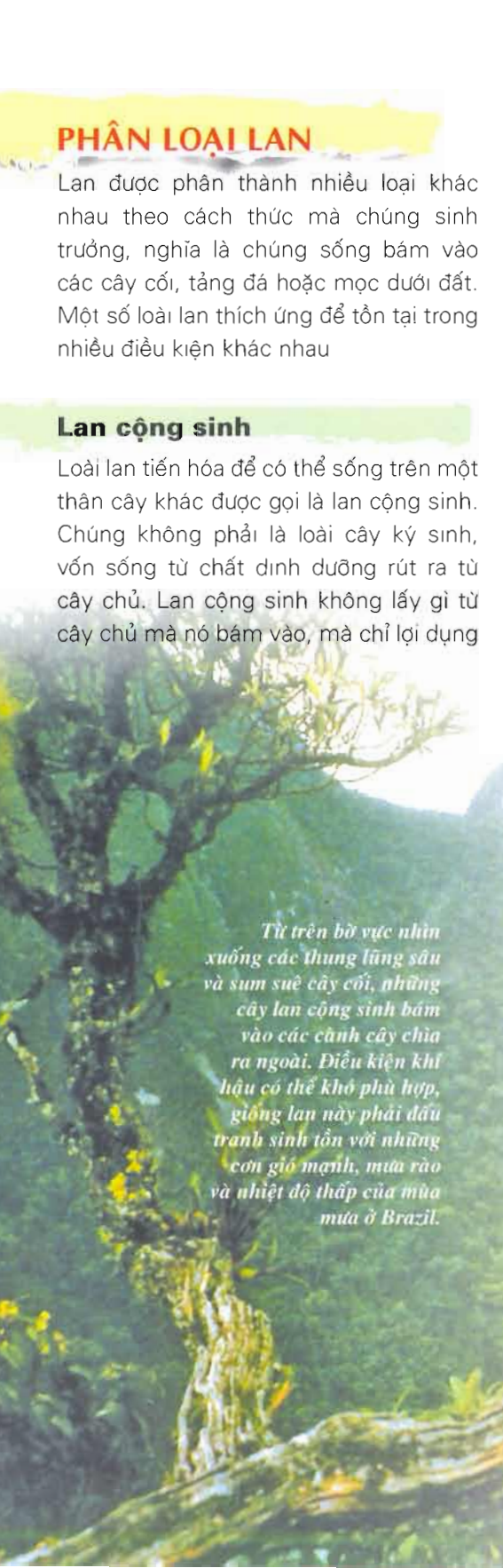
PHÂN LOẠI LAN

Lan được phân thành nhiều loại khác nhau theo cách thức mà chúng sinh trưởng, nghĩa là chúng sống bám vào các cây cối, tảng đá hoặc mọc dưới đất. Một số loài lan thích ứng để tồn tại trong nhiều điều kiện khác nhau

Lan cộng sinh

Loài lan tiến hóa để có thể sống trên một thân cây khác được gọi là lan cộng sinh. Chúng không phải là loài cây ký sinh, vốn sống từ chất dinh dưỡng rút ra từ cây chủ. Lan cộng sinh không lấy gì từ cây chủ mà nó bám vào, mà chỉ lợi dụng vị trí sinh trưởng trên cao, được gần với không khí và ánh sáng hơn thảm thực vật ở bên dưới Lối sống trên không này không chỉ dành riêng cho loài lan, chúng còn chia sẻ nó với các loài dứa, dương xỉ, rêu và những loài thực vật khác, bò dọc theo cành cây để tạo ra môi trường khí hậu cho riêng chúng trên tán lá cao. Một lợi thế khác trong việc sống trên cao là ở đây có dồi dào côn trùng sinh hoạt, vốn là điều kiện cần thiết cho việc thụ phấn. Các loài lan đã tìm thấy nhiều cách thức khéo léo để hấp dẫn côn trùng thụ phấn đến thăm hoa của chúng.

Lan cộng sinh lấy chất dinh dưỡng từ độ ẩm trong không khí và từ bất cứ những mảnh vụn nào tụ tập vào góc cành cây hay đám rêu phía dưới, nơi mà rễ cây lan xâm nhập vào. Những phần lá cây mục rữa và phân chim hay phân súc vật sẽ trở thành phần còn lại cho khẩu phần đạm bạc của chúng. Nhiều loại lan cộng sinh đã tận dụng tất cả bề mặt của cây chủ mà chúng yêu thích. Một số bám vào cành lớn gần thân cây chính hoặc ôm lấy thân cây và phát triển rất mạnh, đến nỗi chúng hoàn toàn bao quanh thân cây Đôi khi chỉ cần trọng lượng 2 tấn của loài lan khổng lồ (giống Grammatophyllum Speciosum) cũng đủ để làm cho cả cây đổ nhào xuống đất. Những loại lan khác, được gọi là lan cộng sinh trên nhánh, bám bấp bênh vào ngoài đầu cành cây, trong khi loài lan khác, chẳng hạn như Psygmorchis Pusilla, nảy mầm và trưởng thành ngay trên lá của một số cây ở vùng Trung Mỹ.

Từ trên bờ vực nhìn xuống các thung lũng sâu và sum suê cây cối, những cây lan cộng sinh bám vào các cành cây chìa ra ngoài. Điều kiện khí hậu có thể khó phù hợp, giống lan này phải đấu tranh sinh tồn với những cơn gió mạnh, mưa rào và nhiệt độ thấp của mùa mưa ở Brazil.

Sống dựa vào cây chủ, các loài lan thích ứng với lối sống giống như cây chủ. Khi cây chủ rụng lá ngay vào lúc cao điểm của mùa khô để giữ lại độ ẩm, nhiều loài lan cũng làm điều tương tự. Bộ rễ trên không của chúng ngừng phát triển và đầu rễ được bao phủ bởi một lớp vỏ lụa trắng, để bảo vệ chúng khỏi bị hư hại và thoát nước. Khi mùa sinh trưởng dừng lại, toàn bộ cây lan rơi vào trạng thái ngủ mê đợi đến những cơn mưa đầu tiên, vốn sẽ kích động một đợt phát triển mới khi cây lan hoạt động trở lại. Khi yên nghỉ, chúng duy trì sự sống dựa vào những túi nước. Qua thời gian khô hạn kéo dài, những túi nước đó sẽ bắt đầu khô quăn lại, đây là một quá trình xảy ra hàng năm của nhiều loại lan.

Khi mùa mưa đến, cây lan bắt đầu những mầm non và rễ mới cũng mọc ra thêm. Chúng hút ẩm để làm đầy những túi nước một lần nữa. Đợt phát triển mới dựa vào những túi nước cũ, già dặn để làm nguồn năng lượng cho đến khi những rễ mới có đủ khả năng nuôi dưỡng chúng. Các túi nước già nua sẽ hỗ trợ cho đợt phát triển mới đến khi chúng kiệt quệ và chết đi trong tình trạng khô héo hoàn toàn. Đến lúc này sẽ xuất hiện nhiều túi nước mới để thay thế chúng, về mặt lý thuyết theo cách này mà cây lan có thể tồn tại. Trên thực tế, chúng sẽ sống trong nhiều trăm năm nếu cây chủ vẫn còn đứng vững.

Vì một lý do nào đó mà cho đến nay người ta vẫn chưa hiểu rõ hoàn toàn, nhiều loài lan cộng sinh chọn lựa một loại cây chủ cá biệt nào đó để sống bám vào. Điều này có thể là do kết cấu lớp vỏ của cây chủ mà rễ lan bám vào hoặc có thể nó có chất dinh dưỡng phù hợp trong lớp vỏ cũ. Tương tự như vậy, một số loài lan chỉ phát triển trên một mặt của thân cây, có lẽ để tránh gió lùa.

Giống lan cộng sinh xinh đẹp Rodriguezia Bractiata từ Brazil sinh trưởng mạnh mẽ trên các cây ăn trái, nơi mà những chùm hoa trắng treo rủ xuống giống như tuyết đầu xuân.

Thật thú vị khi nhìn giống lan cộng sinh quyến rũ Scuticaria Hadwenii mọc cao trên một thân cây với những chiếc lá hình ống dài treo rủ xuống. Nó thường ngụy trang rất tốt ở giữa những đám cây rừng khác.

Những bông hoa đỏ thẫm của giống lan cộng sinh Sophronitis Coccinea chiếu sáng như những viên ngọc rực rỡ trên thân cây ở bờ vực các khu rừng dọc theo bờ biển Brazil, nơi mà chúng có thể bị mây mù che phủ nhiều ngày trong mỗi đợt.

Những đỉnh núi trong vùng cao, chẳng hạn như các khu rừng dọc theo bờ biển Brazil, có thể bị mây mù bao phủ trong nhiều ngày. Điều đó làm cho khu vực thường xuyên bị ẩm ướt từ đám hơi sương trong mây.

Trong khi lan cộng sinh phát triển trên những cây còn sống, một vài loài lan, chẳng hạn như giống Catasetum, là loài lan hoại sinh, nghĩa là sống trên những thân cây đã chết, nơi mà rễ của chúng có thể xâm nhập vào lớp vỏ mềm bên dưới lớp vỏ cứng. Tuổi thọ của chúng ngắn hơn loài lan cộng sinh, vì ở vùng nhiệt đới thân cây chết chỉ tồn tại trong vài năm khi nấm mốc và mối làm mục rã chúng hoàn toàn Vì vậy loài lan hoại sinh phải phát triển và tạo hạt thật nhanh để thế hệ kế tiếp có thể di chuyển đến nơi ở khác

Lan sống dưới đất (địa lan)

Loài lan này sinh sống trên mặt đất và dường như không có khu vực nào mà giống lan này không thích ứng để sinh trưởng. Chúng đa dạng đến mức người ta tìm thấy chúng ở vùng sa mạc khô nóng của châu Úc cho đến những vùng rừng cây, thảo nguyên có khí hậu ôn hòa và ít nắng hơn. Ở Bắc Mỹ, những loài lan xinh đẹp chẳng hạn như Cypripedium Calceolus sinh trưởng trong những khu rừng lạnh, người ta cũng tìm thấy các giống Cypripedium khác mọc trong những khu vực của nước Nga đến tận ranh giới của Bắc Cực.

Địa lan có thể dẹp lộng lẫy một cách đơn độc hoặc chỉ với một nhóm nhỏ, trong khi số lượng vị trí chúng xuất hiện có thể lên đến hàng ngàn nơi, làm cho cả một cánh đồng cỏ có màu tía hay hồng với những cành hoa của chúng (giống lan Orchis và Dactylorhiza) Lan sống dưới đất cũng có nhiều biến thể giống như lan cộng sinh. Tuy nhiên chúng không hấp dẫn người sưu tầm như lan cộng sinh, chủ yếu là vì chúng không dễ trồng và thân cây cùng hoa của chúng kém phần rực rỡ hơn.

Loài lan Zygopetalum Crinitum thơm ngát thích một nơi có bóng râm, để tránh khỏi ánh nắng mặt trời gay gắt của Brazil. Người ta tìm thấy nhiều giống lan này sống trên mặt đất dưới bóng các cây lớn.

Mọc gần gốc một thân cây lớn, lan Gongora Bufonia sẽ là một cảnh tượng tuyệt vời để cho chúng ta ngắm khi 11 cành hoa của nó nở ra, lôi cuốn nhiều bầy ong đến thụ phấn cho nó.

Về mặt cơ bản, địa lan có một cọng lá mọc lên từ một hoặc hai thân chìm dưới đất hay từ một khối các rễ cây. Tùy theo môi trường, chúng có thể mọc ngay ở đất cỏ tự nhiên hay mọc sâu vào lòng đất. Cuối cành lá là một đến nhiều nụ hoa. Trong khi một số loài lan mọc trên vùng đất cát trong những khu vực khô cằn, loài khác lại phát triển trong vùng đầm lầy, nơi mà bộ rễ chìm của chúng nằm sâu dưới nước với hầu hết thời gian của năm. Trong suốt mùa đông, chỉ có phần chìm dưới đất của cây là còn tồn tại để sống trở lại vào mùa xuân. Những loài lan sống dưới đất khác, chẳng hạn như loài Phaius hay giống lan Calanthe lúc nào cũng xanh tươi, thân bò có các túi nước. Hệ thống rễ xâm nhập sâu vào lòng đất để tìm hơi ẩm và chất dinh dưỡng.

Không phải tất cả những loài địa lan có bộ thân chìm đều sống ở vùng lạnh. Nhiều loài lan nhiệt đới cũng có lối sống này, hoàn toàn rụng lá và rơi vào trạng thái ngủ dưới mặt đất suốt thời kỳ khô hạn. Chỉ khi nào có điều kiện phù hợp, phần thân xanh của chúng mới xuất hiện. Những điều kiện sống khác nhau đó thường hòa nhập với nhau và những cây lan cộng sinh rớt ra từ thân cây chủ, nếu có điều kiện thích hợp, chúng cũng có thể sống ổn định trên mặt đất. Tương tự như vậy, nếu bị gió thổi vào những cành cây đầy rêu, các hạt giống của loài lan sống dưới đất vẫn có thể sống định cư tại đây. Đó là những loài lan giỏi tận dụng cơ hội và chúng sẽ sống ở bất cứ điều kiện nào thích hợp với chúng. Giống Stanhopea và Acineta vốn là loài lan cộng sinh có những chùm hoa treo lủng lẳng trên thân cây. Nếu chúng bị rơi xuống đất, thân cây vẫn sống nhưng không nở hoa, vì cành hoa sẽ đâm sâu xuống đất và chết.

Đây là hình ảnh tiêu biểu về một đầy đồi phủ đầy cây họ dứa trong vùng rừng rậm ven Đại Tây Dương của Brazil. Loài dứa có thân rất lớn, sống trên thân cây khác hoặc ngay dưới đất. Trong thân cây có rất nhiều nước, vốn là một nguồn thiết yếu giữ hơi ẩm. Giữa ảnh là cây lan Scuticaria Hadwenii đang nở hoa.

Vài loài lan sống dưới đất, như họ lan Bletia, có những túi nước và nhiều loài lan trong họ Pleione cũng được xếp vào loại sống dưới đất, tuy chúng cũng có những túi nước, nhưng những túi đó vẫn nằm trên mặt đất hoặc bị rêu hay địa y che phủ.

Trong khi các giống địa lan châu Âu có nhiều đặc tính giống nhau, ở Úc một số loài lan đã phát triển hoàn toàn không giống với bất cứ loài nào khác. Chúng rất đáng để được nghiên cứu một cách riêng biệt, nhưng chúng thường không được nuôi trồng phổ biến và ít có tài liệu nào của các chuyên gia bên ngoài nước Úc nhắc đến chúng.

Trên tảng đá này có vài nơi ẩm ướt, thường có nước chảy qua. Được đám cỏ giữ lại và đang nở chồi là những cụm lan Epidendrum Aquaticum, chúng thích mọc rễ trong nước.

Tuy mọi người ít nuôi trồng loài địa lan nhưng vẫn có những người hâm mộ đi tìm kiếm chúng và hàng năm họ đều cho chúng ta biết các địa điểm để xem chúng, đó là ở những bãi lầy, trên sườn đồi hay bất cứ nơi nào chúng hiện diện. Những người say mê lan này không trang bị cuốc xẻng để đào chúng lên, nhưng họ mang theo máy ảnh với mục đích chụp hình từng cá thể và lập ra những bộ sưu tập của riêng họ về các dữ liệu liên quan đến thời kỳ nở hoa. Đối với nhiều người hâm mộ, cơ hội tìm kiếm và quan sát các loài lan nhiệt đới ở nơi hoang dã là một mục tiêu ít khi đạt được, nhưng họ sẽ cảm thấy rất thỏa mãn nếu có dịp tìm thấy chúng.

Một trong những khía cạnh hấp dẫn mọi người năm này qua năm khác là sự dao động về mặt số lượng của những cây có hoa. Trong một khu vực có hàng trăm cây nở hoa vào mùa này, bạn có thể chỉ gặp một tá cây trổ hoa vào mùa tiếp theo. Địa lan nổi tiếng là nở hoa rất thất thường qua nhiều mùa, một vài giống lan thuộc họ Orchis có thể ngủ yên dưới đất trong nhiều năm trước khi chúng đột ngột xuất hiện trở lại. Trong nhiều khu vườn không được chăm sóc, vẫn có thể còn nhiều cây lan sống tiềm ẩn với cành hoa bị máy xén cỏ cắt đứt trước đây. Khi bị cản trở trong việc nở hoa, cây lan sẽ phát triển phần thân nằm dưới lớp cỏ dại, chúng trở nên mạnh mẽ hơn và khi có cơ hội, chúng nở hoa còn tốt hơn trước. Nếu bắt gặp những cây lan như vậy trong vườn nhà bạn, không nên xử lý vườn với thuốc diệt cỏ vì có thể bạn sẽ giết chết loài lan đó.

Nhiều loài địa lan dùng phương pháp ngụy trang để hấp dẫn côn trùng đến thụ phấn cho hoa. Ở giống lan Ophrys, thường được gọi là "lan ong" hay "lan nhện", cánh môi của một số loại hoa trông rất giống hình dạng một con ong hay con nhện đủ để lừa con đực tưởng lầm rằng đó là một con cái. Khi con đực bám vào cánh hoa và nghĩ rằng nó đang giao phối, nó sẽ đón nhận hay giao lại phấn hoa được chuyển từ hoa này qua hoa khác.

Người ta tìm thấy địa lan ở khắp nơi trên thế giới, nhưng cũng giống như lan cộng sinh, chúng dần trở nên khan hiếm trong vùng hoang dã, nơi mà môi trường sống của chúng bị tiêu hủy do việc đô thị hóa, mở rộng nông nghiệp, khai thác mỏ hay sử dụng phân bón để cải thiện đất trồng cỏ.

Người ta đã tái gieo trồng hạt giống của loài Oncidium Blanchetii vào vùng hoang dã, vốn trước đây là nơi sinh trưởng của chúng ở miền Đông Nam Barzil để tăng thêm số lượng lan đang giảm sút đáng kể. Tất cả những hạt giống đó đều phát triển tốt và đang phô bày những cành sẽ mang hoa của chúng.

Lan sống trên đá

Nằm trung gian giữa lan cộng sinh sống trên thân cây và địa lan sống dưới đất là loài lan sống trên các tảng đá. Loài lan này sống trên những triền đá, đôi khi là những vách thẳng đứng, nơi mà điều kiện sinh sống quá khắc nghiệt với đa số các loài thảo mộc khác. Chúng thường là những vách đá vôi dọc theo bờ biển hoặc những tảng đá phủ rêu, nơi có điều kiện bảo vệ cho rễ lan. Cây lan sẽ tìm kiếm bất cứ một rãnh nứt nào để cho phần rễ mạnh mẽ của chúng bám vào. Điều kiện sinh sống khó khăn đó đã tạo điều kiện cho một số ít loài lan trở nên nổi tiếng, chẳng hạn như loài Phragmipedium Besseae, không bị phát hiện cho đến thời gian gần đây, vì người ta chỉ nhìn thấy chúng từ trên không.

Lan sống trên đá cũng đón nhận chất dinh dưỡng giống như lan cộng sinh, hút hơi ẩm từ sương mù và mưa, nhưng cũng chịu đựng những đợt khô hạn kéo dài. Ngoài ra chúng cũng hút hơi ẩm và chất dinh dưỡng qua các rễ cây vốn ăn sâu vào khe đá hay dưới lớp rêu. Lan sống theo cách này bao gồm các loài Pleione và một vài loài trong họ Paphiopedilum. Đôi khi vài giống lan gần với lan cộng sinh có phần thân trở thành lan sống trên đá, nếu có điều kiện phù hợp. Tương tự như vậy, vài giống địa lan Paphiopedilum cũng sống bám vào các tảng đá, nơi có đủ lớp rêu hay đất mùn để rễ chúng ăn sâu vào.

Về mặt nuôi trồng, người ta xem lan sống trên đá cũng tương tự như lan cộng sinh. Có nhiều mô hình lan lai tạo, đặc biệt là lai với loài Paphiopedilum và Phragmipedium hoặc các giống cộng sinh lai với giống địa lan trong cùng một họ.

Một số loài lan, chẳng hạn như giống địa lan Paphiopedilum Gratrixianum từ Lào, đã phát triển những chiếc "túi" đặc biệt để bẫy côn trùng thụ phấn.

Lan Cypripedium Calceolus, một loại lan hài nữ, là giống địa lan phát triển mạnh có xuất xứ từ châu Âu và Bắc Mỹ.

Giống lan Cytopodium Andersoniae cố gắng sinh trưởng trên bề mặt phẳng của phiến đá này. Nó tạo nên một ấn tượng nổi bật với tán lá dài và thon.

Ở đây, lan Rodriguezia Bractiata đang mọc bất thường trên một tảng đá lớn, nơi nó rớt xuống từ một thân cây ở phía trên. Nó vẫn tiếp tục sinh trưởng xung quanh lớp địa y.

Giống Stenoglottis Fimbriata là một loại địa lan có xuất xứ từ Nam Phi.

MÔI TRƯỜNG NHIỆT ĐỚI

Loài lan Seidenfadenia Mitrata định cư tại những khu rừng khô của Công viên Quốc gia Phu Kradung thuộc miền Bắc Thái Lan, nơi chúng mọc trên những thân cây rụng hết lá trong mùa khô. Ngay trước mùa mưa, chúng nở rất nhiều hoa trên những cành cây trơ trụi.

Rừng mưa nhiệt đới trên khắp thế giới là nơi sinh trưởng của đa số loài lan cộng sinh, đã tiến hóa ở đó từ khi có rừng. Hàng ngàn chủng loại đã thích ứng với lối sống trên không, vốn cho chúng nhiều lợi thế hơn các loài cây sống trên mặt đất. Chúng bám chặt vào thân cây rừng, thường nằm cao trên tán lá, nơi chúng được hưởng ánh sáng xuyên qua đám lá trong mùa sinh trưởng và chịu đựng toàn bộ ánh sáng mặt trời trong mùa khô. Vào lúc này, cây lan thường rụng hết lá và bước vào một thời kỳ bán ngủ đông, tự điều chỉnh bản thân theo mùa của cây chủ đến khi các cơn mưa kích động một cuộc sống mới.

Để đối phó với những điều kiện cao điểm của mùa khô và mùa mưa, cây lan hình thành những phương pháp sống còn của riêng chúng, bao gồm các bộ phận chứa nước, được gọi là túi nước và những bộ rễ trên không được dùng để hút hơi ẩm xung quanh. Hầu hết thời gian trong năm, các cơn mưa vùng nhiệt đới hay các đợt sương mù thường xuyên thổi qua tán lá và cung cấp đầy đủ nhu cầu về hơi ẩm cho các cây lan.

Rừng mưa nhiệt đới có mặt trên khắp thế giới, kéo dài từ phía Nam vùng Xích đạo đến châu Úc và New Zealand, nơi mà chúng trở nên những khu rừng mát mẻ và điều hòa hơn, đồng thời nó cũng là ranh giới xa nhất về phía Nam của giống lan cộng sinh. Ở phía Bắc đường xích đạo, lan cộng sinh phát triển qua vùng Trung Mỹ đến Mexico, qua Mã Lai cho đến Philippines và Đông Nam Á, rồi leo đến tận chân dãy núi Himalaya ở Nepal. Các điều kiện sinh sống thay đổi rất nhiều qua các vùng nói trên và các loài lan đều thích ứng với từng nơi khác nhau. Điều kiện khô ráo của sa mạc hay ẩm ướt của đầm lầy đều không phải là trở ngại cho những loài cây dũng cảm đó: lan là loài luôn hiện diện ở mọi vùng khí hậu mà thiên nhiên đưa ra.

Rừng và tàng cây bao phủ ở mỗi nơi đều khác nhau tùy thuộc vào độ cao và như vậy điều kiện sinh sống cũng thay đổi theo. Ở độ cao ngang với mực nước biển, rừng khá dày đặc, ít có ánh nắng mặt trời xâm nhập, trong khi những cây ở vùng cao hơn mọc thưa dần đến tận sườn núi, nơi ít được bảo vệ để chống lại các yếu tố bên ngoài.

Loài lan Cymbidium Aloifolium này sống trên một chỉa ba của một thân cây lớn tràn đầy ánh nắng mặt trời của Công viên Quốc gia Phu Kradung ở Thái Lan, đây cũng là một loài thảo mộc sống dai. Nó chịu đựng được ánh nắng gay gắt miền nhiệt đới và sẽ phát triển rất mạnh để tạo ra tán lá lớn trong mùa có gió mùa.

Lan Eria Albidotomentosa là một giống chịu được độ cao mọc trên đất hoặc các tảng đá. Trong môi trường tự nhiên, làn sương mù thổi qua cây cối vào đầu buổi sáng sẽ cung cấp cho chúng nhiều hơi nước để duy trì sự sống qua suốt mùa khô. Chúng là loài cây biết tận dụng cơ hội, tạo những chỗ trú ẩn cho riêng mình ở những nơi mà loài cây khác không sinh sống được.

Lan Coelogyne Nitida có thể sống cộng sinh trên đầu những ngọn cây cao hoặc dưới mặt đất. Nếu bị rơi khỏi cây chủ, chúng vẫn sống đến khi nào quá trình cạnh tranh sinh tồn với những loài thảo mộc khác không quá gay gắt và vùng đất đó phù hợp cho chúng. Chúng vẫn phát triển và nở hoa một cách tự nhiên giống như ở điều kiện cộng sinh.

Ảnh hưởng của độ cao

Người ta tìm thấy lan ở mọi độ cao, thích ứng với mọi môi trường xung quanh và định cư một cách yên ổn tại đó. Trong trồng trọt, chính độ cao mà loài lan vốn đã thích ứng trong môi trường tự nhiên sẽ quyết định nhiệt độ nuôi trồng, vì vậy biết được độ cao mà chúng thường sống quan trọng hơn là biết nơi xuất xứ của chúng.

Nói chung, loài lan ưa bóng râm, chẳng hạn như giống Phalaenopsis, thường sinh sống ở những vùng ngang với mực nước biển; tán lá to và hầu như mọng nước của chúng có mục tiêu thu hút ánh sáng càng nhiều càng tốt, trong những vùng có bóng râm dày đặc của khu rừng. Tiến lên vùng cao hơn và đến tận ranh giới băng tuyết của dãy núi Andes ở Nam Mỹ, người ta bắt gặp những loài lan ưa bóng râm và khí hậu mát mẻ như loài Odontoglossum và Masdevallia. Vì không khí loãng ở độ cao khoảng 3.000 m nên sương giá ban đêm không gây tác hại cho chúng, mặc dù ở chế độ nuôi trồng, nhiệt độ xuống gần với độ đóng băng chắc chắn sẽ gây ảnh hưởng xấu cho chúng. Ở độ cao 1.250 m trong vùng Khasia Hills ở Ấn Độ, loài lan xinh đẹp có hoa màu xanh da trời Vanda Coerulea định cư trên những thân cây sồi còi cọc, nằm ngoài ánh nắng mặt trời qua một khoảng thời gian trong năm và phơi mình trước những điều kiện gay gắt của môi trường khô hạn. Ở một thái cực khác, loài lan cộng sinh Lycaste thường mọc ở dưới những cành cây nghiêng mình qua dòng nước trong những vùng có bóng râm dày đặc. Ở đó, lá của chúng phát triển rất to và có kết cấu mảnh để tận dụng tối đa số ánh sáng ít ỏi.

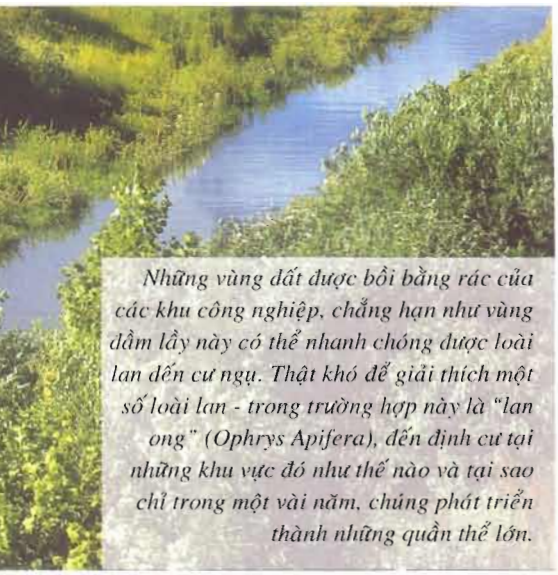
Một số vùng khô hạn trên thế giới có nhiệt độ rất cao và vài nơi ở châu Úc vẫn có những loài địa lan kỳ lạ nhất có thể chịu đựng nhiệt độ đặc biệt đó qua một khoảng thời gian trong năm.

Loài lan Bulbophyllum Blepharistes là một giống cây nhỏ bé, tầm thường. Tuy vậy, thật đáng ngạc nhiên về khả năng sinh sống của nó, sinh trưởng tốt ngay trên những tảng đá trơ trụi và thiếu điều kiện sinh sống. Ở đây, nó đang phát triển qua một tảng đá phủ đầy địa y. Các túi nước có nhiều lóng dài.

Khi nở hoa, lan Dendrobium Trigonopus tạo ra nhiều mảng vàng ấn tượng giữa đám thân cây trơ trụi.

Những vùng đất được bồi bằng rác của các khu công nghiệp, chẳng hạn như vùng đầm lầy này có thể nhanh chóng được loài lan đến cư ngụ. Thật khó để giải thích một số loài lan - trong trường hợp này là "lan ong" (Ophrys Apifera), đến định cư tại những khu vực đó như thế nào và tại sao chỉ trong một vài năm, chúng phát triển thành những quần thể lớn.

Lan bướm lớn (Platanthera Chlorantha) là một giống lan xinh đẹp, nở hoa vào mùa hè với những cành mang hoa cao lớn. Chúng mọc trên những vùng đất bỏ hoang có dương xỉ bao phủ.

MÔI TRƯỜNG ÔN ĐỚI

Trong những vùng ôn đới có nhiệt độ mát mẻ hơn của thế giới, lan mọc trên đất hay trong đống lá bao phủ cánh rừng. Rừng ôn đới không chấp nhận loài lan cộng sinh giống như vùng nhiệt đới, vì rễ cây phơi ra ngoài sẽ không chịu nổi cái lạnh. Ở châu Âu, lan thường sinh sống trên sườn đồi và đặc biệt có nhiều ở Hy Lạp, đảo Síp và Thổ Nhĩ Kỳ, nơi mà nền nông nghiệp không phát triển nhiều bằng chỗ khác, ngoài ra lan còn phát triển nhiều trên các sườn núi đá Vùng đất đầm lầy không canh tác cũng là môi trường thích hợp cho nhiều giống lan ở châu Âu.

Người ta biết rằng giống lan địa phương, một khi đã sống ổn định, không thích đất đai bị xáo trộn và không thể phát triển trong các cánh đồng màu mỡ Vì lý do đó, nhiều loài lan đã chết trên những cánh đồng vốn là nơi mà chúng đã mọc hàng ngàn cây cách đây cả 100 năm, nhưng giờ đây vùng đó lại được con người khai phá và canh tác. Vì vậy thật đáng ngạc nhiên khi các công trình làm đường lớn xuất hiện, lan là loài thảo mộc đầu tiên đến định cư tại vùng đất bị xáo trộn đó.

Ở Anh và một số nơi khác, lan phát triển mạnh ở bờ những con đường mới làm, vốn là nơi ít chất dinh dưỡng và không có điều kiện sinh sống cho nhiều loài hoa hoang dã khác. Vùng đất đó trở thành nơi trú ẩn của lan. Trong cuối thế kỷ 20 có nhiều công trình đường sá rộng lớn, nên những cây lan tía nở sớm (Orchis Mascula) mọc sum suê ven bờ các con đường đó đã trở thành một quang cảnh đầy ấn tượng vào đầu mùa hè.

Những con đê hai bên đường xe hơi và xe lửa là những khu vực được tu bổ thường xuyên, nơi mà bụi cây lớn - vốn có thể nhanh chóng lấn át những cây ra hoa nhỏ hơn - không thể định cư lâu dài được. Việc dọn dẹp thường xuyên vùng ven bờ đường có nghĩa là chúng vẫn là những vùng đất dành cho cỏ dại, nơi mà các giống lan có thể sinh sống. Môi trường đó nhanh chóng biến thành nơi sinh sống dành riêng cho chúng, nơi mà nhiều loại lan hiếm có trước đây không thấy xuất hiện ở những vùng nông nghiệp được khai thác thường xuyên hoặc những vùng xây dựng nhà cửa, phát triển tốt dọc theo các khu đô thị. Những khu vực công nghiệp bỏ hoang, nơi mà người ta đã tháo dỡ các nhà máy và không khai thác gì thêm, có thể là môi trường cho nhiều loài hoa dại, kể cả loài lan, vốn thường là loài cây đầu tiên đến định cư ở đó. Những môi trường do con người tạo ra mà loài lan nhanh chóng đến định cư bao gồm các khu mỏ không còn khai thác, những hầm đất sét và vùng đất giữa các bãi cát gần bờ biển.

Nhờ hiểu rõ những yêu cầu về đất đai của chúng, người ta đã trồng khá phổ biến nhiều loài lan trong vườn. Hiện nay người ta đã trồng khá nhiều loại lan thuộc họ Dactylorhiza và Orchis, các chuyên gia có thể trồng chúng bằng cách ươm hạt. Đã có lúc hầu như không thể trồng các loài lan bản xứ bằng hạt, nhưng với các phương pháp hiện đại, điều này không còn là một thách thức. Người ta còn trồng cả những loài lan thuộc họ Cypripedium, vốn nổi tiếng là chậm ra hoa nếu trồng bằng hạt. Còn đối với loài lan cộng sinh nhiệt đới, các giống địa lan đã thiết lập được một mối quan hệ đặc biệt với loài côn trùng thụ phấn của chúng (lan Ophrys, hoặc "lan ong" chỉ được thụ phấn bởi một loài ong cá biệt) và một mối quan hệ cộng sinh với các loài nấm sinh sống dưới đất.

"Lan ong" (Ophrys Apifera) nở hoa vào đầu mùa hè là một ví dụ về việc loài lan dùng phương pháp ngụy trang như thế nào để lôi cuốn côn trùng thụ phấn đến với chúng. Nó cần có một loài ong cá biệt nào đó để thụ phấn.

Chúng ta có thể tìm thấy môi trường ôn đới mà loài lan sinh sống hầu như ở khắp nơi trên thế giới, kể cả những vùng cao tại các nước nhiệt đới, điều đó có nghĩa là chúng ta có thể trồng chung các loài lan có xuất xứ từ những vùng đất khác nhau trên thế giới. Lan mọc ở vùng ôn đới đa số là địa lan. Chúng thường là những loài cây thân nhỏ và không có bề ngoài rực rỡ so với loài lan cộng sinh nhiệt đới. Tuy nhiên trong số chúng cũng có một vài hạt ngọc nổi bật. Lan đẹp nhất, cụ thể là loài lan hài nữ (Cypripedium), thường được trồng trong các nhà kính ở vùng núi, với nhiệt độ hơi cao hơn độ đóng băng trong mùa đông.

Lan hài nữ (Cypripedium Calceolus) là một loài địa lan mọc trong những vùng ôn đới. Mặc dù không sặc sỡ bằng lan cộng sinh nhiệt đới, chúng cũng thực sự có một vẻ đẹp khá trang nhã.

Khu vực mà lan phát triển mạnh này trước đây là một mũi đất sét bỏ hoang. Lan là loài thảo mộc đầu tiên đến định cư tại những vùng đất bỏ hoang như vậy, nó tiến dần vào đó từ vùng đất xung quanh. Loài lan đầm lầy phổ biến này (Dactylorhiza Praetermissa) là loài lan cao nhất được tìm thấy ở Anh quốc. Nếu không bị quấy rối, chúng có thể phát triển thành các quần thể lớn, thường cạnh tranh với những loài thảo mộc to lớn hơn như kim tước và liễu. Những thảo mộc này mọc lấn át chúng và khi không còn ánh sáng, loài lan sẽ chết dần

LỊCH SỬ LOÀI LAN

Những ghi chép về thời kỳ tiền sử của loài lan khá rời rạc và không đầy đủ. Người ta biết rằng vào năm 500 trước Công nguyên, các Hoàng đế Trung Quốc rất yêu quý loài lan Cymbidium bản địa, chẳng hạn như loài C. Ensifolium và C. Virescens, vì mùi hương ngọt ngào của chúng. Khổng Tử gọi chúng là "Lan" và chúng được đánh giá rất cao trong nghệ thuật làm vườn của người Trung Quốc và Nhật Bản Người ta trồng các loài lan như Dendrobium Moniliforme vì có hương thơm, bông hoa có màu sặc sỡ. Người Nhật đặc biệt chú ý nhiều đến loài lan Neofineta Falcata bản địa. Họ say mê loài lan hấp dẫn có hoa trắng này trong nhiều thế kỷ và ngày nay nó vẫn là loài phổ biến nhất Loài này được đánh giá cao vì phần lá có nhiều đốm và người ta thích loài có những vạch nổi bật hơn. Ở Nhật, người ta chú ý đến chậu trồng lan cũng ngang bằng với cây lan và họ đã thiết kế ra nhiều loại chậu hoa xinh xắn để trưng bày lan.

Người Aztec dùng hột của cây Vanilla để làm dầu thơm và gia vị cho thức ăn.

LỊCH SỬ BAN ĐẦU

Ở châu Âu, người ta có thể tìm thấy dấu vết về sự quan tâm đến loài lan từ thời Hy Lạp và La Mã Vào lúc đó, người ta chỉ biết đến địa lan, vốn khác xa với loài lan cộng sinh nhiệt đới. Giống như nhiều nền văn minh cổ đại khác, người Hy Lạp sống dựa nhiều vào tài nguyên của thế giới tự nhiên và họ sử dụng phần thân chìm cùng bộ rễ của đa số loài lan châu Âu để làm thuốc chữa bệnh

Đã có lần lan nam giới (Aceras Anthropophorum) được cho là có tính kích thích tình dục, vì hình dạng môi hoa trông giống với gương mặt của một người đàn ông.

Họ nghiên cứu hình dạng kỳ lạ của hoa lan và tin rằng các hình dạng khác nhau đó biểu lộ những hiệu quả hữu ích của cây lan Chẳng hạn như, lan nam giới (Aceras Anthropophorum) được cho là có tính kích thích tình dục vì hình dạng môi hoa trông giống với gương mặt của một người đàn ông Trên thực tế, từ orchid (lan) có xuất xứ từ chữ "orchis" của Hy Lạp, nghĩa là dôi tinh hoàn, muốn ám chỉ đến phần thân chìm của một số loài lan thường xuất hiện thành từng cặp.

Ở Tân Thế giới, người bản xứ đã sử dụng loài lan từ lâu trước khi cư dân châu Âu đến định cư. Hai mươi năm sau khi Colombus đổ bộ lên vùng đất liền ở Nam Mỹ vào năm 1498, Hernando Cortes đã tiến vào vùng Mexico để lật đổ đế quốc Aztec và giành lấy phần đất Mexico cho Tây Ban Nha Ông ta thấy một giống lan Vanilla được người dân bản xứ trồng để lấy mùi hương và quan trọng hơn nữa làm gia vị Người Aztec trồng loại lan có hình dạng giống như cây nho này, mà họ gọi là Tlilxochitl, để lấy hột, nghiền nhỏ chúng rồi pha với hạt nâu của cây cacao để làm một thức uống hơi đắng vốn là nền tảng của loại sô-cô-la mà ngày nay chúng ta thường dùng. Vanilla vẫn được dùng nhiều để làm gia vị, và nhu cầu về hạt cây vanilla, được gọi là hat đậu, luôn cao, nhưng vanilla nhân tạo đã làm cho yêu cầu trồng tỉa loài cây này không tăng Ngày nay, nguồn cung cấp cây vanilla chủ yếu đến từ đảo quốc Madagascar

NHỮNG NĂM VÀNG SON

Đến cuối thế kỷ 18, đế quốc Anh đã buôn bán, thám hiểm khắp địa cầu. Các tàu buôn trở về từ vùng Tân Thế giới chở đầy những giống cây và loài vật mà trước đây họ chưa từng biết đến. Cùng lúc ấy, người ta đã biết thiết kế những nhà kính đầu tiên để nuôi trồng các giống cây nhiệt đới mới tìm thấy, đặc biệt là loài lan. Những nhà kính đó có kết cấu khổng lồ bằng thép và kính, với hệ thống sưởi bằng ống gang và các nồi hơi lớn đốt bằng nhiên liệu đặc. Với số lượng thép dồi dào từ các xưởng đúc, việc xây dựng các nhà kính đã phát triển thành một nền công nghiệp cung cấp cho vườn bách thảo và những điền trang tư nhân rộng lớn ở nông thôn. Loài lan trở thành một biểu tượng về vị thế cho giới nhà giàu và những người nổi tiếng, một nền kinh doanh linh hoạt đã được mở ra để phục vụ cho các yêu cầu này.

Những người nuôi trồng và giới sưu tập tư nhân tài trợ cho những cuộc thám hiểm riêng đến những vùng đất mới để tìm kiếm những loài lan chưa từng được biết đến, bổ sung cho bộ sưu tập của họ. Có rất nhiều câu chuyện về những cuộc thám hiểm đầy cam go, nhọc nhằn, bệnh tật và ngay cả chết chóc trong những khu rừng mưa nhiệt đới xa xôi trên thế giới, nhưng điều đó cũng không làm giảm bớt lòng hăng say tìm kiếm các loài lan mới.

Vào cuối thế kỷ 18 các tàu buôn trở về từ vùng Tân Thế giới chở đầy những giống cây và loài vật mới được khám phá, kể cả loài lan.

Lan sao chổi (Angraecum Sesquipedale) ở Madagascar có một cựa rất dài phía sau bông hoa. Nhờ đó nó mới được thụ phấn bởi một loài bướm đêm có cái lưỡi với độ dài tương tự.

Một số câu chuyện ban đầu đã được kể lại liên tục và biến thành giai thoại về loài lan. Câu chuyện được kể lại nhiều nhất liên quan đến giống lan Angraecum Sesquipedale ở Madagascar và lời tiên đoán của Charles Darwin. Tên thông dụng của loài lan này là "lan sao chổi", liên quan đến cái cựa dài nằm phía sau bông hoa. Tên khoa học của nó có nghĩa là "một foot rưỡi" và tuy điều này hơi quá phóng đại, nó cũng nói lên được chiều dài bất thường của phần cựa. Lúc đầu người ta không có một lời giải thích nào hợp lý cho chiều dài kỳ lạ của phần đuôi đó, nhưng sau khi nghiên cứu kỹ bông hoa, Darwin tuyên bố rằng vì mật hoa nằm ở cuối phần cựa nên phải có một loài bướm đêm nào đó có cái lưỡi dài bằng cựa đó. Chỉ vài năm sau khi Darwin chết, người ta mới phát hiện ra loài bướm đó và nó được đặt tên là Xanthopan Morganii Praedicta. Câu chuyện này cũng nhấn mạnh đến mối quan hệ mong manh giữa một loài lan với loài côn trùng thụ phấn của riêng nó. Nếu một trong hai đối tác bị diệt vong, đối tác kia cũng chết theo trong môi trường hoang dã; dù vậy nhưng mối tương tác giữa lan và côn trùng vẫn tồn tại hầu như không thay đổi trong hàng ngàn năm qua.

Lan Phalaenopsis đẹp rực rỡ và khá phổ biến trong giới sưu tập lan, kể từ thời đại hoàng kim trong việc tìm kiếm giống lan mới. Đây là giống lan Phalaenopsis "Chấm Sáng."

Ông vua trồng lan

Có lẽ nhà trồng tỉa nổi bật nhất trong thời đại Victoria là Frederick Sander, người được gọi là Ông vua trồng lan. Trại nuôi trồng của ông là trại lớn nhất Anh quốc và ông khoe rằng ông có đủ tất cả các loài lan ở mọi ngóc ngách của thế giới. Khi nghe người ta kể về loại lan đỏ huyền thoại Phalaenopsis, ông gửi ngay một nhà sưu tập tên là Robbelin đi tìm nó. Năm 1881, sau khi tìm kiếm vô vọng ở đảo Mindenoa lân cận, Robbelin đến hòn đảo Davao nhỏ bé ở Philippines. Khi chiếc thuyền của ông sắp ghé vào bờ của hòn đảo chưa người nào đến thăm, dân bản xứ đã đón tiếp họ với thái độ thù địch Những chiến binh hung dữ, tóc nhuộm vàng sáng, thân thể vẽ nhiều màu, tỏ thái độ đe dọa khi họ tiến đến gần Robbelin đã tính chuyện quay trở về, nhưng ông nhận thấy trong số những người có đầu tóc vàng có người đeo bông hoa của loài lan Phalaenopsis mà ông đang tìm kiếm. Ông làm những cử chỉ thân thiện và được phép đổ bộ lên bờ. Ông trao đổi quà tặng với họ để nhờ họ chỉ chỗ nơi loài lan Phalaenopsis đang mọc, sau đó ông rời khỏi hòn đảo với đầy những hàng hóa vô giá. Cuối cùng loài lan này cũng đến được Anh quốc và được đặt tên là Phalaenopsis Sanderiana. Tuy nhiên, ở đây nó không có màu đỏ nguyên gốc, mà chỉ có màu hồng nhạt.

Một nhà sưu tập khác của Sander cũng đã có một khám phá mới ở vùng Tân Guinea. Ông bắt gặp một ngôi làng mà những người trong bộ lạc bỏ xương người chết xuống các nghĩa địa, rồi trang trí chúng với những bông hoa lan đẹp nhất mà họ tìm thấy. Ở đó cây lan vẫn tiếp tục mọc, rễ của chúng bám chặt vào đống xương. Đó là cách mà lan Dendrobium Schroderianum đã đến với những phòng trưng bày ở London, rễ cây bám vào các sọ người và theo tháp tùng là hai bức tượng bản xứ, những linh vật mà dân làng gửi theo để bảo vệ linh hồn các bậc tiền nhân trong suốt chuyến hành trình. Đây là những điều kiện áp đặt cho những người bản xứ, những người được thuyết phục từ bỏ một phần giá trị của tổ tiên sau khi nhận được gương soi, chuỗi hạt và một cuộn dây đồng. Người ta bán những cây lan vẫn bám vào sọ người cùng với hai bức tượng đó cho ngài Walter Rothschild, sau đó chúng nằm trong bộ sưu tập của ông này trong nhiều năm. Tên D. Schroderianum được đặt theo Nam tước Schroeder, vốn là người bảo trợ cho Frederick Sander

NHỮNG NHÀ SƯU TẦM LAN NỔI TIẾNG

Đa số loài lan nhiệt đới được nuôi trồng trong suốt thế kỷ 19. Trong hơn 50 năm, những lô hàng chứa hàng chục ngàn giống lan mới được chuyển đến Anh quốc, đưa kho báu đó ra khỏi khu rừng mưa Lúc chúng đến được nước Anh, đã bị thất thoát rất nhiều. Chúng bị thối rữa trong hầm tàu hay bị chuột, gián ăn sạch và chỉ còn rất ít cây sống sót. Ngoài ra, nạn đắm tàu, vốn là một sự kiện ít xảy ra vào thời đó, cũng làm mất toàn bộ lô hàng. Những giống lan tốt nhất còn lại được đem bán đấu giá với cái giá cao khủng khiếp, do sự cạnh tranh giữa giới nhà giàu diễn ra khốc liệt. Theo cách này mà một số bộ sưu tập phi thường đã được thiết lập, người ta chưa từng thấy những bộ sưu tập nào tương tự như vậy Lòng say mê lan nhiệt đới lan ra khỏi châu Âu để tràn đến vùng biển phía Đông của Hoa Kỳ và đến đầu thế kỷ 20, lan được trồng ở cả hai bờ Đại Tây Dương. Tại London, Hiệp hội làm vườn Hoàng gia đã chỉ định ra một Ủy Ban về Lan để đưa ra những tiêu chuẩn đánh giá, khen thưởng các dòng lan đẹp nhất và nước Anh vẫn giữ vị trí hàng đầu trong việc giới thiệu những giống lan mới.

Ngài Harry Veitch (1840-1924) là thế hệ thứ hai của vườn ươm Veitch nổi tiếng ở Devon, Anh quốc. Vườn ươm này được cha ông, James Veitch, xây dựng. Harry Veitch là người nuôi trồng lan duy nhất được phong tước vì công lao của ông trong ngành làm vườn, đặc biệt là việc tổ chức Hội chợ Làm vườn năm 1812, là tiền thân của Chợ Hoa Chelsea sau này.

Giống lan này, Odontoglossum Harryanum, được phát hiện ở Colombia và được đưa vào nuôi trồng năm 1886. Nó được đặt tên để vinh danh ngài Harry Veitch, người đã sưu tầm được những cây đầu tiên.

Những vườn ươm lan đầu tiên

Vườn ươm đầu tiên chuyên trồng lan cộng sinh nhiệt đới và các giống ngoại lai khác là vườn ươm của Conrad Loddiges. Ông xây dựng khu vườn của mình trong quận Hackney ở London. Đến năm 1812, ông đã có bộ suu tập cây nhiệt đới lớn nhất vào thời đó. Ông xuất bản nhật báo Tủ Trưng bày, trong đó ông mô tả nhiều loại thảo mộc mới. Sau đó một số vườn ươm khác bắt đầu xuất hiện, công ty của B S. Williams và Con ở Norwood Thượng, London và William Bull ở Đường Nhà Vua, quận Chelsea, London, là những nhà cung cấp lan hàng đầu cho giới chủ nhân các điền trang lớn.

Đến thế kỷ 19, vườn ươm ở Exeter của James Veitch và Con sử dụng rất nhiều nhà sưu tầm để tìm kiếm những loài cây, thảo mộc và hoa lan mới. Công ty của Sander và Con xuất hiện sau đó, nhưng nhanh chóng nổi lên thành một đối thủ thương mại có nhiều ảnh hưởng nhất. Được Frederick Sander xây dựng, công ty này phát triển thịnh vượng trong suốt ba thế hệ gia đình trước khi đóng cửa vào năm 1962. Trong những ngày

cực thịnh, vườn ươm sử dụng đến 100 người giúp việc mà nhiệm vụ chính của họ là tháo dỡ hàng loạt các thùng hàng đến vườn ươm hầu như hàng ngày, để chọn lựa và trồng vào chậu những giống cây mới. Vườn ươm có một chi nhánh ở Bruges, Bỉ và sau đó là New York.

Một số vườn ươm xuất hiện từ đầu thế kỷ 19 vẫn phát triển tốt đến thời kỳ này Đó là Vườn Lan McBeans của Cooksbridge, Sussex, được một người Scotland xây dựng từ năm 1879 là ông Alexander McBean. Vườn ươm của Mansell và Hatcher ở Leeds, Yorkshire, bắt đầu hoạt động từ những năm 1890, và ở Pháp, vườn ươm Vacherot và Lecoufle đã có mặt từ năm 1886, biến chúng thành những vườn ươm do gia đình quản lý cổ xưa nhất trên thế giới.

Trong thế kỷ 19, hoạt động nuôi trồng lan ở Anh tập trung xung quanh 4 loại người chính: người đi săn tìm, nhà thực vật học, người ươm trồng và người bán hàng. Ngay từ đầu, nó dựa vào người đi săn tìm lan để sưu tầm chúng cho các nhà nuôi trồng tư nhân. Người ươm trồng thiết lập nên ngành kinh doanh và thu thập những kiến thức cần thiết cho việc nuôi trồng nhiều chủng loại lan trên khắp thế giới. Đa số những người trồng lan chuyên nghiệp đều bắt đầu thực tập ở các vườn ươm và sau đó tìm việc làm ở

Lan Cattleya Skinneri được đặt tên theo nhà sưu tầm George Ure-Skinner vào năm 1838. Nó là bông hoa biểu tượng cho quốc gia Costa Rica. Trong suốt 100 năm, nó được sử dụng rộng rãi trong việc lai tạo ra vô số loài lan khác đang có mặt ngày nay.

Lan Dendrobium Loddigesii từ Trung Quốc được George Loddiges nhắc đến trong nhật báo Tủ Trưng bày vào năm 1833. Trước đó nó có tên là D. Pulchellum. George Loddiges (1784-1846) là con trai của Conrad Loddiges.

những nơi có bộ sưu tập lớn. Các vườn bách thảo sử dụng những nhà thực vật và chuyên gia để phân loại và đặt tên cho những loài mới phát hiện. Giới quý tộc ở Anh và châu Âu là những chủ nhân sẵn sàng trả món tiền lớn để mua các loài lan gây nhiều tiếng vang nhất. Về mặt kích cỡ và số lượng nhà kính của họ, một số bộ sưu tập tư nhân đó có tầm mức ngang ngửa với các vườn ươm cung cấp lan cho họ.

Những bộ sưu tập tư nhân đầu tiên

Bá tước Spencer Cavendish, Công tước thứ sáu của hạt Devonshire, là người xây dựng nên một trong những bộ sưu tập lan lớn nổi tiếng nhất. Tên ông đã trở nên bất tử nhờ những loài lan như Cymbidium Devonianum và Oncidium Cavendishianum. Vị Công tước này đi tiên phong trong việc phát triển những nhà kính lớn, chẳng hạn như nhà kính mà giờ đây vẫn còn thấy ở Vườn Bách

thảo Hoàng gia ở Kew, gần London. Đó là một cơ sở lớn được xây dựng bằng gang với những ô kính nhỏ, cửa ra vào lớn đến mức có thể cho một xe ngựa đi lọt. Người quản lý vườn của Công tước là ông Joseph Paxton, người cũng trở nên nổi tiếng và sau này được phong tước, vì những công lao của ông trong ngành làm vườn và đặc biệt là vì ông đã xây dựng tòa Crystal Palace nổi tiếng cho Hội chợ năm 1852. Sự hiểu biết của Paxton về lan và về cách nuôi trồng chúng trở thành cơ sở cho người khác noi theo.

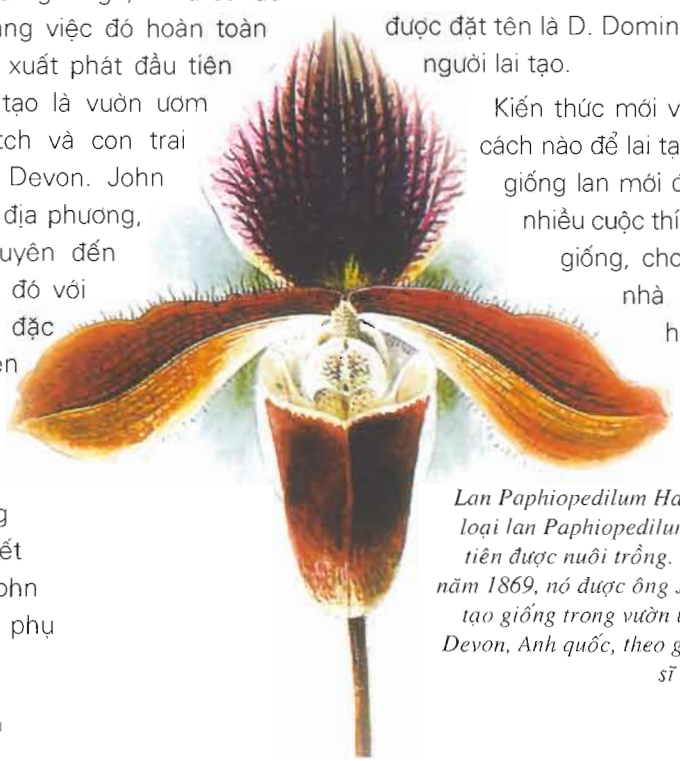
James Bateman thu thập một bộ sưu tập lan khổng lồ ở nhà ông tại Biddulph Grange, Staffordshire. Ông xuất bản nhiều công trình đáng kể về lan, bao gồm cuốn Orchidaceae của Mexico và Guatemala vào năm 1843 và cuốn Chuyên khảo về loài lan Odontoglossum năm 1867. Ông cũng tài trợ cho những nhà sưu tầm như George Ure-Skinner, người đã đi thám hiểm khắp nơi tại các quốc gia như Honduras, Panama và Guatemala.

Khi Bateman đem bán bộ sưu tập của mình, cuộc đấu giá đã kéo dài suốt ba ngày. Giá cả của những giống lan đặc biệt thường cao hơn mức tiền lương suốt đời của những người trồng tỉa. Người ta đặc biệt nhớ đến Bateman qua giống lan Batemannia.

LAI TẠO LAN

Mặc dù mọi người đều nhiệt tình chào đón mỗi loài lan mới, những giống lan lai tạo đầu tiên vẫn được đón tiếp với sự ngạc nhiên và nghi ngờ, vì đã có lúc người ta nghĩ rằng việc đó hoàn toàn bất khả thi. Nơi xuất phát đầu tiên của loài lan lai tạo là vườn ươm của James Veitch và con trai ở Exeter, vùng Devon. John Harris, một y sĩ địa phương, người thường xuyên đến thăm vườn ươm đó với mối quan tâm đặc biệt, đã phát hiện ra những bí mật trong việc loài lan thụ phấn như thế nào. Ông giải thích lý thuyết của mình cho John Dominy, người phụ trách vườn ươm của Veitch. Với những cuộc thí nghiệm của ông, loài lan lai tạo đầu tiên đã nở hoa trong năm 1856. Đó là loài lan Calanthe luôn xanh tươi, nó được đặt tên là D. Dominyi theo tên người lai tạo.

Kiến thức mới về việc làm cách nào để lai tạo ra những giống lan mới đã dẫn đến nhiều cuộc thí nghiệm lai giống, cho phép các nhà thực vật học hiểu rõ hơn loài nào có họ hàng với

Lan Paphiopedilum Harrisianum là loại lan Paphiopedilum lai tạo đầu tiên được nuôi trồng. Đăng ký vào năm 1869, nó được ông John Dominy tạo giống trong vườn ươm Veitch ở Devon, Anh quốc, theo gợi ý của bác sĩ John Harris.

John Harris là một bác sĩ làm việc trong Bệnh viện Hoàng gia Devon và Exeter, Anh quốc. Ông rất quan tâm đến loài lan và là người đầu tiên đề nghị cách thụ phấn cho hoa lan. Các quan sát của ông đã dẫn đến việc lai tạo ra những cây lan đầu tiên.

nhau và do đó có thể lai tạo được. Lan là loài cung cấp rất nhiều hạt giống, nhưng khối lượng hạt giống màu vàng xinh đẹp đó lại cực kỳ khó khăn trong việc nảy mầm hay phát triển thành cây. Vì thế quá trình nghiên cứu bị chậm lại đến khi các nhà thực vật học phát hiện rằng loài lan mọc lên nhờ vào một loại nấm siêu nhỏ, mà nếu không có chúng hạt giống sẽ không nảy mầm. Tiếp sau khám phá này, vào năm 1903 một người Pháp tên Noel Bernard đã cô lập được loài nấm đó và cho nó vào một lọ đã thanh trùng có chứa một lớp thạch để cấy hạt giống vào. Kết quả đầu tiên thật đáng ngạc nhiên, hạt giống lan đã nảy mầm hàng loạt. Trước đây tỷ lệ hạt giống còn sống có lẽ chỉ vào khoảng 1%, giờ đây tỷ lệ nảy mầm thành công hầu như là 100%

Đầu thế kỷ 20, chứng kiến một sự bùng nổ về lai tạo và nuôi trồng lan bằng hạt giống. Trong những năm 1920, một người Mỹ, ông L. Knudsen, đã bỏ qua công đoạn sử dụng nấm thiên nhiên, tạo ra những chất dinh dưỡng nhân tạo, sử dụng một phương pháp mà hiện nay người ta vẫn dùng với một vài thay đổi. Phương pháp nuôi trồng lan đã cải thiện đến mức giờ đây người ta có thể cho hoa lan nở từ việc nuôi cấy trong lọ thủy tinh trong vòng 3 đến 4 năm, trong khi trước đây phải cần đến 7 năm.

Thế Chiến Thứ nhất bùng nổ làm gián đoạn sự phát triển của ngành khoa học lai tạo mới, vì những thay đổi trong trật tự xã hội đã gây nhiều ảnh hưởng đến sự tiến bộ của việc nuôi trồng lan. Nhiều điền trang trước đây là chủ nhân của những bộ sưu tập tư nhân lớn phải đóng cửa vì lực lượng lao động của họ đều nhập ngũ, nhiều người đã không trở lại. Thời kỳ cực thịnh của việc nuôi trồng lan ở châu Âu đã bị dừng lại.

Sau những năm chiến tranh, vùng bờ biển California từ thành phố Los Angeles đến San Francisco trở thành một thiên đường cho loài lan. Với khí hậu ấm áp, chúng có thể phát triển rất tốt ngoài trời nếu được che mát chống lại ánh nắng mặt trời trực tiếp. Đây là một điều tốt so với những mùa đông kéo dài và lạnh lẽo của đa số các vùng ở châu Âu. Giống Cattleya và Phalaenopsis phát triển rất tốt trong điều kiện khí hậu này và có thể được nuôi trồng mà không phải hao tốn chi phí sưởi ấm. Điều đó cũng đúng ở New Zealand và một số nơi ở Úc, những nơi mà khí hậu rất phù hợp với giống Cymbidium, được nuôi trồng mà không cần phải sưởi ấm nhân tạo.

Châu Âu cũng tham gia vào đợt phát triển trồng lan mới này và ở Đức, Hà Lan, Bỉ và Đan Mạch đều xuất hiện các vườn ươm thương mại. Đa số những vườn đó

Charles Vuylsteke (1844-1927) có một vườn ươm lan rất lớn ở Bỉ. Ông nuôi trồng những giống lan lai mới và tạo ra giống lan lai đầu tiên giữa hai họ lan khác nhau, họ Odontoglossum và họ Cochlioda. Lan này được đặt tên là Odontiola Vuylstekea. Loài lan Vuylstekeara cũng được đặt tên theo tên ông.

đều tập trung vào việc lai tạo giống lan mới, khai thác các tiềm năng khổng lồ và lợi dụng những kỹ thuật mới nhất cung cấp cho họ vô số cơ hội. Dần dần, những người trồng lan bắt đầu xuất hiện trong giới trung lưu, những người sống trong khu vực ngoại ô đang phát triển của các thành phố và trồng lan trong nhiều nhà kính chỉ dài không hơn 10 mét. Mối quan tâm về lan đã chuyển từ giới quý tộc suy tàn, nơi mà chỉ còn một ít số chủ nhân có khả năng duy trì những bộ sưu tập lan lớn cho sở thích của mình, đến với quần chúng rộng lớn hơn.

Những hiệp hội của dân nghiệp dư chú tâm đến việc phát triển ngành nuôi trồng lan bắt đầu xuất hiện, ở Hoa Kỳ người ta đã thành lập ra Hiệp hội Lan Hoa Kỳ vào năm 1921 Tổ chức này từ những bước nhỏ ban đầu đã phát triển thành một mạng lưới toàn cầu và trở thành một hiệp hội trồng lan lớn nhất thế giới.

Hai mươi năm sau Thế chiến Thứ nhất, công nghiệp trồng lan thịnh vượng trở lại, để rồi Thế chiến Thứ hai lại dập tắt những niềm hy vọng về phát triển của nó. Nhà kính của dân nghiệp dư gặp khó khăn trong việc tìm kiếm nhiên liệu, trong khi những vườn ươm thương mại được sử dụng để sản xuất cây lương thực. Việc thiếu những nhà trồng tỉa chuyên nghiệp đã dẫn đến sự kết thúc những bộ sưu tập lan lớn. Khi Thế chiến Thứ hai ập đến, những giống lan tốt nhất của Anh đã được chuyển đến lưu giữ tại California, Nam Phi và Úc. Đặc biệt các giống Cymbidium lai trở thành thiết yếu cho những vườn ươm mới nổi lên ở các quốc gia này, tạo cho họ một nguồn cung cấp mới cho những giống đang nuôi trồng tại đó. Những giống được nhiều người yêu thích là C. Alexanderi "Westonbirt" FCC/RHS (trắng), giống Cymbidium nổi tiếng nhất của mọi thời đại, giống C. Burgundian "Lâu đài" FCC/RHS (màu đồng) và C. Rosanne "Hồng tía" FCC/RHS (hồng).

Những năm 1950 chứng kiến một thời kỳ tái thịnh vượng, mang lại cho châu Âu một nền hòa bình và phát triển mạnh thú chơi lan. Những người chơi lan đã lấp đầy khoảng trống trong ngành trồng lan, bằng cách tạo ra một thị trường mới về những loài lan trồng trong nhà và trong những nhà kính nhỏ. Các hiệp hội trồng lan xuất hiện rất nhiều, nơi mà dân chơi lan nghiệp dư có thể hội họp để thảo luận về thú vui và trưng bày những cây lan nở hoa của họ. Ngày nay, các hiệp hội trồng lan đã trở thành một lực lượng có ảnh

hưởng lớn trên khắp thế giới, phục vụ cho khía cạnh xã hội ngày càng mở rộng trong việc trồng lan. Họ tổ chức những cuộc hội họp và trình diễn bàn tròn hàng tháng, cũng như các cuộc hội thảo, tất cả đều nhắm đến việc khuyến khích mọi người quan tâm hơn đến loài lan và phổ biến kiến thức về chúng. Giờ đây các sự kiện về lan trên toàn cầu nhiều đến nỗi cứ mỗi tuần trong năm đều có một sự kiện. Với chi phí đi lại bằng máy bay tương đối thấp, các sự kiện toàn cầu được khá nhiều người trên khắp thế giới đăng ký tham dự. Người ta chú ý nhiều nhất đến Nhật Bản, nơi mà những cuộc triển lãm về lan thu hút hàng trăm ngàn người hâm mộ và nơi mà giá cả cho những cây lan đẹp nhất có thể tương đương với giá một chiếc xe hơi. Cứ ba năm một lần, Ủy ban Thế giới Hội nghị về Lan đều tổ chức một sự kiện với nơi họp thay đổi giữa Bắc và Nam Bán cầu.

Sự quan tâm lâu dài đến loài lan đã dẫn đến việc xuất bản nhiều cuốn sách viết cho người mới bắt đầu trồng lan, cũng như những người trồng tỉa chuyên nghiệp. Tờ báo cổ xưa nhất trên thế giới là tờ Điểm báo về Lan xuất hiện từ năm 1893 và được Hiệp hội Làm vườn Hoàng gia ở London xuất bản 6 kỳ mỗi năm. Trên Internet cũng có những thông tin sâu hơn về lan, nơi mà mọi người có thể đọc trên các trang Web và trao đổi ý tưởng về chúng trên toàn cầu.

Ngày nay, việc lai tạo lan đã tiến bộ rất nhiều so với những bước đi thử nghiệm của John Dominy trong vườn ươm Veitch Hiệp hội Làm vườn Hoàng gia ở London là nơi có thẩm quyền nhất trên thế giới về việc đăng ký các loài lan lai tạo, nơi đã đăng ký hơn 100.000 loài khác nhau. Con số đáng ngạc nhiên này vẫn tiếp tục tăng thêm khoảng 3.000 loài mỗi năm, nó là bằng chứng cho một niềm say mê không thể thỏa mãn để tìm kiếm những cây lan xinh đẹp hơn. Đa số các biến thể mới này đều được tạo ra để phục vụ cho ngành kinh doanh trồng lan trong chậu, vốn đòi hỏi một nguồn cung cấp các loài lan rẻ tiền và dễ trồng. Người ta tạo ra thêm rất nhiều loại lan và chúng được bán trên thị trường hoa của thế giới mà không có tên chính thức, vì khi xuất hiện ào ạt những giống mới, người ta không có đủ thời gian để đăng ký chúng. Nên khuyến khích việc gia tăng ào ạt số lượng giống lai, vì như vậy sẽ giảm bớt áp lực đối với việc tìm kiếm những giống lan hoang dã Không cần phải đưa chúng ra khỏi môi trường sinh sống tự nhiên để cung cấp cho những người trồng lan trong nhà, vì những người này đã được cung cấp các giống lan có chất lượng từ rất nhiều cơ sở kinh doanh. Những giống lan nguyên thủy được trồng trong các vườn bách thảo và trong các bộ sưu tập của dân chuyên nghiệp, những nơi có điều kiện để giữ gìn chúng cho hậu thế.

Vuylstekeara Cambria "Vàng" là một giống lai giữa hai họ lan, được đặt tên theo ông Charles Vuylsteke vào năm 1911. Nó có họ của các giống Odontoglossum, Cochlioda và Miltonia.

THỰC VẬT HỌC VỀ LAN

Lan chủ yếu là loài thảo mộc và là cây lưu niên có lá xanh quanh năm. Chúng được xếp loại từ loài Dendrophylax, một loại cây chỉ có rễ, cho đến loài Arundina to lớn, giống như tre. Người ta phân biệt lan với các cây họ khác qua thói quen sinh trưởng và cơ cấu riêng biệt của hoa.

Nếu cắt đôi một giả hành, sẽ thấy một khối những chất sợi chứa đầy lương thực để giúp cây lan sống sót qua mùa khô hạn.

Một giả hành, giống như của loài Cymbidium này, có thể mọc trên mặt đất hoặc trên một thân cây như loài lan cộng sinh.

GIẢ HÀNH

Nhiều loài lan mọc một số giả hành (củ giả, túi nước), mặc dù đây không phải là trường hợp luôn xảy ra. Những cây có giả hành thường có cách sinh trưởng theo gốc, nơi mà cứ mỗi mùa sẽ mọc thêm một giả hành mới dọc theo một thân rễ liên tục phát triển. Theo cách này, cây lan sẽ phát triển một loạt những giả hành biến chúng thành một chuỗi dây. Chuỗi dây giả hành này có thể tách biệt ra khi có hai hay nhiều cây mới phát triển từ giả hành cũ trong một năm. Đây là cách hình thành một bụi cây qua nhiều năm.

Thật khó để so sánh những giả hành với những kết cấu thảo mộc khác. Một giả hành không giống với một cây thủy tiên hay một củ hành, vốn bao gồm một lớp những lá giả, cái này nằm chồng lên cái kia. Nó cũng không giống như một củ khoai, vốn có kết cấu nhiều bột và thân củ. Có lẽ gần giống nhất là những thân rễ bò của một số thành viên trong họ Iris.

Ở bên trong, một giả hành chứa những chất sợi có khả năng giữ nhiều nước, bảo tồn năng lượng và giữ ẩm. Ở nơi hoang dã, điều này bảo đảm cho cây lan sống sót qua những đợt khô hạn trong mùa khô. Trong môi trường nuôi trồng, mùa khô này chính là mùa đông, khi mà cây lan bước vào tình trạng bán ngủ đông chờ đến mùa xuân để phát triển mới. Các giả hành là phần sống lâu nhất trong cây lan và sẽ tồn tại trong một trạng thái ngủ đông rất lâu sau khi lá đã rụng hết. Người ta gọi những giả hành không có lá là các củ đen. Trong các loài thường xanh, chẳng hạn như Cymbidium, một cây khỏe mạnh bao gồm nhiều giả hành có lá hơn là không lá. Với loại lan ít lá, chẳng hạn như Lycaste, một cụm giả hành không lá với chỉ một giả hành đầu đàn có lá là điều bình thường.

Các giả hành đã tiến hóa thành vô số hình dạng và kích cỡ khác nhau, từ loại dài, ốm, có hình dạng như bút chì cho đến những củ có kết cấu tròn và hình dẹt. Chúng có thể không lớn hơn một hạt đậu, tròn và bóng trông rất hấp dẫn khi mới hình thành, như những giả hành của loài thuộc họ Coelogyne và Bulbophyllum nhỏ bé. Ngược lại, chúng có thể to bằng trái banh quần vợt, như trong trường hợp của một vài loài thuộc họ Cymbidium. Ở họ Cattleya và những giống liên hệ, chúng khá cao lớn giống như cây gậy bóng chày, phát triển lớn dần từ một gốc nhỏ trong khi có một hay hai lá mọc trên đỉnh

Họ lan Dendrobium có những giả hành dài nhất trong các loài lan được nuôi trồng và những túi đó dài đến nỗi trong một vài giống chúng được gọi là "gậy." Trong loài này, chúng thường mọc lá dọc theo suốt chiều dài giả hành, giống như loài Dendrobium Pierardii Nhiều loài Dendrobium không có lá, chúng giữ nguyên tình trạng không lá và ngủ đông trong đa số thời gian của năm. Có lẽ những giả hành dài nhất thuộc về giống lan Grammatophyllum Speciosum Loài lan khổng lồ này được gọi là lan thân mía, ý muốn nói đến những thân đầy lá có thể dài đến 5 m, treo lủng lẳng dưới sức nặng của chúng. Giữa những thái cực đó là vô số loài lan có chiều cao đến 1,2 m và nhiều loài có kích thước dưới 30 cm.

Ánh sáng ở cuối giả hành rỗng này chứng tỏ rằng có một khe hở ở đáy củ. Ở nơi hoang dã, loài lan này có nhiều quần thể kiến đến trú ngụ trong những giả hành rỗng. Bọn kiến có nơi trú ẩn tiện nghi và cây lan không bị bọn ký sinh phá hoại. Điều này dẫn đến câu hỏi: "Ai là người có trước, giả hành rỗng hay bọn kiến?".

Một số loài lan, chẳng hạn như giống lan họ Dendrobium, có những giả hành rất dài, không giống như giả hành ngắn của loài khác. Những thân dài này hay còn gọi là "gậy", có thể có chiều dài từ 1 - 2 m.

Những giả hành kỳ lạ nhất là giả hành rỗng của loài Schomburgkia Tibicinis và Caularthon Bicornutum, hai loài lan có khe hở ở đáy những giả hành rỗng. Người ta không hiểu tại sao chúng lại tiến hóa như vậy, vì đó không phải là cách dự trữ lương thực khi chúng hoàn toàn rỗng. Ở nơi hoang dã, chúng thường là nơi trú ẩn của một loài kiến hung dữ, như vậy chúng có thể phục vụ cho hai mục đích: cung cấp nơi trú ẩn cho côn trùng và ngược lại những côn trùng này sẽ bảo vệ cho cây lan chống lại bọn ký sinh và sâu bọ có hại.

Lan Odontoglossum mọc rất tốt này có một nhóm giả hành, chống đỡ cho nhau và một chồi mới sẽ tạo ra thêm một giả hành. Theo cách này, loài lan sẽ phát triển, mọc thêm những giả hành trong mỗi mùa sinh trưởng.

Khi cắt đôi giả hành của một cây lan khỏe mạnh, người ta thấy nó hoàn toàn rỗng bên trong. Đây là một hiện tượng tự nhiên đối với loài lan

LÁ

Lá của loài lan thân ghép thường phát triển từ những giả hành Chúng có thể có một hoặc nhiều lá. Ở họ lan Cymbidium, một số lá dài, nhỏ xuất hiện từ lớp vỏ gốc bao phủ giả hành và rời khỏi cây lan theo một đường chia cắt để tránh gây hư hại khi lá rụng. Giống Cattleya chỉ mọc một hoặc hai lá nửa cứng nửa mềm từ đỉnh của giả hành. Các lá thường khác nhau một cách đáng kể về màu sắc, từ xanh lam nhạt cho đến xanh lam xám đậm. Lá của một vài loài Paphiopedilum và Phalaenopsis có chấm xanh lam nhạt và đậm. Không phải các loài lan thân ghép đều có giả hành, chẳng hạn như loài Paphiopedilum và Phragmipedium có những cái quạt đầy lá mọc từ một thân chìm chính.

Lan thân đơn chỉ có một thân chìm mà từ đó một cặp lá sẽ mọc lên thẳng góc với nó. Loài Vanda và Phalaenopsis là những ví dụ tốt nhất cho loài lan thân đơn đang được nuôi trồng. Trong khi loài Vanda có thể mọc khá cao và ở một số giai đoạn nào đó trong cuộc sống nó cần phải được cắt bớt chiều cao, lan Phalaenopsis là loài tự điều chỉnh bản thân, không bao giờ mọc cao hơn mặt đất quá nhiều, vì những lá già rụng đi cùng lúc với lá mới mọc ra.

Lá của loài Vanda và những loài lan thân đơn thường nửa cứng nửa mềm, trong khi lá của loài Phalaenopsis thì rộng và phẳng. Ở môi trường hoang dã, lan Phalaenopsis không phải chịu đựng nhiệt độ quá cao hoặc ánh nắng gay gắt, tán lá rộng của nó có mục đích thu hút càng nhiều ánh sáng càng tốt. Ngược lại, một vài loại lan Vanda lại có tán lá tròn hoặc hình ống để giảm bớt bề mặt thu nhận ánh sáng khi chúng phải chịu đựng những

Cây lan Paphiopedilum này có những dấu chấm ở mặt trên lá và những chấm tím đậm dày đặc ở mặt dưới lá.

Không nên tưởng nhầm những vạch dài trên lá lan Oncidium Incurvum Var. Variegatum là một loài virus. Đây là một hiện tượng tự nhiên có thể xảy ra trong nhiều loài lan. Bất cứ khi nào có hiện tượng chấm vạch trên lá, điều đó là cần thiết cho sức khỏe của cây vì nó cần nhiều sắc tố xanh hay diệp lục để nuôi dưỡng cây lan. Nếu một cái lá trắng hoàn toàn thì nó chắc chắn sẽ chết.

Một vài loài lan, chẳng hạn như loài Trichotosia Ferox này, có thân phủ đầy lông mịn màu nâu mà mục đích của chúng chưa được hiểu rõ. Người ta nghĩ rằng chúng là lớp bảo vệ cho cây lan trong những vùng quá lạnh.

Cành, mầm và gốc nụ hoa của loài lan Dendrobium Infundibulum phủ đầy lớp lông đen dày, tạo thành một bề mặt thô nhám. Khi lớp mới mọc già đi, bộ lông sẽ rụng bớt.

Một số loài lan có tán lá biến đổi một cách tự nhiên. Lá non của loài lan Phaius Maculatus này rất đẹp với màu xanh nhạt và những chấm vàng.

Lan Dendrobium Senile có những giả hành và lá phủ đầy lông trắng, mịn để bảo vệ cho cây lan trong môi trường sinh trưởng tự nhiên của nó.

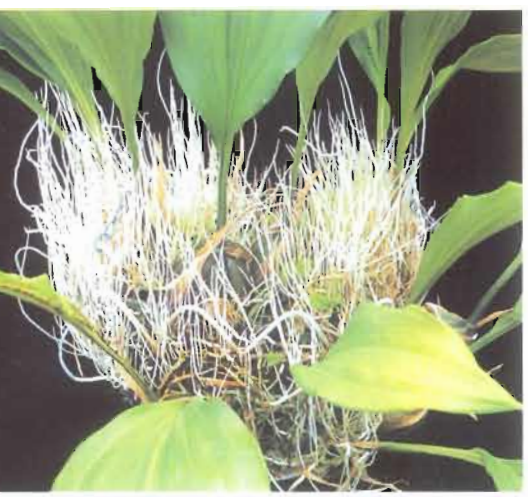
khu vực có nhiều ánh nắng. Những lá chỉ sống trong một hay hai mùa sinh trưởng thường rộng, mềm và mỏng, chẳng hạn như lá của loài Lycaste, trong khi các lá cứng và dai sẽ sống lâu hơn.

Lá cây lan thường chứa chất diệp lục để cho phép nó quang hợp ánh sáng mặt trời biến thành năng lượng. Một số loài địa lan tồn tại qua những thời gian dài mà không có lá và chỉ có lá trong thời kỳ sinh trưởng. Một số khác, chẳng hạn như loài Rhizanthella, sống dưới đất mà không có một phần xanh nào cả, nó tồn tại hoàn toàn dựa vào cuộc sống cộng sinh với một loại nấm siêu nhỏ. Chúng hút chất dinh dưỡng từ loài nấm đó. Vẫn có những loài lan một thân không có lá, chẳng hạn như loài Chilochista, chỉ có bộ rễ và chính bộ rễ sẽ chứa chất diệp lục để quang hợp. Một vài loài lan có một lớp lông dày ở hai bên mặt lá. Người ta vẫn không hiểu rõ hoàn toàn mục đích của lớp lông này, nhưng có thể chúng hiện diện để bảo vệ cây lan chống lại côn trùng hoặc để ngăn không cho nước đọng lại trên lá, vốn rất có hại trong những đêm quá lạnh. Những loài thân đơn khác, bao gồm cả loài Vanda, có những đầu lá hình răng cưa với mục đích giúp cây lan thải bớt hơi ẩm dư thừa do rễ hút lên.

RỄ CÂY

Rễ của loài lan cộng sinh, chẳng hạn như loài Enclyclia Radiata, là một thành phần rất quan trọng. Chúng không chỉ cung cấp cho cây lan dưỡng chất mà còn giúp nó bám chặt vào cây chủ.

Nhiều loài lan cộng sinh có một bộ rễ ngắn mọc thẳng đứng, chẳng hạn như bộ rễ của loài Stanhopea này. Chúng mọc ra giống như các cột đá vôi với những đầu chóp khá nhọn. Mục đích của các rễ đứng này có thể là để hút hơi ẩm hoặc giữ lại những lá mục hay mảnh vụn của khu rừng để biến chúng thành phân bón ở gốc cây.

Rễ của loài lan là một hiện tượng độc nhất trong giới thực vật. Chúng dày và đa số đều trắng, nhưng cũng có khá nhiều giống như loài thực vật khác. Chúng bao gồm một lõi nhỏ ở bên trong và một lớp hút nước bên ngoài toàn những tế bào chết. Được gọi là velamen (vỏ lụa), lớp bao phủ này sẽ hút nước thông qua bề mặt của chúng và phát triển phía sau phần chóp xanh của rễ. Đầu chóp của rễ lan rất dễ bị tổn thương và dễ gãy khi chúng mọc nhô ra khỏi chậu. Đa số rễ lan vẫn nằm trong chậu, nhưng vì vốn quen sống trên không nên chúng thường mọc lố ra khỏi chậu và vẫn tiếp tục phát triển, lơ lửng trên không hoặc bám vào bất cứ bề mặt nào mà chúng tiếp xúc.

Rễ cây lan không phải là một cơ cấu bền vững và chúng được mọc ra thêm hàng năm, nhô ra khỏi gốc cây một lúc nào đó sau khi thời kỳ sinh trưởng bắt đầu. Cũng tương tự như trường hợp lá rụng khỏi cây sau một hoặc vài năm, rễ cây cũng chết một cách tự nhiên để được thay thế bởi những rễ khác.

Ở loài lan thân đơn như loài Vanda, rễ xuất hiện dọc theo bộ thân chìm và ít khi phải đâm xuống đất. Nhiều loài lan có thể quang hợp nhờ vào bộ rễ và trong những điều kiện quá mức, vẫn có một vài loài lan cộng sinh không có lá, sống hoàn toàn nhờ vào một chùm rễ dày để chứa chất diệp lục cần thiết.

Rễ của một số loài lan trông cũng rất hấp dẫn; ở loài Phalaenopsis, chúng có màu bạc trắng khi lú ra khỏi chậu.

Một ít loài lan, chẳng hạn như loài Gongora và Ansellia, có những rễ phụ ngắn

lú ra khỏi rễ chính theo một góc nào đó. Chúng xuất hiện ở gần gốc cây và dần trở thành rất cứng như những gai nhọn khi về già. Chúng biến thành một hàng rào vững chắc và bất khả xâm nhập như một lớp bảo vệ chống lại bọn côn trùng nào muốn tấn công vào các giả hành

Bộ rễ rất quan trọng đối với cây lan. Nếu bị chết do tưới nước quá nhiều, chúng sẽ không được thay thế ngay khi chưa đến thời kỳ tăng trưởng mới, nghĩa là cây lan phải sinh tồn trong nhiều tháng mà không có bộ rễ và không có khả năng hút hơi ẩm Nếu điều này xảy ra, các giả hành sẽ quăn lại và lá cây sẽ mềm rũ đến khi bộ rễ mới có khả năng phục hồi số lượng nước dự trữ đã bị mất đi. Trong trường hợp đó, việc phun nước thường xuyên sẽ giúp cho cây hạn chế hiện tượng thoát nước.

Lan Ansellia Africana là một loài lan cộng sinh từ châu Phi có một bộ rễ cứng trên không, mọc tỏa ra nhiều hướng. Điều này không có nghĩa là cây lan không cần đến chậu.

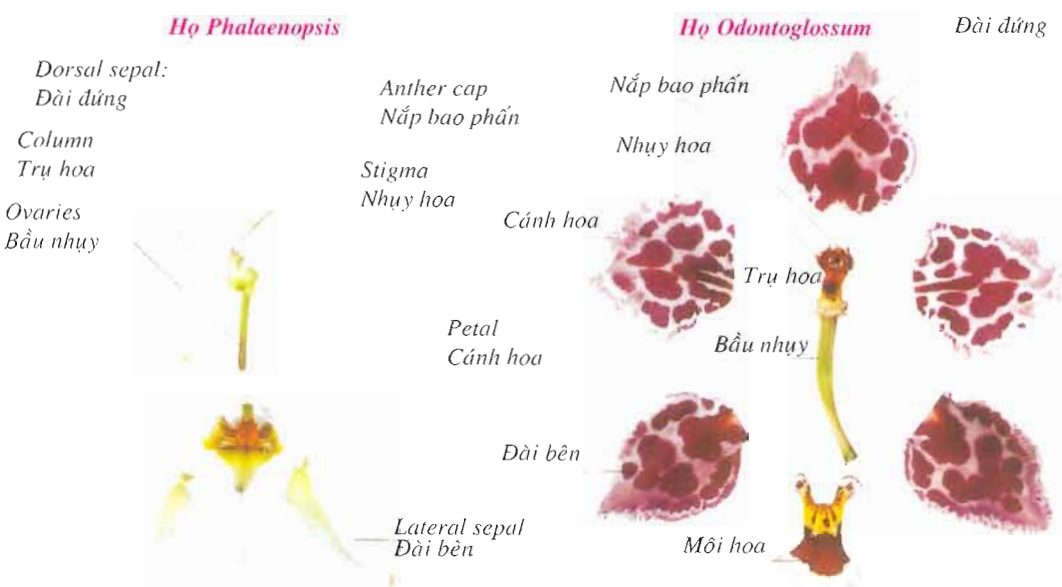
Ở đây chúng ta thấy rễ cây lan Phalaenopsis đang mọc trong một cái chậu trong suốt. Điều này là để khuyến khích cây lan mọc rễ trong chậu, thay vì những rễ trên không và như vậy sẽ giúp nó tiếp xúc nhiều với lớp đất trồng (môi trường sinh trưởng) cũng như dưỡng chất. Nó tạo điều kiện cho người nuôi trồng quan sát được quá trình phát triển của cây lan.

HOA

Trong khi thân cây lan vốn đã đa dạng, hoa của chúng lại càng đa dạng hơn về kết cấu và màu sắc. Hoa của chúng phong phú và thường đẹp đến mức tương phản nhiều với thân cây, mà một số người cho là không hấp dẫn. Nhiều người đã ngạc nhiên về việc tại sao những thân cây có thể được xem là xấu xí và vô vị lại có được những bông hoa đẹp như vậy, mặc dù đối với những người yêu lan đích thực, đa số các cây lan đều đẹp.

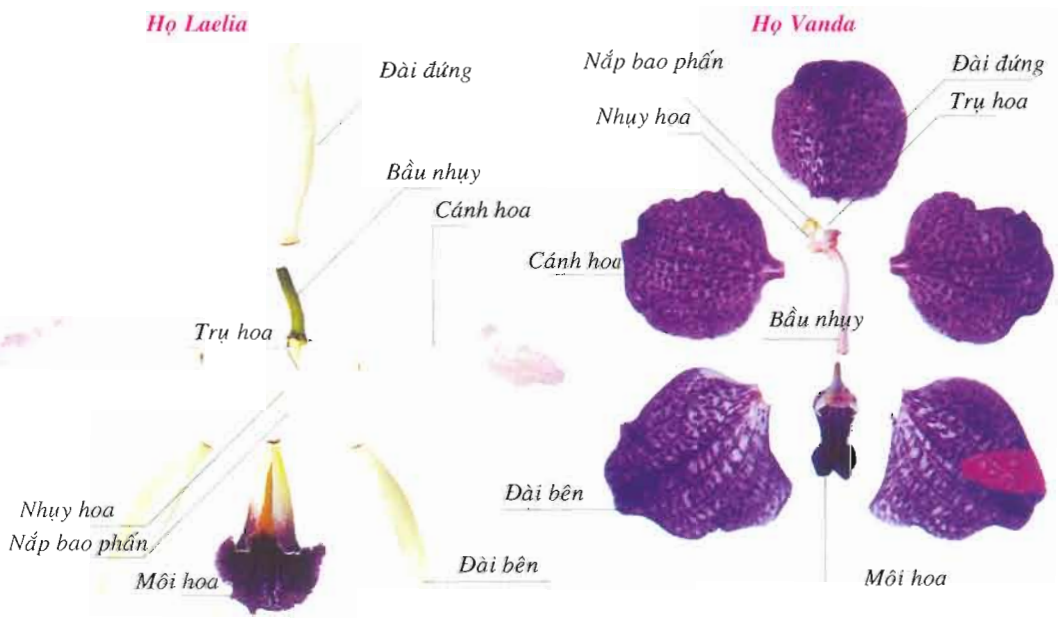
Lan Paphiopedilum Eustacenum là một loài lan hài có cọng cao và thanh nhã, trong đó môi dưới đã được biến đổi để biến thành một chiếc túi. Phía trên chiếc túi này và ở hai bên nhị hoa là hai bao phấn.

Tuy nhiên không phải hoa lan nào cũng được xem là đẹp. Trong khi đa số những cây lan được nhiều người ưa chuộng và nuôi trồng phổ biến đều đẹp một cách không thể chối cãi, vẫn có nhiều cây lan mà hoa của chúng trông rất kỳ lạ và thậm chí còn có hình dạng khá kệch cỡm. Họ lan có nhiều chủng loại nhất là họ Bulbophyllum, nhưng trong số hàng ngàn chủng loại của nó, có rất ít loài được xem là đẹp.

Mang những bông hoa cánh nhỏ trên các cuống cao, lan Zygopetalum Intermedium có một môi hoa lớn, xòe rộng và nổi bật để làm bãi đậu cho côn trùng thụ phấn và từ đó nó sẽ được hướng dẫn đến nụ phấn.

Trong khi tất cả những cây lan đều phù hợp với một kết cấu cơ bản, kết cấu này đã được sao chép và biến đổi hàng ngàn lần, mỗi lần biến đổi đều có mục đích làm cho cây lan thích ứng với môi trường sống hay cách thức sinh trưởng. Một phần của bông hoa luôn được biến đổi quá mức, với cánh hoa hoặc cánh môi có màu sắc nổi bật nhất. Tất cả những biến đổi đó đều có mục đích hấp dẫn các côn trùng thụ phấn và để đạt được điều đó, một số loài lan đã có chiều dài cánh hoa khá bất thường.

Đa số loài lan đều nhờ đến côn trùng để thụ phấn và kết cấu hoa của chúng đã phản ánh đúng yêu cầu đó. Mỗi bông hoa đều có 6 phần chính: 3 cánh hoa và 3 đài hoa, được gọi chung là đài cánh Ba phần ngoài là đài hoa, ba phần trong là cánh hoa. Cánh hoa thứ ba được biến đổi thành cánh môi, là một bãi đậu lý tưởng cho côn trùng thụ phấn. Cánh môi thường bám nhẹ vào hoa để có thể điều chỉnh vị trí côn trùng vào thụ phấn, cũng như bảo đảm rằng chỉ có con côn trùng đúng kích thước mới có thể vào thụ phấn.

Trong nhiều loài lan, cánh môi thường lớn, có màu sắc sặc sỡ và hình dáng khác hẳn những phần khác của hoa. Ở giữa cánh môi là những rãnh để hướng dẫn con côn trùng vào giữa hoa. Những rãnh đó thường có màu vàng sáng và được gọi là đường dẫn mật [hoa]. Phía trên cánh môi là trụ hoa, một kết cấu đơn độc,

Họ Miltoniopsis

trông giống như ngón tay, chứa các bộ phận sinh sản của hoa. Phấn hoa nằm ở cuối trụ hoa, thường gom lại thành hai, bốn hoặc sáu khối. Những khối đó chứa hạt phấn và không giống như loài hoa khác, chúng không có hình dạng bụi phấn. Chúng nằm ở cuối trụ hoa và được bảo vệ bởi một nắp bao phấn. Khối phấn có màu vàng sáng và dính vào một đĩa ướt bằng hai sợi chỉ mỏng. Khi côn trùng đậu vào hoa, miếng đệm dính đó bám vào đầu hay ngực nó. Bao phấn tách ra khi côn trùng bay khỏi hoa để mang phấn hoa đến một hoa khác.

Phía dưới trụ hoa là một miếng dính ướt. Đây là nơi mà phấn hoa sẽ tụ vào. Các hạt phấn sẽ vươn những cái vòi xuống đến tâm trụ hoa để tới bầu nhụy nằm ngay phía sau hoa, nơi chúng sẽ gặp hàng ngàn hạt chưa được thụ tinh. Khi quá trình thụ phấn đã hoàn thành, bầu nhụy sẽ nở thành một quả nang lớn chứa đến một triệu hạt giống nhỏ màu vàng sáng.

Lan hài Phragmipedium Grande có hoa lớn nhất trong loài lan. Ở loài này, cánh hoa rủ dài đến 45 cm theo chiều dọc và chiều ngang của toàn bộ bông hoa có thể đến 1 m. Ngược lại, có những giống lan Stelis nhỏ mà bông của chúng chỉ có kích thước bằng một đầu cây kim. Ở giữa hai thái cực đó là hàng ngàn loài hoa hấp dẫn có bề rộng từ 2,5 cm trở lên.

CÁC DÒNG LAN

Không có một loài thảo mộc nào được lai giống với một mức độ nhiều như loài lan. Chúng là loài cây đã tiến hóa rất nhiều và hiện nay vẫn còn tiến hóa. Điều đó kết hợp với tính phụ thuộc vào côn trùng để thụ phấn, đã làm cho chúng rất dễ lai giống với rất ít trường hợp hạn chế. Ở nơi hoang dã, việc lai giống là một hiện tượng khá thông thường và điều đó đã được minh chứng, khi việc lai giống nhân tạo đã đưa đến những bông hoa giống hệt như loài lan chính Chẳng hạn như lan Laelia Gouldiana được xem như một loài lan lai giống tự nhiên giữa loài Laelia Anceps và Laelia Autumnalis.

Trong môi trường nuôi trồng, việc lai giống đã phát triển nhanh chóng từ giữa thế kỷ 19, khi người ta hiểu được kết cấu độc đáo của hoa lan Nhiều cuộc thí nghiệm ban đầu đã thất bại, vì những người trồng tỉa thời đó không hiểu nhiều về tính phù hợp hay mối tương quan giữa các loài lan với nhau. Tuy nhiên người ta cũng sớm nhận thấy rằng: đa số các loài sẽ sẵn sàng giao phối với loài khác trong cùng một họ để rạo ra những giống lai mới. Người ta cũng phát hiện rằng: có thể lai giống giữa hai họ lan nếu chúng có những đặc tính tương đồng. Chính đặc tính dễ giao phối giữa các loài và các họ này đã làm cho loài lan khác biệt với những loài thảo mộc khác.

Có một số loài lan, chẳng hạn như lan thuộc họ Cymbidium, chỉ có thể cho ra những giống lai giữa các loài với nhau và những cố gắng lai chúng với lan thuộc họ khác nhưng có quan hệ họ hàng đều bị thất bại. Tuy nhiên, từ một ông tổ chung các giống lan Cymbidium từ những nơi hoàn toàn khác nhau của thế giới, cách xa nhau hàng ngàn dặm, vẫn có thể giao phối với nhau, chứng tỏ rằng chúng vẫn giữ một mối liên hệ gần gũi cho dù đã bị cách ly Cymbidium Devonianum có xuất xứ từ vùng núi Himalaya vẫn có thể lai giống với Cymbidium Madidum từ miền Bắc nước Úc, lan lai giữa hai loài này có bông hoa với những đặc tính nằm ở giữa hai loài.

Bị ảnh hưởng nhiều của giống lan Oncidium trong việc hình thành giống lan lai giữa 3 loài này, hoa của loài lan Wilsonara "Ngủ ngon" được mọc ra trên những nhánh cao, cánh và đài hoa có các hoa văn rất sặc sỡ.

Trong số những loài lan hài, loài Paphiopedilum và Phragmipedium có vẻ khá giống nhau. Lai giống của loài thứ nhất cho ra những kết quả rất dị thường. Tuy nhiên, chúng không thể lai giống Phragmipedium của Nam Mỹ được. Mặc dù giữa hai loài lan có vẻ như có những nét tương đồng, các đường tiến hóa song song đã dẫn chúng đi theo những

Lan Odontoglossum Violetta Von Holm có những nhánh cao thẳng đứng, với các bông hoa có màu sắc sáng trong mùa thu. Giống lai thanh nhã này được tạo ra từ loài Odontoglossum Bictoniense và loài O. Rossii.

hướng khác nhau, làm gen của chúng trở nên khác biệt nhau và có vẻ như không phối hợp với nhau được. Điều này rất đáng ngạc nhiên khi chúng ta thấy rằng một số loài lan Paphiopedilum có nhiều hoa và cánh hoa dài, chẳng hạn như P. Rothschildianum và P. Parishii, rất giống với những loài lan Phragmipedium hay P caudatum và P. pearcei, hơn những giống Paphiopedilum khác.

Từ vô số giống lai đã xuất hiện nhiều dòng lan tập hợp đông đảo những loài lan có họ hàng với nhau. Trong số đó, dòng được nhiều người ưa chuộng nhất là dòng Cattleya, dòng Odontoglossum và dòng Vanda. Trong số ba họ lan tự nhiên đó, có thể có những dòng lai tạo từ hai họ với nhau (Họ Laelia x họ Cattleya = dòng Laeliocattleya) cho đến 6 họ với nhau (Cattleya x Brassavola x Broughtonia x Laelia x Schomburgkia x Sophronitis = Mooreara) và sau một thời gian ngắn có đến 9 họ với nhau (Cattleya x Brassavola x Broughtonia x Cattleyopsis x Diacrium x Epidendrum x Laelia x Schomburgkia x Sophronitis = Sallyyeeara). Ở đây dường như không có một giới hạn nào cho bội số đó, vốn đã mang lại nhiều kết quả rất đáng kinh ngạc.

Hiện nay, chúng ta không thể phối giống giữa loài Angraecum với loài Phalaenopsis và chỉ có thể thử nghiệm với bất cứ kết quả nào may mắn có được. Người ta cũng thử lai tạo giữa loài Angraecum với loài Vanda nhưng không có nhiều kết quả khả quan.

Hàng trên, ảnh trái: *Nhiều thế hệ nuôi trồng chọn lọc với các loài cá biệt đã tạo ra loài Brassolaeliocattleya Sắc thái "Bi thương", có những bông hoa đẹp màu xanh cam với cánh môi vàng đậm. Giống lai đương đại này nở hoa trong mùa thu.*

Hàng trên, ảnh phải: *Lan Laeliocattleya Elizabeth Fulton "Lịch sử" là một giống lai lá đơn, chỉ có một lá ở mỗi giả hành với những bông hoa có màu sắc sặc sỡ kết hợp cánh và đài hoa màu vàng với một cánh môi màu đỏ sẫm.*

Hàng dưới, ảnh trái: *Những giống lai như Dendrobium Emma Trắng và Trakool Đỏ được lai giống ở Đông Nam Á, để người hâm mộ trồng trong chậu và phục vụ cho ngành kinh doanh bán lẻ. Từ đó chúng được vận chuyển đến khắp nơi trên thế giới. Hoa của chúng rất lâu tàn.*

Hàng dưới, ảnh phải: *Lan Phalaenopsis Người Anh em Hoang dã là một trong những giống lai tuyệt vời, có các bông hoa nhiều màu sắc với những hoa văn hấp dẫn trên cánh và đài hoa. Chúng nở hoa đặc biệt dễ dàng và nhiều lần trong năm.*

Lan Laeliocattleya Chinco là một giống lai có màu sắc tuyệt vời, nở ra những bông hoa đỏ tía và cánh môi có màu đậm hơn nhưng không quá lớn đối với bông hoa. Lan này nở hoa vào mùa thu.

NƠI TRỒNG LAN

Ngày nay có rất nhiều người trồng lan, vì chúng rất dễ tìm và các loài lan được nuôi trồng chủ yếu ở châu Âu và châu Á là những loại được lai tạo để trồng trong chậu. Lan Phalaenopsis và Miltoniopsis là những loài lan chính yếu vì chúng dễ thích ứng, dễ trồng và dễ ra hoa cùng với nhiều loại lan khác làm cho mọi người quan tâm hơn với nhiều chủng loại khác nhau. Những loài lan đó được sản xuất hàng loạt với số lượng lớn để thỏa mãn đòi hỏi tinh tế của những người trồng tỉa ở nhà. Loại lan được nuôi trồng cho yêu cầu này đã mở ra một kinh nghiệm nuôi trồng trong nhà mới, với những đợt ra hoa cho từng cây kéo dài đến tám tuần hoặc hơn nữa, so với những loại cây trồng trong chậu khác điều này chứng tỏ một sự tiến bộ rất lớn. Đối với những người nuôi trồng lan nghiêm túc, một nhà kính được duy trì tốt cho phép họ chọn lựa nhiều giống lan hơn và nhà kính rất cần thiết đối với những người chuyên nghiệp thích tập trung vào việc nuôi trồng một loài hay một họ lan. Giữa bục cửa sổ và nhà kính là những gian phòng ngoài trời vốn có thể phù hợp với một số loại lan. Dù khoảng không gian mà bạn dành cho việc nuôi trồng lớn hay nhỏ, loài lan cũng sẽ cho bạn niềm vui lâu dài trong những năm sắp đến.

Lan Dactylorhiza Fuchsii.

TRỒNG LAN TRONG NHÀ

Có nhiều lợi thế trong việc trồng lan trong nhà. Bạn sẽ không tốn nhiều chi phí để cung cấp hơi ấm với điều kiện nhà bạn đã có một hệ thống sưởi ấm trung tâm. Khi mới bắt đầu với một vài cây lan nào đó, bạn không cần có nhiều thiết bị chăm sóc và sẽ bổ sung thêm khi bộ sưu tập của bạn mở rộng, điều đó là chắc chắn.

Lan Cymbidium là loài lan có tán lá lớn. Cây lan Cymbidium Jocelyn này sẽ là một vật trang trí nổi bật cho phòng khách.

ĐẶT LAN Ở VỊ TRÍ NÀO

Trồng lan trong nhà có lợi thế là bạn sẽ quan tâm đến chúng thường xuyên hơn. Giống như con mèo yêu quý nằm trong chiếc ghế ưa thích để đón nhận những cái vuốt ve mỗi khi bạn đi ngang qua, cây lan của bạn cũng được chiêm ngưỡng mỗi khi bạn bước qua. Theo cách này, bạn sẽ nhận thấy ngay những mầm non hay cành hoa mới lú ra hoặc khi lớp đất trồng trên bề mặt (môi trường sinh trưởng) bị khô cạn, để nhanh chóng biết rõ những yêu cầu của chúng khi bạn có thêm kinh nghiệm chăm sóc. Càng bỏ ra nhiều thời gian bên cạnh cây lan, bạn càng chú ý đến nó nhiều hơn. Vào mùa hè, nên để bên cạnh nó một bình phun cầm tay và thường xuyên phun sương cho đám lá mỗi lần bạn đi ngang qua. Nếu bạn thấy cây lan nhận quá nhiều ánh nắng đến nỗi lá của chúng bị đổi màu, bạn phải thay đổi cho nó một vị trí thích hợp trước khi có một tác hại nào xảy ra. Như vậy cây lan sẽ trở thành một người bạn thường xuyên và điều đáng ngạc nhiên là bạn sẽ bị lôi cuốn vào nó như thế nào, phục vụ mọi yêu cầu cho nó và mừng rỡ khi thấy lá cũng như rễ mới mọc ra.

Hãy thường xuyên quan sát nhà bạn để quyết định nơi nào là tốt nhất cho những cây lan đầu tiên của bạn. Vị trí lý tưởng cho việc trồng lan trong mùa hè là một cửa sổ đón nhận ánh nắng mặt trời vào buổi sáng hoặc buổi chiều, nhưng không chịu tia nắng trực tiếp vào những giờ nóng nhất trong ngày Đa số các loài lan trồng trong nhà đều ưa thích một khung cảnh như vậy. Những loài thích nơi có bóng mát nhất, chẳng hạn như Phalaenopsis và Paphiopedilum, sẽ sống tốt ở một cửa sổ không có nhiều ánh nắng trong mùa hè. Lan Cattleya và Dendrobium là điển hình cho những loài thích nhiều ánh sáng và chúng khá phù hợp với những cửa sổ đón nhận nhiều ánh nắng mặt trời, với điều kiện có một vật che mát nằm giữa cây với khung kính. Mành hay màn lưới cũng đủ để ngăn ngừa cây lan bị ánh nắng trực tiếp thiêu đốt, trong khi vẫn cho chúng thêm ánh sáng để sinh trưởng và làm chín các giả hành. Vào mùa đông, đa số các cây lan sẽ sống thoải mái ở một cửa sổ có nhiều ánh sáng vì mặt trời sẽ không thiêu đốt chúng. Thời gian nguy hiểm nhất là vào

đầu mùa xuân, khi mặt trời càng lên cao càng tỏa ra nhiều ánh nắng. Một số loài lan cần phải được dời qua những nơi có ít tia nắng hơn.

Dù bạn trồng lan ở bất cứ gian phòng nào, chúng phải được nằm gần cửa sổ và nguồn ánh sáng. Ở trong nhà, ánh sáng này chỉ có từ một hướng vì vậy bạn phải nhớ tận dụng nó tối đa. Phải đặt chậu lan sao cho phần lưng cây lan đối diện với cửa sổ, còn những phần mới mọc đối diện với căn phòng. Với cách này, những mầm non sẽ không bị thiêu đốt và các giả hành già sẽ chín tốt để giúp cho việc ra hoa. Vào mùa đông, bạn có thể xoay chậu cây để những mầm non đón nhận nhiều ánh sáng hơn Đa số loài lan thường mọc tốt bên cạnh cửa sổ hơn là ở trung tâm căn phòng, ngoại trừ nó được đặc biệt chiếu sáng với một trần nhà cao và các bức tường màu trắng. Một nơi như vậy rất phù hợp với loài Phalaenopsis. Khi lan ra hoa, chúng ta có thể mang chúng vào phòng để trưng bày đến khi chúng vẫn còn tươi thì mang trở lại khu vực nuôi trồng.

Với những cây lan bên cạnh cửa sổ, ta không nên để lá của chúng chạm vào tấm kính. Tốt nhất là những cửa sổ có hai lớp kính để cái lạnh mùa đông không tác động đến cây lan. Ngoài ra các bức mành hay màn cửa cũng giúp cây lan không nằm quá gần cửa sổ. Vào những đêm mùa đông nên nhớ kéo các bức màn cửa loại khá dày để che cho cây lan, tạo cho chúng nằm hoàn toàn trong phòng. Trong mùa hè ta có thể mở rộng cửa sổ để cây lan đón nhận không khí tươi mát khi nào thời tiết đã đủ ấm nhưng không có những đợt gió lạnh.

Nên chú ý đến những nơi có thể làm hại đến loài lan. Không nên đặt cây lan ngay trước mặt hoặc bên trên ngọn lửa, do chúng sẽ nhanh chóng bị héo vì nhiệt độ cao và bị mất nước. Những thiết bị như tủ lạnh trong nhà bếp hay máy truyền hình trong phòng khách đều tỏa nhiệt khi hoạt động và như vậy sẽ gây hại đến cây lan nằm bên cạnh. Ngoài ra cũng nên tránh những nơi mà cây lan bị tác động bởi gió lùa từ những cánh cửa mở hay bất cứ một nguồn cung cấp gió lạnh nào khác. Cuối cùng là chú ý đến việc chậu lan sẽ bị ngã hay bị trẻ em hoặc thú nuôi trong nhà quấy phá.

Có thể trưng bày lan Paphiopedilum Insigne ở một bục cửa sổ để tạo ấn tượng. Chú ý tránh cho lan khỏi bị ánh nắng mặt trời chiếu trực tiếp bằng cách che rèm hay màn cửa mỏng.

TRỒNG LAN Ở CÁC NƠI TRONG NHÀ

Trong phòng bếp, có thể đặt vài cây lan ở một cửa sổ khá rộng, nhưng phải chú ý không cho chúng tiếp xúc với quá nhiều hơi nóng từ việc rửa chén bát (bằng nước nóng) hoặc tệ nhất là từ một ấm nước đang sôi. Phòng khách hay phòng ăn cũng là nơi có nhiều vị trí để đặt lan, với điều kiện những nơi đó có nhiệt độ thích hợp. Phòng ngủ, vốn là nơi lạnh hơn vào ban đêm, sẽ phù hợp với những loài lan thích khí hậu mát mẻ, chúng cần có nhiệt độ thấp vào ban đêm để tăng trưởng và ra hoa tốt. Phòng ngủ dự phòng có lẽ ít thích hợp hơn, vì những phòng như vậy thường không được sưởi ấm và ít được chăm sóc thường xuyên nên lan đặt trong đó sẽ bị bỏ quên trong nhiều ngày, đặc biệt phòng sẽ khá lạnh khi trong ngày nhiệt độ không tăng nhiều. Những phòng tách biệt như vậy sẽ không tạo điều kiện tốt cho lan tăng trưởng. Phòng tắm thường được xem là một nơi lý tưởng vì hơi nước bốc ra khi vòi sen hoạt động. Tuy nhiên, điều này cũng tạo ra những thay đổi đột ngột về nhiệt độ mà cây lan khó có thể chịu đựng. Ngoài ra phòng tắm là nơi ít được chiếu sáng nhất trong nhà. Ở đó ánh sáng thường lọt qua một cửa sổ nhỏ có kính mờ, vốn không đủ điều kiện cho lan sinh trưởng. Ngoài ra những cây lan trồng trong phòng tắm thường bị phủ một lớp phấn rôm trên lá, điều này khá nguy hiểm cho chúng vì các lỗ trên lá bị nghẽn làm cho chúng không hô hấp bình thường được. Trong một căn nhà bình thường, vị trí lý tưởng có thể là một cửa sổ nằm giữa đường lên cầu thang. Bất cứ nơi nào có đủ ánh sáng và hơi ấm, lan sẽ sinh trưởng tốt nếu có một môi trường nuôi trồng thích hợp dành cho chúng.

Ở Canada, nơi mà mùa đông kéo dài không cho phép việc nuôi trồng trong nhà kính, người ta trồng lan ở dưới hầm rượu. Hầm rượu là nơi thường được sưởi ấm, được cải tạo để trồng lan với hệ thống chiếu sáng điện và những khay tạo độ ẩm, cùng một hệ thống hút hơi ẩm dư thừa để tái sử dụng hay xả bỏ.

Một bố trí khá đẹp mắt với những cây lan Dendrobium Glumaceum (trái), Encyclia Cochleata Var. "Burnham Vàng" (giữa) và Coelogyne Intermedia (phải).

Hệ thống này hoạt động khá tốt trong những quốc gia có khí hậu lạnh, nơi mà người ta mua lan vào mùa hè và trồng chúng theo phương pháp truyền thống. Tuy nhiên, trong những điều kiện khác, hệ thống này không tương xứng với chi phí và công sức bỏ ra để cải tạo nơi nuôi trồng và lan được trồng theo cách này thường tùy thuộc nhiều vào thời gian tăng trưởng trong mùa hè, để tiếp tục tồn tại trong mùa đông.

Trồng lan trong nhà kính

Ngày nay nhiều nhà xây thêm một nhà kính ở bên cạnh, đó là nơi trú ngụ khá tốt cho loài lan. Đây là nơi cất giữ dụng cụ làm vườn và mục đích chính của nó là chỗ cho mọi người thư giãn dưới ánh nắng mặt trời trong những ngày quá lạnh để ngồi ngoài trời. Ở đây bạn có thể tạo thành một khu vực riêng để trồng lan giống như những nơi trồng lan trong nhà, chỉ có khác là ở đây có nhiều không gian và khoảng không phía trên hơn, như vậy bạn có thể trồng những loài lan lớn như Cymbidium. Nếu nhà này có lớp kính kéo dài đến tận nền đất, ta có thể trồng lan ở ngang mặt đất và cần đến những tấm màn kéo từ trên xuống, với mái nhà được phết lớp sơn che nắng. Điều này là cần thiết để ánh nắng mặt trời không chiếu trực tiếp vào lá. Những cây lan trên sàn nên được đặt trên những tấm ngói hay bê tông, để có thể tưới chúng mà không làm hư hỏng nền nhà và ở đó cần phải có rãnh để thoát nước dư. Những nơi mà sàn nhà có lót thảm nên đặt lan xen kẽ nhau trên các loại giá thường được sử

LAN PHÙ HỢP ĐỂ TRỒNG TRONG NHÀ

Brassia Verrucosa
Coelogyne Cristata
Cymbidium (loại nhỏ)
Dendrobium Infundibulum
Encyclia Radiata
Laelia Anceps
Lycaste Aromatica
Lycaste Skinneri
Miltoniopsis (tất cả các loại)
Odontoglossum (giống lai)
Oncidium Ornithorhynchum
Paphiopedilum (tất cả)
Phalaenopsis (tất cả)
Pleiones (tất cả)

LAN PHÙ HỢP ĐỂ TRỒNG TRONG NHÀ KÍNH

Anguloa clowesii
Angulocaste (giống lai)
Brassia Verrucosa
Cattleya (tất cả) và giống lai
Coelogyne Cristata
Cymbidium (loại nhỏ và lớn)
Dendrobium Infundibulum
Encyclia Radiata
Laelia Anceps
Lycaste Aromatica
Lycaste Skinneri
Miltoniopsis (tất cả các loại)
Odontoglossum (giống lai)
Oncidium Ornithorhynchum
Paphiopedilum (tất cả)
Phalaenopsis (tất cả)
Phragmipedium (tất cả)
Pleiones (tất cả)

dụng trong nhà kính. Trên đó nên đặt những khay tạo ẩm để cho cây lan một môi trường khí hậu cần thiết với độ ẩm thích hợp. Nó cũng tạo điều kiện để phun sương cho lá cây mà không cần phải quan tâm đến lượng nước dư.

Cần phải kiểm tra nhiệt độ bên trong nhà kính để tránh những khu vực quá nóng trong ngày hoặc quá lạnh trong những đêm mùa đông. Nếu ở đây không có hệ thống sưởi, có thể chỉ cần nối thêm một dàn ống từ lò sưởi trong nhà chính đến khu vực này và thêm một ít tiền chi phí về sưởi ấm. Tuy nhiên cần phải cho hệ thống này chạy liên tục trong mùa đông, để giữ độ ẩm ổn định cho các cây lan Nếu không, bạn cần đặt một chiếc quạt điện để sưởi ấm cho nơi này trong mùa đông. Ngoài ra cũng có thể sử dụng quạt này để làm mát trong mùa hè. Nhà kính càng nhỏ thì mức dao động nhiệt độ càng lớn trong thời gian ngắn nhất và trong mùa hè có thể nên để cửa ra vào mở rộng, nếu đó là nơi duy nhất có được không khí tươi mát. Nhà kính nằm dưới bóng mát của những cây lớn lại càng phù hợp hơn, vì chúng sẽ không bị quá nóng trong mùa hè.

Phòng ngủ là nơi lý tưởng cho những loài lan như "Bướm nhỏ" Phalaenopsis 'Zuma Nova' này với những bông hoa tím thanh nhã.

PHƯƠNG PHÁP BỐ TRÍ LAN

Khu vực trồng lan có thể phù hợp để trồng một hoặc nhiều cây lan. Tuy nhiên một cây lan trơ trọi mà không có gì xung quanh để hỗ trợ cho nó tăng trưởng sẽ không sống ổn định. Một bục cửa sổ trống trơn cũng giống như một bãi sa mạc, nếu không cải tiến để làm cho nó trở thành một môi trường sinh trưởng phù hợp. Một bục cửa sổ hẹp có thể làm rộng ra bằng cách gắn thêm một giá gỗ để mở rộng không gian nuôi trồng.

Lan Encyclia Cochleata Var. "Burnham Vàng" là một loài lan cực khá phổ biến, sinh trưởng tốt trong nhà. Nó có thể cao đến 30 cm.

Khay tạo ẩm

Khu vực nuôi trồng cần có chỗ để đặt khay tạo ẩm. Chúng có khá nhiều ở các trung tâm bán dụng cụ làm vườn dưới nhiều hình dạng và kích thước khác nhau. Khay tạo ẩm là một khay khá cạn, không có lỗ thoát vì chúng cần phải giữ nước. Xếp vào khay những miếng gạch mỏng lên cao khoảng 2,5 cm hoặc gần dưới mép khay rồi đổ nước vào đó. Như vậy bạn sẽ có một cái đế để đặt những cây lan, nơi mà chúng sẽ nhận được một lượng nhỏ hơi ẩm từ nước bốc hơi xung quanh, đồng thời cây lan sẽ nằm tách khỏi mặt nước giúp cho bộ rễ ẩm ướt nhưng không ngập trong nước. Số lượng khay không hạn chế, miễn là bạn có đủ chỗ để đặt và cần phải có khoảng trống ở giữa các khay để không khí lưu thông. Đặt vài chậu dương xỉ hay cây xanh nhỏ nằm xen kẽ giữa các chậu lan, cho những cây này được tiếp xúc với nước bằng cách đặt chúng trực tiếp vào khay mà không cách ly bởi những miếng gạch. Những cây xanh này, có thể là loại Lizzies (Impatiens) nhiều màu hay bất cứ một loài cây thân bò nào không phát triển quá lớn để lấn át cây lan bên cạnh, sẽ tạo ra một môi trường sinh trưởng tốt, làm tăng thêm độ ẩm xung quanh cây lan và tạo ra một cảnh quang

Có thể đặt một nhóm chậu lan trong một khay tạo ẩm với một lớp các viên gạch và được đổ thêm ít nước. Khi nước bốc hơi, cây lan sẽ nhận được hơi ẩm.

tươi sáng hơn. Có thể trồng một ít cây ngũ sắc (tradescantia) xung quanh mép khay tạo ẩm, để tạo cảnh nhưng phải thường xuyên cắt tỉa vì chúng phát triển khá nhanh. Thỉnh thoảng phải châm thêm nước vào khay nhưng chú ý không để chậu lan chạm vào mặt nước. (Nếu không rễ sẽ bị chết úng, trong khi bộ rễ lại là phần thiết yếu cho cây lan). Những cây lan đặt trên khay tạo ẩm cần phải được dời đi chỗ khác để tưới. Nơi tưới tốt nhất cho cây lan là chậu rửa chén bát trong phòng bếp. Vì tính chất của lớp đất trồng (môi trường sinh trưởng) cần phải dùng nhiều nước ngay trong mỗi lần tưới và trừ trường hợp bạn có lắp đặt một hệ thống thu hồi nước thải để chuyển nó vào một bồn chứa, một điều khó có thể thực hiện trong nhà, bạn nên dời các chậu lan đi chỗ khác để tưới.

Ngay trong trường hợp chỉ có một chậu lan, để trang trí cho một cửa sổ nhỏ chẳng hạn, bạn cũng cần tạo một môi trường có độ ẩm xung quanh nó và như vậy một khay tạo ẩm là điều cần thiết phải có. Thêm vào đó một vài cây khác để tăng thêm hiệu quả hoặc cho vào những viên sỏi lớn hay vỏ sò, để tạo ấn tượng hấp dẫn với chậu lan nằm ở trung tâm.

Xe trồng lan

Một giải pháp khác cho việc trồng lan trên bục cửa sổ là khay trồng có bánh xe.

Có thể đặt những chậu cây xanh nhỏ giữa đám lan. Chúng giúp tạo ra một môi trường sinh trưởng tốt cho cây lan, bằng cách làm tăng thêm độ ẩm. Ở đây là một bộ sưu tập về loài Paphiopedilum bao gồm lan Paphiopedilum Leeanum (ảnh lồng trên), lan P. Jersey Freckles (ảnh lồng giữa) và lan P. insigne (ảnh lồng dưới).

Chúng được bán ở các cửa hàng dụng cụ làm vườn và được thiết kế để trồng lan trong nhà. Lợi thế của chúng là giúp ta di chuyển cây lan đến gần cửa sổ vào ban ngày và dời đi chỗ khác khi đêm đến. Nó cũng làm cho việc di chuyển cây lan đến chỗ khác để tưới trở nên dễ dàng hơn. Một số cây lan sẽ trở nên ngày càng nặng hơn ở phần trên, đặc biệt là khi chúng mọc vượt quá giới hạn của chậu và cần phải chuyển qua chậu khác, chúng phải được xử lý riêng biệt nếu không sẽ bị ngã khi vận chuyển trên xe. Có thể đặt một cái bàn di động giống như loại để uống cà phê ngay trước cửa sổ, mà không cần phải gắn một giá gỗ rộng hơn.

Ảnh trên: *Có thể trưng bày lan trong những bình chứa khá lạ mắt, giống như chậu hoa bằng cành cây treo trên tường này. Lan Vuylstekeara Cambria "Lensings Favorit" này có những bông hoa đỏ và tía với các đốm trên đài và cánh hoa.*

Ảnh dưới: *Một bể cá không sử dụng có thể phù hợp để trồng những loại lan cực nhỏ. Đặt một số viên sỏi ở đáy bể và giữ cho chúng ẩm ướt để tạo một môi trường ẩm cho cây lan. Bổ sung thêm một số cây xanh và dương xỉ.*

Trồng loại lan cực nhỏ

Một số người chơi lan thích loại lan cực nhỏ, vốn có thể sinh trưởng trong những chậu nhỏ có đường kính chỉ bằng 3 cm. Những viên ngọc nhỏ đó trong thế giới loài lan được khá nhiều người hâm mộ và trồng chúng cũng mang lại niềm vui như các loài lớn, ngoài ra nó cũng rực rỡ hơn. Tuy nhiên kích thước nhỏ cũng gây cho chúng ta nhiều khó khăn trong việc giữ cho chúng có đủ độ ẩm và tránh cho chúng nhanh chóng khỏi bị héo, nhất là trong mùa hè. Một phương pháp hiệu quả để trồng lan cực nhỏ là trồng chúng trong những chiếc hộp. Một bể kính cũ để nuôi cá nhiệt đới là nơi trồng lan cực nhỏ lý tưởng và bạn có thể mua chúng với giá rẻ khi chúng không còn kín nước nữa.

Trước tiên bạn phải kiểm tra xem đáy bể có chỗ nào hở ở dưới đáy, phải chăng nó đủ chỗ để đặt một khay tạo ẩm. Cho đá sỏi hoặc những miếng gạch vào

LAN PHÙ HỢP ĐỂ TRỒNG TRONG HỘP HAY BỂ KÍNH

Coelogyne corymbosa
Cirrhopetalum guttulatum
Dendrobium cuthbertsonii
Encyclia polybulbon
Ludisia discolor
Masdevallia tovarensis
Masdevallia Whiskers
Mexicoa ghiesbrechtiana
Neofineta falcata
Oncidium cheirophorum

đáy bể để tạo môi trường cho nơi nuôi trồng. Giờ đây bạn đã có một khu vườn để trồng những cây lan cực nhỏ, vốn sẽ nhanh chóng bị héo nếu ở nơi khác. Đặt bể ở một nơi sáng sủa nhưng không nên quá gần một cửa sổ, nơi mà nó có thể bị quá nóng. Nên gắn một nhiệt kế tối đa/tối thiểu trong bể để kiểm tra nhiệt độ mà bạn đã tạo ra trong bể. Trong mùa hè bạn có thể để cho bể hở ở phía trên, chỉ đóng lại khi cần phải giữ ấm. Gắn một bóng đèn huỳnh quang dùng trong ngành làm vườn phía trên các cây sẽ giúp bạn đặt bể nuôi trong một góc tối, vốn là điều không phù hợp khi trồng lan. Ý tưởng này có thể thực hiện ở một mức độ lớn hoặc nhỏ hơn. Đối với chỉ một hoặc hai cây lan cực nhỏ, bạn có thể dùng một cái ly thật lớn chẳng hạn như ly uống rượu được đặt nằm ngang và tạo một khung cảnh bên trong cho một hoặc hai cây nhỏ. Như vậy bạn có thể làm những hộp trồng lan trong nhà khá lớn, nhưng vẫn phù hợp với việc áp dụng hệ thống chiếu sáng bằng điện. Điều này tạo điều kiện cho những loài lan không cần nhiều ánh sáng có một chỗ ở thường trực. Chúng là loài Phalaenopsis và Paphiopedilum. Có thể điều khiển hệ thống chiếu sáng để cây lan nhận được ánh sáng "ban ngày" trong suốt năm. Điều này sẽ giúp cây lan ra hoa trong những thời kỳ không phù hợp.

Có thể thiết kế những hộp trồng lan đơn giản trong nhà, để vừa khớp với những bục cửa sổ hoặc chúng có thể là thiết bị tinh vi với hệ thống thông gió và chiếu sáng để kích thích cây lan trong mùa đông. Các hộp này có thể được đặt ở bất cứ nơi nào trong nhà, để tạo một ấn tượng bắt mắt với một vài cây luôn nở hoa trong hộp kiếng. Hộp càng lớn chúng ta càng có điều kiện tăng thêm số lượng và kích thước các cây trong đó.

MÀU SẮC VÀ HƯƠNG THƠM

Nếu trồng lan trong nhà bạn có thể chọn lọc kỹ hơn về muôn vàn màu sắc với những bông hoa của chúng. Với một tầm chọn lựa rộng lớn như vậy, bạn có thể sắp xếp một phối cảnh về màu sắc để phù hợp với căn phòng hay ý thích cá nhân nào.

Bảng kê sau đây sẽ cho bạn một vài ý tưởng về điều đó. Ai cũng có riêng những màu sắc và nơi trưng bày ưa thích để đặt những bông hoa quý giá của mình. Khi đang ra hoa, đa số các bông sẽ tiếp tục tươi trong vài tuần và bạn có thể trưng bày chúng ở bất cứ nơi nào mà chúng biểu lộ ra hết vẻ đẹp. Có thể đó không phải là nơi tốt nhất để chúng sinh trưởng, nhưng khi ra hoa một cây lan đứng riêng lẻ trong một cái chậu độc đáo có thể tạo một ấn tượng mạnh mẽ nhất. Nếu bạn có thể chọn cho cây lan của bạn nở hoa vào những thời điểm khác nhau trong năm, mỗi tháng bạn đều có thể có một cây ra hoa để bảo đảm vị trí mà bạn yêu thích lúc nào cũng có một loài hoa nào đó để trưng bày.

Để tận dụng tối đa những bông hoa của mình, bạn nên đặt chúng ở những vị trí tạo được nhiều ấn tượng nhất, nhưng phải nhớ rằng bạn cần phải tưới nó theo cách thông thường. Nếu không thể đặt nó trên một giá đỡ ẩm ướt, bạn cần phải dời nó đi chỗ khác để tưới và đặt vào vị trí cũ khi chậu hoa đã ráo nước.

Hoa của một vài loài lan có thể tỏa hương khá mạnh, điều đó bổ sung rất

nhiều cho vẻ đẹp vốn có của chúng. Chẳng hạn như loài lan Zygopetalum Maxillare có nhiều màu sắc, tỏa hương rất mạnh. Lan Brassavola Cuculata, đôi khi còn được gọi là "lan bóng ma", có những bông hoa nằm rủ xuống giống như những bóng ma Chúng nở hoa vào mùa thu và tỏa hương thơm vào ban đêm.

Có thể trưng bày một chậu lan Phalaenopsis "Milva Điên" giữa nhiều cây lan khác, với điều kiện không cho nó chịu ánh nắng trực tiếp của mặt trời. Nó có những bông hoa xinh đẹp, với cánh và đài hoa màu hồng đào cùng một cánh môi hồng đậm hơn.

Phối hợp màu sắc hài hòa có thể tạo ra một ấn tượng tuyệt đẹp, chẳng hạn như đặt lan Phalaenopsis Schilleriana hồng nhạt (trái) bên cạnh một cây lan Phalaenopsis "Milva Điên" màu hồng đậm (phải).

LAN TỎA HƯƠNG

Anguloa Clowesii
Brassia Verrucosa
Cattleya và giống lai
Coelogyne Ochracea
Dendrobium Cobbianum
Encyclia Radiata
Gongora Galeata
Lycaste Aromatica
Maxillaria Ochroleuca
Maxillaria Picta
Miltoniopsis
Odontoglossum Laeve
Oncidium Ornithorhynchum

LAN CÓ HOA MÀU SÁNG

Đỏ và cam

Cattleya
Cymbidium
Encyclia Vitellina
Epidendrum Radicans
Lycaste
Masdevallia "Cánh màu Đồng"
Miltoniopsis
Oncidium Sharry Baby
"Ngọt Ngào"
Phragmipedium Besseae
Sophrolaeliocattleya
Jewel Box
"Nước Đen"
Sophronitis Coccinea
Vuylstekeara Cambria
"Lensings Favorit"

Lan Oncidium
Sharry Baby
"Ngọt Ngào"

Lan Masdevallia
"Cánh màu Đồng"

Hồng đậm

Angulocaste
Cattleya và giống lai
Cymbidium
Giống lai Dendrobium Nobile
Laelia anceps 'Guerrero'
Laelia Purpurata
Lycaste
Miltoniopsis
Odontoglossum
Phalaenopsis 'Milva Điên'
Phalaenopsis 'Thung lũng hồng'
Pleiones

Lan *Phalaenopsis* "Milva Điên"

Tím đậm

Ascocenda
Cattleya và giống lai
Odontoglossum

Vàng sáng

Anguloa Clowesii
Cattleya và giống lai
Oncidium Boissiense
Oncidium Spacelatum
Phalaenopsis

Lan Phalaenopsis
"Milva Điên"

Lan Cymbidium
Băng Nhỏ 'Nam Cực'

Xanh lam

Brassia Verrucosa
Coelogyne Rồng xanh
"Chelsea AM/RHS"
Cymbidium Băng Nhỏ 'Nam Cực'
Epidendrum Trắng Lan
Paphiopedilum Ánh Trăng
Phragmipedium Pearcei
Trudelia Cristata Lan Phalaenopsis
'Thung lũng hồng'

Lan Epidendrum
'Trắng Lan'

LAN CÓ HOA MÀU NHẠT

Hồng nhạt

Cattleya và giống lai
Cuitlauzina Pendula
Cymbidium
Giống lai *Dendrobium Nobile*
Laelia Anceps
Lycaste và Angulocaste
Lycaste Skinneri
Miltoniopsis
Odontoglossum và giống lai
Phalaenopsis Vạch Anh em x
Phalaenopsis amboinensis
Phalaenopsis Hoa Tiêu nhỏ
'Zuma Nova'
Pleiones

Trắng và kem

Aerangis Luteo Alba
Var. Rhodostricta
Angraecum sesquipedale
Anguloa eburnea
Cattleya và giống lai
Coelogyne
Cymbidium
Dendrochilum Glumaceum
Giống lai *Dendrobium*
Nobile
Lycaste và Angulocaste
Masdevallia Tovarensis
Maxillaria Ochroleuca
Miltoniopsis
Odontoglossum và giống lai
Phalaenopsis

Lan Phalaenopsis Hoa Tiêu nhỏ 'Zuma Nova'

Hoa cà và đỏ nhạt

Cattleya và giống lai
Miltoniopsis
Phalaenopsis

Chanh nhạt

Cattleya và giống lai
Cymbidium
Giống lai *Dendrobium Nobile*
Lycaste và Angulocaste
Miltoniopsis
Odontoglossum và giống lai
Phalaenopsis

Lan Cuitlauzina Pendula

Lan Phalaenopsis Vạch Anh em x Phalaenopsis Amboinensis

Lan Masdevallia Tovarensis

Lan hai màu

Calanthe
Cattleya và giống lai
Cymbidium
Epidendrum Pseudepudendrum
Gongora Maculata
Lycaste
Miltoniopsis
Phalaenopsis
Rossioglossum Rawdon Jester
Thunia Gattonense

Lan Lemboglossum (Odontoglossum) Bictoniense

Lan Gongora Maculata

Lan nhiều màu

Giống lai *Dendrobium Nobile*
Odontoglossum và giống lai

Trồng lan ngoài trời

Chăm sóc lan ngoài trời hơi khác một chút so với việc chăm sóc lan trong nhà. Tuy nhiên bạn cần phải nắm bắt nhiều hơn về tình trạng môi trường của từng ngày, vốn sẽ thay đổi khá đột ngột, để chăm sóc cây lan cho phù hợp.

VÙNG ÔN ĐỚI TRONG MÙA HÈ

Trong những vùng ôn đới trên thế giới, có thể đưa những cây lan vốn thường trồng trong nhà hoặc nhà kính ra bên ngoài cho đợt sinh trưởng vào mùa hè. Một vị trí được lựa chọn cẩn thận sẽ cung cấp cho cây lan của bạn một nơi gần gũi hơn với môi trường tự nhiên của chúng.

Loài lan thích hợp với điều kiện này nhất là loài thích ánh sáng, ưa sinh trưởng nơi mát mẻ, chẳng hạn như loài Cymbidium, Odontoglossum, Coelogyne, Encyclia và Dendrobium, tất cả đều có tán lá lớn, có thể có nhiều đốm trong nhiều tháng ở ngoài trời, nhưng điều đó không hại gì đến cây lan.

Những loài có tán lá nhỏ và mềm hơn, chẳng hạn như Lycaste, Anguloa và loài Calanthe không lá, sẽ sớm có nhiều phần bị héo do ảnh hưởng của thời tiết. Trường hợp ngoại lệ là những loài Pleiones ưa sinh trưởng ở những nơi mát mẻ. Chúng sống tốt hơn trong một môi trường mát mẻ vào mùa hè và những đốm trên lá thường chỉ xuất hiện ở cuối mùa, ngay trước khi lá chuyển qua màu nâu và rụng.

Lan Masdevallia và các loài lan nhỏ có họ hàng với nó là những loài sống trong bóng mát, đặc biệt không thích chỗ thoáng. Những lá mọng nước của chúng sẽ nhanh chóng bị héo. Chúng phải được nuôi trồng đặc biệt ngay cả trong nhà kính.

Trong số những giống lan trung gian, như vô số thành viên của dòng lan Cattleya, sống thoải mái trong các vườn nuôi nhiệt đới, nhưng ở trong vùng ôn đới lá của chúng sẽ trở nên nặng nề vì thời tiết và gió thường xuyên thay đổi. Cattleya là loài không rụng lá trong nhiều năm, vì vậy nếu chúng bị rụng quá sớm, bạn sẽ có một cây lan bị biến dạng trong một thời gian dài trước khi chúng mọc lá trở lại. Dù thích thời tiết ấm áp, chúng cũng dễ dàng bị ánh nắng trực tiếp của mặt trời thiêu đốt và vì vậy chúng sẽ được bảo vệ tốt hơn chống lại những thay đổi thất thường của một mùa hè ôn đới. Tuy nhiên, ở vùng nhiệt đới loài lan này sẽ sinh trưởng tốt dưới bóng mát, nơi cung cấp liên tục cho chúng luồng không khí mát mẻ mà không phải phơi mình dưới ánh nắng mặt trời.

Loài Encyclia có lá cứng cùng một số thành viên của loài Oncidium, bao gồm cả những giống có lá cứng như tai lừa chẳng hạn lan Oncidium Spendidum, sẽ thích ánh nắng nhiều hơn các loài khác. Gặp nhiều ánh nắng lá của chúng sẽ biến thành đỏ.

Giống như nhiều loài Cymbidium khác, lan Cymbidium Bethlehem 'Ridgeway' có thể được trồng ngoài trời vào mùa hè trong những vùng ôn đới.

Những loài được xếp vào loài sinh trưởng ở nơi ấm áp là Phalaenopsis ưa bóng mát và một số thành viên của loài Paphiopedilum. Nói chung, không có loài nào kể trên là thích hợp để nuôi trồng ở ngoài, ngoại trừ ở trong vùng nhiệt đới. Nhiệt độ ban đêm quá lạnh trong đa số thời gian của mùa hè và vẻ tươi tắn của lá loài Phalaenopsis sẽ phải chịu đựng sự biến đổi của nhiệt độ, làm cho cây lan rụng lá sớm hoặc sẽ chết trong những trường hợp thái quá. Hầu hết loài Phalaenopsis đều có tán lá mềm nên chúng không thể đối phó với điều kiện nuôi trồng bên ngoài và khó có thể giữ cho vùng trung tâm các mầm non không bị ủng nước khi trời mưa. Chúng sẽ bị thối rữa nhanh trong một thời gian ngắn. Loài lan này không thích hợp với thời tiết của vùng ôn đới ngay cả trong mùa hè. Trong một bộ sưu tập của nhiều giống lan khác nhau, thật khó và có thể là sai lầm khi bạn quyết định cho cây lan nào sống ngoài trời vào mùa hè.

Trong nhiều vùng ôn đới trên thế giới, lan Dendrobium Nobile, một giống lan có xuất xứ từ vùng Himalaya, có thể sinh trưởng tốt ngoài vườn, treo mình trên những thân cây như những chiếc giỏ. Tuy nhiên nhiệt độ ban đêm cần phải xuống khá thấp để cho chúng có điều kiện ra hoa nhiều.

Không nên đưa ra ngoài những cây lan còn non hoặc những cây đặc biệt được trồng trong các chậu nhỏ. Nếu gặp những biến đổi của khí hậu, bạn sẽ rất khó để giữ cho những chậu lan nhỏ khỏi bị ẩm ướt và bất cứ lúc nào chúng cũng có ngày bị khô rồi ngày khác thì lại bị ướt. Hoàn toàn không thể giữ một độ ẩm đều đặn thường xuyên cho bộ rễ, vốn là điều cần thiết cho sự sinh trưởng của mọi cây lan. Ngoài ra những chậu lan nhỏ cũng dễ bị gió thổi lật nhào hay bị thú nuôi trong nhà giẫm đạp. Những cây có bộ rễ mọc lan ra ngoài chậu cũng dễ bị nặng ở phần đầu, dễ dàng bị lật nhào và hư hỏng. Những cây này cũng rất khó để giữ cho chúng luôn được ẩm và một khi chúng bị khô, hầu như không thể cho

nước xuống tận bộ rễ nếu không dùng hết cả xô nước.

Những cây lan cần được để nguyên vị trí cũ cũng bao gồm những cây đang ra hoa trong mùa hè. Hoa và mầm non là những phần đầu tiên không chịu nổi tác hại của sự ẩm ướt, mưa và gió. Cũng rất khó để giữ cho các mầm non tránh khỏi sự phá hoại của côn trùng. Những cây mới được thay chậu khác cũng không nên mang ra ngoài trời, trước khi chúng phát triển một bộ rễ mới.

Một cây lan bị suy yếu có thể sẽ hồi phục nếu được mang ra ngoài trời. Loài Cymbidium chẳng hạn, khi được trồng trong nhà quá ít ánh sáng chúng sẽ cho ra những lá mềm, quá dài, ủ rũ có màu xanh đậm, yếu ớt vì không nhận được nhiều ánh sáng. Trong nhà kính, nhiệt độ cao của mùa hè cũng tạo ra những tác động tương tự ở những cây lan yếu ớt phải chịu căng thẳng và không ra hoa. Bạn có thể nhận thấy các triệu chứng đó trong những loài lan thích ánh sáng khác, chúng sẽ được cải thiện nếu được mang ra ngoài trời. Lúc đầu phản ứng của chúng có thể khá quyết liệt và có thể bị rụng lá đột ngột. Nhưng một khi cây lan đã ổn định và bắt đầu một đợt phát triển mới, bạn sẽ nhận thấy một sự thay đổi hoàn toàn trong độ dày cũng như chiều dài của lá cùng với một vẻ bề ngoài sung sức hơn, cây lan đã thích ứng với điều kiện mới và phát triển mạnh khỏe hơn. Đến cuối mùa sinh trưởng, cây lan đã trở nên hoàn toàn khác biệt với các giả hành có hình dạng khác hẳn với các giả hành trước đó. Đây là bằng chứng chứng tỏ cây lan của bạn đã phục hồi tốt và chấp nhận môi trường tự nhiên mà bạn cung cấp cho nó. Đến khi các cây lan Cymbidium sẵn sàng để trở về với khu nuôi trồng trong mùa đông, chúng sẽ cho ra đầy những chồi hoa.

Riêng loài lan Odontoglossum lại phản ứng với sự thay đổi môi trường có nhiều ánh sáng hơn, bằng cách lá của chúng đỏ dần lên. Hiện tượng lá có màu đỏ này không gây tác hại gì cho cây lan, với điều kiện ánh sáng không quá mức và chúng không bị ánh nắng mặt trời chiếu trực tiếp vào, điều này cũng tương tự như việc chúng ta bị rám nắng chứ không phải bị cháy nắng. Trong suốt mùa đông tiếp theo, những lá này sẽ phục hồi lại màu xanh như cũ. Nếu bạn không có một khu vườn, các cây lan của bạn cũng có thể được hưởng những lợi ích của môi trường ngoài trời khi bạn đưa chúng ra ngoài hiên hoặc ngay cả một ban công, với điều kiện chúng được che nắng trong cả ngày. Lý tưởng nhất là chọn một nơi chỉ có ánh mặt trời ban mai hoặc chiều xế. Điều này bảo đảm cho cây lan nằm trong bóng mát trong thời gian nóng nhất của ngày Gắn chúng lên một bức tường sơn trắng sẽ cung cấp cho chúng thêm phần ánh sáng được phản chiếu từ phía sau.

Lan Encyclia Brassavolae (ảnh trên), Encyclia Alata (ảnh trái), Encyclia Cochleata (ảnh giữa), và Encyclia Radiata (ảnh phải).

Một khu vườn trên nóc nhà sẽ có được những điều kiện tương tự như vậy.

Trong một khu vườn, có nhiều chỗ làm nơi trú ngụ tốt cho đám lan của bạn. Đó có thể là dọc theo một hàng rào, bức tường hay một bờ dậu, ở đó chúng sẽ được bảo vệ chống lại ánh nắng mặt trời. Cây cối cũng có những chỗ che mát khá tốt nhưng nên tránh những cây có quả, vì quả chín rụng xuống sẽ làm dập cây lan. Ngoài ra chúng cũng nuôi dưỡng các loài côn trùng có hại cho cây lan. Không nên treo chậu lan ở những nơi gần với chỗ bạn thường xuyên cắt tỉa bờ dậu hay làm vườn, vì bạn sẽ mệt mỏi khi phải liên tục thay đổi vị trí của chúng.

Sau khi chọn được nơi lý tưởng, hãy dựng một cái giá để cho cây lan nằm ở vị trí phù hợp với độ cao mà bạn đứng tưới hay chăm sóc. Tốt nhất là cho cây lan nằm trên một khay tạo ẩm có rải gạch sỏi thấm nước. Điều này sẽ bảo đảm cho cây lan lúc nào cũng có hơi ẩm xung quanh. Dĩ nhiên sẽ không có vấn đề gì về lượng nước dư, vì chúng sẽ chảy hết xuống nền đất. Bất cứ cây lan nào đặt trên ban công cũng cần được mang vào trong để tưới, nếu lượng nước dư gây rắc rối cho bạn.

Tránh đặt cây lan ngay trên nền đất, nơi mà chậu lan sẽ bị đủ loại sâu bọ xâm nhập. Để tránh chậu lan khỏi bị thổi văng khỏi giá đỡ trong mùa gió lớn, bạn nên gắn một miếng lưới nhỏ xung quanh bờ chậu. Nếu bạn không tìm được một chỗ có đủ bóng mát, hãy gắn thêm một mái che bằng vải mờ trên giá đỡ phía trên cây lan và chừa khoảng trống hai bên cho không khí lưu thông.

Loài lan trồng trên vỏ cây có thể được treo trên những thân cây, nhưng chúng cần được tưới thường xuyên mỗi ngày để bảo đảm có đủ độ ẩm. Lan thuộc giống Vanda, Stanhopea và những loài khác trồng trong giỏ cũng được xử lý tương tự. Những bộ rễ trên không của chúng cần được tăng trưởng trong suốt mùa hè và sẽ phát triển ổn định nếu được phun nước tốt.

Lan Cymbidium Cotil Point (ảnh trái), Cymbidium Con Cừu Ngủ (ảnh giữa), Cymbidium Vua Kẹo (ảnh phải) và Cymbidium Ánh Sao vùng Baltic (ảnh dưới).

Khi nào đưa lan ra ngoài trời

Trong những vùng có khí hậu ôn đới, điều an toàn là nên đưa những cây lan trong chậu hưởng không khí ngoài trời vào cuối mùa xuân hay vào đầu mùa hè. Vào lúc này mối nguy hiểm của sương giá đã qua khá lâu và sự thay đổi nhiệt độ từ trong ra ngoài không quá lớn để gây căng thẳng nhiều cho cây lan. Nên chọn một ngày mà thời tiết đã ổn định, sẽ không có mưa lớn hoặc gió to thì đưa lan ra ngoài trời. Quan sát cây lan thật kỹ và ghi nhận bất cứ những thay đổi nào có thể xảy ra. Cây lan nào bị rụng quá nhiều lá đều không thích hợp để trồng bên ngoài và nên mang chúng trở vào trong. Nếu không bạn phải chấp nhận hiện tượng cây lan rụng một số lá khi nó tự thích ứng với môi trường mới.

Đến cuối mùa hè, thường là khi hết giai đoạn đầu của mùa thu, đêm sẽ lạnh hơn khi khí hậu bắt đầu thay đổi và đó là lúc bạn cần phải mang những cây lan trở vào trong nhà. Hãy làm điều này trước khi có những đợt sương giá đầu tiên xuất hiện, ngoại trừ cây lan được bảo vệ tốt bởi những tán lá cây bên trên, trong trường hợp này bạn có thể để ở lại lâu hơn một thời gian, nhất là khi chúng chưa đâm ra các chồi hoa.

Trước khi mang lan trở vào trong nhà, hãy kiểm tra xem chúng có bị sâu bọ bám vào hay không. Ở bên ngoài chúng có thể bị những loài côn trùng, chẳng hạn như sâu tai hay rận cây tấn công và loài này thường núp dưới nách lá nên bạn phải tìm thật kỹ. Kiểm tra lớp đất trồng để xem có trứng kiến, mọt hoặc ấu trùng của chúng hay không. Tiêu hủy chúng bằng cách ngâm cây lan vào trong một xô nước khoảng một giờ. Kiểm tra những côn trùng dễ thấy bằng mắt thường, như loài sên hoặc những loài nhỏ hơn nhưng gây nhiều rắc rối chẳng hạn nhện đỏ và rệp vừng. Đồng thời cũng nên dọn dẹp cây lan của bạn cho gọn, bỏ những nách lá đã chết trên loài lan Cymbidium, cắt bớt những lá nâu hay bị gãy. Nhổ hết những cỏ dại mọc trên đám đất trồng, kể cả những loài rêu và dương xỉ mặc dù trông chúng cũng khá xinh khi mọc chung với cây lan, nhưng chúng sẽ làm cho lớp đất trồng bị đóng cứng lại và việc tưới nước trở nên khó khăn hơn. Một khi các cây lan đã được kiểm tra toàn bộ, bạn có thể cho chúng an toàn trở về khu nghỉ đông ấm áp hơn sau thời gian được sống thoải mái ngoài trời. Chúng sẽ được chuẩn bị tốt hơn để ra hoa và bạn sẽ ngạc nhiên một cách thú vị về chất lượng của những bông hoa chắc chắn sẽ xuất hiện sau đó.

Trồng lan trên mặt đất

Trong những miền ôn đới của thế giới, đặc biệt là châu Âu và Bắc Mỹ, giới trồng tỉa biết rằng có thể trồng một số địa lan trong vườn quanh năm. Những loài lan vốn rất phong phú trước khi trở thành cực kỳ khan hiếm, vì bị sưu tầm quá mức và bị hủy hoại môi trường sinh trưởng, giờ đây được nuôi trồng theo phương pháp nhân tạo để cung cấp cho nhu cầu nuôi trồng trong vườn. Đó là loài Cypripedium Reginae xinh đẹp với tên thường gọi là "lan hài nữ" hồng và trắng. Tương tự như vậy, lan Cypripedium Calceolus, vốn là

loài khá phổ biến ở châu Âu và Bắc Mỹ, đã được nhân giống thành công về mặt thương mại như một loài lan trồng trong chậu và ngoài vườn, trong khi người ta đang cố gắng gieo trồng những bông hoa vàng và nâu xinh đẹp của chúng vào vùng hoang dã ở Anh quốc, nơi mà chúng hầu như đã bị tuyệt chủng.

Các vườn ươm thương mại cũng cung cấp những giống lan châu Âu khác, như giống lai của lan Dactylorhiza có cành hoa cao, màu sắc sống động với những bông hoa màu cà. Có thể trồng loài lan đó trên những luống đất được chuẩn bị đặc biệt và chúng sẽ sinh trưởng ở đó thành những quần thể lớn qua nhiều năm.

LAN TRỒNG NGOÀI TRỜI Ở VÙNG ÔN ĐỚI

Loài lan có thể di chuyển ra ngoài trời:

Coelogyne

Cymbidium

Dendrobium

Encyclia

Địa lan được trồng ngoài trời;

Cypripedium Calceolus

Cypripedium Reginae (Lan hài nữ)

Dactylorhiza

VÙNG NHIỆT ĐỚI QUANH NĂM

Cây lan Promenae Xanthina có hoa vàng xinh đẹp này đã được đem trồng vào thân cây tại Brazil, nơi mà nó sinh trưởng tự nhiên trên phần thân dưới của cây chủ, trong những khu rừng mưa ẩm ướt ở vùng đất cao thường xuyên có mây bao phủ.

Trong những miền có khí hậu nhiệt đới, bao gồm một số vùng ở Hoa Kỳ, Trung và Nam Mỹ, một số nơi ở Úc, Nam Phi và Đông Nam Á, người ta có thể trồng lan thường xuyên ngoài trời. Có thể tạo điều kiện cho những giống lan thích bóng râm bằng cách trồng chúng dưới những ngôi nhà được che mái bằng vải, hai bên để trống cho không khí lưu thông. Đây là phương pháp được áp dụng ở những trại ươm công nghiệp. Ngoài ra, người ta còn cho cây lan được sống tự nhiên trên các thân cây trong vườn. Ở đây, một khi đã bám vào một vị trí nào đó, chúng sẽ phát triển thành một mô hình tuyệt vời mà chỉ cần sự chăm sóc tối thiểu. Loài lan được sinh trưởng tự nhiên theo phương pháp này cần được sống thoải mái với sự thay đổi nhiệt độ trong suốt các mùa. Loài lan thích khí hậu mát mẻ sẽ không sinh trưởng tốt trong một khu vườn nhiệt đới, vốn là nơi có thể quá nóng ngay cả đối với những giống lan chịu được nhiệt độ ấm. Một số cần phải có nhiệt độ thấp hơn vào ban đêm nếu sắp ra hoa và có thể phải mang chúng vào trong nhà khi đêm đến, nơi mà hệ thống điều hòa sẽ duy trì một nhiệt độ thấp hơn bên ngoài.

Loài lan Masdevallia Infracta đỏ kỳ lạ là loài duy nhất trong giống lan này được tìm thấy trong vùng rừng dọc theo Đại Tây Dương của Brazil, sống thoải mái ở độ ẩm cao và có nhiều bóng mát của vùng đất này.

Giống lan nhỏ Oncidium "Ống Dài" sinh trưởng và ra hoa dễ dàng, khi đã được ổn định trên thân cây trong một khu vườn ở Brazil này. Nó là một giống lan xinh đẹp thường được trồng nhiều, vì tương đối dễ trồng.

LAN TRỒNG Ở VÙNG NHIỆT ĐỚI QUANH NĂM

Cattleya và giống lai
Phalaenopsis
Vanda và giống lai

Ở đây chúng ta có thể thấy 3 loài lan nhiệt đới cùng sống chung với nhau trên một gốc gây trong khu vườn ở Brazil. Một cây lan Encyclia Oncidioides bản xứ đang nở hoa dưới một cây lan Bulbophyllum và một cây Vanda có lá cao hình ống bên trái.

Lan Cattleya là giống đặc biệt phù hợp để sống tự nhiên trên cây và ở vùng Trung Mỹ bản xứ của chúng, người ta trồng chúng theo cách này trong vườn, nơi mà chúng thường nở hoa trên thân hoặc cành cây. Ở những nơi có điều kiện phù hợp, bộ rễ trên không của chúng sẽ mạnh mẽ và sinh động cung cấp hầu hết dưỡng chất cần thiết cho cây

Tuy nhiên, điều kiện không phải lúc nào cũng lý tưởng ở vùng nhiệt đới và cây lan có thể phải hứng chịu những thay đổi thái quá về nhiệt độ so với những khu vườn ở vùng ôn đới. Khi có bão, cây lan có thể bị hư hại nặng hoặc bị thổi văng ra khỏi cây chủ, có khi bị cuốn đi đâu mất. Nếu cây chủ bị ngã, phải khẩn cấp cứu tất cả những cây lan mọc trên nó.

CHĂM SÓC LAN TRỒNG NGOÀI TRỜI

Một trong những điểm then chốt mà bạn cần phải nhớ nếu bạn muốn trồng lan ngoài trời là điều kiện ngoài trời thay đổi nhiều hơn so với điều kiện trong nhà, nhất là ở vùng Tây Âu.

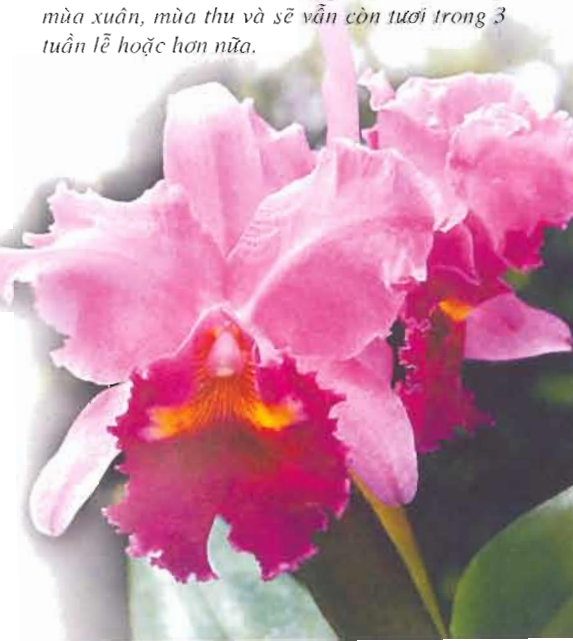
Chăm sóc lan trồng ngoài trời trong vườn hoa ôn đới

Trong những lúc thời tiết khô nóng, cây lan sẽ cần có một hệ thống phun nước thường xuyên phía trên. Trong nhà, điều này có nghĩa là phải phun sương cho đám lá, nhưng ở ngoài trời, chẳng hạn như việc làm ướt sũng cây lan Cymbidium, xả nước vào chúng cũng không gây tác hại nào. Việc xả nước này cũng giúp ngăn đám sâu bọ không tiếp xúc với cây lan, đặc biệt là loài nhện đỏ, vốn hiện diện khá nhiều trong các khu vườn vào mùa hè. Xả nước vào cây lan sẽ làm ướt toàn thân cây, nhưng với tốc độ khô rất nhanh, nước bên trong những phần mới mọc sẽ bốc hơi trước khi gây ra những tác hại nào. Theo một cách tương tự, cây lan có thể chịu nhiều giờ mưa liên tục mà không bị hư hại gì.

Tuy nhiên, trong những lúc thời tiết ẩm ướt và có nhiệt độ thấp, những mầm non có thể bị thối rữa và bạn sẽ cần có một vài biện pháp dự phòng để tránh cho cây lan bị quá ẩm ướt vì mưa. Nếu chỉ có một vài cây, bạn có thể dễ dàng dời chúng vào nơi trú mưa. Ngoài ra, bạn có thể dựng lên một chiếc "lều" bằng polythene (plastic) để che cho các cây lan. Mối nguy hiểm duy nhất ở đây là khi trời nắng trở lại sau cơn mưa, những cây lan trong chiếc "lều" có thể phải hứng chịu một đợt gia tăng nhiệt độ nếu bạn không nhanh chóng dẹp đi tấm che plastic.

Phun sương cho đám lá không thay thế cho việc tưới nước vào chậu cây, mục đích là để cho cây lan có hơi ẩm đều khắp ở bộ rễ, phục vụ cho một mức độ tăng trưởng ổn định. Trong những tháng nóng nhất trong năm, tưới nước có thể rất có lợi nếu thực hiện vào buổi chiều, khi ánh nắng mặt trời không còn chiếu vào cây lan và nhiệt độ đã bắt đầu mát mẻ. Theo cách này, lớp đất trồng (môi trường sinh trưởng) vẫn ẩm ướt lâu hơn và giữ cho rễ cây được mát mẻ. Bạn nên kiểm tra hàng ngày để xem có cần tưới hay không và mỗi lần tưới nên cho nhiều nước để bảo đảm tất cả các phần của cây đều ẩm ướt.

Lan Laeliocattleya Quo Vadis "Floralia" là một giống lan xinh đẹp, biểu lộ tất cả những phẩm chất tốt nhất của giống Cattleya lai hiện đại. Bông hoa lớn phô trương này nở ra trong mùa xuân, mùa thu và sẽ vẫn còn tươi trong 3 tuần lễ hoặc hơn nữa.

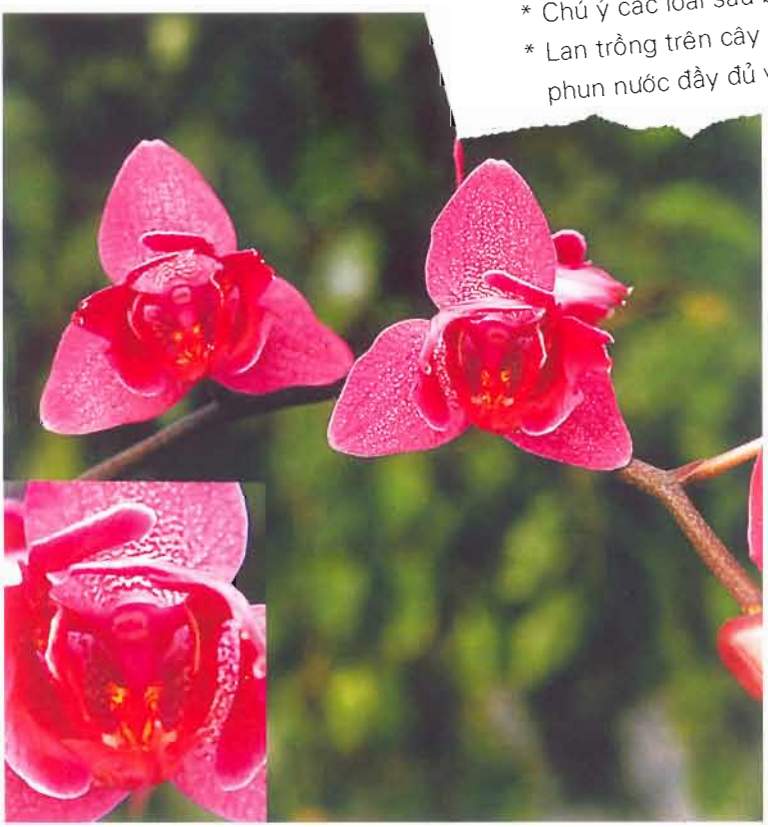

Lan Bulbophyllum Frostii đôi khi được gọi là "lan guốc" vì hoa của nó giống như đôi guốc đi ở chân. Những đài hoa phía dưới hợp nhau lại thành một chiếc hài giống như cái túi, trong khi cánh và môi hoa hầu như được che khuất bên trong bông hoa.

LỜI KHUYÊN CHO VIỆC CHĂM SÓC LAN TRỒNG NGOÀI TRỜI

* Trồng lan trên cây trong vườn hoặc trong những chậu dưới hiên nhà
* Tưới nước và bón phân thường xuyên
* Bảo vệ lan chống lại ánh nắng mặt trời
* Chú ý các loài sâu bọ địa phương
* Lan trồng trên cây cần phải được phun nước đầy đủ vào mùa khô

Lan Phalaenopsis Yalta là một ví dụ hiếm có của một bông hoa đối xứng một cách kỳ lạ đã tự biến đổi để có ba cánh hoa, tất cả đều là những cánh môi thay vì là những cánh hoa bình thường ở hai bên. Những điều mới lạ đó ở hoa lan này không phải là không hấp dẫn.

Lan treo trên những cành cây có bóng mát sẽ sinh trưởng tốt, nếu chúng được cung cấp đầy đủ độ ẩm. Mối nguy hiểm là ở chỗ chúng thường bị bỏ quên, vì nằm cách xa nơi nuôi trồng chính hoặc làm cho chúng ta phải di dời cây lan liên tục để tưới nước. Hãy để những cây lan của bạn ở một vị trí thuận tiện, nơi mà những yêu cầu hàng ngày của chúng không trở thành một gánh nặng nếu không chúng sẽ bị rơi vào tình trạng thiếu sự chăm sóc.

Trong những điều kiện nuôi trồng ngoài trời, các giả hành sẽ nhanh chóng bị héo quăn nếu không có nước trong bất cứ một khoảng thời gian nào và tình trạng này sẽ kéo dài trong một vài tuần trước khi chúng tươi tốt trở lại Hiện tượng héo quăn xảy ra trong mùa tăng trưởng sẽ làm cho cây lan giảm bớt khả năng phát triển ra những giả hành mới có kích thước tốt, điều này có thể ảnh hưởng xấu đến khả năng ra hoa của chúng.

Có thể bổ sung thêm dưỡng chất nhân tạo đồng thời tăng thêm nguồn ánh sáng cho cây lan. Việc thỉnh thoảng cung cấp dưỡng chất cho lá (phun lá bằng nước có pha dưỡng chất) sẽ bảo đảm cho lá luôn xanh tươi. Điều này đặc biệt hữu ích cho bất cứ những cây lan nào có lá hơi úa vàng sau khi được đặt ngoài trời một thời gian. Nếu không, hãy tiếp tục chế độ cung cấp dưỡng chất, xen kẽ những lúc tưới nước thuần túy với tưới nước có pha dưỡng chất. Có thể phun thường xuyên nước có dưỡng chất cho lá và rễ của những loài lan có bộ rễ trên không, như lan Vanda.

Chăm sóc lan trồng ngoài trời trong những vườn hoa nhiệt đới

Trong những khu vườn nhiệt đới nơi mà các cây lan thường xuyên bám vào thân cây hay những kết cấu khác, cây sẽ tự chăm sóc cho bản thân một khi chúng đã được ổn định. Một vài hình thức cung cấp dưỡng chất nhân tạo sẽ có lợi ở những hoàn cảnh có thể thực hiện được, nếu không cây lan vẫn sống một cách tự nhiên. Loài lan Phalaenopsis, vốn được trồng trong nhà quanh năm ở vùng Bắc Bán Cầu, có thể sống tốt ngoài trời trong những vùng nhiệt đới. Cây lan sẽ bám vào nơi sao cho lá của chúng treo lơ lửng giống như chúng thường làm trong môi trường sinh trưởng tự nhiên. Điều này bảo đảm cho nước không đọng lại ở giữa cây lan, mà sẽ thoát đi một cách tự động. Một số giống lai không dễ dàng thực hiện được điều đó, vì lá của chúng mất đi hình dạng thon dài của nòi giống đồng thời trở nên tròn và đứng thẳng hơn. Hãy tìm những loài lan có hình dạng phù hợp mục đích này hơn.

Ở những nơi trên thế giới có đủ ánh nắng quanh năm, loài lan thuộc giống Vanda mới xứng đáng với tiếng tăm của chúng. Màu sắc rực rỡ của các giống lai hiện đại là niềm ao ước của những người trong chúng ta, vốn đang sống ở vùng mát mẻ hơn. Ở miền nhiệt đới chúng mọc hoàn toàn dễ dàng, liên tục nở ra các bông hoa tuyệt vời suốt năm. Những loài cây xinh đẹp này, với tán lá cao, thân đơn và bộ rễ trên không mạnh mẽ, được trồng với số lượng rất lớn trên những luống đất được bón phân thích hợp. Ngày nay chúng được trồng để phục vụ cho ngành công nghiệp bán hoa cũng như thị trường xuất khẩu

TRỒNG LAN TRONG NHÀ KÍNH

Nhiều nhà trồng tỉa khởi sự với việc trồng một vài cây lan trong nhà, trước khi tiến đến một nhà kính để mở rộng phạm vi chọn lựa các loài lan có thể trồng được. Trồng lan trong nhà kính là một công việc có nhiều đòi hỏi hơn trồng lan trong nhà, nhưng kết quả đạt được từ chúng thì rất nhiều và có thể thực hiện một phương pháp tiếp cận khác trong việc trồng tỉa.

NUÔI TRỒNG TRONG NHÀ KÍNH

Ngoài việc trồng lan trong chậu, trồng lan trong nhà kính cũng cho phép bạn trồng chúng trên vỏ cây hay gắn vào những cành cây. Cho lan bám vào cây sẽ bổ sung cho nhà kính một nét hấp dẫn hơn và bạn có thể đặt nó ở một đầu nhà kính, để tạo ra một cảnh trí cố định bắt mắt và thú vị. Một số loài lan có thể được trồng trong những chiếc rổ đan mỏng và với nhiều phương pháp khác nhau đó, mọi chỗ trống trong nhà kính đều có thể được tận dụng.

Điều đáng ngạc nhiên là bạn có thể sắp xếp rất nhiều cây lan vào sống thoải mái trong một nhà kính. Tuy nhiên nếu bạn đang dự tính sẽ mua một nhà kính cho đám lan của bạn, điều tốt nhất là nên mua một nhà kính lớn hơn mức độ mà bạn cảm thấy cần thiết. Bộ sưu tập của bạn sẽ tăng lên cũng như với những cây lan riêng lẻ, tất cả đều yêu cầu phải có thêm không gian. Ngoài ra nhà kính càng nhỏ, bạn càng khó điều khiển và nhiệt độ có thể thay đổi rất nhanh trong một không gian nhỏ hẹp, do đó sẽ không tốt cho cây lan của bạn.

Lý tưởng nhất là nhà kính nên nằm theo hướng Bắc Nam. Điều này có nghĩa là những cây lan bên trong nhà sẽ nhận được ánh sáng tối đa, mặc dù đa số ánh sáng đó tùy thuộc vào không gian mà bạn có trong nhà kính. Trong những năm trước đây người ta thường xây nhà kính ở cuối khu vườn cách xa căn nhà chính. Nghĩa là bạn phải đi một khoảng khá xa trong những đêm đông lạnh lẽo, để bảo đảm cho đám lan được suởi ấm tốt. Nhà kính càng ở gần nhà chính càng tốt. Lúc đó bạn sẽ thăm viếng nó thường xuyên hơn khi chỉ cần bước qua cửa sau nhà, hơn là phải đi theo con đường trơn trượt trong một đêm đông ướt át.

Nhà kính cũng không nên xây quá gần những cây lớn. Tàng cây sẽ hạn chế ánh sáng và những mảnh vụn của cây sẽ nằm đầy trên mái nhà bằng kính, tạo điều kiện cho các loại tảo sinh sôi. Một vị trí thoáng đãng cũng ngăn cản côn trùng từ cây bay vào nhà kính qua hệ thống thông gió, vốn là nơi mà nhiều loại sâu bọ xâm nhập vào nhà kính trong mùa hè.

Đây là một loại nhà kính lý tưởng, được xây dựng trên nền bằng gạch với một hệ thống thông gió ở hai bên. Một máy thải khí được gắn ở cuối phần mái nhà. Những cuộn rèm che mát ở đây được sử dụng cho những ngày nắng nóng.

Nhà kính nhiệt đới cỡ lớn này chứa một hỗn hợp những loài cây có lá và những cây lan đang nở hoa. Được trồng chung với nhau như vậy, chúng sẽ tự tạo lấy môi trường sinh sống cho riêng mình.

Có nhiều kiểu thiết kế nhà kính khác nhau. Khi chọn lựa để phù hợp với cây lan của bạn, bạn nên chọn loại có hệ thống thông gió nhiều nhất. Tốt nhất là có hệ thống thông gió ở hai bên và cả ở trên, nhưng điều đó thường khó thực hiện. Đối với cây lan, nhà kính lý tưởng phải có một nền bằng gạch. Bạn có thể tự xây dựng lấy nhà kính cho chính mình, dựng thêm các bức tường và mái kính với các khung bằng gỗ hay nhôm. Nếu nhà kính của bạn có lớp kính xuống tận nền, hãy dùng những tấm gạch hay plastic để che xung quanh phần tường phía dưới để cách nhiệt. Nên gắn những giá gỗ đã được xử lý để không bị mục và đặt chúng trên nền cao ở phía sau, nhằm giúp bạn thuận tiện khi tưới và chăm sóc cây lan.

Để tận dụng hết không gian bên trong, tốt nhất là nên sắp xếp để có hai lối đi hẹp chạy dọc theo mỗi bên, ở giữa là những giá đỡ nằm ngay dưới đỉnh mái nhà. Việc này sẽ cho phép bạn tận dụng khung mái nhà giữa để treo những cây lan trồng trong giỏ. Ngoài hai lối đi được xây bằng bê tông, phần còn lại của nền nhà nên để đất trống. Nhờ đó bạn có thể trồng thêm một số cây xanh, chẳng hạn như dương xỉ, vốn là loài thích nơi ẩm ướt, có bóng mát và duy trì một môi trường nuôi trồng thuận lợi. Tuy nhiên, trong một nhà kính nhỏ không nên trồng những loại cây leo, vì cuối cùng chúng sẽ che phủ hết khu vực mái nhà. Các cây leo thường rụng hoa hoặc nhả phấn vào đám lan bên dưới, gây nên những chỗ thối rữa nếu không được nhanh chóng nhặt bỏ. Khi đám cây leo phát triển, chúng sẽ hạn chế bớt ánh sáng cho cây lan và mọc lấn át các cây khác trong nhà kính, chưa kể đến việc chúng là nơi trú ẩn cho các loài sâu bọ có hại

Nên chừa khoảng trống cho một bồn nước khá sâu để nhúng các cây lan, cũng như gắn một vòi nước kèm với ống để dễ dàng tưới cây và tạo độ ẩm.

TẠO ĐIỀU KIỆN TỐT CHO VIỆC NUÔI TRỒNG

Sau khi đã xây dựng nhà kính với những thiết bị phù hợp và chuẩn bị nó cho việc trồng lan, hãy dành phần giữa nhà cho những cây lan lớn nhất cần đến nhiều khoảng trống ở phía trên. Dọc theo bờ tường, bạn nên treo những loài thích trồng trong giỏ, chẳng hạn như loài Vanda hoặc Stanhopea. Chúng có thể được treo trên những cái kẹp thường đi kèm với các khung nhôm nhà kính hoặc trên những cái móc dọc theo khung gỗ. Hãy nhớ rằng những cây lan này phải được mang xuống để tưới nước, đồng thời nên tránh lượng nước quá nhiều rớt xuống những cây lan ở bên dưới.

Có thể đặt những chậu lan trên kệ dọc theo bờ nhà kính; đặt những loại cần ánh sáng hơn ở phía có nhiều ánh sáng nhất và loại thích bóng mát núp bóng sau những cây khác. Sau những cây này, ở hai bên bờ tường nhà kính, bạn nên gắn những sợi dây hoặc các lưới gỗ để treo những cây lan thích mọc trên vỏ cây. Ở cuối nhà kính có thể trồng những cây lan thích định cư trên các cành cây nhỏ.

Tạo môi trường sinh trưởng tốt cho cây lan bao gồm cả việc cung cấp độ ẩm, hơi ấm và không khí trong lành. Ba yếu tố quan trọng này phải cân bằng với nhau, để bầu không khí lúc nào cũng ổn khi bạn bước vào nhà kính. Cây lan thích được ấm áp và dễ chịu, chỉ khi nào có một sự mất cân xứng trong ba yếu tố đó dẫn đến một bầu không khí lạnh và ẩm ướt hoặc khô và nóng, chúng mới bị tổn hại.

Nếu có điều kiện, bạn cần đến thăm nhà kính 2 hoặc 3 lần mỗi ngày để kiểm

Kệ gỗ có gắn lưới sắt tráng kẽm là nơi lý tưởng để trồng lan.

Một phương pháp trồng lan mới lạ trong nhà kính là gắn chúng trên một cành cây nhỏ. Cần phải phun nước thường xuyên để cho cây khỏi khô héo.

tra nhiệt độ và độ ẩm. Lần viếng thăm đầu tiên trong buổi sáng sẽ thực sự là một niềm vui cho bạn. Đây là lúc hoa lan có mùi thơm tỏa hương mạnh mẽ nhất và hương thơm của hoa trong không khí ẩm ướt buổi sáng là một trong những niềm khoái cảm cho người trồng lan. Bạn cũng cần có một cuộc thăm viếng ở giữa ngày, để điều chỉnh thông gió hay tăng thêm độ ẩm vào mùa hè và một cuộc viếng thăm cuối cùng trong đêm là điều nên làm để kiểm tra mọi thứ có ổn hay không.

Những cây lan này chứng tỏ sự đa dạng của dòng lan Cattleya. Tất cả chúng đều là loài lan lai trung gian, ra hoa suốt năm. Từ trái qua phải là: lan Laeliocattleya Beaumesnil "Parme," Potinara Rebecca Merkel, Epicattleya Elphin Jade và Laeliocattleya Persepolis x Shellie Compton.

SƯỞI ẤM

Hệ thống sưởi phải đủ lớn để duy trì một nhiệt độ yêu cầu tối thiểu cho nhà kính. Tốt nhất là nên có một hệ thống sưởi lớn để hoạt động ở mức trung bình, hơn là một hệ thống nhỏ phải hoạt động hết công suất, vốn sẽ làm cho nó nhanh chóng bị hư hỏng.

Loại máy sưởi

Lý tưởng nhất là loại máy sưởi bằng quạt điện được điều khiển tự động bằng bộ điều nhiệt, vì chúng gọn gàng, sạch sẽ và có thể sưởi ấm cũng như thông gió cho nhà kính. Do chúng thường làm khô không khí nên bạn hãy đặt một khay có chứa nước ngay phía trước máy sưởi, để không khí sẽ có hơi ẩm khi thổi qua khay nước. Chú ý không nên để cho một cây lan nào nằm ngay hướng thổi của máy sưởi, vì điều đó sẽ làm cho cây lan bị mất hơi nước. Vào mùa hè, có thể sử dụng máy sưởi làm quạt mát để lưu thông không khí và hạ thấp nhiệt độ trong nhà kính.

Những loại máy sưởi khác, chẳng hạn như loại máy sưởi đốt bằng ga hay dầu hỏa, được chế tạo để sử dụng trong nhà kính, chỉ phù hợp với cây lan nếu được dùng một cách cẩn thận. Chúng phát ra hơi ethylene, vốn có thể gây ra hiện tượng héo nụ hoặc các vấn đề rắc rối khác.

Cách nhiệt cho nhà kính

Vào mùa đông, bạn cần phải tiết kiệm nhiệt độ càng nhiều càng tốt bằng cách tạo thêm một lớp cách nhiệt cho phần bên trong nhà kính, lắp trên tường và mái những tấm bảng gỗ hoặc plastic. Chúng phải được lắp đặt cách tấm kính vài phân để tạo ra một lớp không khí tĩnh ở giữa, đó sẽ là một lớp cách nhiệt rất tốt. Để lắp đặt lớp cách nhiệt, bạn phải dời những cây lan nằm sát tường và đặt chúng vào chỗ cũ khi gắn xong lớp plastic. Vào mùa hè, hãy tháo dỡ lớp plastic và gắn chúng lại mỗi năm. Bạn cần phải có không khí lưu thông, vì vậy hãy cắt tấm plastic xung quanh máy thông gió để nó ôm sát lấy máy này, tương tự như bạn đã làm với cửa ra vào, nên gắn riêng một lớp cách nhiệt cho cánh cửa. Điều bất lợi trong phương pháp cách nhiệt này là hơi ẩm tụ lại trên tấm cách nhiệt sẽ nhỏ xuống những cây lan bên dưới.

Ngoài ra, nếu gặp khó khăn trong việc gắn lớp cách nhiệt phía trong nhà kính vì phải di dời các cây lan, hãy dùng một lớp plastic dày hơn để bọc toàn bộ cho phần bên ngoài nhà kính. Bạn phải làm việc này khá cẩn thận vì nó phải chịu những cơn gió mạnh nhất. Một ưu điểm của phương pháp này là hơi nước tụ lại sẽ không nhỏ xuống những cây lan mà chỉ rơi vào lớp kính

Một máy sưởi có gắn một quạt điện 3 kilowatt điều khiển bởi một bộ điều nhiệt, là một phương pháp rất tốt để sưởi ấm một nhà kính nhỏ.

Hệ thống ống sưởi ấm chôn ngầm dưới đất hay bãi cát rất lý tưởng để nhân giống cây lan hay trồng những cây lan con.

Sưởi ấm cho nhà nghỉ đông

Để sưởi ấm cho một nhà nghỉ đông, hãy gắn bổ sung thêm ống nhánh vào hệ thống sưởi trong nhà chính Một hoặc hai lò sưởi đặt ở vị trí thích hợp, với một bộ điều nhiệt điều khiển một máy bơm nhỏ, sẽ cung cấp đủ hơi ấm cần thiết. Do hệ thống sưởi của căn nhà chính đã cung cấp hơi ấm từ lò đốt trung tâm, dù nó hoạt động bằng ga, điện hay dầu, chi phí bổ sung cũng không nhiều bằng một hệ thống sưởi riêng biệt. Sử dụng hai bộ điều nhiệt, một cái để điều khiển nhiệt độ ban đêm, cài đặt ở nhiệt độ cao hơn mức tối thiểu yêu cầu và cái kia để điều khiển nhiệt độ ban ngày, cùng với một đồng hồ định giờ để tách biệt hoạt động của hai bộ điều khiển. Cần phải gắn một nhiệt kế tối đa/tối thiểu bên cạnh các bộ điều nhiệt, vì chúng thường không chính xác. Thông qua việc so sánh nhiệt kế với bộ điều nhiệt, bạn có thể cung cấp cho căn phòng một nhiệt độ được điều chỉnh chính xác hơn.

Kiểm tra nhiệt độ

Sưởi ấm trong mùa đông là phần thiết yếu nhất trong việc trồng lan. Trong khi cây lan có thể sống sót trong tình trạng bị khô héo qua những chu kỳ ngắn, nhưng chúng sẽ không chịu đựng được nếu bị quá lạnh. Một đêm lạnh cóng mà không được sưởi ấm sẽ tác hại rất xấu cho cây lan. Liên tục kiểm tra nhiệt độ bằng cách biến nó thành một thói quen hàng ngày Kiểm tra xem nhiệt độ hàng ngày có phù hợp không, bằng cách nhìn vào một nhiệt kế tối đa/tối thiểu và ghi chép lại các số liệu để bạn có thể lập ra một biểu đồ cho mức nhiệt độ trung bình, cũng như những lúc nhiệt độ giảm sút nghiêm trọng. Từ đó bạn sẽ điều chỉnh bộ điều nhiệt cho phù hợp.

Thiết bị dành cho nhà kính này là một bộ điều nhiệt tinh vi, hút không khí qua một quạt gió gắn bên trong. Nó có thể được dùng để điều khiển nhiệt độ hoặc thông gió theo yêu cầu.

Tấm cách nhiệt plastic có những bọt bong bóng này sẽ làm giảm đáng kể chi phí sưởi ấm và ngăn ngừa những dao động nhiệt độ quá mức.

Có thể sử dụng một lò sưởi đốt bằng dầu hỏa có ngọn lửa xanh ở những nơi không có điều kiện lắp đặt hệ thống sưởi khác. Phải bảo đảm một khoảng trống cho không khí lưu thông xung quanh cây lan và chú ý đến hơi khói bốc ra từ lò sưởi. Phải chú ý thường xuyên châm thêm dầu bên ngoài nhà kính.

THÔNG GIÓ

Bất cứ lúc nào không khí trong lành cũng quan trọng để tránh cho bầu không khí trong nhà kính không bị tù đọng. Việc thông gió cũng kiểm soát được nhiệt độ và giúp nhiệt độ trong nhà kính không quá nóng.

Vào đầu mùa xuân, sẽ có những ngày mà ánh nắng mặt trời nung nóng nhà kính khá nhanh và cần phải mở các máy thông gió để ngăn ngừa nhiệt độ lên quá cao (mặc dù, ngay cả với hệ thống thông gió, việc này cũng khó thực hiện cho đến khi mặt trời không còn chiếu trực tiếp vào nhà kính). Điều này có nghĩa là vào đầu năm, mỗi ngày bạn phải đến thăm nhà kính vài lần để kiểm tra nhiệt độ và điều chỉnh hệ thống thông gió cho phù hợp.

Khi mùa xuân chuyển qua mùa hè, việc điều khiển hệ thống thông gió trở nên dễ dàng hơn và một khi mùa hè đã thường có bóng râm, điều này sẽ ngăn cản việc nhiệt độ gia tăng đột ngột. Ngoài ra bạn cũng sẽ an tâm rằng nhiệt độ sẽ không giảm xuống một cách đột ngột và hệ thống thông gió có thể được mở suốt ngày. Như vậy khoảng thời gian đó sẽ kéo dài ra thêm cho đến khi, vào giữa mùa hè, thời tiết lúc đó sẽ cho phép bạn mở hệ thống thông gió cả ngày lẫn đêm. Đây là một thời gian tuyệt vời cho những cây lan, những loài thích không khí lạnh, trong lành ban đêm và vào buổi sáng nhà kính sẽ chậm đạt tới nhiệt độ tối đa trong ngày. Trong thời gian này, nếu cần thêm hệ thống thông gió, bạn có thể yên tâm mở cửa ra để có nhiều luồng không khí lưu thông hơn. Tuy nhiên, nếu làm điều đó, bạn nên gắn thêm một cửa lưới bên trong để tránh không cho đám mèo lang thang vào trong nhà kính. Cũng là một ý tốt nếu bạn lắp đặt thêm một hệ thống báo động vì khi cửa mở, nhà kính sẽ không có khóa bảo vệ.

Khi đêm bắt đầu lạnh hơn bạn cần phải đóng bớt các cửa thông gió sớm hơn vào buổi chiều, để giữ lại hơi ấm tự nhiên càng nhiều càng tốt trước khi hệ thống sưởi hoạt động. Vào những buổi chiều lạnh và ẩm ướt, điều này lại trở nên khẩn cấp hơn để ngăn ngừa sự sụt giảm nhiệt độ làm cho đám lan bị quá lạnh suốt đêm. Tương tự như vậy, vào buổi sáng, có thể không cần phải mở hệ thống thông gió đến khi nhà kính đã đủ độ ấm. Mục tiêu của bạn là phải duy trì nhiệt độ ổn định lên và xuống tùy theo thời gian ngày và đêm, mà không gây nên những thay đổi đột ngột giữa các thái cực.

Mở cửa sổ đúng lúc là điều không phải luôn khả thi, nhưng thiết bị mở cửa sổ tự động sẽ thay bạn làm việc đó.

Trong những tháng mùa đông, vào những ngày nắng hay có nhiều mây và ít gió, có thể mở hệ thống thông gió trong một thời gian ngắn để làm tươi mới bầu không khí bên trong nhà kính và giúp giảm bớt hiện tượng tụ nước. Chỉ mở hé hệ thống thông gió cũng đủ để thực hiện điều này, đây là một phần quan trọng trong việc chăm sóc nhà kính vào mùa đông. Khi không được thông gió đầy đủ, không khí sẽ bị tù đọng, tạo điều kiện cho hiện tượng mốc meo và thối rữa phát triển. Ta có thể ngăn ngừa việc này bằng cách mở thông gió trong một thời gian ngắn vào giữa ngày.

Một số nhà kính thường có trang bị hệ thống thông gió ở hai bên mái nhà. Điều này tạo nhiều cơ hội để bạn mở thông gió và trong những ngày có gió, bạn có thể mở những cửa thông gió ngược với hướng gió thổi. Các hệ thống thông gió ở dưới, gắn ở hai bên nhà kính hơi cao hơn mặt đất rất lý tưởng để cho không khí lưu thông từ dưới lên trên. Luồng không khí này sẽ tạo ra một cơn gió tự nhiên thổi qua đám lan. Điều này khá quan trọng cho loài lan Odontoglossum, mặc dù nó không cần thiết trong nhà kính nhiệt đới trồng lan Phalaenopsis.

Có thể lắp đặt hệ thống thông gió tự động, đóng và mở tùy theo mức lên xuống của nhiệt độ vào một thời điểm đã cài đặt. Ngoài ra, một số nhà trồng tỉa thích dùng các loại quạt thải hơn. Loại quạt thường dùng trong phòng tắm và nhà bếp đều không đủ khả năng để sử dụng cho nhà kính. Quạt sẽ hút hơi nóng bên trong nhà kính để thải ra ngoài nhưng còn làm giảm độ ẩm, vì vậy cần phải gắn một hệ thống phun sương dưới các giá đỡ cây để giúp cho sàn nhà luôn ẩm ướt. Không khí tươi mát đi qua các lỗ thông gió phía dưới sẽ mang theo hơi ẩm và đưa đến các cây lan, trước khi bị các quạt thải phía trên đẩy ra ngoài. Một phương pháp khác là lắp đặt quạt điện thông gió nhỏ. Nó khác hẳn với quạt thải và chỉ di chuyển không khí bên trong nhà kính, làm cho nó mới hơn và giữ cho nó luôn xao động để ngăn ngừa hiện tượng hoa có đốm, vốn là điều có thể xảy ra khi không khí bị ngưng tụ và độ ẩm gia tăng. Những gạt này có thể làm cho bạn cảm thấy khó chịu vì khi bước vào nhà kính, bạn sẽ có cảm giác như đang đứng ở một chỗ có gió lùa. Nếu lắp một công tắc đóng mở bằng dây kéo thì bạn sẽ giải quyết được vấn đề này, nó cho phép bạn tắt mở quạt khi vào hay ra khỏi nhà kính.

Quạt thái rất tốt để nhanh chóng giảm bớt nhiệt độ quá cao trong nhà kính và trợ giúp cho việc thông gió.

Có thể tạo ra việc lưu thông không khí trong một nhà kính nhỏ bằng cách mở cửa ra vào. Nhưng phải nhớ che chỗ trống bằng lưới để ngăn không cho côn trùng hay thú nuôi trong nhà xâm nhập.

Một quạt lưu thông không khí trong một nhà kính nhỏ sẽ giúp cho không khí di chuyển và luôn tươi mới, khi không thể thực hiện được một hệ thống thông gió.

CHE MÁT

Nhà kính cần phải được che mát trong gần nửa năm. Che mát là điều quan trọng để ngăn không cho cây lan bị ánh nắng mặt trời thiêu đốt, nó cũng giúp làm giảm bớt nhiệt độ. Điều cần thiết là phải che mát cho nhà kính ngay khi ánh nắng mặt trời bắt đầu gay gắt hơn vào đầu mùa xuân. Nếu bạn không thể kịp thời gắn ngay bất cứ một hình thức che mát nào, điều nên làm là hãy tạm thời dùng các tờ báo để che lên tán lá cây lan. Điều đó sẽ giúp chúng không khổ sở vì ánh nắng, trong khi bạn lắp đặt xong thiết bị che nắng. Tuy nhiên, việc đó không giúp làm giảm bớt nhiệt độ và việc che phủ tán lá này chỉ là một biện pháp tạm thời.

Có nhiều cách che mát khác nhau nhưng phương pháp phổ biến nhất hiện nay là che lưới cho nhà kính, bạn có thể mua chúng theo từng cuộn và gắn vào phía ngoài lớp kính. Với một nhà kính nhỏ, bạn có thể gắn tấm lưới vào những cái móc trên các thanh nhôm. Theo cách này, bạn có thể gắn lên các tấm che mát và tháo xuống nhanh chóng, dễ dàng. Điều này có nghĩa là trong những ngày nhiều mây, bạn có thể tháo bỏ tất cả các tấm lưới che mát và gắn lại khi mặt trời xuất hiện. Loại lưới che mát này nên được gắn cách xa mặt kính 15 cm, để có một luồng không khí mát lưu thông giữa hai lớp. Lớp lưới sẽ che cho mặt kính được mát, trước khi ánh nắng mặt trời nung nóng nó lên. Đối với cây lan, có thể phải dùng đến hai lớp lưới để bảo đảm có đủ độ che mát.

Che mát cho nhà kính trong mùa hè để tránh cho lan bị héo và điều khiển được nhiệt độ. Gắn lưới che mát bên trong lớp kính với những nút cài bằng nhựa, nếu nhà kính được xây dựng với các thanh nhôm.

Màn che mát bằng nhôm được dễ dàng gắn lên bên ngoài mái nhà, sẽ che mát cho những cây lan ở bên trong và phản chiếu lại sức nóng mặt trời.

Bạn nên nhớ che mát cho khoảng trống của cửa sổ thông gió, trong khi vẫn để cho gió lưu thông qua. Nếu không, loài ong vốn sẽ thụ phấn cho cây lan, sẽ xâm nhập vào.

Một điều kiện thiết yếu là phải bảo vệ cây lan chống lại ánh nắng mặt trời gay gắt. Tấm màn lưới này cũng giúp làm giảm bớt nhiệt độ trong nhà kính xuống.

Một phương pháp rất đơn giản khác trong việc che mát là dùng sơn che mát cho mặt ngoài của lớp kính. Bạn nên làm việc này theo hướng dẫn của nhà sản xuất và sơn lên kính vào mùa xuân. Qua thời gian, lớp sơn sẽ bị thoái hóa và bị mưa làm trôi đi cho đến mùa thu, lúc đó nó sẽ dần cho ánh sáng chiếu vào đám lan. Cho đến khi cây lan đã sẵn sàng để nhận ánh sáng đầy đủ một lần nữa, bạn có thể chùi sạch những lớp sơn che mát còn sót lại. Điều nên làm thường xuyên là kết hợp cả hai phương pháp sơn và lưới che mát. Điều này có lợi thế là bạn có thể tháo lớp lưới vào cuối mùa hè, để lại lớp sơn hơi bạc màu một thời gian lâu hơn, tạo cho cây lan có thời gian để tự điều chỉnh với ánh sáng tăng thêm giữa hai giai đoạn đó.

Phương pháp sang trọng nhất trong việc che mát là những tấm rèm nhôm tự động cuốn lên và bung xuống theo sự điều khiển của một tế bào quang điện. Chúng sẽ không được sử dụng trong những ngày hè nhiều mây, nhưng ngay khi mặt trời xuất hiện chúng sẽ trải xuống để che cho nhà kính. Ngoài ra bạn có thể dùng những rèm che tự điều chỉnh được theo nhiều góc, để phù hợp với số lượng

Sơn che nắng giúp làm mát nhà kính vào mùa hè. Pha chế đúng công thức, nó sẽ bị mưa rửa sạch dần và cần phải được thay thế trước mùa thu.

ánh sáng cần có. Thiết bị này khá đắt tiền và nó luôn cần ở trong tình trạng hoàn hảo để có thể hoạt động tốt.

Hiện nay có những nhà kính hoàn toàn tự động, kể cả việc sưởi ấm, phun nước, thông gió. Các thiết bị tiết kiệm sức lao động đã làm cho công việc trồng lan trở nên dễ dàng hơn trước, khi những lò sưởi đốt than phải được chuẩn bị từ đêm khuya và các tấm rèm phải được điều chỉnh liên tục bằng tay cho phù hợp với tình trạng thời tiết. Những nhà kính tự động đó giúp loại bỏ nỗi cực khổ trong việc trồng lan, nhưng chúng cũng chỉ tốt tùy theo người sử dụng.

Các thiết bị giảm sức lao động chỉ là những lợi thế chứ không phải là điều bắt buộc, vì vậy bạn nên biết tận dụng chúng, luôn có sẵn những phụ tùng thay thế, nhất là đối với quạt sưởi. Không nên chờ cho đến khi một thiết bị nào đó hư hỏng hoàn toàn mới đi tìm đồ thay thế. Dùng hai quạt sưởi thay phiên nhau là một ý rất tốt.

Ánh nắng vào đầu mùa xuân có thể làm cho các nhà trồng tỉa bị bất ngờ. Cách bảo vệ nhanh chóng các cây lan không bị nắng thiêu đốt là đặt nhẹ các tờ báo lên lớp lá trong một vài giờ, trước khi lắp đặt xong thiết bị che mát cố định.

TẠO ẨM

Tạo ẩm là một công việc thường xuyên được thực hiện quanh năm. Việc này được thực hiện tốt nhất là dùng ống nước trong vườn nối với ống cấp nước chính. Với một vòi phun gắn ở đầu ống, phun ẩm sàn nhà bên dưới các kệ hoa, các cây lan và phần kệ nằm ở giữa các cây lan. Việc phun ẩm phía trên lá là một phần của công việc tạo ẩm trong mùa hè và bất cứ lúc nào điều kiện cho phép.

Trong mùa xuân và mùa hè, nên tạo ẩm cho nhà kính vào buổi sáng ngay khi nhiệt độ bắt đầu tăng lên, đồng thời nên phun nhẹ vào lớp lá cây lan. Nó sẽ nâng cao ngay độ ẩm và bạn sẽ cảm thấy mùi ẩm trong không khí vốn là điều cần thiết cho việc trồng lan đúng cách. Vào những ngày trời nắng, đến giữa ngày độ ẩm buổi sáng sẽ bốc hơi hết và lúc đó phải cần đến một đợt phun ẩm khác. Khi mùa hè lên đến mức cao điểm, bạn có thể lặp lại điều đó một lần nữa vào cuối buổi chiều. Khi đêm đến tất cả những lượng nước dư sẽ khô hết, nhưng nhiệt độ đã xuống thấp, độ ẩm sẽ tăng lên một cách tự nhiên và cứ giữ mức độ tốt đẹp như vậy cho cả đêm. Trong mùa hè, điều này sẽ rất tốt cho cây lan của bạn, nhưng khi mùa đông đến gần, mang theo nhiệt độ thấp hơn, bạn không nên tăng thêm độ ẩm bằng cách phun nước vào giữa ngày. Vào mùa đông, điều cần thiết là mỗi ngày bạn phải phun ẩm sàn nhà và phần giữa những cây lan chỉ một lần vào buổi sáng. Trong thời gian này, không nên phun ướt tán lá vì chúng phải mất thời gian khá lâu mới khô ráo, điều đó sẽ tạo điều kiện cho hiện tượng thối rữa và hư hỏng. Ngoài ra, do nhiều loài lan vào lúc này sẽ ngủ đông vì vậy cần để cho lá của chúng được khô ráo.

Lan trồng trên vỏ cây cần được thường xuyên phun nước vào lá. Mỗi tuần một lần, pha thêm dưỡng chất vào bình phun nước cầm tay theo hướng dẫn của nhà sản xuất.

Độ ẩm là yếu tố cần thiết cho cây lan sinh trưởng. Trong một nhà kính, việc phun ẩm sàn nhà có thể được thực hiện bằng những ống phun nối với ống nước chính.

Phun sương dưới các giá đỡ cây lan thông qua hệ thống phun cố định sẽ làm ẩm sàn nhà. Nước sẽ bốc hơi để tạo độ ẩm.

Ống phun sương tạo ẩm cho cây lan. Đa số những ống phun này phù hợp với những nhà kính lớn hơn.

Trong những đợt khí hậu mùa đông ẩm ướt, có thể không cần phun ẩm: sẽ có đủ độ ẩm để cân bằng nhiệt độ thấp và mức độ ánh sáng, cũng như số lượng nước dư ra từ việc tưới cho cây lan đang cần nó.

Đối với những người bận bịu, vắng mặt suốt ngày, điều thuận tiện nhất là lắp đặt một hệ thống phun nước tự động. Hệ thống này bao gồm những ống phun phía dưới các kệ và các ống phía trên, hoạt động độc lập nhau để bạn có thể hoặc phun ẩm dưới sàn hay phun ướt cho đám lá. Các ống phun này được điều khiển bởi một bộ điều nhiệt để hoạt động một vài giờ trong mùa hè và do đó không để cho nhà kính hoàn toàn khô ráo khi bạn vắng mặt.

Tương tự như vậy, các quạt thông gió có thể điều khiển để hoạt động tự động khi nhiệt độ tăng lên. Những bổ sung này rất hữu ích nếu bạn không có mặt ở đó để luôn chăm sóc nhà kính và điều đó cũng có nghĩa là bạn có thời gian đi nghỉ mát, mà không phải lo lắng cho việc những cây lan của bạn bị bỏ quên.

Máy tạo ẩm sẽ phun ra những hạt sương vô cùng nhỏ. Hơi sương sẽ tạo ra một độ ẩm lý tưởng cho một nhà kính nhỏ.

Lan Maclellanara Bài ca Tình yêu Ngoại giáo "Carol Ann"

Chăm sóc và nuôi trồng

Ai cũng có thể trồng lan, chỉ cần bạn có lòng yêu thích các loài cây cỏ. Không nhất thiết bạn phải có một khu vườn hay nhà kính. Có những loại lan mà bạn có thể trồng dễ dàng ở trong nhà, với điều kiện bạn phải hiểu một vài yêu cầu cần thiết đối với loài lan và tuân theo chúng một cách cẩn thận. Nếu bạn sống trong vùng nhiệt đới, rõ ràng là bạn có thể trồng ngoài trời vô số loại lan, nhưng nếu sống trong những vùng ôn đới trên thế giới, bạn chỉ có thể trồng một số lượng hạn chế những loài lan phát triển mạnh trong vườn hay trong hiên nhà. Thực tế, lan càng ngày càng trở nên phổ biến khi các vườn ươm cây chuyên môn bán ra khá nhiều loại khác nhau. Nếu bạn may mắn có một nhà kính hay có kế hoạch mua một căn thì thế giới hạn chế của các loài lan sẽ kết thúc, vì nó tạo cho bạn một cơ hội hầu như không giới hạn trong việc nuôi trồng và làm quen với vô số loài lan hiện có trên thị trường. Chương này mô tả chi tiết cách trồng nhiều loại lan khác nhau trong bất cứ hoàn cảnh nào mà bạn gặp phải.

Một hệ thống phun hơi sương trên trần nhà

DỤNG CỤ VÀ THIẾT BỊ

Dụng cụ và thiết bị cần có để chăm sóc lan tùy thuộc vào mức độ mà bạn muốn trồng như thế nào. Nếu chỉ muốn trồng một vài chậu lan trong nhà thì bạn cần rất ít dụng cụ. Tuy nhiên, nếu muốn có một bộ sưu tập lớn hơn trong nhà kính, bạn sẽ cần đến nhiều thiết bị chuyên môn hơn.

Tùy theo loại, lan có thể trồng theo nhiều cách, bao gồm các chậu đủ kiểu với nhiều kích thước khác nhau và những giỏ có lỗ thông thoáng hoặc trên vỏ cây hay cành cây, cũng như những tấm bè đặc biệt để trồng lan

DỤNG CỤ CƠ BẢN

Lọ chứa cồn biến chất / Nhiệt kế có mức tối đa/tối thiểu

Nhãn ghi chú cho cây lan / Dao tỉa / Bơm phun nước / Cưa / Kéo tỉa cây / Bình tưới nước

Bình tưới nước.

Nhãn gắn cho các loại cây

DỤNG CỤ CƠ BẢN

Việc trồng lan không cần nhiều dụng cụ và chỉ cần một ít thiết bị. Khi bắt đầu với một bộ sưu tập nhỏ, bạn không cần phải lắp đặt những thiết bị tốn kém, nhưng qua thời gian khi mối quan tâm về lan của bạn ngày càng mở rộng, bạn sẽ thấy cần bổ sung nhiều phụ tùng để cải thiện điều kiện nuôi trồng.

Một con dao tỉa luôn có trong tay để sử dụng có lẽ là dụng cụ hữu ích nhất trong bộ dụng cụ chăm sóc cho cây lan. Nên giữ cho lưỡi dao được bén và được thanh trùng mỗi lần bạn cắt vào bất cứ một vật gì. Vào thời điểm thay chậu cho cây lan, nó sẽ rất hữu ích trong việc cắt bỏ những phần đã chết hay tách rời các cây lan ra

thành nhiều cây nhỏ. Nhiều nhà trồng tỉa thích dùng kéo tỉa hơn cho công việc này, tuy nhiên nó hoàn toàn tùy thuộc vào việc bạn cảm thấy phù hợp với loại dụng cụ nào hơn. Bạn nên có sẵn một lọ cồn biến chất để nhúng dụng cụ vào. Điều này sẽ tránh cho virus hay các loại bệnh khác trong một cây nào đó lan qua cây khác.

Thiết bị cơ bản mà bạn cần đến khi bắt đầu trồng lan trong một nhà kính là một lò suởi và một nhiệt kế tối đa/tối thiểu. Điều quan trọng là bạn luôn kiểm tra nhiệt độ ngày và đêm. Bạn có thể bổ sung thêm những dụng cụ khác, giống như những thứ được trình bày dưới đây. Nếu trồng lan trong nhà bạn chỉ cần có một nhiệt kế tối đa/tối thiểu. Nhưng ở đây bạn cũng cần có một khay tạo ẩm với lớp sỏi như một thiết bị cơ bản, để tạo một môi trường ẩm xung quanh cây lan của bạn.

Kéo

Vòi phun nhiều đầu

Nhiệt kế

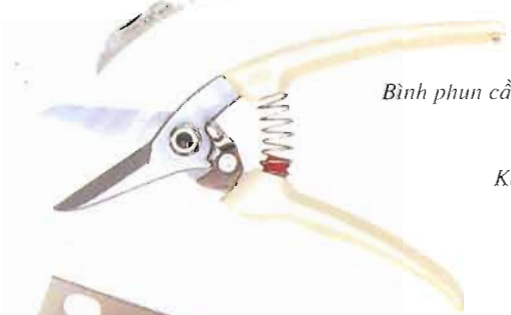
Dao tỉa

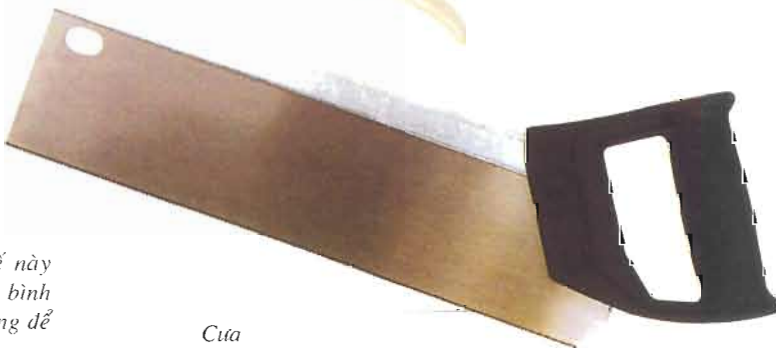

Bình phun cầm tay

Kéo tỉa

Một bơm phun lớn như thế này sẽ chứa nhiều nước hơn một bình phun cầm tay. Nó rất lý tưởng để tưới ẩm cho nhà kính.

Cưa

MÔI TRƯỜNG SINH TRƯỞNG

Nhiều cây lan có thể sinh sống trên vỏ cây cũng như trong nhiều loại hỗn hợp đất trồng khác nhau (môi trường sinh trưởng), nhưng dù bạn sử dụng loại đất trồng nào thì tiêu chuẩn chính cũng là thông thoáng tốt và rút nước nhanh. Đa số các bộ rễ cây lan đều có thể sống chật hẹp trong một bình chứa, với điều kiện lớp đất trồng đủ thông thoáng để cho không khí lưu thông xung quanh rễ cây.

ĐẤT TRỒNG

Lan cộng sinh nhiệt đới đã tiến hóa để có thể sống trên thân và cành cây, nơi mà rễ của chúng treo lơ lửng trên không hoặc bò dọc theo vỏ cây tìm những khe rãnh để hút dưỡng chất trong lớp mùn hay lá mục trên nách cành cây. Theo cách này phải luôn có không khí xung quanh rễ cây, do đó điều quan trọng là phải có một loại đất trồng (môi trường sinh trưởng) thông thoáng và mau khô.

Địa lan có nhiều yêu cầu khác nhau về đất trồng. Một số loài thích mọc ở đồng cỏ với lớp đất nền dễ thoát nước, số khác lại thích vùng than mùn luôn ẩm ướt, trong khi ở vùng nhiệt đới, nhiều cây lan sống trong vùng thảo nguyên, nơi mà trong mùa khô chúng hoàn toàn bị mất nước vì đất không có hơi ẩm. Bộ thân chìm của chúng có thể nằm ngay dưới mặt đất hoặc nằm rất sâu tùy theo mỗi loại lan. Bộ rễ của chúng có thể chỉ xâm nhập vào lớp đất mùn bên trên hoặc ăn sâu vào lớp đất nền, để tìm kiếm hơi ẩm luôn hiện diện ở đó.

Phân bón hữu cơ của thời kỳ đầu

Sau một số cuộc thử nghiệm bất thành và sai lầm trong thời kỳ nuôi trồng lan ban đầu, một trong những loại đất trồng (môi trường sinh trưởng) được sử dụng đầu tiên bao gồm những cục than bùn cứng pha trộn với đất mùn hay lá mục. Loại phân pha trộn này quá dày đặc và vì rễ cây không xâm nhập sâu vào chúng nên hệ thống rễ không phát triển tốt được.

Chỉ đến đầu thế kỷ 20, người ta mới tìm ra một loại đất trồng tốt hơn và loại này bao gồm những sợi Osmunda (dương xỉ) trộn với rêu nước. Vào thời đó, rễ của loài dương xỉ Hoàng gia (Osmunda Regalis) được sử dụng làm các vật làm cân bằng cho những chiếc tàu từ Hoa Kỳ trở về châu Âu và Anh quốc. Nó không có một công dụng nào khác cho đến khi những người trồng lan phát hiện ra chúng. Khi đã trở nên phổ biến, chúng được nhập khẩu với số lượng lớn để thỏa

Một số chậu trồng lan bằng đất sét, nhựa và các phân bón hỗn hợp. Các loại phân bón bao gồm (ngược chiều kim đồng hồ từ trái): Rockwool, Hortag, vỏ cây mịn, rêu nước và vỏ cây thô.

Mảnh nhựa là vật liệu lý tưởng để thoát nước.

mãn nhu cầu trồng tỉa cùng với các loại dương xỉ khác ở khắp châu Âu và Nhật Bản. Được cung cấp dưới dạng những bành lớn, chúng cần phải được làm sạch, tướt ra thành sợi và cắt nhỏ. Những sợi đó sẽ được pha trộn với rêu nước còn tươi, thường được thu gom từ những vùng đầm lầy địa phương. Cần phải khéo léo trong việc pha chế lớp đất trồng, để bảo đảm những vật liệu co giãn này và cây lan nằm ổn định trong chậu nhưng lại không quá chặt để nước không thể xâm nhập vào một cách dễ dàng. Vào thời đó, cách cho một cây lan vào chậu có tính chất rất quan trọng trong việc giúp nó sinh trưởng tốt sau này. Mặc dù khá đắt tiền và tốn nhiều thời gian để chuẩn bị, nhưng đây là loại đất trồng lý tưởng được sử dụng trong suốt 50 năm. Người ta nghĩ rằng một trong những lý do mà cây lan bén rễ rất tốt vào loại đất trồng này là đám rêu tạo thành một lớp xanh trên bề mặt. Tuy nhiên, một khi việc cung cấp dưỡng chất cho cây lan trở nên ổn định, điều này sẽ làm đám rong chết dần, đất trồng bị hư hỏng và phân hóa thành một dạng sũng nước. Vì vậy người ta phải tiếp tục tìm kiếm một loại đất trồng tốt hơn.

Đất trồng bằng vỏ cây

Tất cả những yêu cầu cho một loại đất trồng mới (môi trường sinh trưởng) đều được tìm thấy trong vỏ cây của loài tuyết tùng (cedar) đỏ ở Hoa Kỳ. Mặc dù ở Anh quốc, nơi mà người ta chặt những cây thông có xuất xứ từ đảo Corse và Scotland, vỏ của những cây này cũng có thể là loại thay thế rất tốt. Sản xuất loại phân bón này rẻ tiền và dễ xử lý hơn loại pha trộn rêu với sợi dương xỉ. Ngày nay nó được bán trên khắp thế giới dành cho việc trồng lan. Nó được chế tạo từ những cây bị chặt ở địa phương và cung cấp cho những trại ươm giống cũng như các trung tâm làm vườn lớn. Nó được sản xuất dưới dạng những mảnh nhỏ, phân loại để sử dụng cho cây con và cây đã trưởng thành. Không nên lẫn lộn nó với loại vỏ cây được bán ở các trung tâm trồng tỉa, để làm cho lớp phủ trên các luống hoa.

Người ta bán các loại rêu nước dưới hình thức các miếng ép. Khi thấm nước chúng sẽ nở lớn trở lại hình dạng tự nhiên và được dùng làm lớp đất trồng cho cây lan hoặc lớp lót dưới các rổ trồng lan.

Vỏ cây dùng cho việc trồng lan rất chậm phân hủy và sẽ không bị hư hỏng khi thêm phân bón vào. Nó vẫn được sử dụng tốt trong nhiều năm và dần nhả ra dưỡng chất cho cây lan. Nó duy trì độ ẩm thích hợp cho rễ cây nhưng vẫn không quá ướt sau mỗi lần tưới. Người ta có thể chỉ sử dụng nó hoặc pha thêm những vật liệu khác nếu cần.

Nếu thấy cây lan của bạn khổ sở vì bị khô hạn và khó giữ cho đất trồng bằng vỏ cây có độ ẩm, bạn nên bổ sung thêm một phần ba rêu nước hay sợi mục vào hỗn hợp đó. Thay thế bằng than bùn cũng tốt, mặc dù nó cần được rây thật kỹ để loại bỏ hết những phần tử nhỏ. Việc này sẽ tạo ra một hỗn hợp ẩm ướt hơn và là một lợi thế cho bạn, nếu bạn không có điều kiện chăm sóc cây lan thường xuyên. Với hỗn hợp cơ bản này bạn có thể bổ sung thêm một lượng nhỏ than, để đất trồng của bạn vẫn "ngọt" mà không bị biến thành chua. Chỉ nên dùng những loại than nghiền thành hột dùng cho việc làm vườn do các trung tâm chuyên môn cung cấp. Chúng không giống như loại than dùng để nướng thịt, vốn được xử lý để cháy từ từ và không thích hợp trong việc trồng lan.

MÔI TRƯỜNG SINH TRƯỞNG HỮU CƠ

Vỏ cây được cắt thành những mảnh thô

Vỏ cây và sợi xơ dừa

Một loại hỗn hợp đất trồng thô gồm vỏ cây và sợi xơ mục

Đất trồng vô cơ

Ngoài đất trồng hữu cơ, còn có nhiều loại tổng hợp do con người chế tạo. Chúng rẻ tiền, dễ sử dụng và có lợi thế là không bị phân hủy nên không làm cho rễ bị thối rữa.

Đó là đất Rockwool, được sản xuất cho ngành làm vườn từ loại đá bọt do núi lửa phun ra. Nó trông giống như vải len bị mất màu với bề mặt đôi khi có lấm tấm màu xanh của tảo, phát triển tương ứng với các chất dinh dưỡng có trong đó. Nó cung cấp cơ sở cho các loài cây sống trong nước chẳng hạn như cà tím, dưa chuột, cà chua cũng như các loài có hoa như cẩm chướng. Đất Rockwool tồn tại rất lâu và tạo điều kiện cho các loài cây phát triển theo một kế hoạch dinh dưỡng chuẩn mực. Nó có hai dạng. loại có thể hút nước và loại không hút nước. Loại hút nước giữ nước lại cho bộ rễ, thích hợp với một số loài lan, trong

khi loại không hút nước tạo ra một hỗn hợp khô ráo hơn. Nhiều người trồng tỉa thích pha trộn hai loại đó với nhau để tạo ra một môi trường lý tưởng, nhằm giữ nước trong một thời gian khá lâu nhưng lại có khả năng cất giữ một số túi khí. Người ta đổ nhẹ đất Rockwool vào chậu và không cần phải nén chặt nó xuống. Khi sử dụng đất Rockwool nên mang găng tay và mặt nạ, vì các sợi thủy tinh sẽ gây ngứa cho da.

Một loại vật liệu được sử dụng phổ biến khác có tính năng rất giống với đất Rockwool là bọt nhựa dùng cho ngành làm vườn. Nó có thể pha trộn với đất Rockwool hoặc các vỏ cây hay phân mục hữu cơ.

Đá perlite là những sản phẩm xốp lấy từ núi lửa được dùng cho ngành làm vườn. Có thể sử dụng chúng để trồng một số loài lan như họ lan Cattleya hoặc pha trộn với đất Rockwool, vỏ cây hay phân mục. Ở Hawaii, đá bọt núi lửa được sử dụng rộng rãi để trồng lan.

Lợi thế của những vật liệu vô cơ này là chúng rất nhẹ, dễ sử dụng và khi thay đổi chậu lan, có thể bỏ lại lớp đất cũ mà không gây xáo trộn cho bộ rễ. Tuy nhiên cần phải cung cấp thêm cho cây lan đủ dưỡng chất, vì các loại vật liệu vô cơ không chứa một giá trị dinh dưỡng nào.

Bạn có thể dễ dàng chuyển đổi một cây lan nuôi trồng trong môi trường hữu cơ qua một hỗn hợp vô cơ hoặc ngược lại, nhưng đừng tìm cách pha trộn hai loại đất trồng này trong một chậu vì cả hai đều yêu cầu những phương pháp tưới nước khác nhau.

Một số người trồng tỉa thích pha trộn cho riêng họ những loại đất trồng từ các vật liệu có sẵn ở địa phương. Những loại vật liệu đó có thể bao gồm lá hay quả khô của cây sồi trộn chung với rêu. Trong khi các biện pháp đó có thể thành công để biến họ thành những nhà trồng tỉa có kinh nghiệm, những người mới tập sự nên nghe theo lời khuyên của các trại giống địa phương.

MÔI TRƯỜNG SINH TRƯỞNG VÔ CƠ

Đất Rockwool là một môi trường sinh trưởng được một số nhà trồng tỉa có kinh nghiệm ưa thích.

Hỗn hợp mịn nhưng thông thoáng này được làm từ vỏ cây, đá perlite và cây mục, rất phù hợp với các loài địa lan.

Bọt nhựa dùng cho giới làm vườn giữ nước và được dùng làm đất trồng thay cho cây mục.

Đá perlite là một loại vật liệu dạng hạt mịn, rất phù hợp để giữ cho đất trồng được thông thoáng. Nó được trộn chung với bọt nhựa hoặc cây mục.

Đá perlag có hạt to và thô hơn đá perlite, được sử dụng để thoát nước dưới đáy chậu lan.

Đất hortag là những viên đất sét nung, được dùng để thoát nước hay làm một lớp giữ ẩm.

THAY ĐẤT TRỒNG

Qua thời gian, đất trồng bằng vỏ cây và cây mục sẽ bị phân hủy vì vậy cần phải thay chậu. Một cây lan đột ngột bị rụng lá nhiều hoặc lá bị quăn có thể nó đã bị thối rễ, bạn sẽ biết rõ điều này khi lấy nó ra khỏi chậu và xem xét tình trạng của nó.

Một môi trường sinh trưởng tốt phải có mùi ẩm ướt dễ chịu. Nếu có mùi chua, có lẽ nó đã bị phân hủy và cây lan không còn hưởng được bất cứ một lợi ích nào từ nó. Đất trồng bị phân hủy sẽ tan thành những mảnh vụn, trôi xuống đáy chậu, cản trở sự thoát nước, làm cho nước bị tù đọng và như vậy càng thúc đẩy quá trình phân hủy nhanh hơn.

Các loài sâu bọ, chẳng hạn như mọt gỗ, cũng làm hư hỏng đất trồng và gây ra hiện tượng phân hủy nhanh chóng. Một khi đất trồng bị phân hủy theo cách này, bộ rễ sẽ không phát triển và nhanh chóng bị chết. Điều cần thiết là bạn phải thay chậu. Trước tiên phải cắt bỏ tất cả những phần rễ chết, loại bỏ lớp phân đất trồng rồi thay toàn bộ bằng các vật liệu mới.

Những rễ cây mọc vòng theo mép chậu nhưng không đâm xuống đáy chứng tỏ rằng lớp đất trồng không còn phù hợp nữa. Nguyên nhân có thể là do lớp đất trồng quá dày đặc nên rễ cây không xâm nhập được, một lần nữa bạn phải nghĩ đến việc thay chậu. Loài lan Phalaenopsis đặc biệt không thích đâm rễ vào những lớp đất trồng mà chúng không thích và sẽ cho rễ bò theo mép chậu hướng lên trên, nơi chúng sẽ bám vào bất cứ bề mặt nào mà chúng tiếp xúc. Loài này đặc biệt thích những loại đất trồng thông thoáng, vì ở đó bộ rễ của chúng dễ dàng hít thở không khí.

Đa số các loại đất trồng đều được bán trong tình trạng khô ráo để giảm bớt trọng lượng, nhưng chúng cần được làm ẩm trước khi đem ra sử dụng. Lấy ra một lượng đất trồng vừa đủ dùng, tưới nước thật nhiều và giữ nguyên hiện trạng như vậy qua đêm để cho chúng thoát hết nước. Ngày hôm sau chúng sẽ có đủ điều kiện để đem ra sử dụng. Bạn không nên cho phần đất trồng không sử dụng vào bao, mà phải để chúng thật khô ráo trước. Nếu cho đất trồng ẩm ướt vào bao, chúng sẽ tạo ra nấm mốc lan qua phần còn lại trong bao. Nên cất giữ đất trồng trong tình trạng khô ráo, nhưng khi sử dụng thì phải tạo ẩm.

Cây lan Cymbidium Băng Nhỏ "Nam Cực" này nhìn rất hấp dẫn trong một cái chậu mạ kẽm hình vuông. Ở những nơi có không gian hạn chế, rất lý tưởng để trồng giống lan lai nhỏ này, nó sẽ cho khá nhiều hoa vào những tháng đầu mùa xuân. Nên tưới nước và cung cấp dưỡng chất cho cây suốt năm.

Trồng vào chậu và cắm lan như thế nào?

Có thể trồng lan bằng nhiều cách khác nhau, tùy thuộc vào việc chúng sinh trưởng như thế nào ở nơi hoang dã. Chúng thích ứng với nhiều loại chậu khác nhau, cũng như có thể được trồng trong giỏ hoặc cho bám vào vỏ cây.

LAN TRỒNG TRONG CHẬU

Lan có thể sinh trưởng tốt trong hầu hết các loại chậu, nhưng vì mục đích thực tiễn chúng thường được trồng trong các chậu nhựa (plastic) nhẹ nhàng và dễ sử dụng. Các chậu này cũng có thể được giữ sạch sẽ trong một môi trường ẩm ướt, được rửa sạch và tái sử dụng. Chậu gốm cũng phù hợp - và đã có giai đoạn nó được người ta thích sử dụng hơn chậu nhựa, vì chúng giữ mát cho bộ rễ khi nhiệt độ lên cao - nhưng giá cả đắt đỏ và khá nặng nề với những chậu có kích thước lớn. Ngoài ra vì có kết cấu xốp nên chúng khô rất nhanh và dễ duy trì một lớp đất trồng thường xuyên ẩm ướt hơn những chậu nhựa.

Cây lan cần được trồng trong những chậu càng nhỏ càng tốt. Người ta có thể dễ dàng thay chậu cho chúng, nơi nào có nhiều đất trồng xung quanh thì nơi đó đám rễ có thể gặp nguy hiểm là chúng sẽ không thoát ra đủ nhanh và như vậy rễ sẽ bị thối. Trồng vào một chậu quá lớn sẽ dẫn đến việc có quá nhiều nước, kèm theo những hậu quả rất tai hại. Theo mức trung bình, một cây lan cần được thay chậu khoảng một hoặc hai năm. Những cây đã sống khá ổn định có thể để lâu hơn, nhất là khi chúng chưa mọc rễ lan ra khỏi chậu, trong khi những cây lan nhỏ tuổi hơn cần phải được thay chậu 6 tháng một lần hoặc trong một thời gian tương tự như vậy, để duy trì một mức tăng trưởng ổn định.

Lan có thể được trồng trong nhiều loại bình chứa khác nhau. Bộ sưu tập này bao gồm (từ trái qua phải): Lan Ludisia bạc màu trong một chậu màu xanh nhạt, lan Miltonidium Pupukea Hoàng hôn trong một chậu vuông nhỏ và lan Miltonia Confusa trong chậu vuông lớn.

Thay chậu lan

Một khi cây lan đã mọc đầy chậu và không còn chỗ để tạo ra những giả hành mới, đó là lúc cần phải thay cho nó một cái chậu mới lớn hơn. Một số loài lan, đặc biệt là họ Cymbidium, vốn có một hệ thống rễ lớn và phát triển mạnh, thường sẽ đẩy thân cây lên với bộ rễ trước khi phát triển ra ở bề mặt những giả hành. Chúng cần phải được thay chậu ngay, vì rất khó để tưới nước khi chúng đã vượt cao hơn mép chậu. Cũng cần phải thay chậu cho cây lan, khi môi trường sinh trưởng đã thoái hóa đến mức độ mà bạn có thể dễ dàng chọc ngón tay xuyên qua chúng.

THAY CHẬU CHO LAN

Ngay khi cây lan mọc đầy chậu và không có chỗ cho việc phát triển thêm những giả hành mới, cần phải thay cho nó một chậu mới lớn hơn.

1. Cây lan Cymbidium này đã phát triển vượt quá khổ chiếc chậu và bộ rễ bắt đầu đẩy nó lên cao hơn.
2. Luồn cây lan ra khỏi chậu và kiểm tra lại hệ thống rễ. Bộ rễ cây này mạnh khỏe và không cần phải cắt tỉa.
3. Chọn một cái chậu có kích thước lớn hơn một bậc và lót đáy chậu với những hạt bọt nhựa (plastic).
4. Đặt cây lan vào chậu sao cho phần rễ cũ nằm sát một bên vách chậu. Việc này sẽ chừa chỗ trống cho phần rễ mới phát triển ở phía đối diện. Để một khoảng trống khoảng 2,5 cm ở phía trên cây lan để tưới nước.
5. Cho vào thêm một lớp đất trồng mới có độ nhuyễn phù hợp và dùng ngón tay nén chặt chúng. (Nếu cây lan có bộ rễ nhỏ mịn, bạn phải dùng đến một cây đũa nhỏ để làm việc này)
6. Tưới nước cho ngập chậu để cây lan nằm ổn định. Chú ý cho nước thoát ra nhanh chóng để bộ rễ không bị ngâm trong nước.

Thời gian tốt nhất để thay chậu là vào mùa xuân nhưng không thay khi cây lan đang ra hoa. Đa số các cây lan bắt đầu phát triển mới vào lúc này và thời gian lý tưởng để thay chậu là khi cây lan mọc cao hơn được vài phân. Bạn có thể thay ngay trước khi những rễ cây mới được hình thành, vốn luôn xuất hiện sau khi có đợt phát triển mới. Khi những rễ cây mới bắt đầu mọc ra, chúng xâm nhập ngay vào lớp đất trồng tươi, điều đó sẽ loại bỏ các nguy cơ làm cho chúng bị hư hỏng. Điều này phù hợp với nhiều loại lan Cattleya, vốn thường mọc rễ mới vào thời gian này, cũng như những cây con cần phải được tiếp tục phát triển đến mùa đông. Những cây lan thuộc dòng Odontoglossum và những loài khác vẫn tiếp tục phát triển đến mùa đông cũng có thể được thay chậu vào lúc này. Nhưng bạn không nên thay chậu cho những loài lan như Coelogyne hay Encyclia, vốn sắp bắt đầu thời kỳ nghỉ ngơi.

Để thay chậu cho cây lan, bạn cần có một chiếc kệ có đủ không gian để làm việc. Chuẩn bị sẵn một lượng đất trồng đã tạo ẩm, nhiều loại chậu có kích cỡ khác nhau và những vật liệu để cho vào đáy chậu. Bạn cũng cần có một bộ kéo tỉa, một con dao cắt thật bén, cũng như hóa chất thanh trùng và một vài tờ báo.

Lan Gongora Maculata có thể được trồng trong chậu hoặc trong giỏ với loại đất trồng mịn. Nó cần được tưới nước và cung cấp dưỡng chất trong suốt mùa hè.

Có hai phương pháp thay chậu cơ bản. Phương pháp thứ nhất: "sang chậu", được thực hiện khi bộ rễ cây lan không cần cắt tỉa và khi đất trồng vẫn còn tốt cũng như không cần phải thay đổi Vì không gây xáo trộn cho cây lan nên việc này có thể được thực hiện hầu như bất cứ lúc nào trong năm, nhưng nên tránh những tháng nóng và lạnh nhất khi cây lan có thể bị căng thẳng hoặc chậm phát triển.

Phương pháp thay chậu thứ hai là thay hoàn toàn, loại bỏ phần đất trồng cũ, cắt bỏ bất cứ phần rễ nào hư hỏng, tỉa sạch những lá hay giả hành đã chết. Phương pháp này có thể được sử dụng để tách cây lan lớn ra thành những cây nhỏ, giảm bớt kích thước của nó khi cần thiết để cho nó có thể cắm lại vào chiếc chậu cũ.

Sang chậu

Để sang chậu một cây lan, bạn nên tháo chậu ra bằng cách lật úp nó xuống và gõ nhẹ nó vào cạnh bàn làm việc. Nó sẽ trượt ra một cách dễ dàng và bạn sẽ thấy một chùm rễ trắng bám chặt lấy đám đất trồng. Chọn một chậu mới có kích thước lớn hơn khoảng 5 cm, để có đủ chỗ cho cây lan phát triển trong thời gian 1 hoặc 2 năm. Nếu nó là một cây còn non cần phải được sang chậu trong một vài tháng sau, bạn chỉ cần một cái chậu lớn hơn khoảng 2,5 cm. Cho vào đáy chậu một lớp vật liệu làm nền cùng một ít đất trồng ở bên trên. Đặt cây lan lên trên lớp đất nền này, chú ý sao cho bề mặt của phần cây mới phát triển nằm ngang với viền chậu. Nếu nó đứng cao hơn, bạn hãy lấy bớt phần đất trồng cũ ở dưới đáy cho đến khi cây lan

nằm sâu xuống chậu. Xoay cây lan sao cho những giả hành già nằm sát với một cạnh chậu, để cho cây lan có khoảng trống phát triển về phía cạnh kia. Nếu bạn thay chậu cho một cây lan thuộc loại Phalaenopsis hay một loại lan thân đơn tương tự, hãy đặt cây lan ngay giữa chậu, phải nhớ rằng chúng sẽ mọc theo hướng lên trên hơn là tỏa ra xung quanh.

Giữ thẳng cây lan, đổ đất trồng vào xung quanh cây và ép chặt xuống cho đến khi đầy Dùng đúng loại đất trồng mà cây đã sử dụng và đừng cố pha trộn vỏ cây hoặc than mục với đất Rockwool hay những vật liệu tổng hợp tương tự, vì cả hai loại đều có chế độ xử lý nước khác nhau. Nếu bạn đang sử dụng đất Rockwool thì nên đổ nó vào khoảng trống tương tự như trên, nhưng không ép chặt xuống giống như vỏ cây hay than mục. Cứ để cho đất Rockwool nằm rời rạc và thông thoáng nhưng chú ý sao cho cây được đứng vững.

Thay chậu và tách cây lan ra thành nhiều cây nhỏ

Qua nhiều năm, những cây lan có nhiều giả hành sẽ có một số giả hành không có lá Nếu chúng còn xanh và đứng thẳng, tức chúng vẫn chưa chết. Lúc đó chúng đang hỗ trợ cho những giả hành có lá mới mọc ra, chuyển dưỡng chất cho những phần mới phát triển của cây Tuy nhiên nếu số giả hành không lá nhiều hơn số giả hành có lá, chúng sẽ gây hại cho cây lan và cần phải được cắt bỏ. Ở những cây có nhiều hơn một mầm mới, bạn có thể tách chúng ra thành nhiều cây với điều kiện mỗi cây đều có một mầm mới. Để cây mới có thể ra hoa, nó phải có ít nhất 3 giả hành có lá và một cái mới mọc. Biết rõ điều đó, bạn có thể tách cây lan của mình ra bao nhiêu cây mới nếu thấy chúng có đủ điều kiện an toàn để làm việc đó. Bất cứ những phần còn lại nào có ít hơn 3 giả hành tươi tốt sẽ không ra hoa trong 2 hay 3 năm tới.

Vì những cây lan đó đã ở trong chiếc chậu cũ trong 2 hoặc 3 năm nên chúng bám theo chậu rất chặt và sẽ khó cho bạn lấy nó ra khỏi chậu. Bạn có thể tìm cách gõ nó ra hoặc dùng dao tỉa xắn vào mép xung quanh chậu để tách rời phần rễ cây, nhưng nếu nó bám quá chặt bạn có thể phải cắt chậu ra thành nhiều mảnh. Điều này thường xảy ra với loại lan Cattleya, vốn có bộ rễ bám chặt lấy phần bên trong chậu. Trước khi bắt đầu, nên trải một vài tờ báo trên bàn làm việc và đặt cây lan lên đó. Như vậy bạn sẽ dễ dàng tách rời những phần cũ, các loại đất trồng cũ và mới sẽ không lẫn lộn với nhau.

THAY CHẬU VÀ TÁCH CÂY LAN RA THÀNH NHIỀU PHẦN

Phương pháp này bao gồm việc hoàn toàn thay chậu mới cho cây lan, loại bỏ lớp đất trồng cũ, cắt bỏ những rễ chết và giả hành không lá dư thừa hoặc các giả hành đã chết. Có thể dùng phương pháp này để tách những cây lan lớn ra nhiều phần để chúng vào những chậu có kích thước giống như chậu cũ. Bạn có thể tách cây lan ra thành nhiều cây mới, với điều kiện mỗi cây phải có ít nhất một mầm mới mọc. Tách cây lan ra thành bao nhiêu cây tùy ý, nhưng phải nhớ rằng để cây lan có thể ra hoa, mỗi cây mới phải có ít nhất 3 giả hành có lá và một mầm mới.

1. Cây lan Cymbidium này đã nằm trong chậu cũ nhiều năm. Nó đã bị bộ rễ đẩy lên cao và sẵn sàng để được tách ra nhiều cây nhỏ. Chuẩn bị sẵn lớp đất trồng mới và những vật liệu để lót đáy chậu.

2. Gõ cây lan ra khỏi chậu và dùng một con dao bén để xén vào giữa những thân chìm nằm sát nhau, xuyên qua chùm rễ.
3. Hai phần cây lan này, bao gồm số lượng giả hành và mầm non bằng nhau, đã sẵn sàng để được cắm vào chậu mới.
4. Tỉa sạch những rễ cây đã chết và loại bỏ lớp đất trồng cũ, giữ lại một phần rễ cây vừa phải.
5. Chọn một cái chậu có kích thước phù hợp và lót đáy chậu với những hạt bọt nhựa (plastic).
6. Đặt cây lan vào chậu sao cho gốc các giả hành nằm thấp hơn mép chậu. Giữ nó đứng vững bằng một tay, tay kia cho đất trồng vào chậu.
7. Sau khi cho cây lan vào chậu, ghi vào nhãn ngày thay chậu và tên cây lan. Không chạm gì đến cây lan mới trong 2 hoặc 3 năm tới. Sau vài ngày, tưới nước cho nó.

Sau khi lấy cây lan ra khỏi chậu, hãy kiểm tra phần rễ vốn phải có màu trắng và tươi tốt. Bất cứ phần rễ nào bị đen đều đã chết và cần phải được cắt bỏ. Điều này có thể khó thực hiện khi bộ rễ nằm chụm lại thành một khối, trong trường hợp này bạn nên cắt rời bộ rễ ra ở những điểm mà bạn muốn tách cây lan thành nhiều cây con. Cắt ngay phần ở giữa những giả hành và bạn sẽ tách rời được bộ rễ. Ngay giữa cụm rễ sẽ là những phần đất trồng đã phân hủy và rễ cây đã chết. Tách các đất trồng và rễ cây cũ ra, sau đó cắt những rễ đã chết đến tận ngọn. Rễ chết thường rỗng và lớp vỏ bên ngoài sẽ bóc ra chừa lại một lõi bên trong bị xoắn lại. Một số rễ còn sống có thể khá dài, chúng cần phải được tỉa lại chỉ còn 15 cm. Để lại cho mỗi cây mới đủ số lượng giả hành, bạn cần nhớ là chúng phải có những củ có lá nhiều hơn số không lá. Thông thường bạn chỉ cần chừa lại một hoặc hai giả hành đang trong trạng thái ngủ đông, để hỗ trợ cho những giả hành khác. Tách những củ đó ra bằng cách cắt đứt qua phần rễ chìm - nhớ đừng cắt phạm vào phần gốc của giả hành - và đặt nó nằm qua một bên. Nếu bạn muốn có thêm một số cây lan, bạn có thể trồng những giả hành đó vào chậu khác. Chúng thường sẽ mọc ra những mầm mới và có thể ra hoa trong một vài năm tới.

Ở những cây lan trước đây trông có vẻ lộn xộn, giờ đây bạn sẽ có một hoặc hai cây lan nhỏ và tươm tất hơn. Cắm chúng vào những chậu có kích thước bằng với chậu cũ, như vậy chúng sẽ có đủ khoảng trống để phát triển trong hai năm nữa. Đặt cây lan sát vào một thành chậu, với những giả hành cũ nằm phía sau và các mầm mới hướng tới trước. Lót đáy chậu bằng những viên plastic và rải một ít đất trồng lên trên chúng, sao cho những phần mới phát triển của cây lan nằm ngang hoặc thấp hơn mép chậu. Cho đất trồng vào chậu - chú ý chèn chúng xuống dưới và xung quanh để bảo đảm không có chỗ trống - cho đến khi cây lan đứng vững và lớp đất trồng nằm thấp hơn mép chậu. Điều này sẽ bảo đảm cho đất trồng không bị trôi đi khi bạn tưới cây.

Lan Cymbidium Embers "Yowie Bay" là một loài lan nhỏ, có thể trồng trong nhà ở chỗ được chiếu sáng tốt hoặc đặt ra ngoài cửa để phát triển trong mùa hè.

Lan Phalaenopsis Milva Điên sẽ ra hoa trong nhiều tuần. Nó cần được trồng trong một môi trường ấm áp nhưng không có ánh nắng mặt trời chiếu trực tiếp.

Không phải tất cả những cây lan lớn đều cần phải được tách ra nhiều cây con, trừ trường hợp bạn muốn có thêm nhiều cây mới. Những giống lan trồng bằng cây nhỏ không khó trồng tỉa có thể được xem như là một cây mới với điều kiện đa số hay tất cả những giả hành đều có lá. Nơi nào có một nhóm giả hành không lá ngay giữa cây lan, những túi đó cần phải bị cắt bỏ hoặc giảm bớt số lượng trước khi chúng sẽ làm cho cây lan bị suy yếu. Trường hợp ngoại lệ ở đây là với loài lan Lycaste và Angulocaste dễ rụng lá, những loài mà chỉ các giả hành chính yếu mới có lá vào bất cứ lúc nào.

Khi đã tách cây lan ra nhiều cây, bạn nên nhớ ghi những tấm nhãn mới cho mỗi cây lan. Chuyển chúng vào khu vực nuôi trồng và phun lên trên chúng một lớp nước mỏng, để tránh hiện tượng mất nước qua lá cây sau khi tỉa rễ. Tưới nước cho chúng sau một vài ngày, để cho rễ cây lan có thời gian lành lại một phần những vết cắt trước khi bị ẩm. Bạn cần phải tưới nước cẩn thận trong một thời gian, trước khi chắc chắn rằng các rễ mới đã bắt đầu mọc ra từ các phần mới phát triển Khi điều này xảy ra, bạn có thể tưới nước và cung cấp dưỡng chất cho chúng bình thường như cũ. Sau khi thay chậu, bạn sẽ thấy cây lan hơi xoắn lại hoặc rụng một vài lá đến khi rễ mới mọc ra. Đây là lý do tại sao nên thay chậu vào mùa xuân, ngay trước khi những rễ mới phát triển. Thay chậu cho một cây lan không đúng thời điểm thích hợp có thể gây căng thẳng cho nó, đến khi những rễ mới thay thế cho những rễ bị cắt bỏ.

Sau thời gian khoảng 6 tuần, kéo một cây lan mới ra và kiểm tra phần rễ mới. Bạn sẽ ngạc nhiên khi thấy những rễ trắng mới mọc xuyên qua lớp đất trồng. Nếu không thấy như vậy và cây lan vẫn tiếp tục bị xoắn lại, có thể nó bị chậm phát triển và cần được cho vào một hộp ủ giống, nơi nó sẽ có điều kiện phát triển trong một môi trường ấm áp hơn.

Lan Dendrochilum Glumaceum sẽ tỏa hương rất mạnh trong ba tuần khi ra hoa trong đầu mùa xuân.

Lan Miltonia Confusa là giống lan có mùi hương từ Costa Rica, nở ra những bông hoa đỏ và xanh rực rỡ chủ yếu trong mùa đông và mùa xuân.

LAN TRỒNG TRONG GIỎ

Một phương pháp khác với việc trồng trong chậu là trồng lan trong giỏ treo. Đây là phương pháp lý tưởng dành cho những loài lan ưa thích nhiều ánh sáng hoặc cho những loại có chùm hoa rũ xuống dưới. Lan Stanhopea mọc ra những cành hoa từ gốc cây, chúng đâm xuyên qua lớp đất trồng để nở hoa phía dưới hoặc bên cạnh giỏ. Nếu trồng trong chậu theo cách truyền thống chúng sẽ không ra hoa.

Có một số giỏ treo phù hợp dành cho lan Stanhopea và những loài khác, từ loại làm bằng những thanh gỗ mỏng có bề ngang khoảng 1 cm, đến loại giỏ dành cho những loài lan chịu nước làm bằng nhựa (plastic) xanh và đen, có nhiều chỗ trống cho rễ và cành hoa đâm ra. Những loài lan nhỏ hơn có thể để nguyên trong giỏ qua nhiều năm, đến khi chúng hoàn toàn bao phủ lấy chiếc giỏ. Đôi khi chúng cần thêm một ít đất trồng bổ sung vào những lớp bị nước cuốn trôi.

LAN TRỒNG TRONG GIỎ

Acineta Superba
Bulbophyllum (tất cả các loài)
Cirrhopetalum (tất cả)
Coelogyne Cristata
Cymbidium (một số)
Dendrochilum Cobbianum
Encyclia Radiata
Gongora Maculata
Miltonia Flavescens
Stanhopea (tất cả)

Lan Cymbidium Sarah Jean "Trụ băng" là một giống lai xinh đẹp, có thể làm nổi bật bất cứ nơi trưng bày nào. Tưới nước cho lan quanh năm nhưng tránh cho nó bị ẩm vào mùa đông. Đặt nó trong một căn phòng mát mẻ tránh xa những vật tỏa nhiệt hoặc gió lùa.

CHẾ TẠO VÀ TRỒNG LAN TRONG GIỎ

Bạn có thể dễ dàng tạo ra các giỏ lan từ những thanh gỗ rộng khoảng 1 cm. Loại gỗ cứng, như gỗ sồi hoặc gỗ tếch sẽ bền hơn và ít khi bị mục. Có thể dùng những loại gỗ mềm rẻ tiền hơn. Các thanh gỗ phải chừa chỗ trống cho rễ và cành hoa mọc nhú ra ngoài. Phương pháp trồng cũng giống cách trồng vào những loại chậu khác, nhưng nếu giỏ hơi nông, bạn cần phải tỉa bớt rễ để cho vừa. Sau nhiều năm những loài lan nhỏ sẽ bao phủ hết chiếc giỏ nếu không được cắt tỉa.

1. Có thể làm giỏ lan bằng các thanh gỗ cứng hoặc mềm Khi cây lan mọc bao trùm lấy chiếc giỏ trong khoảng 3 đến 4 năm, có thể loại bỏ chiếc giỏ cũ để làm cái mới

2. Bạn cần khoảng 18 thanh gỗ để làm một chiếc giỏ. Hãy chọn kích thước của giỏ rồi cắt các thanh gỗ theo yêu cầu. Đóng đinh chúng lại thành những lớp xen kẽ nhau.

3. Để trồng, bạn cần có một lớp lót dưới đáy, chẳng hạn như rêu nước, đất trồng dạng vỏ cây, một cây kéo tỉa và các nhãn ghi chép.

4. Cây lan Stanhopea này đã sống trong giỏ qua nhiều năm và sẵn sàng để được tách ra thành nhiều cây nhỏ. Có thể tháo rời chiếc giỏ cũ để tỉa cây lan bằng kéo.

5. Cắt tỉa rễ của những cây lan đã tách ra. Loại bỏ những giả hành không cần thiết.

6. Lót giỏ bằng rêu nước, xơ dừa hoặc những vật liệu tương tự.

7. Cho cây lan Stanhopea vào giỏ rồi đổ phân bón vào. Cây lan sẽ sống ở đây từ 3 đến 4 năm

8. Lan Stanhopea sẽ ra hoa trong vòng một năm. Cành hoa sẽ đâm xuyên qua lớp đất trồng để cho ra một chùm bông hoa.

LAN TRỒNG TRÊN VỎ CÂY

Một số loài lan cộng sinh nhỏ là đối tượng lý tưởng để trồng trên vỏ cây. Đây là một phương pháp trồng lan khá thú vị. Lợi thế của phương pháp này là bạn có thể tiết kiệm được nhiều chỗ trống cần thiết trong nhà kính, khi tận dụng được những bức tường hai bên.

Những loài lan phù hợp để trồng trên vỏ cây là loài có giả hành xuất phát từ những thân chìm mọc thẳng đứng, như lan Oncidium Flexuosum, Maxillaria Tenuifolia và một số loài lan Bulbophyllum.

Cây lan của bạn có thể mọc lan ra ngoài nhiều hơn là vào bên trong, đồng thời có thể có một số rễ trên không không đâm vào lớp đất trồng. Bạn nên gỡ nó ra khỏi chậu, tách bỏ lớp đất trồng cũ và tỉa bớt những giả hành dư thừa. Cây lan giờ đây đã sẵn sàng để được trồng trên vỏ cây.

Hãy chuẩn bị sẵn một số vật liệu đặt xung quanh cây lan để giữ ẩm. Đây có thể là một hỗn hợp rêu nước trộn với xơ dừa, cả hai đều có bán ở những trại ươm giống chuyên nghiệp. Chọn một vỏ cây hoặc một miếng gỗ tương tự có kích thước phù hợp với cây lan và có đủ chỗ cho nó phát triển. Sau đó cắm một sợi kẽm vào đầu vỏ cây để làm một cái móc. Bạn cũng cần có sẵn một sợi kẽm bọc nhựa và một chiếc kềm nhỏ.

Lan Hartwegia (tên khác là Nageliella) Purpurea là loài lan khá thú vị sinh trưởng tốt trên gỗ. Ở cuối những cành hoa dài rất mảnh là những chùm hoa nhỏ. Giống lan này ra hoa hầu như suốt năm.

Cho một lớp rêu và xơ dừa xung quanh gốc cây mà không phủ lấy các giả hành và cho một lớp khác vào vỏ cây. Đặt cây lan vào vỏ cây với những phần mới mọc hướng lên trên, đối diện với vỏ cây. Nếu cây lan có thói quen ưa phát triển xuống dưới, chẳng hạn như loài Brassavola Nodosa, bạn nên quay ngược nó lại. Khi đã vào vị trí, giữ cây lan thật vững rồi dùng sợi kẽm bọc nhựa buộc gốc nó vào vỏ cây Chú ý luồn sợi kẽm qua lớp thân chìm, tránh không cắt vào những giả hành Dùng kềm siết chặt sợi kẽm, rồi cắt bỏ phần thừa. Nếu cần, bạn có thể buộc thêm một sợi kẽm nữa ở phía trên. Nếu bị lỏng, rễ cây lan sẽ không bám vào vỏ cây và không phát triển tốt. Cuối cùng, bạn nên cắt tỉa các vật liệu làm nền thật gọn để toàn bộ công việc trông có vẻ tươm tất và chuyên nghiệp. Phun nước cho cây lan mỗi ngày và đôi khi nhúng toàn bộ nó vào nước để bảo đảm cho phần gốc luôn có hơi ẩm. Trồng lan theo cách này cần phải phun nước thường xuyên, để giúp chúng được ẩm hơn là cách trồng trong chậu. Trong một vài tuần bạn sẽ có kết quả tốt khi thấy chúng mọc ra rễ và các mầm mới. Ở một số loài, chẳng hạn như lan Oncidium Flexuosum, một lớp rễ dày đặc sẽ xuất hiện bám vào vỏ cây và treo lủng lẳng xuống dưới.

Có thể đi thêm một bước xa hơn nữa trong việc trồng lan trên vỏ cây. Nếu bạn tìm thấy một cành cây sồi hay bất cứ loại cây nào không phải là cây thông có mủ, bạn có thể trồng trên đó một vài cây lan và thu được kết quả tốt. Điều này sẽ tạo ra nhiều ấn tượng cho nhà kính, với điều kiện chúng được phun nước thường xuyên và sinh trưởng tốt. Bằng cách chọn lựa đúng những loài lan thích hợp, bạn có thể có nhiều cây ra hoa vào những thời điểm khác nhau trong suốt một năm. Bạn có thể trang trí cho cành hoa lan đó bằng cách cho bám thêm vào đó một số dứa cộng sinh hay dương xỉ.

Lan trồng theo cách này cần phải có độ ẩm chỉ có trong các nhà kính. Chúng không sinh trưởng tốt ở ngoài trời, nơi rất khó giữ cho chúng được ẩm ướt đầy đủ.

LAN TRỒNG TRÊN VỎ CÂY

Brassia Verrucosa
Dendrobium Miyakei
Dendrobium Victoria-regina
Encyclia Polybulbon
Encyclia Vitellina Laelia Anceps
Maxillaria Tenuifolia
Oncidium Flexuosum
Sarcochilus Fitzhart
Trichopilia Tortilis

TRỒNG LAN TRÊN VỎ CÂY

Nếu cây lan mọc tràn ra khỏi chậu và có những rễ nằm ngoài không khí chứng tỏ rằng chúng không ăn vào lớp đất trồng, hãy gỡ cây lan ra khỏi chậu và trồng nó vào vỏ cây.

1. Bạn cần có một miếng vỏ cây (có buộc móc sắt), một số rêu nước và xơ dừa, một cuộn dây kẽm bọc nhựa dùng trong việc làm vườn, một kéo tỉa và một cây kềm.
2. Dùng kéo tỉa cắt phần thân chìm ở mép chậu, chừa lại một thân cây với 6 lá cùng một thân chìm dài và nhỏ. Cây lan ở đây là loài Bulbophyllum Macranthum.
3. Chuẩn bị một hỗn hợp rêu nước và xơ dừa cho vừa với miếng vỏ cây
4. Cắt một đoạn dây kẽm bọc nhựa, dùng kềm buộc chặt hỗn hợp rêu và xơ dừa vào vỏ cây.
5. Đặt cây lan vào vỏ cây, chừa chỗ trống cho lan phát triển. Buộc nó lại bằng dây kẽm nhưng không quá chặt để có thể làm hỏng phần thân chìm.
6. Những cây lan này sẽ phát triển tốt khi treo lơ lửng theo cách sống cộng sinh tự nhiên như trên. Chúng cần được tưới hàng ngày và bón phân mỗi tuần.

NHÂN GIỐNG LAN

Có thể nhân giống lan bằng nhiều cách tùy vào thói quen sinh trưởng của chúng. Nhân giống là một phương pháp giúp cho cây lan khỏe mạnh cũng như tăng thêm số lượng cây trồng. Để cho chúng sinh trưởng tự nhiên, một số cây sẽ trở nên quá lớn và một phần của nó sẽ không còn khả năng sinh sản.

NHÂN GIỐNG VÔ TÍNH

Lan có thể được nhân giống vô tính như các loài cây khác hoặc từ những giả hành không lá đã già, chiết cành hoặc tách chồi. Trong nhiều trường hợp, việc nhân giống tùy thuộc vào cây lan là loại thân ghép hay thân đơn. Loài lan thân đơn, chẳng hạn như loài Vanda, là những cây mọc lên từ phần phát triển của thân chìm với những lá xuất hiện ở giữa. Loài lan này tự nhân thành nhiều cây hay có thể được nhân giống khác với cách nhân giống loài lan thân ghép.

Lan có giả hành mọc ra một thân ghép, nghĩa là những mầm mới xuất hiện từ gốc của những giả hành đã có từ trước, tự tăng thêm kích thước mỗi năm. Những mầm mới được hình thành từ những "mắt" và là đầu mối phát triển của cây lan. Mặc dù có thể có nhiều "mắt" xuất hiện ở gốc của một giả hành, chỉ có một hoặc đôi khi hai mắt sẽ phát triển thành mầm rồi cuối cùng trở thành giả hành. Nếu mắt thứ nhất bị hư hỏng hoặc bị cản trở trong việc sinh trưởng, mắt thứ hai sẽ thay thế, tạo cho cây lan một cơ hội thứ hai để phát triển.

Mắt dự phòng, vốn không phát triển vào lúc này, sẽ nằm trong tình trạng ngủ đông trong suốt thời gian giả hành còn sống và bạn có thể khuyến khích nó phát triển bằng cách nhân giống. Mỗi giả hành sẽ ở cùng với cây lan trong một vài năm đến khi nó rụng lá và trở thành một "củ già". Khi cây lan có nhiều "củ già" không lá, bạn có thể tách chúng ra khi thay chậu. Được tách ra từng củ, các "củ già" này có thể được trồng trong các chậu nhỏ và đặt vào trong lồng ấp hoặc những nơi ấm áp có ánh sáng, ở đó những mắt đang ngủ sẽ bắt đầu phát triển trong vài tuần.

Mặc dù những mầm mới thường xuất hiện từ gốc của giả hành, đôi khi chúng cũng có thể mọc ra trên đỉnh một giả hành không lá, chẳng hạn như ở cây lan Brassia này.

Đa số loài lan thân ghép có giả hành có thể được nhân giống theo cách trên, nhưng vẫn có những ngoại lệ, chẳng hạn như các loài lan thuộc dòng Odontoglossum. Bạn có thể trồng vào chậu một số giả hành dư thừa để chúng ra hoa, mặc dù điều đó phải chờ sau một vài năm. Khi một củ già không phát triển, có thể nó quá già hoặc những mắt dự phòng đã chết hết. Một củ già đang bắt đầu phát triển đôi khi có thể bị quăn lại và chết trước khi mầm mới chưa đủ lớn, trừ trường hợp mầm này đã có riêng bộ rễ thì nó sẽ khó sống sót. Một số loài sinh trưởng dễ dàng từ các củ già hơn các loài khác, đối với bạn sẽ là một trường hợp thử thách và sai lầm để tìm kiếm loài nào được nhân giống theo cách như trên.

Nếu bạn có khá nhiều củ già còn lại sau một đợt thay chậu, hãy thử cho tất cả chúng vào một khay nhân giống rồi chờ xem cái nào bắt đầu phát triển ra mầm mới. Củ nào có mầm sẽ được đem trồng ra chậu. Những củ không mọc ra mầm trong vòng 3 tháng, sẽ không phát triển tốt và bạn có thể loại bỏ chúng đi.

NHÂN GIỐNG LAN

Lan nhân giống từ các "củ già"

Anguloa

Brassia

Bulbophyllum

Cattleya và giống lai

Coelogyne

Cymbidium

Dendrochilum

Encyclia

Gongora

Lycaste

Maxillaria

Stanhopea

Lan nhân giống bằng cách tách cây

Giống như lan nhân giống từ các "củ già"

Lan nhân giống từ chồi

Dendrobium

Epidendrum Radians

Phalaenopsis

Thunia

Vanda và giống lai

Lan nhân giống bằng ghép cành

Dendrobium

Thunia

Lan nhân giống bằng hạt

Tất cả các loài lan

Nhân giống lan Odontoglossum

Lan thuộc dòng Odontoglossum rất khó phát triển từ những giả hành đã già. Dường như bất cứ những mắt dự phòng nào không hoạt động khi còn non cũng bị nhanh chóng thoái hóa, mất khả năng phát triển trong vòng 1 hoặc 2 năm. Vì lý do này mà người ta nhân giống lan Odontoglossum khác với các loài lan khác cùng có thân ghép, nhưng phương pháp đó mang đến những mối nguy nhiều hơn cho cây lan và không nên xem thường.

Đa số các cây lan thân ghép có thể được nhân giống bằng cách cắt rời những giả hành không có lá đã già ra khỏi cây lan và đem trồng vào chậu. Thông thường, sau vài tuần, những mầm non sẽ xuất hiện. Các giả hành đã già trong ảnh này là từ một cây lan Cymbidium.

Phương pháp này bao gồm việc cắt rời những giả hành mới nhất ngay khi chúng trưởng thành, để những giả hành còn lại tiếp tục sinh trưởng và trở thành giả hành chính yếu. Nếu không có chồi mới nào xuất hiện, cây lan sẽ bị hỏng. Trong lúc đó những giả hành đã cắt sẽ tự sinh sống một mình và không có sự hỗ trợ của những giả hành trưởng thành. Phần bị cắt suy yếu này sẽ cho ra những chồi mới nhỏ hơn, khó có điều kiện ra hoa và có thể cần phải qua nhiều năm trước khi phần còn lại của cây lan bị phân chia mới ra hoa trở lại.

Nhân giống lan Paphiopedilum và Phragmipedium

Lan có thân ghép mà không mọc ra các giả hành, chủ yếu là loài Paphiopedilum và Phragmipedium, có thể được nhân giống từ những phần đã trưởng thành được tách ra khi thay chậu giống như cách làm với các giả hành đã già Điều này chỉ nên thực hiện khi cây lan đã đủ lớn và có dư ít nhất 4 chồi trưởng thành mạnh mẽ, nếu không việc này sẽ làm cho cây lan chính bị suy yếu. Đa số các cây lan thuộc loài Phragmipedium đều phát triển mạnh mẽ và được dễ dàng nhân giống hơn nhiều loại Paphiopedilum lai, vốn sinh trưởng khá chậm, với những thân cũ bị chết trước khi nó có cơ hội trở thành một cây to lớn.

Nhân giống lan Cattleya

Đây là loài lan thân ghép cũng được xử lý một cách hơi khác biệt. Thân bò của chúng dày hơn thân của các loài lan khác và hiện rõ trên bề mặt lớp đất trồng với các giả hành nằm dọc theo nó. Đa số loài lan Cattleya có hai mùa sinh trưởng, nó nảy ra chồi và rễ mới trong mùa thu cũng như mùa xuân. Điều này giúp bạn có thể nhân giống chúng trong mùa thu bằng cách tách rời cây lan vẫn nằm nguyên trong chậu. Bạn có thể dùng một con dao tỉa thật bén cắt qua lớp thân chìm để tách rời một hoặc hai giả hành đã già, sau đó giữ nguyên vị trí như vậy đến mùa xuân tiếp theo. Đến lúc này, những củ già đó đã nảy ra các chồi mới và khi thay chậu cho cây lan, bạn có thể trồng chúng theo cách thức thông thường. Ngoài ra đây cũng là một cách khá tốt để làm cho một cây lan Cattleya phát triển thêm, nếu bạn muốn biến nó thành một cây lan mẫu.

Thân hình gậy không có lá đã già của loài lan Thunia sẽ mọc ra những chồi và được giữ nguyên như vậy đến khi các chồi đó mọc ra rễ mới, sau đó được trồng vào chậu. Điều này nên làm vào mùa xuân.

Nhân giống lan Dendrobium

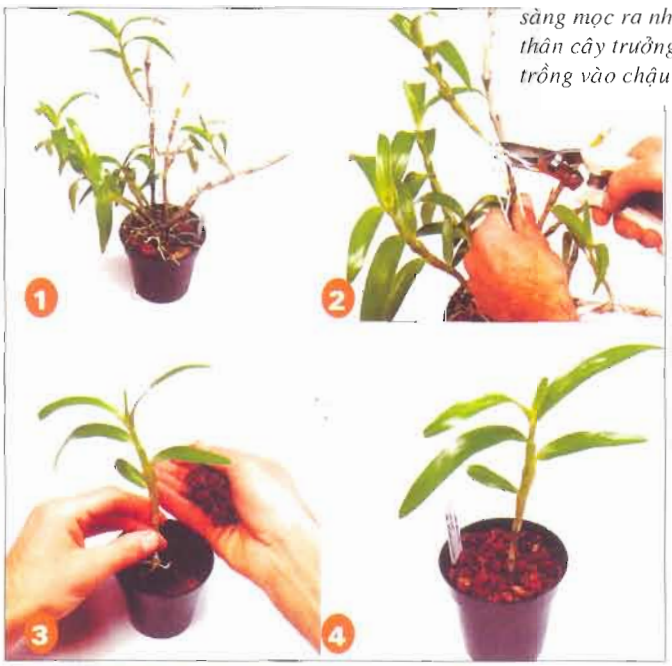
Chúng là lan có thân ghép, nhiều loại phát triển ra những thân hình gậy sẵn sàng mọc ra các chồi non theo suốt chiều dài của chúng. Đây là điều đặc biệt rất đúng với loài Dendrobium Nobile và các giống lai của nó. Những chồi đó thường xuất hiện do việc nuôi trồng không đúng cách. Nếu cây lan được tưới nước quá sớm sau kỳ nghỉ đông, ngay vào lúc các nụ phát triển, những nụ hoa đó sẽ biến thành các chồi cây. Nếu bạn mong đợi cây lan sẽ có hoa, đây là một thói quen đáng thất vọng. Tuy nhiên, nếu bạn muốn có thêm những cây khác từ một giống lan mà mình ưa thích, hãy thử cắt ra một giả hành còn tươi, không có lá và chưa ra hoa, rồi chia nó thành nhiều đoạn, cắt ở giữa những đốt hay những điểm mọc chồi, mỗi đoạn có một điểm nối ở giữa. Sau đó bạn nhúng đầu mỗi đoạn vào bột lưu huỳnh hay than chì để không bị thối, rồi cho nó vào một cái chậu với một đầu cắm vào lớp đất trồng. Đa số những đoạn thân này sẽ mọc ra

chồi mới và có thể tiếp tục được trồng để trở thành một cây có hoa trong vài năm tới.

Ngoài ra, bạn có thể chiết cành ở những loài lan chẳng hạn như Dendrobium hay Thunia, bằng cách đặt cành cây lan nằm ngang trong một khay ủ giống. Trong vài tháng một cây con sẽ xuất hiện ở phần đốt. Một lần nữa, đây là một quá trình lâu dài và chỉ đáng thực hiện khi bạn muốn có một số cây con giống hoàn toàn với cây mẹ.

Lan Dendrobium là một trong số ít loài lan sẵn sàng mọc ra những cây con dọc theo các đốt của thân cây trưởng thành. Có thể cắt chúng ra để trồng vào chậu ngay khi chúng có bộ rễ riêng.

Khi cắm cây lan Dendrobium con có rễ vào chậu, nên chú ý không nên để cho nó bị chôn quá sâu trong phân bón, nếu không gốc của nó sẽ không phát triển ra những phần mới.

NHÂN GIỐNG LAN TỪ CHỒI

Những loài lan như Dendrobium và Thunia mọc ra những cây con mới dọc theo thân và có thể cho vào chậu để nuôi trồng.

1. Cây lan Dendrobium này đã mọc ra một số những cây con mới.
2. Dùng kéo tỉa hoặc dao bén cắt mỗi cây con ra khỏi cây mẹ, chú ý rằng nó phải có một bộ rễ thật tốt.
3. Cắm từng cây con vào chậu, dùng vỏ cây mịn hoặc rêu nước.
4. Cố định cây con cho thật vững, rồi tưới nước. Đặt cây vào một lồng ấp đến khi có dấu hiệu của những chồi mới ở dưới gốc.

Nhân giống lan Epidendrum

Một số loài lan Epidendrum có dạng sậy cũng sẵn sàng mọc ra những chồi dọc theo các cành già và ở cuối những cành hoa mọc khá dài. Hãy chờ cho chúng mọc ra bộ rễ ổn định vốn phát triển rất nhanh, rồi cẩn thận cắt chúng ra khỏi phần thân chính bằng một con dao tỉa. Sau đó bạn cắm chúng vào chậu và trồng theo phương pháp thông thường.

Nhân giống lan Phalaenopsis

Loài lan này thường mọc ra chồi con từ các cành mang hoa. Đây là điều thường thấy với loài lan Phalaenopsis Lueddemanniana và những loài có quan hệ họ hàng hoặc giống lai. Nếu bạn muốn có cây con theo cách này, bạn nên xử lý các cành mang hoa với hỗn hợp kích thích, một loại hoóc-môn tăng trưởng có bán ở một số trại ươm giống. Trước tiên hãy cắt bỏ lá chồi nhỏ thường mọc bảo vệ mỗi đốt thân, rồi cho hỗn hợp đó vào. Nếu xử lý thành công, một cây con sẽ mọc ra, tự có lá, rễ và khi đủ lớn có thể cắt ra để đem trồng vào chậu.

Nhân giống lan Vanda và giống lai

Chúng là những loài lan thân đơn, nhưng không thể dễ dàng được nhân giống. Nói chung, một cây đang sinh trưởng tốt không cần phải mọc thêm những phần khác. Chỉ khi phần thân chính bị hư hỏng và cây bị cản trở trong việc phát triển ở trung tâm, có lẽ vì bị thối hay bị hư hại về mặt vật lý, lúc ấy một chồi mới sẽ mọc lên ở gần gốc.

Loài Phalaenopsis như lan Phalaenopsis Mặt trăng Ông ánh này có thể mọc ra những chồi cây được dùng để nhân giống.

Có thể khuyến khích khả năng tự nhân giống này ở một số cây lớn, nếu thấy cần thiết, nhưng việc đó không phải không nguy hiểm và bạn chỉ nên làm khi đó là vì lợi ích của chính cây lan. Một cây lan đã mọc quá cao với thân khá dài ở phía dưới, cùng những rễ trên không nhú ra dọc theo chiều dài thân, có thể được tách ra bằng cách cắt phần thân chìm ở một điểm nằm dưới lớp lá và bộ rễ trên không. Qua thời gian gốc cây không lá còn lại trong chậu sẽ mọc ra những chồi mới và có thể tiếp tục sinh trưởng. Ở những nơi không có rễ trên không tại phần trên của cây lan, bạn có thể kích thích cho chúng mọc ra bằng cách bọc thân cây với rêu nước hoặc những chất giữ ẩm tương tự, sau đó bọc bằng bao nylon rồi buộc dây lại. Bạn nên giữ cho đám rêu luôn ẩm ướt, như vậy sẽ kích thích rễ mọc ra. Hãy làm điều này trước khi cắt lấy phần trên của cây lan, vì nếu không bạn sẽ không thành công.

Có thể phải qua một thời gian dài đến 12 tháng trước khi những rễ mới xuất hiện và quá trình này không bảo đảm là sẽ

thành công. Bạn sẽ cần thường xuyên kiểm tra phía dưới lớp rêu để biết có rễ nào được mọc ra hay không. Ngay khi các rễ cây xuất hiện, hãy gỡ bỏ lớp rêu và tưới nước thường xuyên vào đám rễ đến khi các rễ đó mọc dài một vài phân. Lúc đó có thể cắt cây lan ở phần trên, cho vào chậu và trồng thành một cây mới.

NHÂN GIỐNG BẰNG CÁCH CẮT CÀNH

Một số loài lan có thể nhân giống bằng cách cắt cành cây ra thành những đoạn nhỏ, đặc biệt ở những cây lan có thân dài như gậy, chẳng hạn như loài Dendrobium, Thunia và Epidendrum. Người ta cắt thân cây không lá vào thời điểm bắt đầu mùa sinh trưởng và chia nó ra thành nhiều đoạn ngắn, mỗi đoạn có ít nhất 2 đốt sinh trưởng. Chồi mới sẽ mọc ra sau 3 đến 4 tháng, khi những cây con có thể được mang ra trồng riêng lẻ trong loại đất trồng phù hợp với từng loại lan. Điều quan trọng cần chú ý ở đây là lớp rêu trong khay cũng phát triển đồng thời với chồi lan.

1. Cắt ra khỏi cây lan những cành dài ít nhất 25 cm (ở đây là lan Dendrobium Nobile), nhớ cắt ngay phía trên những đốt sinh trưởng.

2. Cắt mỗi cành ra thành nhiều đoạn có ít nhất hai đốt sinh trưởng.
3. Đặt những đoạn đó vào những khay có chứa rêu nước ẩm ướt.
4. Bọc mỗi khay lại bằng bao nylon hoặc cho vào lồng ấp.
5. Chồi non sẽ mọc lên sau 3 đến 4 tháng và lớp rêu cũng sẽ phát triển theo.

NHÂN GIỐNG BẰNG HẠT (HỮU TÍNH)

Tất cả các vật thể sống, động vật cũng như thực vật, đều được cấu thành từ những tế bào tự phân chia khi chúng phát triển. Cuộc sống bắt đầu từ một tế bào duy nhất, ở giữa nó là một nhân có chứa nhiễm sắc thể. Mỗi nhiễm sắc thể đều mang theo các gen của sự sống. Trong khi tế bào là những viên gạch thì các gen là sơ đồ của sự sống. Ngay từ lúc thụ tinh, khi hạt giống được thụ phấn, tất cả những đặc tính của cây lan và màu sắc của hoa đều do các gen quyết định.

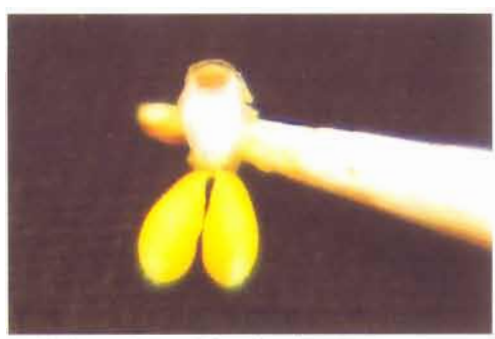
Có những tài liệu khá chi tiết về các giống lan được nuôi trồng hơn 150 năm qua. Những cây lan này giống hoàn toàn với những cây đã ra hoa đầu tiên. Màu sắc, hình dáng và kích thước của chúng không thay đổi theo thời gian và tất cả những phương pháp nhân giống vô tính vẫn như cũ. Dù bạn phân chia hoặc cắt cành bao nhiêu lần đi nữa cũng mang lại các kết quả tương tự như những cây lan nguyên thủy

Tuy nhiên, phương pháp nhân giống bằng hạt sẽ cho phép nhà trồng tỉa tạo ra những giống lan mới vốn trước đây chưa từng có. Ở nơi hoang dã, việc thụ phấn cho loài lan hầu như được thực hiện bởi côn trùng và đôi khi do chim ruồi. Lan thường cho ra rất nhiều bông hoa, tất cả đều nở vào cùng một thời điểm để bảo đảm sự thụ phấn thành công giữa những cây có cùng một họ. Mỗi bào nang chứa hàng trăm ngàn hạt giống cực nhỏ. Chỉ cần một vài hạt trong số đó đâm chồi thì nòi giống cây lan sẽ được trường tồn và chu kỳ cuộc sống sẽ được tiếp diễn.

Kết quả tốt nhất của việc nhân giống từ hạt xuất phát từ sự thụ phấn của hai cá thể riêng biệt, mặc dù nhiều loài lan có đủ khả năng tự thụ phấn, cùng một loại phấn hoa được dùng cho chính bông hoa đó. Các nhà ươm giống thương mại đã nghiên cứu cấu tạo gen và kiểm tra số lượng nhiễm sắc thể của hai cá thể bố mẹ tiềm năng, để bảo đảm cả hai đều tương thích với nhau. Người ta kích thích những gen lặn xuất hiện để có những dòng lan có nhiều đặc tính, vốn đã ngủ yên từ nhiều thế hệ trước đây Mục đích của tất cả các nhà lai giống là tạo ra những giống lan mới và hấp dẫn, nhờ đó họ sẽ tạo ra một thị trường mới cho người chơi lan.

Phấn hoa của lan Stanhopea.

Phấn hoa của lan Miltoniopsis.

Thụ phấn giữa hai loài lan

Khi thụ phấn giữa hai loài lan khác nhau, gen của hai cây bố mẹ được hòa lẫn với gen của cây mang bào nang, một bộ gen mới sẽ được tạo ra. Kết quả là những cá thể độc đáo mà trước nay chưa bao giờ xuất hiện và khó có thể xuất hiện lại một lần nữa. Mỗi lần thụ phấn chéo như vậy sẽ dẫn đến những thay đổi cực nhỏ, tạo ra cho mỗi cây một "cá thể mới" với bộ gen riêng biệt.

Đa số các loài lan đều có tính lưỡng bội với công thức khoa học là 2n. Loài lưỡng bội có số lượng nhiễm sắc thể bằng nhau (chẵn) để bảo đảm sự thụ phấn trong cùng một loài. Rất hiếm khi một cây tự nhiên lại có số lượng nhiễm sắc thể nhiều gấp đôi, người ta gọi đó là loài tứ bội, hay 4n. Tứ bội thường xuất hiện trong việc lai giống và khi được cho thụ phấn chéo với một cây lưỡng bội sẽ cho ra một loài tam bội, nghĩa là 3n. Ngoài ra nó cũng có thể tạo ra loài 5n hoặc 6n, v.v Đối với người trồng tỉa, loài lưỡng bội thường là giống phát triển ổn định, ra hoa một cách tự nhiên. Giống tứ bội cho ra những cây mạnh mẽ, chất lượng cao, bông hoa có hình dáng đẹp hơn nhưng không có nhiều hoa trên một cành. Không có loài tứ bội, sẽ khó thực hiện những tiến bộ lớn trong ngành lai giống.

Người nghiệp dư thử nghiệm việc lai giống sẽ có nhiều thành công khi cho thụ phấn chéo giữa hai loài lan có họ hàng với nhau, nhưng những người nuôi trồng nghiêm túc hơn sẽ dành thời gian và công sức để nghiên cứu về số lượng nhiễm sắc thể. Điều này thường có thể được xác định bởi việc quan sát cây lan, bố mẹ của nó cùng kích thước hay không và hình dạng của hoa. Tuy nhiên phương pháp khoa học duy nhất là lấy mẫu ở các đầu rễ cây. Chúng được cắt thành những lát cực mỏng, đặt vào kính hiển vi và người ta có thể tìm thấy một tế bào trong tình trạng phân chia để đếm số lượng nhiễm sắc thể.

Lan có số lượng nhiễm sắc thể lẻ sẽ không sinh sản được. Có thể biến đổi chúng ngay từ thời kỳ đầu bằng cách xử lý với chất Colchicine, một chiết xuất từ cây nghệ tây (crocus). Chất này sẽ làm cho cây phản ứng bằng cách thay đổi số lượng nhiễm sắc thể trong cả những cây nhân giống bằng hạt và cấy mô. Kỹ thuật này đòi hỏi kinh nghiệm của những người làm việc trong phòng thí nghiệm, để xử lý những vật liệu cực nhỏ như vậy.

Cũng như nhiều loài lan khác, lan lai Cymbidium Băng Nhỏ "Nam Cực"có thể được nhân giống bằng hạt.

Thụ phấn

Trên đa số các bông hoa, bộ phận sinh dục của chúng là đầu nhụy và bầu phấn. Bầu phấn chứa phấn hoa, được côn trùng hay gió mang đến đầu nhụy, ở đó phấn hoa làm cho các tiểu noãn nằm phía sau bông hoa thụ tinh. Ở cây lan, nơi mà các phấn hoa là một khối cô đặc, bộ phận sinh dục là bầu phấn và đầu nhụy Một số loài lan, kể cả loài Catasetum, nở ra những bông hoa chỉ chứa phấn đực hoặc cái. Khi người ta mới đưa vào trồng loài Catatesum, lan có hoa khác nhau được cho là thuộc loài khác nhau. Sau này người ta mới biết rõ rằng trong cùng một loài, một cây có thể cho ra những bông hoa hoàn toàn cái trong một năm và hoàn toàn đực trong năm khác, hoặc đôi khi có cả hai loại trên những cành hoa riêng biệt ở cùng một cây trong cùng một thời điểm.

Điều này cũng xảy ra ở loài Cycnoches, một loài có họ rất gần với loài Catasetum. Một đặc tính khác của nhóm lan này là khi côn trùng thụ phấn đến thăm bông hoa, nó kích động một cơ chế nhả ra phấn hoa và bắn phấn hoa thật nhanh hướng vào đầu con côn trùng. Ở đây chúng bám chặt vào bầu phấn nhờ vào một lớp chất nhầy, nhưng chỉ cần một sự đụng chạm nhẹ là sẽ đẩy phấn ra khỏi bông hoa.

Có thể có hai, bốn hoặc sáu bầu phấn, tùy theo mỗi loài. Mỗi bầu phấn chứa hàng triệu hạt phấn cực nhỏ, một đặc tính hoàn toàn chỉ có ở loài lan. Một cái nắp sẽ che chở cho các phấn hoa để bảo đảm chúng luôn tươi tắn. Chúng bám vào một miếng có chất nhầy ở đầu một sợi chỉ ngắn và sẽ dính vào ngực hoặc đầu con côn trùng.

Phương pháp thay thế cho quá trình nhân giống bằng hạt

Trong nuôi trồng thương mại, cấy mô là một phương pháp khoa học để sản xuất hàng loạt những cây hoàn toàn giống nhau từ một cây mẹ và giờ đây đang được ứng dụng phổ biến hơn việc nhân giống bằng hạt. Bước đột phá này do Giáo sư Georges Morel ở Đại học Paris thực hiện, ông là người đầu tiên tạo ra những giống lan bằng phương pháp cấy mô vào đầu những năm 1960. Ông ứng dụng một phương pháp đã được áp dụng ở California từ 15 năm trước, để loại bỏ các virus trên thực vật và khám phá ra một thị trường mới cho loài lan. Trong khi trước đây việc nhân giống những cây lan được ưa chuộng nhất rất tốn kém, giờ đây mọi người đều có thể mua những cây lan đẹp nhất với giá cả phải chăng.

Lan cấy mô được tạo ra bằng cách tách một nhóm nhỏ các tế bào ở phần giữa, hay mô phân sinh, của một chồi mới mọc. Việc này được thực hiện thông qua một kính hiển vi. Các tế bào tách ra được đặt vào một dung dịch và lắc đều ở trạng thái lơ lửng để kích thích phát triển. Chúng sẽ phát triển thành một khối các mô màu xanh liên tục nở rộng ra, rồi được cắt thành những mẫu nhỏ khi đã đủ số lượng. Ở giai đoạn này khối mô xanh sẽ giống như các mầm được hình thành từ hạt giống, bạn có thể đặt vào một lớp thạch trong lọ đã thanh trùng, các mô phân sinh sẽ phát triển tương tự như chúng là các cây nảy sinh ra từ hạt giống.

Phương pháp thụ phấn

Khi thụ phấn cho hoa lan bằng tay, bạn nên dùng một que nhọn để lấy phấn từ một bông hoa rồi đặt nó vào bề mặt bầu nhụy của cây bố mẹ. Mặt bầu nhụy nằm phía dưới và ở sau khối phấn Vài ngày sau khi thụ phấn hoa lan sẽ chuyển qua màu đỏ và quăn lại. Cuối cùng bạn có thể gỡ bỏ phần hoa đã khô héo để tránh nhiễm trùng. Trong lúc đó phần ngay phía sau bông hoa chứa bầu noãn sẽ phình lên để trở thành quả chứa các hạt. Chú ý ghi lại cây bố mẹ đã được sử dụng, ngày tháng thụ phấn để tham khảo sau này. Từ 9 đến 12 tháng, hạt giống sẽ chín. Những dấu hiệu đầu tiên của việc này là quả của nó sẽ chuyển qua màu vàng và có vết nứt dọc theo chiều dài.

THỤ PHẤN CHO HOA LAN

Thụ phấn cho hoa lan là một quá trình tinh vi, liên quan đến việc chuyển phấn hoa từ cây lan mang phấn qua cây lan mang bầu nhụy.

Một hoa của lan Miltoniopsis đang phô bày một trụ với nắp che phấn ở phía trên. Ngay dưới đó là bề mặt nhụy hoa.

Hai khối phấn nối liền với miếng nhầy bằng một sợi chỉ. Bạn có thể lấy nó ra dễ dàng bằng một cái que. Sau đó đặt que và nụ phấn nằm qua một bên.

Dùng mũi nhọn của một cái que nâng nắp che lên để lộ ra phần nụ phấn nằm dính vào đầu trụ hoa. Sau đó loại bỏ nắp che nụ phấn.

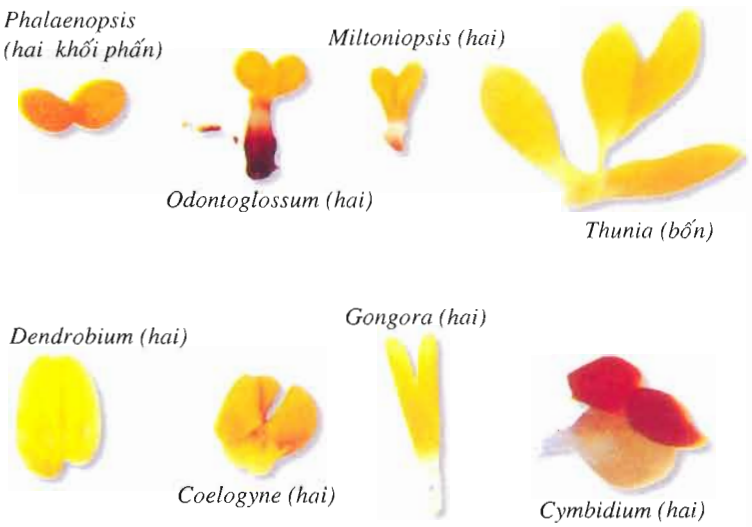

Đưa nụ phấn từ cây mang phấn đến cây mang bầu nhụy. Một khi phấn hoa đã vào đúng vị trí, bông hoa sẽ nhanh chóng bị héo vì nhiệm vụ của nó đã hoàn tất. Giữa hai khối phấn là hàng ngàn hạt phấn, chúng sẽ mọc ra những rễ luồn xuống trụ của bầu nhụy. Mỗi cái rễ phải tìm lấy cho riêng nó một hạt để hoàn tất quá trình thụ phấn.

KHỐI PHẤN

Lan được phân loại theo hình dạng của hoa. Nếu những cây có hoa giống nhau, chúng sẽ được phân loại theo số lượng khối phấn. Lan thường có hai khối phấn hoặc nhiều hơn theo cấp số hai. Ảnh bên trái minh họa một số khối hoa đặc trưng của loài lan. Những khối có màu vàng sáng dễ thụ tinh hơn màu nâu cam của lan Cymbidium.

Đây là cận ảnh một trụ hoa của loài lan Phalaenopsis. Hãy chú ý đến cái móc nhỏ ở cuối nắp che phấn. Bất cứ con côn trùng nào đậu vào bông hoa sẽ làm bật nó ra trước khi phấn hoa bám vào con vật đó.

Thu hoạch

Thu hoạch hạt giống trước khi các hạt bị văng ra và nhiễm khuẩn. Dùng bao bọc trái lại trước khi cắt ra khỏi, để hạt không bị thất thoát. Ở giai đoạn này, bạn có hai chọn lựa: mang hạt đến một trại ươm giống có dịch vụ ươm trồng hoặc tự mình làm lấy Nếu chọn phương án sau, bạn sẽ có thêm hai lựa chọn nữa. Một là dùng phương pháp cộng sinh tự nhiên bằng cách rải chúng vào một bề mặt đã được chuẩn bị của một "cây mẹ", nơi mà có thể một số ít hạt sẽ nảy mầm và lớn lên.

Nếu bạn muốn có một tương lai chắc chắn cho các hạt giống của mình, phương pháp ươm giống nhân tạo hay vô tính là gieo chúng vào một lọ đã được thanh trùng. Bạn có thể mua chúng từ những trại ươm giống, ở đó người ta bán cho bạn các bộ dụng cụ có chứa sẵn một môi trường nuôi cấy cùng với một lớp thạch để gieo hạt. Bạn chỉ cần gieo hạt giống vào bề mặt lớp thạch và đặt lọ vào trong một lồng ủ để chờ kết quả. Tốt nhất là bạn nên làm việc đó trong một buồng kín, để ngăn không cho lọ bị nhiễm bệnh hoặc làm việc trên một chậu có hơi nước nóng. Bạn có thể dùng các chai sữa hoặc lọ mứt, thay vì các loại lọ của phòng thí nghiệm. Hòa tan lớp thạch chứa dưỡng chất vào nước cất để chắc chắn rằng nó tinh khiết. Sau khi hòa tan thật kỹ, đổ vào mỗi lọ lớp dung dịch cao khoảng 1 cm và đậy nắp lại. Những lọ đó cần phải được vô trùng bằng cách cho vào một lò vi-ba hay một nồi áp suất. Những cơ sở lớn thường sử dụng các máy khử trùng. Sau đó để cho dung dịch thật nguội trước khi gieo hạt.

PHÁT TRIỂN BẦU HẠT

Một khi hoa đã thụ phấn, cần phải cẩn thận ghi nhãn cho cây và tạo điều kiện cho núm có rãnh ở phía sau bông hoa phát triển thành bầu hạt.

1. Phía sau bông hoa là một núm có rãnh sẽ phình ra thành bầu hạt. Việc phát triển này sẽ xảy ra một vài ngày sau khi hoa được thụ phấn.
2. Đây là những rãnh dọc của bầu hạt cây lan Cymbidium. Trong nhiều tháng sau, nó sẽ phình ra thành một quả lớn.
3. Sau khi thụ phấn,hoa được gắn nhãn với những thông tin như sau: ngày tháng, số lượng hoa được thụ phấn, tên của cây bố mẹ. Trong ảnh là cây lan Liparis Unata, loại lan tự thụ phấn.

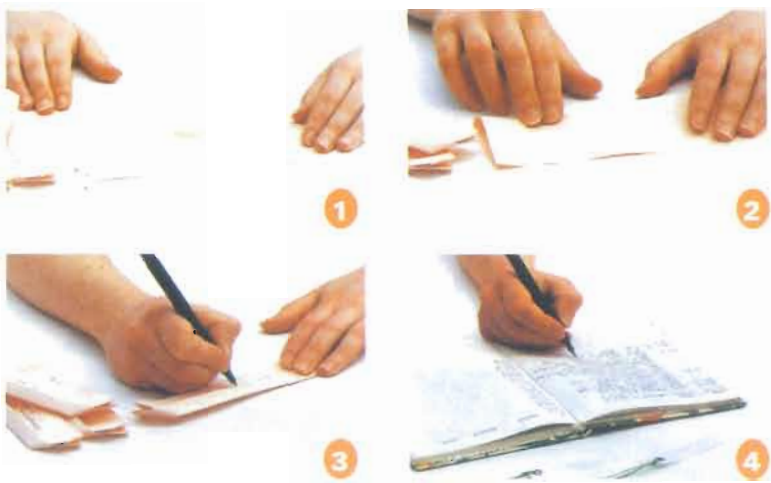
4. Một số bầu hạt, chẳng hạn như của lan Brassia Rex ở đây, nằm chúc đầu xuống trong khi những loài khác nằm ngang hoặc thẳng đứng. Mỗi loài lan đều có bầu hạt với hình dạng riêng biệt.

5. Nên thụ phấn cho nhiều hoa trên một cành. Việc này sẽ kích thích nhựa cây chảy nhiều hơn và do đó bảo đảm cho bầu hạt sẽ có nhiều hạt hơn, dù bạn chỉ sử dụng một lượng nhỏ các hạt. Đây là lan Cymbidium Devonianum.

THU HOẠCH HẠT GIỐNG

Khi thu hoạch hạt, dùng bao bọc lại bầu hạt (quả) rồi cắt ra khỏi cây lan. Việc này sẽ bảo đảm không cho một hạt nào bị văng mất.

1. Giũ hạt ra khỏi trái trên một tờ giấy sạch.
2. Xếp tờ giấy lại thành một gói thật gọn, để sau này có thể dễ dàng mở ra lấy một ít hạt.
3. Viết vào gói chứa hạt những thông tin đã ghi trên cây mẹ để tham khảo sau này, nhớ bổ sung thêm ngày thu hoạch quả.
4. Các nhà lai giống đều có một cuốn sổ lý lịch khá chi tiết, để tham khảo về sau và để tránh những trường hợp thụ phấn chéo không mang lại kết quả. Với những thông tin ghi chép đó, bạn có thể theo dõi sự phát triển của hạt giống đến khi trưởng thành và qua cả những thế hệ kế tiếp.

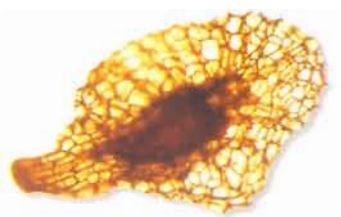
Bầu hạt có thể phát triển trong vòng một vài tuần ở trường hợp của những giống lan bản địa châu Âu, đến 4 hoặc 7 tháng đối với các loài lan nhiệt đới, trước khi chín. Bầu hạt của loài lan Stanhopea này phải cần đến 9 tháng mới chín.

Một bầu hạt của lan Stanhopea đã chín và bắt đầu nở bung ra hàng ngàn hạt giống nhỏ, đến nỗi phải cần một kính phóng đại mới thấy được chúng. Chúng bay ra khỏi bầu và bay trôi nổi theo gió.

CÁC LOẠI HẠT GIỐNG KHÁC NHAU CỦA LOÀI LAN

Tất cả những hạt giống của loài lan đều bao gồm một tế bào duy nhất, chỉ có thể thấy được nhờ một kính hiển vi. Tế bào này nằm trong một lớp vỏ có cấu tạo dạng sợi, với mật độ thay đổi tùy theo mỗi loài lan. Vì các hạt giống của loài lan đều lan truyền theo gió, lớp vỏ này sẽ làm nhẹ bớt trọng lượng hạt giống và giúp nó tăng thêm khả năng di chuyển qua những chặng đường rất xa.

Một hạt của lan Stanhopea được nhìn qua kính hiển vi.

Hạt của lan Anguloa.

Hạt của lan Epidendrum.

Hạt của lan Cymbidium.

Gieo hạt

Để gieo hạt mà không bị nhiễm độc là điều không dễ dàng, khi bào tử nấm mốc hiện diện ở khắp nơi. Chỉ cần một bào tử nấm lọt vào lọ, nó sẽ nhanh chóng phát triển trên bề mặt lớp thạch. Ở giai đoạn này ngay cả hạt giống cũng có thể chứa những bào tử nấm cực nhỏ và cần phải được khử trùng. Nếu khử trùng quá mức bạn sẽ làm chết hạt giống, vì vậy chúng ta cần cẩn thận. Ngâm hạt vào một dung dịch khử trùng Milton hoặc một dạng của acid clohydric pha loãng, việc này sẽ khử trùng hạt giống mà không làm hại đến mầm của hạt bên trong. Mở nắp lọ và dùng một ống pipet (ống hút dùng trong thí nghiệm hóa học) hoặc một vòng bạch kim để rải hạt giống cẩn thận trên bề mặt lớp thạch rồi đậy nắp lọ ngay. Ngay cả trong những điều kiện vệ sinh như vậy, lọ vẫn có thể bị nhiễm khuẩn trong giai đoạn này. May thay loài lan lại cung cấp khá dồi dào hạt giống, vì vậy bạn có thể phải chịu một mức độ thất thoát vào khoảng 10%.

Để có kết quả tốt nhất khi gieo hạt, bạn nên làm việc trong một buồng có khí lọc và vô trùng. Phải sử dụng mọi biện pháp phòng ngừa để tránh nhiễm khuẩn, chẳng hạn như mang găng tay, đeo khẩu trang và mặc áo choàng sạch.

GIEO HẠT CÂY LAN

Trồng lan từ hạt là một quá trình mang lại nhiều thích thú, nhưng vì phải chờ một thời gian khoảng 5 năm mới có kết quả từ những bông hoa lan mới, nên bạn cần phải kiên nhẫn.

1. Đổ một ít hạt giống vào dung dịch khử trùng.
2. Chuẩn bị sẵn một lọ vô trùng để chứa hạt giống từ ống thử nghiệm.
3. Dùng một vòng bạch kim để rải hạt vào bề mặt lớp thạch, sau đó đóng nắp lại.
4. Các lọ đã gieo hạt được đặt trên kệ, nơi có thể điều chỉnh được nhiệt độ và gắn những bóng đèn huỳnh quang đặc biệt.

Nếu chưa có điều kiện gieo hạt ngay, bạn có thể cất giữ chúng trong tủ lạnh, nhưng vì hạt giống lan quá nhỏ nên không dễ dàng lưu trữ chúng và nếu bạn giữ chúng càng lâu chúng càng ít nảy mầm. Tuy nhiên, hiện đang có một khuynh hướng bảo tồn đang thử nghiệm việc lưu giữ chúng ở nhiệt độ đông lạnh, trong đó

5. Trong một vài ngày sẽ có những dấu hiệu đầu tiên của sự sống, khi các hạt nằm trên lớp thạch bắt đầu chuyển qua màu xanh.
6. Sau vài tuần, khối hạt giống phát triển thành những mầm non sáng xanh. Mỗi mầm là một cây riêng biệt.
7. Qua nhiều tháng, mỗi mầm sẽ nảy ra một lá nhỏ và một rễ cây ở phía dưới.
8. Cây non với những chiếc lá giờ đây đã có hình dạng rõ ràng, phát triển mạnh mẽ trong một môi trường khác.

Khoảng 25 đến 30 cây lan Zygopetalum lớn và mạnh khỏe trong một lọ đã sẵn sàng để gỡ ra, trồng vào chậu.

Bất cứ lúc nào môi trường cũng có thể bị nhiễm nấm và mốc, chúng phát triển rất nhanh và sẽ giết chết các cây lan.

Đây là những cây lan Laelia đã ổn định với rễ, lá và một vài cây có cả giả hành nhỏ.

hạt giống được phơi khô và cất giữ ở nhiệt độ cực thấp. Người ta kiểm tra khả năng sinh trưởng của chúng bằng cách mang ra gieo một ít hạt trong mỗi năm. Rất khó để tiên đoán kết quả cuối cùng sẽ ra sao, nhưng sẽ là một điều thú vị nếu thấy hạt vẫn nảy mầm sau một thời gian khá lâu được lưu giữ.

Với điều kiện hạt giống của bạn vẫn có khả năng sinh trưởng, trong vòng 3 tuần bề mặt lớp thạch sẽ trở nên sáng xanh khi các hạt cực nhỏ nở lên những mầm non. Chúng là những thân chứa đầy chất diệp lục, mà từ đó sẽ xuất hiện lá và rễ trong vài tuần tới. Bất cứ lọ nào bị nhiễm nấm sẽ bị loại bỏ. Chúng sẽ được đem nấu sôi để tiêu hủy nấm trước khi mở nắp. Các bào tử nấm đó sẽ bọc lấy bề mặt một chiếc lọ trong vài ngày và có thể lan truyền qua lọ kế bên nếu không được đóng kín.

Trồng vào chậu

Cây non sẵn sàng để được lấy ra khỏi lọ ươm khi chúng cao khoảng 5 cm và đã có bộ rễ cho riêng nó. Nên làm điều này vào mùa xuân khi những cây non có cả một mùa hè trước mặt để sinh trưởng và có ít nguy cơ bị chết úng. Chuẩn bị sẵn một bát nước hơi ấm có pha một ít thuốc diệt nấm. Mở nắp lọ và đổ vào lọ một ít nước rồi lắc đều. Như vậy sẽ có đủ điều kiện để tách rời các cây lan và mang ra ngoài. Nếu lọ quá chặt, có thể bạn phải đập vỡ lọ để cẩn thận tách từng cây lan với chiếc kẹp. Khi rửa cây, nhớ loại bỏ sạch lớp thạch rồi sắp xếp các cây theo kích thước khác nhau trên một khăn giấy thấm nước. Giữ lại những cây khỏe mạnh, loại bỏ những cây yếu ớt và những cây phát triển bất thường. Những cây đột biến to lớn đó trông có vẻ đặc biệt khỏe mạnh nhưng khi ra hoa lại thường cho ra các bông hoa kém cỏi.

Giờ đây các cây được chọn lựa đã sẵn sàng để được trồng vào những chậu chung hay những khay riêng biệt. Bạn cũng có thể trồng 6 cây trong một chậu trồng chung. Chậu hay khay cần phải được chuẩn bị trước một tuần. Đặt một lớp thoát nước dưới đáy chậu, nên dùng loại đất trồng mà bạn thường dùng. Tốt nhất là một hỗn hợp vỏ cây mịn trộn với đá trân châu hoặc than gỗ, hoặc có thể dùng đất Rockwool. Loại đất này ít chứa những loài nấm hại làm cho cây lan bị chết úng. Nên tưới nước cho chậu trồng chung một ngày trước khi sử dụng, điều này sẽ giúp bạn dễ xử lý hơn với lớp đất trồng. Đâm những lỗ xung quanh viền chậu với một cây nhọn rồi cho cây vào lỗ, ép nhẹ lớp đất xung quanh gốc cây. Chú ý đừng chôn cây quá sâu làm cho chúng dễ bị thối hoặc đứng lỏng lẻo để rễ không bám vào lớp đất trồng. Bạn không nên cố trồng nhiều cây vào chung một chậu lớn vì nếu bị nhiễm nấm, nó sẽ lan ra tất cả các cây và lúc đó bạn sẽ bị mất toàn bộ. Tưới nhẹ vào các cây trong vài ngày trước khi tưới vào lớp đất trồng. Bạn nên thực hiện việc này vào buổi sáng khi nhiệt độ bắt đầu tăng. Đặt chậu lan vào một lồng ấp, nhưng trong này nên chừa một khoảng trống ở trên để không khí lưu thông. Nên tránh hiện tượng cây bị mất nước, vì trong giai đoạn này lớp lá mỏng manh của cây có thể bị héo quăn và chết nếu không có đủ độ ẩm

Những tuần lễ đầu tiên là thời gian then chốt đối với cây con, vì chúng dễ xáo động khi bị tách ra khỏi những điều kiện vô trùng và phải tự điều chỉnh cho phù hợp với môi trường khắc nghiệt bên ngoài. Bạn sẽ nhận thấy một sự thay đổi ở bề ngoài các cây khi chúng cố gắng thích nghi với môi trường mới và một khi chúng phát triển mạnh hơn, bạn có thể bắt đầu cung cấp thêm dưỡng chất trong mỗi lần tưới. Kiểm tra thường xuyên cây con và nhổ bỏ ngay những lá hay cây chết để tránh lan truyền bệnh thối mục.

Lan Phalaenopsis Barbara Moler x Spitzberg là một giống lai mới trong loài lan khá phổ biến này. Bông hoa xinh đẹp màu chanh nhạt này có thể nở ra vào bất cứ thời điểm nào.

Tách ra chậu

Sau 6 đến 9 tháng, cây con đã phát triển đến lúc có thể tách chúng ra để trồng vào chậu riêng. Nên làm việc này trong mùa thu trước khi mùa đông đến. Lúc này chúng đã đủ lớn để trồng riêng vào các chậu. Một số có thể đã mọc ra những giả hành và một bộ rễ mạnh khỏe. Rễ của chúng giờ đây đã trở thành loại rễ tiêu biểu của cây lan, khác hẳn bộ rễ mọc trong lớp thạch, vốn không thể sống sót với sự chuyển đổi qua loại đất trồng truyền thống. Thay chậu một lần nữa vào mùa xuân tiếp theo và sau đó là mỗi năm, cho đến khi chúng lớn bằng một cây có thể ra hoa trong hai hoặc bốn năm tới.

Khi cây lan đầu tiên ra hoa, nếu nó là loại lan lai chưa được đặt tên, bạn có thể đăng ký cây lan này theo tên mà bạn chọn, miễn là tên đó không bị người nào sử dụng trước.

TÁCH LAN RA ĐỂ TRỒNG VÀO CHẬU

Hạt giống cây lan có thể nảy mầm tốt để trở thành rất nhiều cây con. Mỗi lọ có thể chứa đến 50 cây hoặc hơn, vì vậy bạn sẽ có khá nhiều cây để chọn.

1. Dùng một chiếc vòng để lấy cây con và lớp thạch ra khỏi lọ để cho vào một chậu nước. Nên mang găng tay vì nước có pha thuốc diệt nấm.
2. Gỡ ra từng cây con, chú ý rửa chúng thật sạch để không còn dính lớp thạch.
3. Xếp loại cây con theo kích thước, loại bỏ những cây nhỏ hoặc cây lớn bất thường. Cây quá lớn có thể trở thành cây thô và cho ra hoa xấu.
4. Sử dụng đất trồng bằng vỏ cây mịn pha với đá trân châu và trồng mỗi cây vào các chậu riêng biệt. Một tay nắm cây lan ở đầu chùm lá còn tay kia đổ đất trồng vào. Không cần phải nén cây lan quá chặt.

5. Dùng những khay có chậu tách biệt sẽ không làm cho cây lan bị úng, ảnh hưởng xấu đến cây bên cạnh.

6. Khi trồng hết những cây lan vào khay có chậu tách biệt, nên gắn nhãn có ghi tên chung cho nhóm hay ngày tháng trồng. Cây lan con trong một nhà kính ấm áp và có đủ độ ẩm sẽ phát triển nhanh chóng.

7. Sau 6 đến 9 tháng, chiếc khay sẽ đầy những cây lan con phát triển mạnh khỏe sẵn sàng để được mang ra trồng vào chậu riêng.

8. Lợi thế của khay có chậu tách biệt là khi cây lan đã sẵn sàng để trồng vào những chậu lớn hơn, bộ rễ của nó sẽ không bị xáo trộn khi bị gỡ ra.

9. Lan thường bị chết úng. Vì vậy việc chăm sóc cây con trong 12 tháng đầu tiên, cũng như qua mùa đông là một thử thách quan trọng đối với người nuôi trồng.

5

6

7

8

9

CHĂM SÓC HÀNG NGÀY

Để trồng lan có kết quả, bạn cần phải tạo một môi trường giống như nơi sinh sống tự nhiên của chúng, nghĩa là phải chú ý đến các điều kiện về độ ẩm, nhiệt độ, ánh sáng cũng như những nhu cầu về dưỡng chất và chế độ nghỉ ngơi. Nếu là một người mới bắt đầu trồng lan, bạn nên hạn chế chọn lựa của mình vào những giống lan lai đã được thích nghi với điều kiện nuôi trồng dễ dãi, hơn là các giống lan thường đòi hỏi những yêu cầu cao.

BÓN PHÂN

Đã có thời người ta nghĩ rằng việc bón phân cho cây lan là không quan trọng. Nhiều người nghĩ rằng việc đó giống như một động tác "đánh lừa". Ban đầu họ cho rằng lan là loài ký sinh dù sau đó người ta biết rằng chúng là loài cộng sinh, hoàn toàn dựa vào không khí trong lành và nước mưa để sinh trưởng. Những người trồng tỉa đầu tiên trong thời Nữ hoàng Victoria đã trồng lan rất thành công, nhưng những cây lan đó là loài nhập khẩu, vẫn tiếp tục sinh trưởng theo khả năng vốn có và cần rất ít đến các dưỡng chất bổ sung.

Trong phần đầu của thế kỷ 20, việc nuôi trồng lan không tiến bộ nhiều. Hàng ngàn loài lan lại đã được nuôi trồng với những cây con phải cần đến 7 hay 8 năm mới cho ra hoa. Ngày nay, những loài lan tương tự ra hoa chỉ trong 3 hay 4 năm. Không còn nghi ngờ gì về việc bón phân sẽ cải thiện được tính chất của cây lan, nhưng việc này cần phải được thực hiện khá cẩn thận. Lan là loài lưu niên với một cuộc sống kéo dài trong nhiều năm. Mức độ tăng trưởng của chúng khá chậm và bất cứ phương pháp bón phân thủ công nào cũng phải tương thích với điều đó. Dưỡng chất bổ sung được cung cấp không phải để làm nhanh thêm mức độ tăng trưởng hay thay đổi chu kỳ tăng trưởng, nhưng là để duy trì một khả năng phát triển ổn định, bảo đảm cho cây lan được mạnh khỏe và sung sức.

Những người nuôi trồng đầu tiên thử nghiệm việc bón phân cho lan là những người làm việc cho các điền trang tư nhân sở hữu những bộ sưu tập lan lớn nhất vào thời đó. Họ sử dụng những gì có sẵn trong tay và đó là phân súc vật đã phơi khô. Phân này được sàng lọc qua một cái rây rồi trộn với xác cây mục. Việc này khá thành công với loài lan Calanthe, vốn thường có một mùa sinh trưởng ngắn và nhanh. Tuy nhiên, rễ cây dễ dàng bị cháy vì lớp phân chuồng quá mạnh và việc xuất hiện những dấu hiệu tương tự như virus trên tán lá loài lan Cymbidium và một số loài khác, đã làm cho nhiều người lo sợ và khuyến khích họ áp dụng một chế độ trồng lan không bón phân.

Bạn có thể bón phân qua lá cho cây lan, bằng cách dùng bình tưới vào lá một dung dịch nước có pha phân bón.

Gần đây hơn, khi người ta hiểu rõ nhu cầu dưỡng chất của cây lan và sản xuất ra nhiều loại môi trường sinh trưởng vô cơ, việc bón phân cho cây lan đã được giải thích một cách khoa học. Giờ đây cây lan đã được cung cấp dưỡng chất một cách cân đối, với các loại phân bón được sản xuất đặc biệt. Chúng được bán ở đa số các cửa hàng cung ứng cây giống. Tốt nhất là nên mua những loại phân bón đã được xác minh là có hiệu quả hơn tự pha trộn, trừ trường hợp bạn hiểu rõ những yêu cầu của cây lan mình trồng. Ngoài ra vẫn còn có nguy cơ của việc bón phân quá mức mà cây lan phải hứng chịu hậu quả. Nếu không mua được loại phân bón chuyên biệt, bạn có thể sử dụng loại phân bón phổ thông dùng cho các loại cây trồng trong nhà với liều lượng chỉ bằng một nửa của liều yếu nhất. Điều quan trọng mà bạn cần nhớ là cây lan là loài hút phân bón rất kém.

LỜI KHUYÊN CHO VIỆC BÓN PHÂN CÂY LAN

* Mua một loại phân bón có tiếng tăm hơn là tự mình trộn lấy phân bón.
* Chỉ bón cho những cây phát triển mạnh.
* Cho phân bón vào bình tưới sau đợt tưới nước lần thứ hai hoặc thứ ba.
* Không nên bón quá nhiều cho cây lan.
* Chỉ bón cho những cây lan mạnh khỏe.
* Nếu cần, có thể dùng những loại phân bón dành cho loại cây trồng trong nhà, nhưng với liều lượng bằng một nửa liều yếu nhất.

Thời gian bón phân

Có thể bón phân cho lan ở mọi lứa tuổi, từ cây lan con rồi tăng tỷ lệ dần cho đến cây lan trưởng thành. Tuy nhiên, chỉ nên bón cho những cây khỏe mạnh vì chúng có khả năng hấp thu và biến đổi các hóa chất. Không nên bón cho những cây lan yếu ớt hoặc bị mất rễ. Chúng không có phương tiện để hấp thu phân bón và bất cứ rễ cây nào mới mọc đều có thể bị cháy, vì chất cặn còn lại trong đám vỏ cây mục. Cũng cùng một lý do đó là không nên bón phân cho những cây đang trong giai đoạn nghỉ ngơi. Vì rễ của chúng sẽ không hoạt động và các hóa chất tồn đọng trong vỏ cây mục sẽ gây hại cho chúng, khi cây bắt đầu tăng trưởng trở lại vào mùa xuân.

Bón phân như thế nào

Thông thường nhất là cho phân bón pha với nước để tưới sau đợt tưới nước lần thứ hai hoặc thứ ba. Tưới nước giữa hai lần bón phân sẽ rửa sạch những hóa chất còn lại trong môi trường sinh trưởng, tránh việc tích tụ chúng lại. Nên bón phân rất ít vào mùa đông và thoải mái trong mùa hè, khi có nhiều ánh sáng và nhiệt độ cao để cân bằng với số dưỡng chất cung cấp cho cây lan.

Lan sống trong một môi trường vô cơ, chẳng hạn như đất Rockwool hay đá vụn, cần được cho nhiều phân bón hơn những cây lan sống trong một hỗn hợp vỏ cây và than vụn. Vào mùa hè bạn có thể bổ sung lượng phân bón bằng cách tưới nước pha phân bón lên lá cây, điều này cũng áp dụng cho những cây bị mất rễ và do đó không được cung cấp dưỡng chất qua môi trường sinh trưởng.

Một số nhà sản xuất cung cấp hai loại phân bón dành cho lan. Loại thứ nhất chứa nhiều đạm để kích thích cây phát triển khi bắt đầu mùa tăng trưởng. Sau đó, khi mức độ tăng trưởng đã đạt yêu cầu, người ta thay thế bằng một loại phân bón có chứa nhiều lân hơn để khuyến khích cây ra hoa. Người ta hiện vẫn còn tranh cãi về việc phương pháp bón phân như vậy có tạo ra được một chế độ bón phân cân bằng cho cây lan hay không, nhưng các nhà nuôi trồng có thể thử nghiệm những phương pháp đó cho phù hợp với các cây lan của họ.

Nên tuân theo lời chỉ dẫn của nhà sản xuất và đọc bản hướng dẫn một cách cẩn thận. Khi dùng phân bón lỏng dạng đặc, cần phải lắc chai thật kỹ trước khi sử dụng. Dung dịch phải được tách biệt với những nguyên tố nặng trong phân nằm dưới đáy. Nên sử dụng phân bón dạng hột hơn, vì chúng ít bị phân hủy qua thời gian. Không nên chứa phân bón trong nhà kính hoặc ngay dưới ánh nắng mặt trời, nên cất chúng ở những nơi mát mẻ.

Lan Sophrolaeiocattleya Brio De Valec là giống lai từ nhiều loài lan khác nhau, có màu sắc tuyệt vời, đã mất đi đặc tính của loài lan Sophronitis ban đầu được bổ sung để tạo màu sắc cho giống lai và làm cho hoa nhỏ lại nhằm tạo ra một giống lan thu nhỏ.

Bạn có thể muốn pha trộn một số phân bón khác nhau để tạo cho riêng mình một loại hỗn hợp phù hợp với yêu cầu, nhưng điều này có thể gây nguy hiểm và chỉ nên thực hiện bởi những người hiểu rõ công thức hóa chất của các nguyên tố chủ yếu. Tương tự như vậy, nếu đã bỏ qua một lần không bón phân, bạn không nên sử dụng quá liều hoặc gấp đôi liều do nhà sản xuất đề nghị. Hãy lập ra một lịch trình bón phân áp dụng cho cả năm và mở một cuốn sổ theo dõi. Nếu tưới nước và bón phân được thực hiện vào cùng một thời điểm, nên làm vào một ngày cố định nào đó trong tuần để việc này trở thành một thói quen trong việc chăm sóc của bạn.

Pha phân bón với nước tưới có lẽ là biện pháp tốt nhất để cung cấp dưỡng chất cho đa số các cây lan. Bổ sung vào môi trường sinh trưởng một số loại phân bón có hiệu quả dần khi trồng vào chậu sẽ không luôn có kết quả, vì cây lan có thể sinh trưởng trong 2 hoặc 3 đợt giữa các lần thay chậu, nên đến lúc đó tất cả những dưỡng chất cung cấp ngay từ đầu sẽ bị phân hủy và không có lợi cho cây lan.

Giai đoạn trước người ta sử dụng những loại phân bón gồm các loại bột xương được trộn vào đất trồng ngay từ lúc mới trồng vào chậu hoặc cho vào một chậu nước lớn rồi để cho chúng lên men. Một loại phân bón khác thường được sử dụng là phân bò. Ngoài việc bón vào cây, những hỗn hợp này đôi khi cũng được cho vào các ống nước nóng chạy xung quanh nhà kính, phun ra hơi nước đầy mùi amoniac. May thay, ngày nay chúng ta đã có nhiều tiến bộ với một số phương pháp bón phân "khoa học" hơn.

TƯỚI NƯỚC

Tưới nước là điều mà nhiều người trồng tỉa khó xác định nhất và người ta vẫn còn tranh cãi về việc khi nào cây lan cần hay không cần được tưới nước. Đây là một vấn đề liên quan đến những người nuôi trồng có kinh nghiệm, cũng như đối với những người mới bắt đầu. Trong thời gian sinh sống, cây lan cần có một độ ẩm cân bằng để tránh cho bộ rễ không bị ướt đẫm hay khô cạn.

Tưới nước khi nào

Có nhiều cách để xác định độ ẩm của một chậu lan. Một ý hay là nâng chậu lên để kiểm tra trọng lượng, nhưng điều này chỉ hiệu quả khi bạn có một hay hai chậu lan. Dù sao đó cũng là một kinh nghiệm cần thiết cho người mới trồng, và khi bạn tiến bộ dần trong việc nâng các chậu lan lên để kiểm tra, bạn sẽ nhận biết độ khô ráo của đất trồng bằng cách quan sát bề mặt của nó. Đất trồng bị khô có thể sẽ thay đổi màu sắc hoặc bạn có thể nhận

Lan cộng sinh chẳng hạn như loài Vanda, vốn thích mọc trong những giỏ bằng gỗ thông thoáng mà không cần đất trồng (môi trường sinh trưởng), là những cây thực sự sống trên không. Chúng cần được phun nước nhiều lần trong ngày khi thời tiết nóng, nhất là khi độ ẩm xuống thấp.

thấy những khác biệt rất tinh vi, mà chỉ những người có kinh nghiệm mới thấy. Nếu vẫn chưa chắc chắn, hãy thử kéo một cây lan ra khỏi chậu mà không làm vỡ khối đất trồng xung quanh rồi nhìn nhanh vào lớp đáy để xem nó ẩm ướt như thế nào. Bạn cũng nên nhìn vào chính cây lan. Điều này sẽ giúp bạn biết việc gì đã xảy ra trong những tuần đã qua. Nếu các giả hành tươi tốt thì mọi chuyện đều ổn. Giả hành quăn lại hoặc tán lá mềm rũ chứng tỏ cây bị thiếu nước hoặc thậm chí bị tưới nước quá nhiều. Quan sát thêm phần rễ, bạn sẽ xác định rõ nguyên nhân để điều chỉnh.

Thông thường bạn có thể tưới cho một cây lan bình thường một hoặc hai lần một tuần trong mùa tăng trưởng, và một hoặc hai lần trong 3 tuần khi cây lan vào thời kỳ nghỉ ngơi. Loài lan sinh trưởng suốt năm có thể được tưới ít vào mùa đông hơn mùa hè, vì chúng phải qua một thời gian khá lâu mới khô lại. Tuy nhiên, đa số đều tùy thuộc vào kích cỡ cây lan hay khối lượng đất trồng (môi trường sinh trưởng) xung quanh nó. Một cây lan nhỏ trong một chậu lớn sẽ cần ít nước hơn, vì tất cả những gì nó cần đều chứa trong đất trồng. Một cây lan lớn có nhiều rễ ôm quanh trong một chậu nhỏ sẽ cần đến nhiều nước hơn, để bảo đảm rằng một lượng ít nhất cũng rút vào chậu và thấm đến bộ rễ.

Luôn cố gắng tưới cho cây khi nhiệt độ tăng. Nghĩa là nên tưới vào sáng sớm và vào mùa đông, cần tưới khi có ánh nắng mặt trời, lúc mà độ ẩm dư thừa sẽ khô hết khi đêm đến. Việc này sẽ tránh cho cây lan không phải đối phó với sự kết hợp giữa cái lạnh và ẩm ướt, điều mà chúng ghét nhất. Cách tưới này không cần thiết lắm khi trồng lan trong nhà, nơi bạn chỉ có một vài chậu lan và có thể dời chúng xuống phòng bếp để tưới và cho thoát hết nước trước khi mang trở lại nơi trồng, vì vậy sẽ không có hiện tượng nước quá dư.

Tưới nước như thế nào

Dùng bình tưới với vòi có kích thước phù hợp với bộ sưu tập của bạn. Khi chúng phát triển lớn thêm, bạn có thể phải dùng đến vòi nước trong nhà kính nối với hệ thống cung cấp nước chính. Dùng một vòi phun có thể điều chỉnh được, để công việc dễ dàng và thích thú hơn. Khi tưới nên cho nước tràn ngập bề mặt, đợi cho nước thấm hết xuống dưới rồi tiếp tục tưới lại. Điều này sẽ bảo đảm cho nước thấm đều qua chậu lan. Do tính chất của đất trồng (môi trường sinh trưởng), nước sẽ thoát hết rất nhanh vì vậy bạn phải dùng đến một lượng nước nhiều hơn mức cần thiết.

Tùy thuộc vào chất lượng nước tại khu vực đang sống, bạn có thể dùng nước trực tiếp từ vòi. Đa số các loài lan thích loại nước có độ pH tự nhiên và bạn có thể tìm hiểu độ acid của nước mình đang dùng từ người cung cấp. Nếu nó có độ pH khá cao, bạn có thể làm cho nó giảm bớt bằng cách trữ nước trong thùng chứa, rồi bỏ thêm vào đó một túi vải chứa đầy than củi. Treo túi này trên mép thùng để giảm độ acid. Có nhiều phương pháp tốn kém hơn để cải tạo nước hoặc bạn có thể dễ dàng hứng nước mưa để dùng. Nếu dùng nước chứa trong thùng

nên giữ cho nó có nhiệt độ trong phòng, nhất là vào mùa đông, nước quá lạnh sẽ làm lạnh rễ cây Nếu hồ nước nằm ngoài trời, nên múc một can đầy để mang vào nhà trước một ngày trước khi sử dụng

Phương pháp tưới nước

Có nhiều cách để tưới cho lan, nhưng phải bảo đảm rằng nó có chất lượng phù hợp với cây lan của bạn.

1. Dùng một bình có vòi tưới thường xuyên vào mép chậu cho các cây lan trồng trong nhà. Tưới cho ướt đẫm khối đất trồng (môi trường sinh trưởng). Cây lan ở trong ảnh là loài Phalaenopsis.
2. Nếu một cây lan, chẳng hạn như cây lan Doricentrum này, bị quá khô trong một thời gian dài, nên ngâm nó vào một xô nước và cho ngập nước trong 10 phút để làm ướt toàn bộ lớp đất trồng.
3. Giống như loài lan Coelogyne này, những loài lan thích sống trên vỏ cây trong nhà kính nên được nhúng vào xô nước ít nhất một lần mỗi tuần và phun nước hàng ngày

LỜI KHUYÊN CHO VIỆC TƯỚI LAN

* Tưới nước cho những cây sinh trưởng tốt.
* Nên để cho những cây đang nghỉ ngơi được khô ráo một phần.
* Thông thường nên tưới lan một đến hai lần một tuần trong mùa sinh trưởng và một đến hai lần trong 3 tuần khi cây lan nghỉ ngơi.
* Bắt đầu tưới khi có mầm non xuất hiện trong mùa xuân.
* Giữ cho cây lan có độ ẩm cân bằng khi đang tăng trưởng.
* Giả hành bị xoắn lại hay tán lá bị mềm rũ chứng tỏ cây lan bị thiếu nước hoặc có thể bị tưới quá nhiều nước.

NGHỈ NGƠI

Đa số các loài lan có một mùa tăng trưởng sau một thời gian nghỉ ngơi. Thời gian nghỉ ngơi này có thể kéo dài trong vài tuần hoặc nhiều tháng. Những cây lan nghỉ ngơi lâu thường có các giả hành. Lan Paphiopedilum và Phalaenopsis không nghỉ ngơi theo cách đó, nhưng nó lại giảm mức độ tăng trưởng trong suốt mùa đông. Đa số các loài lan nghỉ ngơi trong những tháng mùa đông, tương ứng với mùa khô tại nơi sinh trưởng tự nhiên của mỗi loài. Để bảo đảm cho sự sinh tồn của mình, cây lan sẽ ngừng tăng trưởng và giảm bớt nhu cầu sử dụng nước. Lan Lycaste, Pleiones và một số loài Dendrobium là những loài nghỉ ngơi trong tình trạng không lá, rụng lá hoàn toàn vào cuối mùa tăng trưởng. Những loài khác vẫn giữ lá xanh, chỉ mất một ít lá trong cùng một thời điểm hoặc vào mùa xuân, lúc mà mùa tăng trưởng bắt đầu.

Khi nào cây lan cần nghỉ ngơi

Lan Cymbidium là một trong số những loài lan có thời gian nghỉ ngơi rất ngắn. Khi những giả hành trưởng thành vào cuối mùa hè, cành hoa sẽ mọc ra từ gốc cây. Không phải là điều bất thường khi có những mầm non mọc dọc theo cành hoa, vì vậy cây lan vẫn tiếp tục tăng trưởng từ mùa này qua mùa tiếp theo mà không có thời gian gián đoạn.

Nhiều loài lan ra hoa trong thời gian nghỉ ngơi. Ở nơi hoang dã, điều này có lẽ sẽ bảo đảm cho cây lan một nguồn cung cấp sẵn sàng các loài côn trùng thụ phấn và ngăn cản các bông hoa bị hư hỏng do mưa, gió lớn. Lan Odontoglossum hoàn tất việc phát triển các giả hành trong mùa tăng trưởng và đồng thời cũng cho ra hoa vào lúc đó. Chỉ sau khi ra hoa, các mầm non mới xuất hiện, vốn có thể là bất cứ lúc nào từ đầu mùa đông trở về sau. Những giống lai phức tạp hơn trong họ lan này thường thích hợp với chu kỳ 9 tháng, làm cho các mầm non xuất hiện trong những thời điểm khác nhau của năm. Điều này có thể làm cho nhiều cây lan tăng trưởng trong mùa đông, rồi nghỉ ngơi và ra hoa vào mùa hè.

Lan Stanhopea thường thích tăng trưởng trong mùa đông, ra hoa ở giữa mùa hè trong khi đang nghỉ ngơi. Lan Paphiopedilum và Phalaenopsis không tăng trưởng cũng như ra hoa trong cùng một thời điểm. Lan Phalaenopsis có thói quen cho ra một lá mới, rồi sau đó một cành hoa làm cho cây lan có thời gian nghỉ

Lan Calanthe là loài lan rụng lá, mọc cành hoa vào cuối mùa tăng trưởng khi cây lan bắt đầu rụng lá và nghỉ ngơi. Hoa sẽ xuất hiện khi cây lan không còn một chiếc lá nào.

Sau khi ra hoa và trước khi mùa tăng trưởng bắt đầu, có thể lấy những giả hành của lan Calanthe ra khỏi chậu và để cho khô ráo đến khi những mầm non xuất hiện.

ngơi ngắn ngủi trong thời điểm ra hoa.

Đa số những loài lan thân đơn đều có thói quen sinh hoạt tương tự như vậy. Hầu như những loài lan Coelogyne đều ra hoa khi bắt đầu mùa tăng trưởng, với cành hoa phát triển từ giữa mầm còn rất non.

Không có một tháng nào rõ rệt để xác định khi nào một cây lan cá biệt nào đó sẽ nghỉ ngơi hoặc bắt đầu tăng trưởng trở lại Hãy xem xét từng cây lan một và bạn sẽ sớm biết qua những quan sát của mình rằng cây lan đó đang tăng trưởng hay không. Một khi giả hành của mùa tăng trưởng đã trưởng thành và đạt kích thước tối đa, có nghĩa là chu kỳ tăng trưởng đã hoàn tất. Giờ đây cây lan bắt đầu bước vào thời kỳ nghỉ ngơi và chỉ khi nào bạn thấy một mầm non nhú lên từ gốc cây, lúc đó chúng mới bắt đầu mùa tăng trưởng mới.

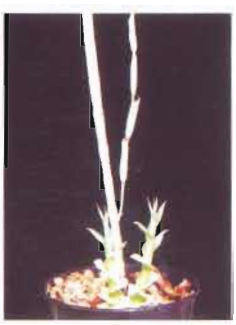
Chăm sóc những cây lan đang nghỉ ngơi

Những cây lan đang nghỉ ngơi cần ít nước và rất ít dưỡng chất. Miễn là khi các giả hành vẫn còn tươi tốt, bạn có thể đặt cây lan ở những nơi khô ráo. Ở một vài loài lan Coelogyne, giả hành hơi quăn lại là điều bình thường và tự nhiên, nhưng khi các mầm non bắt đầu nhú ra và việc tưới nước được tiếp tục, chúng sẽ tươi lại như cũ.

Loài lan nào ra hoa trong thời gian nghỉ ngơi không nhất thiết phải cần thêm nước. Cành hoa sẽ hút năng lượng từ các giả hành để phát triển, nhưng điều đó đã được cây lan tạo điều kiện để thực hiện. Một khi mầm non nhú ra, phải cần một thời gian để rễ cây mới xuất hiện. Bạn nên tưới nước cầm chừng cho đến khi mầm non lên cao khoảng vài phân, rồi tăng dần lượng nước tưới và bắt đầu bón phân. Tưới nước quá ít trong mùa hè có thể làm tăng thêm hiện tượng xoắn lá, vốn đã diễn ra trong mùa đông và có thể cần phải tưới nước thường xuyên hơn để ngăn ngừa cây lan bị héo.

Những loài lan nghỉ ngơi và rụng lá trong cùng một thời điểm thường mất đi các rễ cây đã già. Khi bắt đầu đợt tăng trưởng, rễ mới sẽ xuất hiện và chúng là thành phần quan trọng nhất của cây lan. Thời gian giữa giai đoạn nghỉ ngơi và bắt đầu tăng trưởng là thời điểm tốt nhất để thay chậu, ngay trước khi cây lan mọc rễ mới. Điều này tốt hơn là thay chậu khi bắt đầu giai đoạn nghỉ ngơi, vốn là lúc không phù hợp để quấy nhiễu cây lan.

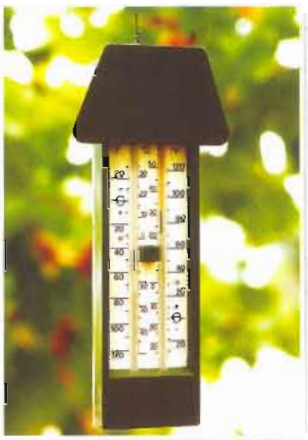
Ảnh trái: *Lan Thunia là một trong số rất ít loài lan phô bày rực rỡ trong mùa thu, khi lá của chúng thay đổi màu sắc trước khi rụng. Những cành không lá sẽ ngủ trong suốt mùa đông.*

Ảnh phải: *Sau thời gian nghỉ ngơi trong mùa đông, lan Thunia bắt đầu phát triển các mầm mới trong mùa xuân. Hãy thay chậu cho chúng khi điều này xảy ra, trước khi những rễ cây mới xuất hiện ở gốc cây.*

NHIỆT ĐỘ

Người ta thường hiểu lầm rằng cây lan cần có một nhiệt độ ổn định để sinh trưởng, mặc dù không có nơi nào trong thiên nhiên có cùng một nhiệt độ như nhau vào ban ngày lẫn ban đêm, vào mùa hè cũng như mùa đông. Ở bất cứ nơi nào trên thế giới có cây lan sinh sống, luôn có sự biến đổi nhiệt độ và trong môi trường nuôi trồng lan có thể chịu những khác biệt đáng kể về nhiệt độ. Thật vậy, những biến đổi đó thường là nguyên nhân kích thích cây lan ra hoa và điều hòa nhịp độ tăng trưởng của nó.

Có thể phân chia loài lan nhiệt đới ra thành những loài thích khí hậu mát mẻ, trung bình hay ấm áp, tùy thuộc vào nơi xuất xứ của chúng. Mỗi nhóm có những yêu cầu nhiệt độ riêng biệt, mà trong đó cây lan sẽ phát triển tốt nhất. Ở giữa 3 dải khí hậu trên là một sự biến đổi đáng kể và một vài yêu cầu chồng chéo của mỗi loài lan.

Một nhiệt kế tối đa/tối thiểu là thiết bị tối cần thiết nếu bạn muốn trồng lan trong một nhà kính.

Lan thích khí hậu mát mẻ

Nhóm lan ưa thích khí hậu mát mẻ là nhóm lớn nhất, chúng bao gồm từ loài Cymbidium trên dãy Himalaya, loài Odontoglossum trên dãy Andes, cho đến nhiều loài khác, đa số là những cây sống trên vùng cao, với độ cao lên đến 2.500 m. Chúng thường phải chịu đựng những đêm giá lạnh mà nhiệt độ có thể xuống tới mức đóng băng, nhưng ở vùng cao không khí thường bị loãng và đôi khi các đợt đông giá vẫn không tác hại đến chúng.

Ở điều kiện nuôi trồng, chúng ta trồng chúng trong dải nhiệt độ tối thiểu 10°C và tối đa là 30°C. Nhiệt độ tối thiểu là nhiệt độ mà bạn cảm thấy trong những đêm đông và ở trong nhà sẽ cần có một hệ thống sưởi ấm để duy trì được nhiệt độ đó. Giảm xuống vài độ sẽ không gây ra một tác hại nào, nhưng nếu nhiệt độ ban đêm trong mùa đông cứ tiếp tục nằm ở mức dưới 3°C, cây lan sẽ bị tác hại. Ngoài ra, ở nhiệt độ lạnh hơn các hiện tượng khác sẽ xuất hiện, chẳng hạn như nấm mốc và cây lan sẽ có những vết ẩm.

Lan Cymbidium Isobel Saunders

Vào mùa hè, nhiệt độ tối đa ban ngày sẽ không vượt quá 30°C, vốn là nhiệt độ thích hợp cho cây lan. Cao hơn nhiệt độ này, chắc chắn cây lan sẽ bị tác động, mức độ tăng trưởng giảm bớt và có thể dừng lại. Có thể khó tránh được hiện tượng nhiệt độ quá cao trong nhà kính và cần phải có hệ thống thông gió, che mát và tưới ẩm. Nhiệt độ ban ngày có thể cao đáng kể so với ban đêm và trong mùa đông sẽ có những đợt tăng nhiệt độ ở mức 6°C. Ở những nơi nhiệt độ không

tăng nhiều vào ban ngày, độ ẩm đương nhiên sẽ tăng và sự chênh lệch đó sẽ gây nên hiện tượng thối mục và mốc meo. Lan không thích bị lạnh và ẩm ướt, nhưng ngược lại chúng cũng không chấp nhận bị quá khô nóng.

Loài lan thích khí hậu trung bình

Loài lan thích khí hậu trung bình, bao gồm lan Cattleya rực rỡ và loài Paphiopedilum xinh đẹp, ưa bóng mát, yêu cầu nhiệt độ mùa đông tối thiểu là 13°C trong đêm. Vào bất cứ lúc nào, ban ngày nên có nhiệt độ cao hơn nhưng không vượt quá 30°C. Một lần nữa, nhiệt độ lớn hơn mức đề nghị đều có thể gây cho cây lan những tác động đáng kể và nếu diễn ra trong một thời gian kéo dài, có thể làm cho nó chết. Nhiệt độ ban đêm vào mùa hè cần phải giữ ở mức khoảng 13°C, mà không cần sưởi ấm bằng hệ thống điện trong nhà kính. Để có nhiệt độ cao theo yêu cầu trong những đêm đông, bạn cần phải sưởi ấm lâu hơn thời gian cần thiết với các loài lan thích khí hậu mát mẻ hơn.

Loài lan thích khí hậu ấm áp

Loài lan thích khí hậu ấm áp bao gồm loài Phalaenopsis phổ biến, tốt nhất là nên trồng chúng ở một mức nhiệt độ 18°C trong các đêm mùa đông và tối đa là 32°C trong các ngày hè. Tuy nhiên, trong những điều kiện nuôi trồng trong nhà, nơi mà bầu không khí tự nhiên khô ráo hơn một nhà kính, chúng dường như cũng cảm thấy thoải mái ở nhiệt độ gần với nhiệt độ của loài lan thích khí hậu trung bình.

Nếu trồng lan trong nhà, bạn có thể tìm thấy nhiều vị trí khác nhau xung quanh nhà để thích ứng với các loài ưa thích mức nhiệt độ khác biệt. Một dụng cụ khá hữu ích là nhiệt kế tối đa/tối thiểu hoặc bạn có thể dùng nhiều cái, mỗi cái được gắn gần với cây lan và có bảng ghi chú nhiệt độ. Trong nhà kính, thật khó để nuôi những loài lan ưa thích nhiệt độ khác nhau trong cùng một chỗ. Điều gì phù hợp với loài này sẽ không phù hợp với loài khác và bạn chắc chắn sẽ thấy một số cây lan khó chịu nổi vì quá lạnh hoặc quá ấm. Trường hợp lý tưởng là chia nhà kính ra nhiều phần khác nhau, tùy thuộc vào những loài lan bạn muốn trồng. Nhà kính quá nhỏ sẽ khó thực hiện được điều đó, vì những phần bị phân chia sẽ quá chật và rất khó điều chỉnh được nhiệt độ. Tốt nhất là nên có 2 hay 3 nhà kính, mỗi nơi sẽ có điều kiện nhiệt độ phù hợp nhất cho từng loài lan phát triển, nhưng đây là một đòi hỏi quá khó cho những người trồng lan trong nhà.

Lan Phalaenopsis San Luca.

Lan Coelogyne Massangeana.

BẢNG HƯỚNG DẪN VỀ NHIỆT ĐỘ TRỒNG LAN

Loại lan	Nhiệt độ tối thiểu	Nhiệt độ tối đa
Loài thích mát mẻ như Cymbidium và Odontoglossum	Đêm đông 10°C Ngày đông 20°C	Đêm hè 13°C Ngày hè 30°C
Loài thích khí hậu trung bình như Cattleya và Paphiopedilum	Đêm đông 13°C Ngày đông 20°C	Đêm hè 13°C Ngày hè 30°C
Loài thích khí hậu ấm áp như Phalaenopsis	Đêm đông 18°C Ngày đông 21°C	Đêm hè 18°C Ngày hè 32°C

ÁNH SÁNG

Lan là loài cây ưa thích bóng mát và trong khi tăng trưởng chúng cần đến một điều gì tương tự như ánh nắng mặt trời thưa thớt, được tàng cây che bớt tại nơi sinh trưởng tự nhiên của chúng. Quá nhiều ánh sáng vào mùa hè sẽ tác hại đến cây lan, bằng cách làm cho lá của chúng có màu vàng xanh nhạt. Trong những trường hợp nghiêm trọng hơn, ánh nắng mặt trời trực tiếp sẽ thiêu đốt lá, tạo thành các vùng đen nơi mà tia nắng đã tiêu hủy tế bào lá. Ngược lại, nếu không đủ ánh sáng cây lan sẽ có những lá màu xanh thẫm, mọc quá dài và ủ rũ. Mục đích của bạn là cung cấp cho cây lan có đủ ánh sáng, để tạo ra những tán lá mạnh khỏe có màu xanh trung bình và các giả hành sẽ phát triển ra những cành hoa vào đúng thời điểm.

Đèn dành cho việc trồng cây ít khi được sử dụng trong nhà kính, nhưng rất hữu dụng cho những cây ở các góc tối trong nhà.

Ánh sáng đúng mức trong mùa đông

Vào mùa đông, ngoại trừ lan Phalaenopsis và Paphiopedilum, đa số các loài lan khác đều có thể chấp nhận nguồn ánh sáng vào lúc đó. Việc này có thể bảo đảm rằng các giả hành sẽ đủ chín và là một yếu tố quan trọng trong việc ra hoa.

Lan trồng trong nhà có ít ánh sáng hơn và chúng thường chỉ đón nhận ánh sáng từ một hướng, nên mối nguy hiểm của việc có quá nhiều ánh sáng không phải là một vấn đề lớn. Trong mùa đông, việc cây lan có nhận được đầy đủ ánh sáng hay không là một điều cần suy nghĩ và chúng ta khó có thể tăng thêm ánh sáng qua cửa sổ. Lời giải đáp có lẽ là nên dời chúng đến những nơi sáng sủa hơn, với điều kiện là yêu cầu về nhiệt độ cho chúng sẽ không thay đổi. Ngoài ra, chiếu sáng bằng

đèn điện, dùng đèn huỳnh quang dành cho giới làm vườn hoặc đèn ống công suất cao có thể giúp giải quyết được vấn đề này Tuy nhiên hệ thống chiếu sáng này đòi hỏi một chi phí khá tốn kém và cần được chú ý đến các chi tiết, để có thể mang lại kết quả thỏa mãn. Nó hoạt động rất tốt ở những vùng có khí hậu lạnh và được áp dụng khá thành công tại Bắc Mỹ.

Trong một nhà kính hay một vườn ươm có suởi ấm, thật dễ để điều chỉnh mức độ ánh sáng và trong mùa đông cây lan sẽ được hưởng toàn bộ ánh sáng mà không bị thiêu đốt bởi ánh nắng yếu ớt của mặt trời. Vào lúc này bạn nên rửa sạch các lớp sơn che mát trên kính hoặc các lớp rêu xanh bám vào chúng, để cây lan nhận được đầy đủ ánh sáng hiện có. Nó cũng giúp làm tăng nhiệt độ lên đáng kể trong những ngày nắng và như vậy sẽ tiết kiệm được chi phí suởi ấm.

Đến đầu mùa xuân, khi ánh nắng mặt trời tăng dần cường độ mỗi ngày, bạn cần phải chú ý cẩn thận để lá không bị cháy Cần phải che mát khá sớm để kịp thời ngăn chặn hiện tượng đó. Che mát cũng kiểm soát được nhiệt độ, vốn có thể tăng lên khá đột ngột, nhất là trong những nhà kính nhỏ. Với bất cứ hệ thống che mát nào mà bạn sử dụng, điều tốt nhất là làm sao bạn sẽ không thấy bóng bàn tay mình chiếu vào cây lan khi mặt trời ở ngay đỉnh đầu. Nếu thấy có bóng bàn tay trên cây lan, có nghĩa là hệ thống che mát sẽ không đạt yêu cầu cho mùa hè.

Ánh sáng đúng mức trong mùa hè

Chiếu sáng trong mùa hè sẽ được cân đối bằng hệ thống thông gió và cả hai yếu tố đều được sử dụng để kiểm soát nhiệt độ. Những cây lan ngoài trời vào lúc này đương nhiên sẽ nhận được nhiều ánh sáng hơn yêu cầu, cho nên chúng phải luôn ở trong bóng mát.

Lan không ra hoa

Khi một cây lan có vẻ to lớn và mạnh khỏe nhưng không ra hoa trong thời điểm thích hợp, nguyên nhân chỉ có thể là do ánh sáng và nhiệt độ. Không có vấn đề gì khi một cây lan cằn cỗi sẽ không trổ hoa. Với một môi trường thích hợp, nó sẽ ra hoa vì điều tự nhiên nhất cho

Tán lá nhiều màu của lan Vanilla Planifolia Var. Variegata biểu lộ nhiều sắc xanh khác nhau. Nó cần có đầy đủ ánh sáng trong một nhà kính.

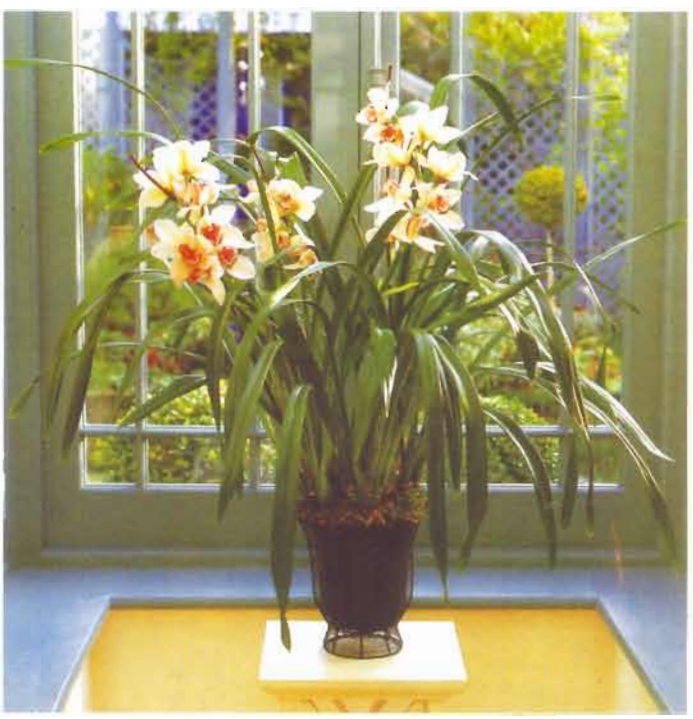
Những cây lan trồng trên bục cửa sổ cần có đầy đủ ánh sáng, nhưng không thể chịu nổi ánh nắng trực tiếp của mặt trời trong mùa hè vì lá của chúng sẽ bị thiêu đốt.

cây lan là phải sinh sản để nối tiếp nòi giống. Một cây lan tăng trưởng tốt và cực kỳ mạnh khỏe có thể quá biếng nhác và đôi khi không ra hoa. Trong điều kiện tự nhiên, một số cây nhận quá nhiều ánh sáng, bị thiêu đốt tàn tệ nhưng vẫn cho ra khá nhiều hoa. Là người trồng tỉa, chúng ta chỉ đơn giản thu nhận những điều tốt nhất từ hai thế giới để tạo ra một cây lan có dáng vẻ mạnh khỏe với những bông hoa xinh đẹp. Bằng cách kiểm soát cẩn thận nhiệt độ và ánh sáng, bạn có thể cho các cây lan ra hoa vào đúng mùa thông thường của chúng. Thật khó để thực hiện điều đó trong bộ sưu tập hỗn hợp, vì những cây lan cá biệt sẽ thay đổi trong chính những gì chúng cần để kích thích ra hoa.

Do đa số những bộ sưu tập cá nhân đều là một sự chọn lựa những cây lan "độc nhất", điều cần thiết là phải hiểu rõ yêu cầu của từng cây lan. Ngay cả trong các nhà kính nhỏ, những cây lan treo ở nơi cao và gần với nguồn ánh sáng hơn thường dễ ra hoa hơn những cây treo thấp hơn trên cành cây, những nơi quá tối và ấm. Một cây lan mà bạn cho là hoàn hảo nhưng không ra hoa trong điều kiện nuôi trồng cần phải được dời qua phía đối diện của nhà kính, để kích thích nó ra hoa theo đúng thời điểm thích hợp.

Tán lá của lan Paphiopedilum có thể xanh đơn thuần hoặc pha trộn nhiều màu. Tất cả những giống lan thuộc loài Paphiopedilum đều cần có bóng mát.

Lan Cymbidium Bethlehem "Ridgeway" là một loài ra hoa không hạn chế cần nhiều ánh sáng trong suốt năm.

GIỮ CHO CÂY LAN MỘT KÍCH THƯỚC CỐ ĐỊNH

Dù bạn trồng bộ sưu tập lan ở một khu vực hạn chế trong nhà hay trong một nhà kính rộng rãi, sớm muộn gì những cây lan đó cũng mọc tràn ra khỏi nơi chúng cư ngụ hoặc trở nên quá lớn để dễ dàng xử lý. Tuy nhiên, điều này không đúng với loài Phalaenopsis có thân đơn vốn trưởng thành theo chiều thẳng đứng và tự điều chỉnh kích thước của mình. Tương tự như vậy, mặc dù loài Vanda và những loài có họ hàng với nó có thể rất cao, nhưng chúng ít khi cảm thấy khó chịu về không gian ở phía trên Chính loài lan thân ghép (nảy mầm mới dưới gốc của những thân cũ) mới là loài gây nhiều vấn đề nhất. Những cây lan đó sẽ phát triển lan rộng, vượt ra khỏi bề mặt của chậu và xa hơn nữa. Một số loài lan Coelogyne và Encyclia có thể gia tăng kích thước rất nhanh trong chỉ một vài năm. Sau 1 hoặc 2 năm, cây lan nhỏ bé trồng trong một cái chậu có đường kính 10 cm, vừa khớp để đặt vào một khoảng trống nhỏ trên bờ kệ, có thể sẽ cần phải thay qua một cái chậu khác lớn hơn và sau đó không bao lâu sẽ vừa khớp với cái chậu mới. Qua thời gian, cây lan nhỏ bé gọn gàng này có thể phát triển tới những tỷ lệ khổng lồ và mặc dù nó được mô tả như một loài lan cực nhỏ, khi phát triển tột cùng nó có thể thấp về chiều cao nhưng không hẹp về chiều rộng.

Nếu không muốn để cho cây lan mọc hết kích cỡ của nó, bạn có thể chọn cách tách chúng thành những cây nhỏ. Cây lan Coelogyne Fimbriata này đã được tách ra thành một cây có kích thước nhỏ dễ chăm sóc hơn.

Một số loài lan, trong đó có loài Coelogyne cực nhỏ, chẳng hạn như lan Coelogyne Fimbriata và loài Bulbophyllum, bao gồm lan Bulbophyllum Roxburgii, có thể nằm trong chiếc chậu nguyên thủy qua nhiều năm dù chúng đã phát triển khá nhiều mầm mới. Cách giải quyết ở đây là ép những mầm mới nằm yên trong phạm vi của chiếc chậu khi chúng tăng trưởng, cẩn thận đè chúng xuống ở giữa hoặc phía trên các giả hành hiện có. Nên làm việc này với một mẩu dây bọc nhựa nhỏ được uốn cong giống như một cái kẹp tóc. Điều này sẽ trở nên khá dễ dàng với những cây lan có thân chìm phát triển ở giữa những giả hành, nhưng phải cẩn thận để không làm gãy mầm non khi uốn chúng quá cong. Qua thời gian, cây lan sẽ mọc thành một khối các giả hành ép chặt lại và không chiếm thêm chỗ để tạo thành một bó hoa dày đặc hơn.

Ngoài ra, nơi nào có những cây lan trồng trong giỏ treo trong nhà kính, nên để cho những phần mới phát triển mọc trùm lấy chiếc giỏ mà cây lan đang sinh sống. Đây là nơi tốt nhất để sử dụng loại giỏ lưới bằng nhựa, vốn thường được dùng để trồng các loại cây mọc dưới

nước. Phương pháp này cũng ứng dụng tốt cho những cây mọc trong các giỏ gỗ vuông. Những cây lan này có thể tiếp tục tăng trưởng tự do trong nhiều năm, mà không chiếm nhiều không gian hơn lúc chúng mới được trồng.

Nếu bạn nghi ngờ đất trồng (môi trường sinh trưởng) đã bị thoái hóa, hãy tìm cách đè xuống một số mầm mới mọc đang nhú ra khỏi bề mặt chậu. Cẩn thận cho thêm một số đất trồng mới dưới hình thức những vỏ cây mịn hay hỗn hợp vỏ cây với than củi vào giữa những giả hành và ép nó qua một bên để bảo đảm có đất trồng mới cho rễ non bám vào.

Thay chậu và tách cây lan ra thành những cây nhỏ

Một cách khác để giữ cho cây lan nguyên vẹn nhưng vẫn chứa các mầm mới phát triển, là chia chúng ra thành những cây nhỏ. Người ta thường dùng phương pháp này với loài lan và đó là một phương pháp thành công nhất để giảm kích thước cây lan. Tuy nhiên, đối với những loài phát triển chậm, thường phải chờ cho đến khi chúng đạt được một kích thước nào đó mới biểu lộ tiềm năng và vẻ đẹp thực sự. Một bông hoa duy nhất trên một cây lan nhỏ thường không thể mang đến cho bạn vẻ đẹp mà nó sẽ có, khi nó mọc bao phủ cái chậu với vô số bông hoa tinh tế. Những cây lan được dùng làm cây mẫu sẽ tiếp tục ra hoa trong một thời gian lâu hơn, vì các bông hoa cá biệt sẽ không nở ra cùng một lúc.

Cây lan Coelogyne Fimbriata đã hoàn toàn bao phủ nơi chứa nó, mà trong trường hợp này là một cái giỏ treo. Bạn nên để nguyên không tách ra trong nhiều năm và được phép phát triển đến hết kích cỡ, những cây lan thuộc loại này cần có không gian để lan rộng ra. Lúc này bạn không nên can thiệp và cây lan này có thể được để nguyên như vậy trong nhiều năm. Giữ một cây lan tuyệt vời như vậy để làm mẫu là một điều rất đáng làm, ngoài ra nó còn có lợi thế là sẽ có hoa lâu hơn vì tất cả những bông hoa không nở ra cùng một lúc.

Đôi khi bạn phải chia cây lan ra thành nhiều cây khi chúng mọc lan ra nhiều hướng, để lại một lõi chết ở giữa chậu mà bạn không thể che giấu được. Khi điều này xảy ra, biện pháp tốt nhất là gỡ cây lan ra khỏi chậu, tách nó ra thành nhiều cây con, loại bỏ các giả hành đã chết ở giữa cây Lúc đó bạn sẽ có nhiều cây nhỏ, mỗi cây có lẽ sẽ có kích thước tương tự như cây lan bạn mới mua đầu tiên. Giờ đây bạn sẽ có nhiều bản sao để trao đổi với bè bạn hoặc tặng chúng như những món quà. Nhiều người đã gia nhập vào hàng ngũ chơi lan theo cách này.

Nếu bạn có đủ chỗ và thỏa mãn khi ngắm cây lan của bạn phát triển về mặt kích thước cũng như khả năng ra hoa qua nhiều năm, không có một hình ảnh nào ấn tượng hơn một cây lan lớn lốm đốm

những bông hoa nở ra từ một đống giả hành được chất lên cao. Đó chính là cây lan Coelogyne Cristata tuyệt vời và sôi nổi. Nếu có một cây lan thuộc loài này trong bộ sưu tập, hãy để cho nó tự do phát triển đến một kích thước khổng lồ.

Lan dùng làm cây mẫu

Dù ở bất cứ nơi nào, lan dùng làm cây mẫu đều xứng đáng được phát triển tự do, không bị ép buộc. Dường như thật không công bằng khi một cây lan dùng hết khả năng của mình để tăng trưởng tốt, lại bị giảm xuống ngang hàng với một cây con để rồi phải bắt đầu lại từ đầu. Thông thường luôn có một chỗ trong nhà hoặc trong nhà kính để cho một cây lan làm mẫu duy nhất ngự trị trong vẻ huy hoàng đơn độc, hoặc trên một chiếc bàn sát tường trong một góc sáng hay một nơi đặc biệt trong vườn ươm hoặc phòng khách. Bạn nên kiếm một chỗ trong nhà hơn là trong nhà kính, nơi mà người ta thường bị cám dỗ để nhét thêm một vài cây lan nữa và đó không phải là một ý tưởng hay nhất.

Tuy nhiên với những loài lan phát triển mạnh như Cymbidium, việc tăng trưởng đến một kích thước đủ làm cây mẫu là điều khó có thể thực hiện. Với chúng, việc thường xuyên thay chậu và tách thành những cây nhỏ vẫn là phương pháp tốt nhất để giữ cho chúng có một kích thước hợp lý, dễ chăm sóc và nuôi dưỡng hơn. Bằng cách loại bỏ bớt các giả hành quá già không lá và giữ lại những phần mới phát triển có lá, bạn có thể chắc chắn rằng nó sẽ luôn trông rất hấp dẫn và tiếp tục ra hoa đều đặn.

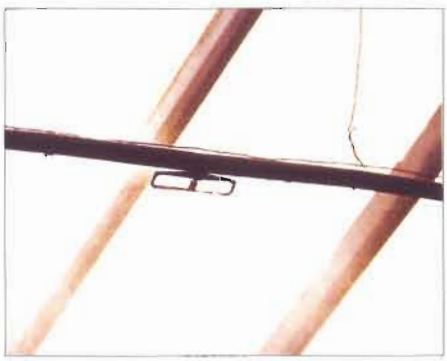
LỊCH CHĂM SÓC

MÙA XUÂN

Sâu vẩy bám vào bề mặt lá khá chặt, nên ta phải loại bỏ chúng ra bằng cách dùng bàn chải đánh răng nhúng vào cồn biến chất để chải. Sau đó rửa lại bằng nước.

MÙA HÈ

Những vòi phun gắn cách khoảng trên các thanh nhôm sẽ tạo ra một làn hơi sương rất mịn. Phun nước trong một vài giây cũng đủ để làm tăng độ ẩm và làm mát nhà kính.

* Đây là lúc cây lan, vốn đã nghỉ ngơi trong suốt mùa đông, sẽ bắt đầu đợt tăng trưởng mới. Nhiều loài lan cũng sẽ ra hoa vào lúc này.
* Bắt đầu tưới nước thường xuyên và bón phân nhẹ vào đợt tưới nước lần thứ ba.
* Dựng lên những bức màn che mát trong nhà kính và tăng độ ẩm bằng cách tưới ẩm nhiều lần hơn khi nhiệt độ tăng lên vào ban ngày.
* Kiểm tra sâu bệnh, vốn đang gặp thời điểm hoạt động tích cực hơn.
* Chống đỡ những cành hoa cần hỗ trợ bằng các cây tre.
* Thay chậu nếu cần, khi mầm non bắt đầu xuất hiện hay sau khi cây ra hoa.
* Theo dõi nhiệt độ để bảo đảm cho cây lan không bị quá nóng vào ban ngày. Nếu thích, bạn có thể mang cây lan ra khỏi nhà kính và đặt chúng ngoài trời ở những nơi có bóng mát. Tưới nước thường xuyên và bón phân sau một đợt tưới nước.
* Cắt bỏ những cành hoa cũ sau khi hoa đã tàn.
* Kiểm tra xem có ốc sên hoặc các loài sâu bệnh khác hay không, lúc này chúng hoạt động càng tích cực hơn.
* Giữ độ ẩm xung quanh những cây còn lại trong nhà kính và phun nước vào lá.
* Nếu thấy cần, nên che mát thêm cho các cây lan.

MÙA THU

Kiểm tra phía dưới mặt lá để kiếm loài sâu bột, vốn là nơi chúng thích sống. Chỉ cần một thời gian ngắn, nhóm sâu này có thể lan rộng ra khắp cây lan.

* Mang trả lại những cây lan ra nghỉ hè ở ngoài trời vào chỗ trú đông, trước khi đợt đông giá đầu tiên xuất hiện.
* Kiểm tra các cây lan để xem chúng có bị sâu bọ phá hoại hay không, loại bỏ chúng trước khi mang vào trong nhà
* Thay chậu hay nhân giống những cây con cần một chậu lớn hơn.
* Khi ánh nắng mặt trời yếu dần, gỡ bớt các màn che mát để cho cây có đầy đủ ánh sáng, chuẩn bị đón tiếp mùa đông.
* Dọn dẹp sạch những lá rụng.
* Giảm dần số lượng nước tưới và cho cây có thời gian khô ráo giữa các lần tưới.

MÙA ĐÔNG

Những giả hành của loài lan Pleione này sẽ ngủ trong suốt mùa đông. Lá và rễ đều chết trong khi các giả hành có nhiệm vụ làm nơi chứa lương thực cho đến mùa xuân.

Những rắc rối thường gặp

So với các loài cây khác, lan ít có những vấn đề rắc rối, dù đôi khi cũng có xảy ra các vấn đề được mô tả dưới đây. Ngay từ đầu, bạn nên tập những thói quen vệ sinh tốt trong nhà kính, chẳng hạn như quét dọn sàn nhà cho sạch những lá rụng hay các phần khác của cây lan. Điều này sẽ giúp bạn kiểm soát được tình trạng sâu bệnh được mô tả dưới đây.

SÂU BỆNH

Không có nhiều loại sâu bệnh tấn công vào cây lan và chúng ít khi ở lại lâu dài hay phát triển thành cơn dịch bệnh, nếu bạn duy trì được một môi trường nuôi trồng tốt. Những loài mà bạn thường gặp trong một nhà kính, nơi có môi trường ẩm và ấm áp, là ốc sên hoặc sâu róm.

* Giữ khô cho những cây lan đang nghỉ ngơi. Thỉnh thoảng tưới nước khi thấy giả hành bị xoắn lại.
* Quan sát những cành hoa trên nhiều cây lan và bảo vệ chúng không bị ốc sên hay côn trùng khác phá hoại.
* Kiểm tra nhiệt độ vào ban đêm và nếu cần, tăng thêm hệ thống sưởi ấm trong những thời điểm lạnh nhất.
* Nên tránh môi trường lạnh và ẩm ướt, vốn sẽ khuyến khích việc phát triển bào tử nấm, nhất là trên những bông hoa.
* Trong nhà, nên cung cấp cho cây lan càng nhiều ánh sáng càng tốt, nhưng tránh để chúng ở gần nguồn nhiệt của máy sưởi hoặc các thiết bị khác.
* Lan Phalaenopsis và Paphiopedilum trồng trong nhà cần được tưới nước và bón phân nhẹ. Loài lan này không có thời kỳ nghỉ ngơi nhưng chỉ phát triển chậm trong suốt thời gian này.

Trong nhà, nơi có môi trường khô ráo hơn, chúng là những côn trùng nhỏ và đông đúc hơn, chẳng hạn như nhện đỏ. Bạn cần phải biết rõ về chúng và canh chừng chúng xuất hiện. Điều quan trọng nhất là bạn phải xác định được mức độ thiệt hại, vốn thường là dấu hiệu đầu tiên chúng tỏ bạn đang gặp rắc rối.

Trong nhiều năm qua, nhiều loại hóa chất nguy hiểm đã được sử dụng để diệt sâu bệnh, nhưng ngày nay đã có những biện pháp ít quyết liệt hơn, không làm hại đến môi trường và bản thân chúng ta.

Rệp sáp

Chúng bao gồm cả loài rệp xanh phá hoại rất thường gặp cũng như loài rệp trắng và đen, thường có rất nhiều ở ngoài vườn trong mùa hè. Rệp xanh sẽ bám vào phần non của cây lan, chẳng hạn như mầm lá của loài lan Lycaste và Pleiones cũng như nụ của tất cả các cây lan. Bạn sẽ rất dễ trông thấy chúng và một người trồng tỉa biết quan sát sẽ không bao giờ cho phép chúng phát triển thành một ổ dịch lớn, vốn là điều chúng có thể làm trong một thời gian ngắn. Khi mới phát hiện, bạn có thể rửa sạch chúng bằng nước ấm. Đổ đầy bình nước, thêm vào một ít thuốc diệt sâu rồi nhúng phần nhiễm sâu của cây lan vào bình, quay tròn nó trong nước cho đến khi tất

cả những côn trùng đều bị bật ra. Ngoài ra bạn có thể dùng một cây có gắn bông gòn, để loại bỏ từng con một hay dùng một bình xịt thuốc trừ sâu. Nếu gõ rệp sáp ra khỏi nụ cây, nên chú ý đừng làm gãy các nụ. Những nơi nào chúng vẫn còn bám vào trong một thời gian, chúng sẽ gây hại cho cây lan bằng cách hút nhựa cây. Càng phát triển nhiều chúng càng làm cho cây lan bị biến dạng và khi hoa nở ra, sẽ có các đốm lớn ở những nơi mà đám rệp sinh sống. Trong một vài trường hợp, các bông hoa sẽ có vẻ như bị tê liệt và không nở ra hoàn toàn đầy đủ.

Mặc dù dễ phát hiện và kiểm soát, rệp sáp sống rất dai và có thể nhanh chóng trở lại với cây lan vì chúng sinh sôi rất mạnh ở ngoài vườn trong mùa hè. Bạn cần phải canh chừng chúng mỗi ngày: vì nếu để cho chúng phát triển chỉ trong một tuần, một con sẽ biến thành hàng trăm con. Loài rệp này cũng tiết ra những chất dịch ngọt dính vào lá và lá sẽ nhanh chóng bị nhiễm nấm mốc. Loài kiến tìm kiếm rệp sáp và "vắt sữa" chúng để tiết ra chất dịch này. Chúng cũng mang những con côn trùng từ chỗ này qua chỗ khác để tạo một khu định cư mới. Nếu bạn phát hiện những con kiến đi lên đi xuống cành hoa, nên theo dõi để biết chúng đang làm gì.

Rệp sáp có thể lan ra nhanh chỉ trong vài ngày. Hoạt động hút nhựa cây của chúng có thể làm cho một nụ non biến dạng và héo tàn. Hãy canh chừng loài sâu bệnh này trên những mầm non và cả rễ cây.

Ong và chuột

Chúng có thể được xếp vào loài ôn dịch, vì khi mang phấn hoa ra khỏi bông hoa chúng sẽ biến các bông hoa đó trở thành vô dụng và sẽ héo trong 1 hoặc 2 ngày nếu không có phấn hoa. Điều này sẽ làm cho người trồng tỉa đặc biệt nản lòng, khi họ mong muốn các bông hoa sẽ tồn tại trong nhiều tuần.

Ong xâm nhập vào nhà kính từ bên ngoài, lấy đi phấn hoa khi chúng rời khỏi bông hoa vì không tìm thấy mật. Để ngăn không cho loài ong xâm nhập vào nhà kính, bạn nên che lại những lỗ thoát của quạt thông gió bằng loại màng có mắt lưới nhỏ. Nhớ làm như vậy với cửa ra vào, nếu để mở cửa khi thời tiết quá nóng.

Chuột cũng xem phấn hoa lan như một nguồn lương thực đặc biệt. Nếu bạn nghi ngờ có chuột, vốn thường xâm nhập từ bên ngoài khi trời trở lạnh vào mùa đông, hãy đặt bẫy để bắt và nhớ thả chúng ra ở những nơi cách rất xa nhà kính.

Bằng mắt thường bạn có thể thấy rõ loài sâu bột trên cành hoa của cây lan Phalaenopsis này. Người ta thường thấy chúng bám vào nách lá hay cành hoa và nhất là các mầm non.

Một chiếc cọ sơn nhúng vào cồn biến chất được dùng để loại bỏ đám sâu bột bám vào cành hoa của cây lan Phalaenopsis này. Ở các mầm non, nên rửa lại chúng bằng nước để lá không bị cháy [vì cồn]

Miếng bắt ruồi treo lơ lửng trong nhà kính để bắt những loài ruồi nhỏ chuyên quấy rối các cây lan. Ấu trùng của chúng sẽ nở ra trong lớp đất trồng và tấn công vào đầu rễ cây. Miếng bắt ruồi này có hình dạng của một dải băng nhựa màu vàng.

Sâu bột

Loài côn trùng này lớn hơn rệp sáp nên rất dễ bị phát hiện. Chúng dài khoảng 3 mm, có thân mềm màu hồng và bao phủ với một lớp sợi giống như bông gòn, làm cho bạn rất dễ thấy chúng. Chúng có khuynh hướng tụ tập dưới gốc hoặc nách lá cây lan Dendrobium và những cây lan khác. Thiệt hại cũng tương tự như thiệt hại do loài sâu vảy gây ra, nơi nào chúng bám vào sẽ có một đốm vàng xấu xí. Xử lý chúng cũng giống như việc giải quyết loài sâu vảy. Vì tinh ranh hơn sâu vảy, sâu bột sẽ di chuyển qua cành hoa khác để gây hại cho cả nụ lẫn hoa.

Ruồi rêu

Loài này đẻ trứng vào lớp đất trồng và những ấu trùng cực nhỏ màu trắng của chúng sẽ làm phân hủy môi trường sinh trưởng này. Các ấu trùng sẽ tấn công vào rễ cây mới mọc, nhưng ở những cây trưởng thành chúng chỉ gây phiền nhiễu thay vì phá hoại. Bạn sẽ thấy đám ruồi này bay lên khi cây lan bị lay động. Một khi đã định cư ổn định, chúng có thể nhanh chóng sinh sôi trong suốt mùa hè. Diệt chúng bằng cách phá vỡ chu kỳ sinh sản của chúng. Để làm điều đó, bạn nên nhúng chậu cây vào một xô nước sao cho mực nước nằm ngang với mép chậu, để các ấu trùng đều bị chết ngạt. Bạn có thể để nguyên như vậy trong vòng nửa giờ mà không gây hại cho cây

Để kiểm soát đám ruồi trưởng thành, nhất là với những cây lan trồng ở bục cửa sổ, bạn nên đặt một số loài thảo mộc có khả năng diệt sâu, như loài Pinquicula spp hay Drosera spp, nằm gần cây lan. Chúng là loài sống dưới nước và cần phải được đặt trong những cái dĩa cạn lúc nào cũng đầy nước. Không dùng phân bón vì nó sẽ làm cho cây chết. Lá có chất nhầy của chúng sẽ bắt giữ bất cứ loài ruồi và bọ nào, đồng thời làm cho những loài cây này trở thành một phương pháp kiểm soát tự nhiên rất hiệu quả.

Ve nhện đỏ

Loài sâu hại này sẽ tấn công vào bất cứ cây lan nào, nhưng đặc biệt là những cây lan Dendrobium, Lycaste và Coelogyne có lá mềm, cũng như lan Cymbidium. Về mặt cá thể, chúng cực kỳ nhỏ nhưng có thể thấy bằng mắt thường, mặc dù dễ bị phát hiện hơn bằng kính lúp. Chúng là những con ve nhỏ màu vàng di chuyển ở mặt dưới của lá. Thổi mạnh vào lá cây sẽ làm cho chúng chạy nhanh hơn và bạn sẽ ngạc nhiên khi thấy có nhiều con nằm trong một khu vực rất nhỏ. Chúng là những con ve chuyên hút nhựa và tạo ra một lớp màng trắng bạc che phủ lá cây, ở những nơi mà chúng phá hoại lớp tế bào của lá. Qua thời gian sẽ có một vết nhiễm lấn sâu vào khu vực đó biến những đốm bị phá hủy trở thành đen. Những nơi bị nhiễm độc nặng bạn sẽ thấy một tấm lưới rất mịn giăng ngang qua bề mặt lá. Các con ve đó hoạt động khá tích cực trong thời tiết ấm áp và phát triển nhanh nhất trong các điều kiện khô ráo và nóng ấm. Chúng xâm nhập vào những cây trồng trong nhà cũng như ngoài nhà. Trong những trường hợp tệ hại nhất, chúng có thể làm cho lá rụng sớm. Bạn có thể ngăn ngừa nạn ve nhện đỏ tấn công vào những cây lan, bằng cách phun nước vào lá phía trên cũng như phía dưới. Chẳng hạn như bạn có thể phun nước cho lan Cymbidium đang "nghỉ hè" ở ngoài trời vào phía dưới và giữa đám lá.

Lá của lan Cymbidium cần phải có màu xanh ở mặt dưới. Những vết đốm màu trắng bạc trên chiếc lá bên phải chỉ rõ những thiệt hại do loài ve nhện đỏ gây ra.

Một biện pháp kiểm soát khác là sử dụng thuốc trừ sâu một cách có hệ thống, nhưng phải chú ý đọc kỹ hướng dẫn của nhà sản xuất về việc sử dụng an toàn. Thuốc trừ sâu sẽ biến cây lan thành nơi chứa chất độc và không những tiêu diệt các con ve trưởng thành mà còn những thế hệ sẽ nở trứng vào 10 ngày sau. Ngoài ra, bạn có thể dùng xà phòng trừ sâu để lau cho từng chiếc lá. Đây là loại thuốc sẽ tiêu diệt những con ve trưởng thành nhưng có thể không gây ảnh hưởng gì đến trứng của chúng, vì vậy cần phải lặp lại việc đó trong 10 ngày sau.

Ve nhện đỏ giả hiệu

Đây là một loài sâu hại tương tự như ve nhện đỏ, chúng tấn công vào những lá còn tươi của lan Phalaenopsis và Paphiopedilum, gây ra hiện tượng lá bị rỗ và úa vàng ở cả hai mặt. Nhìn qua kính lúp, loài ve này cũng giống như ve nhện đỏ. Bạn có thể diệt trừ chúng theo phương pháp tương tự như cách xử lý ve nhện đỏ thông thường, nhưng không thể hồi phục những hư hỏng mà chúng gây ra cho bề mặt lá và cây lan phải tiếp tục phát triển với các biến dạng đã có.

Sâu vảy

Chúng có nhiều hình thức khác nhau, nhưng những con trưởng thành thường có một lớp vỏ giống như vảy, có thể cứng hoặc mềm, trắng hoặc nâu và thường có hình tròn hay bầu dục. Cũng có một loài sâu có vảy phủ lông tương tự như lớp bên ngoài của sâu bột, nhưng sinh sản nhanh hơn qua bề mặt lá cây lan. Khi trứng nở, ấu trùng rất nhỏ và di chuyển tương đối nhanh. Khi trưởng thành, sâu sẽ tìm chỗ ở ổn định tại một vị trí trên lá, dưới lớp vỏ hình vòm nơi các trứng được đẻ ra và trong giai đoạn này bạn rất dễ phát hiện ra chúng. Một số con sẽ tập họp lại với nhau trong khi những con khác sống hầu như đơn độc, nằm rải rác cách xa nhau. Một số loài sống trên mặt lá, đa số nằm dưới lá hoặc ẩn nấp dưới lớp vỏ của cây lan Cattleya, vốn là nơi dễ bị sâu vảy tấn công nhất. Nơi nào có loài sâu này hiện diện, chúng sẽ định cư ở hầu hết các cây lan. Thiệt hại xảy ra khi sâu đục vào bề mặt lá làm cho nó có những đốm màu vàng rất khó coi. Sau một thời gian loài sâu này sẽ di cư sang cây lan khác.

Một cây lan Dendrobium lá mềm bị ve nhện đỏ phá hoại tàn tệ, gây ra những đốm trắng lớn và lá rụng sớm.

Nếu bạn nghi ngờ có sâu vảy hiện diện trên loài lan Cattleya hay những cây lan có lớp vỏ bảo vệ cho những giả hành, hãy lật những lớp vỏ đó ra và bạn sẽ rất ngạc nhiên với những gì bạn chúng kiến. Một vài con sâu vảy ở ngoài rìa lớp vỏ chỉ là bề nổi của một tảng băng với vô số con sâu nhấp nhô ở phía sau. Loại bỏ đám sâu đó bằng cách rửa chúng với nước xà phòng trừ sâu. Bạn cần dùng một bàn chải đánh răng để chải chúng văng ra nhưng đừng chải quá mạnh để làm hư thêm lớp lá. Một phương thuốc cũ mà người ta thường đề nghị là rửa lá bằng cồn biến chất, loại này sẽ giết chết sâu vảy nhưng bạn cần phải gạt bỏ lớp vỏ của chúng. Một khi đã giải quyết xong các thủ phạm trước mắt, bạn cần phải xử lý thường xuyên cây lan một cách có hệ thống với thuốc trừ sâu cho đến khi bạn chắc chắn là những thế hệ kế tiếp của chúng đã bị tiêu diệt hết.

Sâu vảy hoạt động tích cực trong mùa xuân và mùa hè, nhưng trong những nhà kính ấm áp chúng vẫn tiếp tục sinh sản qua suốt mùa đông. Đôi khi chúng tiết ra những chất dịch ngọt kích thích bọn kiến "vắt sữa" chúng, giống như cách chúng đã làm với rệp sáp. Chất dịch ngọt này là môi trường cho nấm mốc phát triển làm cho lá bị biến dạng thêm.

Sâu vảy đã phá hoại nặng nề cây lan Cattleya này, làm cho một số lá bị chết và những lá khác bị nhiễm bệnh. Cần phải tốn nhiều công sức để loại bỏ một loài sâu hại xâm nhập như thế này vào một cây lan.

Ốc sên và ốc ma

Những loài sâu hại này luôn có mặt xung quanh chúng ta và chỉ có thể bị xua đuổi bằng cách canh phòng thường xuyên. Chúng là loài thường hiện diện nhất trong các nhà kính, nơi mà các điều kiện sinh sống rất phù hợp với chúng. Sên tỏi nhỏ có thể gây ra nhiều thiệt hại đáng kể khi chúng ăn những đầu rễ cây. Những loài lớn hơn và các loài sên ma sẽ ăn rễ, cắn nát những mầm non cũng như các giả hành mới mọc, gây ra những vết thương lớn chỉ trong một đêm. Nên dùng đèn pin để tìm kiếm loài sâu hại này lúc hoàng hôn, chiếu ánh sáng qua những lớp vỏ của cành hoa Cymbidium. Có nhiều cách phòng trừ ốc sên và ốc ma nhưng nếu bạn muốn dùng một phương pháp không cần đến các chất hóa học thì nên nuôi một hoặc hai con cóc trong nhà kính, để chúng ăn sạch các loài ốc sên Đặt những lát táo xung quanh cây lan mà bạn nghi ngờ là nơi đám sâu này hay lui tới, rồi sáng hôm sau lật mỗi lát lên. Bạn có thể sẽ ngạc nhiên khi thấy số lượng ốc sên tỏi tụ tập ở đó để thưởng thức lát táo.

Giả hành bị cắn thủng sẽ tiết ra một chất keo lấp đầy lỗ trống. Nếu để nguyên không xử lý, khu vực bị phá hoại sẽ bị thối, làm cho cây lan mất đi một đợt tăng trưởng trong mùa đó. Dùng khăn sạch lau khô lỗ trống rồi rắc lưu huỳnh vào đó. Vết thương sẽ khô và không bị viêm nhiễm. Lỗ trống sẽ lành nhưng không biến mất và để lại vết sẹo xấu.

Mọt và sâu bướm

Những loài sâu phá hoại này sẽ cắn thủng nhiều mảng lớn ở lá cây và hoa trong một thời gian rất ngắn. Mọt là loài sống về đêm, ban ngày chúng ngủ vùi trong đám đất trồng (môi trường sinh trưởng) vì vậy nên khó bị phát hiện. Ấu trùng của chúng cũng sinh sống trong đất trồng và gây hại cho đầu rễ cây. Khi bạn tìm kiếm ốc sên ban đêm, cũng nên tìm xem có loài mọt này hay không. Đôi khi vào ban ngày vẫn có thể phát hiện loài mọt này cũng như một số loài sâu bướm khác. Rửa cây lan với nước pha xà phòng trừ sâu hoặc BT (nấm Bacillus Thuringiensis) sẽ giết chết ấu trùng. Mọt

Ảnh trên và dưới: *Ốc sên đủ kích cỡ sẽ tấn công vào những phần mềm nhất của cây lan, chẳng hạn như nụ của cây lan Cattleya này, nhất là nụ và đầu rễ cây. Loài sâu hại này rất thường có trong các nhà kính, vốn là nơi có độ ẩm thích hợp để chúng sinh sôi nảy nở.*

là loài sâu hại phổ biến ở những khu vườn ngoài trời và sẽ tìm cách xâm nhập vào nhà hay nhà kính. Chúng cũng có thể xâm nhập qua những cây được mang từ ngoài vào nên ta cần phải canh phòng thường xuyên.

Mối, kiến và sâu tai

Những loài côn trùng này sống ở những khu vực mát mẻ, ẩm ướt, có bóng mát và phía dưới dàn kệ của nhà kính là nơi sinh sống lý tưởng cho đàn mối. Ở đây chúng đào sâu vào lớp đất trồng, sớm làm cho nó bị phân hủy và tắc nghẽn. Kiến có thể làm tổ trong các chậu lan, đặc biệt trong các chậu lan được mang ra ngoài trời để sống qua mùa hè, chúng cũng làm phân hủy lớp đất trồng, gây cản trở sự thông thoáng và làm cho rễ bị ngạt mà chết. Sâu tai xâm nhập vào nhà kính ở cuối mùa hè, khi nhiệt độ bên ngoài xuống thấp. Chúng tấn công vào các đầu rễ cây, định cư ở gốc các giả hành và bên trong những nách lá của loài lan Cymbidium. Người ta thường phát hiện ra chúng khi tưới bỏ những lá cũ vào lúc thay chậu. Để tiêu diệt loài sâu này, nên tưới cây lan với xà phòng trừ sâu hoặc dùng loại bột trừ sâu dành riêng cho loài này.

Một phương pháp bắt ốc sên vô hại là đặt những lát táo trên lớp đất trồng. Đám sên sẽ tụ tập bên dưới lát táo và sẽ bị nhặt bỏ vào buổi sáng.

BỆNH TẬT VÀ NHỮNG VẤN ĐỀ RẮC RỐI KHÁC

Đa số các loại bệnh của cây lan đều có nguyên nhân từ các điều kiện nuôi trồng không đạt yêu cầu và thường xuất hiện trên những cây bị tác động vì phải chịu quá nhiều ánh nắng hay quá lạnh. Môi trường lạnh và ẩm ướt, chẳng hạn như khi hệ thống sưởi không đủ ấm vào mùa đông, sẽ tạo điều kiện cho bệnh thối, mốc và vết đốm xuất hiện.

Botrytis (mốc xám) là một loài nấm phát triển trên những bông hoa cũ hoặc trên những hoa mới nở, khi ở trong môi trường lạnh và ẩm lâu dài. Nên tạo ra một bầu không khí khô ráo và nếu cần, nên tăng thêm nhiệt độ sưởi.

Xoắn lá

Lá bị xoắn là một vấn đề phiền toái thường xuất hiện ở những cây lan, nhất là loài Odontoglossum và Miltoniopsis. Khi mầm non phát triển, lá non bị co xoắn lại và biến dạng đi. Mặc dù người ta thường nghĩ rằng điều này là do việc tưới nước bất thường khi cây phải chịu lúc thì quá ẩm ướt lúc thì quá khô ráo, nhưng có người cũng cho rằng nguyên nhân là do sự khiếm khuyết di truyền, xuất phát từ việc lai giống với loài lan dễ bị nhiễm loại bệnh này. Lỗi không phải luôn là do người trồng tỉa vốn đã tìm nhiều cách chữa trị nhưng không đạt kết quả.

Giả hành bị hư

Các giả hành có thể có những vết bầm mọng nước do bị lạnh và ẩm quá lâu. Khi các vết bầm này đầy nước, bạn cần phải cắt cho chúng hở ra để ráo nước, lau khô rồi rắc phấn diệt nấm hay bột lưu huỳnh dành riêng cho giới làm vườn. Vết nút bất thường trên các giả hành mới trưởng thành xuất phát từ những nguyên nhân khác. Những cây có vẻ như tăng trưởng tốt và được bón phân thường xuyên đôi khi lại phát triển các giả hành quá nhanh, đến nỗi chúng có những đường nứt ở hai bên. Bệnh này thường xuất hiện ở loài lan Odontoglossum và một vài loài thuộc họ Encyclia cũng như Lycaste và Angulocaste, có thể là do bón phân quá nhiều. Nếu được để khô và xử lý tốt, những vết nứt đó sẽ không bị nhiễm nấm và bị thối.

Thối mục

Các vết thối trên phần cây mới mọc phải được xử lý, trước khi chúng lan xuống phần cây chính và làm cho cây chết. Cắt bỏ phần bị thối cho đến tận phần thân chìm còn khỏe mạnh, rồi rắc bột lưu huỳnh vào khu vực đó để làm lành vết thương. Những chấm đen ở đầu lá là dấu hiệu của điều kiện nuôi trồng không đạt yêu cầu. Bạn nên kiểm tra nhiệt độ để tăng thêm hệ thống sưởi trong mùa đông. Cắt bỏ phần chấm đen trên lá

xanh và giữ cho nhà kính được khô ráo hơn, cho đến khi bạn chắc chắn rằng căn bệnh đã được chặn đứng. Nếu lá tiếp tục bị đen ở đầu chỗ cắt, nghĩa là vấn đề vẫn chưa được giải quyết và có lẽ là do một sự mất cân đối nào đó trong những yếu tố nuôi trồng chính. Hãy điều chỉnh cho cân đối các yếu tố về độ ẩm, mức độ sưởi ấm và ánh sáng để chặn lại căn bệnh đó.

Hoa bị đốm

Trong mùa đông, một căn bệnh thường gặp là hoa bị đốm. Điều này thường xảy ra trong những đợt thời tiết ẩm ướt không có ánh nắng mặt trời. Hãy để cho bầu không khí khô ráo và nếu cần, nên tăng thêm nhiệt độ sưởi một ít. Ngoài ra bạn có thể mang những cây đang ra hoa vào trong nhà, nơi mà các bông hoa sẽ được hưởng một bầu không khí khô ráo hơn. Đây cũng là lúc dễ xảy ra hiện tượng rụng nụ, vốn xuất phát từ sự mất cân đối do các điều kiện nuôi trồng không đạt yêu cầu. Nó có thể xảy ra trong nhà, khi khu vực nuôi trồng quá nóng và khô hoặc các nụ bị phơi ra quá nhiều ánh sáng.

Cháy nắng

Bệnh cháy nắng có thể tác động đến tất cả tán lá của các loài lan, khi chúng bị phơi trực tiếp ra ánh nắng mặt trời và có những vết cháy. Bạn có thể thấy những vết đó ngay chỗ ánh nắng chiếu thẳng vào mặt lá. Nơi các tế bào lá bị phá hủy sẽ có một vùng trắng, rồi sau đó chuyển thành nâu và đen khi bị nhiễm độc. Thông thường vùng đó chỉ giới hạn trong khu vực mà lá cây bị chiếu nắng và không lan rộng ra chỗ khác. Trong trường hợp tán lá bị hư hỏng nhiều, điều tốt nhất là nên để nguyên như vậy cho đến khi chúng tự nhiên rụng xuống. Nếu chỉ có 1 hoặc 2 lá bị cháy, ta có thể cắt bỏ để tạo vẻ đẹp cho cây lan mà không làm nó suy yếu. Bất cứ một sự rụng lá bất thường nào ở loài lan có lá xanh quanh năm đều báo hiệu một phản ứng tức thời của cây lan, đối với điều kiện sinh trưởng mà nó cảm thấy không thể chịu nổi. Chẳng hạn như trong một môi trường quá lạnh và đó là phản ứng khi hệ thống sưởi không hoạt động trong nhà kính vào những đêm rất lạnh. Những cây lan bị tác động như vậy sẽ cần khá nhiều năm mới hồi phục, nếu có điều kiện và đôi khi cũng không đáng phải hồi phục lại sức khỏe cho chúng vì bạn phải chờ quá nhiều năm.

Virus

Điều kiện nuôi trồng tồi tệ, nhất là trong những tháng mùa đông, thường là nguyên nhân làm cho cây lan bị virus tấn công. Virus cũng có thể lan truyền đến cây lan thông qua các loài sâu hại, chẳng hạn như ve nhện đỏ. Giữa thế kỷ 20, bệnh do virus đặc biệt rất phổ biến ở loài lan Cymbidium. Ngày nay, nhờ hiểu rõ hơn cách lan truyền bệnh và phương pháp phòng ngừa nên bệnh này ít thấy xuất hiện. Tuy nhiên bệnh vẫn có thể xuất hiện ở những nơi có điều kiện sinh sống tồi tệ, dù ở đó cây lan vẫn sinh trưởng và ra hoa bình thường. Nếu bạn nghi ngờ mình có một cây lan bị nhiễm virus, nên để nó tránh xa những cây lan khác để chúng không bị lây bệnh do các loài sâu hại. Sống đơn độc một mình mà không lây nhiễm cho các cây khác, nó

Ảnh trên: *Ánh nắng quá sáng, không khí ô nhiễm, lạnh, ướt hoặc thiếu không khí đều có thể tác hại đến cánh hoa. Hoa sẽ có nhiều chấm đen. Khi lan ra hoa nên giảm bớt việc tưới nước và che mát cho nó với một nhiệt độ ổn định.*

Ảnh dưới: *Virus bệnh khảm để lại những vết tối u ám trên lá. Cần phải tiêu hủy những cây bị nhiễm bệnh. Tuy nhiên bạn có thể ngăn ngừa bệnh này bằng cách xử lý những thiệt hại do sâu bệnh gây ra, vì chúng tạo điều kiện cho virus lan truyền.*

vẫn có thể mang lại cho bạn niềm vui trong một thời gian khá dài Để tránh lây nhiễm, bạn nên khử trùng thường xuyên bất cứ dụng cụ nào bạn sử dụng. Khi thay chậu hoặc cắt hoa, bạn nên khử trùng dao, kéo bằng cách đưa chúng qua một ngọn lửa hoặc nhúng vào cồn biến chất.

Một trong những biện pháp tránh cho cây lan không bị nhiễm các loại bệnh do virus là nên thực hiện các thói quen vệ sinh trong nhà kính và xung quanh chậu lan. Dọn sạch tất cả những lá rớt ra khỏi cây lan. Nếu cứ để cho chúng nằm mục rữa dưới các dàn kệ trong tình trạng ẩm ướt, các bào tử nấm sẽ lan truyền nhanh chóng. Nên bảo đảm cho nhà kính luôn được thông thoáng. Điều này rất quan trọng vào mùa đông khi tình trạng không khí bị tù đọng rất dễ xảy ra, nhất là khi nhà kính có hai lớp kính và không khí không được lưu thông. Luôn cắt bỏ cành hoa trước khi bông hoa tàn, bởi chúng có thể nằm đó không bị phát hiện giữa nhiều cây lan, gây ra những chỗ thối mục.

Ảnh trên: *Cây lan Cymbidium mạnh khỏe này có những giả hành tươi tốt và không có những túi không lá. Phần mới mọc mà ta đang thấy lúc này sẽ phát triển thành một giả hành lớn hơn cái đang có.*

Ảnh dưới: *Cây lan Cymbidium này có đầy những giả hành dư cần phải tỉa bớt. Lá cây mềm rũ và dễ gãy. Có một số phần mới mọc cần được thay qua chậu khác với một hoặc hai giả hành đi kèm.*

BẢNG KÊ NHỮNG VẤN ĐỀ THƯỜNG GẶP

Sâu bệnh	Triệu chứng	Cách xử lý
Rệp sáp	*Tìm thấy trên nụ, hoa và mầm mới mọc, gây biến dạng và úa vàng.*	*Rửa với nước hoặc xà phòng trừ sâu.*
Ong và chuột	*Làm cho hoa bị tàn khi lấy đi phấn hoa.*	*Ngăn không cho ong xâm nhập, đặt bẫy bắt chuột.*
Ve nhện đỏ giả	*Những vết rỗ màu vàng trên mặt lá, thường có ở lan Phalaenopsis và Paphiopedilum.*	*Dùng thuốc trừ sâu có hệ thống hay dùng xà phòng trừ sâu.*
Sâu bột	*Có trong nách lá, gốc cây hay cành hoa; có lớp vỏ ngoài giống như bông gòn.*	*Dùng xà phòng trừ sâu.*
Ruồi rêu	*Đất trồng bị phân hủy trong chậu.*	*Nhúng cho ấu trùng chết ngạt trong nước. Dùng các cây thảo mộc trừ sâu.*
Ve nhện đỏ	*Để lại những mảng màu trắng bạc phía dưới lá, nhất là loài lan Cymbidium.*	*Dùng thuốc trừ sâu có hệ thống hay dùng xà phòng trừ sâu.*
Sâu vảy	*Để lại những vệt màu vàng bên dưới lá trên lan Cattleya và nách lá.*	*Dùng xà phòng trừ sâu và gạt sạch lớp vỏ.*
Ốc sên và ốc ma	*Cắn thủng những lỗ trên giả hành, cành hoa và nụ cây.*	*Dùng viên thuốc trừ sâu hoặc đặt các lát táo trên đất trồng.*
Mọt và sâu bướm	*Cắn các phần mềm trên cây, chủ yếu là hoa và nụ.*	*Dùng bột trừ sâu hoặc tưới nước pha xà phòng trừ sâu.*
Mối, kiến và sâu tai	*Nhanh chóng phân hủy lớp đất trồng.*	*Tưới chậu cây với nước pha xà phòng trừ sâu hoặc rắc bột trừ sâu.*
Bệnh	**Triệu chứng**	**Cách xử lý**
Nấm mốc	*Hoa có chấm đen, vết ung nước trên giả hành.*	*Tăng mức sưởi ấm và giảm độ ẩm, xử lý giả hành bằng bột lưu huỳnh.*
Bệnh thối rữa	*Vùng ở giữa những mầm mới mọc bị hóa thành màu nâu, lá rũ; gốc cây ẩm ướt và bốc mùi.*	*Cắt bỏ phần bị thối và rắc phấn lưu huỳnh.*
Giả hành bị nứt nẻ	*Thường có ở lan Odontoglossum, có vết nứt hai bên giả hành.*	*Giảm bớt lượng phân bón, làm khô vết nứt với bột lưu huỳnh.*
Cháy nắng	*Có nhiều vùng đen trên mặt lá.*	*Che mát thêm.*
Virus	*Nhiều vệt đen và chấm vàng trên lá, thường theo một mô hình cố định.*	*Tăng cường chăm sóc và vệ sinh, tăng thêm hơi sưởi, tách rời cây lan nhiễm bệnh.*

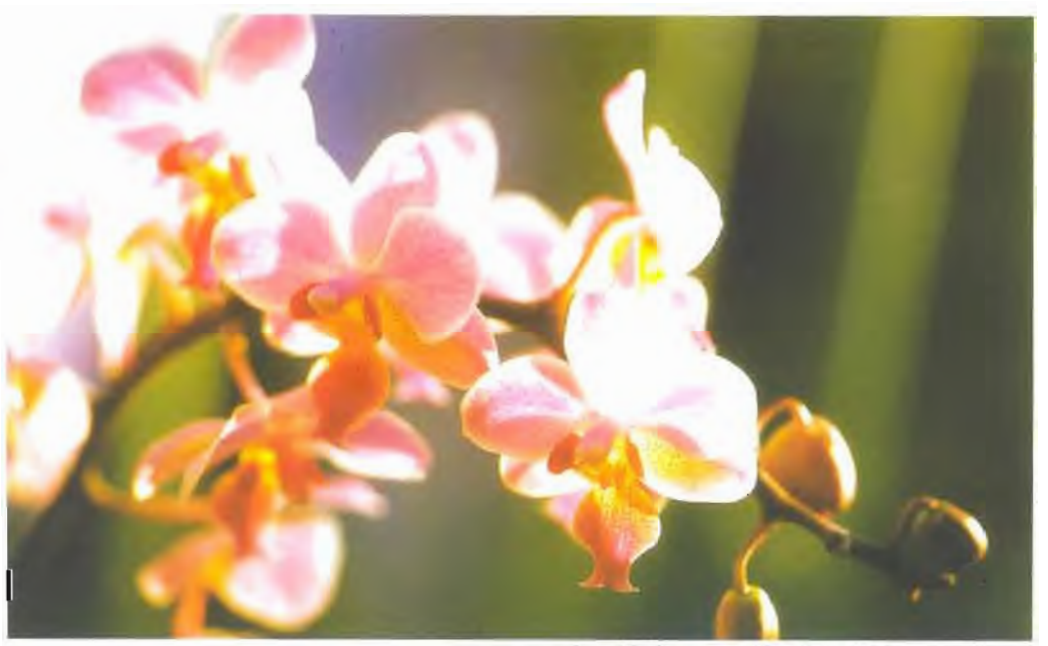
DANH MỤC CÁC LOÀI LAN

Lan Odontocidium Rồng Vàng của Isler

Chúng ta đã thấy rằng họ hàng loài lan cực kỳ đa dạng và rộng lớn, đến mức không có một công trình nghiên cứu nào có thể bao gồm hết tất cả các loài. Chương sau đây chỉ mô tả và minh họa những loài lan được trồng thông dụng hiện nay. Trong đó bạn sẽ gặp các hướng dẫn cho người mới trồng lan, những thách thức cho người trồng tỉa nghiêm túc và một số loài lan rất hiếm khi được trồng tỉa nhưng được chú ý đặc biệt để nói lên sự cách biệt to lớn giữa các bông hoa của dòng thực vật vô cùng phong phú này. Ngoại trừ những cây lan có xuất xứ từ Anh quốc, các cây lan khác đều đã được đích thân tác giả nuôi trồng, các mô tả và ghi chú ở đây đều xuất phát từ những kinh nghiệm cá nhân về sự hiểu biết cũng như cách nuôi trồng những loài cây chắc chắn là rất đáng yêu này.

Hãy khám phá thêm về thế giới loài lan và bạn sẽ gặp rất nhiều loài không được kê ra ở đây. Qua thời gian, bạn sẽ tự xác định cho riêng mình một số loài mà bạn ưa thích và khi sự hiểu biết của bạn đã tiến bộ, bộ sưu tập lan của bạn sẽ có tính chuyên môn hơn, giữ lại những cây trực tiếp hấp dẫn bạn và những cây mà bạn cảm thấy dễ nuôi trồng. Bảng chọn lựa sau đây chỉ là một điểm xuất phát, để từ đây bạn có thể bắt đầu cuộc du hành khám phá những loài lan mới cho chính mình.

Lan Phalaenopsis Hoa Tiêu Nhỏ "Zuma Nova"

LAN THÔNG DỤNG

Những loài lan được giới thiệu ở đây đều phù hợp với một mức nhiệt độ và điều kiện cố định. Kích thước chậu được ghi ở đây là dành cho những cây trưởng thành và chiều cao là kích thước của những cây trưởng thành chưa ra hoa.

Lan Brassia Verrucosa

HỌ LAN BRASSIA

Loài lan nhỏ phát triển tự nhiên, sống cộng sinh và có lá xanh quanh năm này có xuất xứ từ Trung và Nam Mỹ, bao gồm cả vùng West Indies. Chỉ có 25 loài được nuôi trồng và một ít các giống lai. Người ta đã đạt được một số kết quả đáng ngạc nhiên qua việc lai giống với họ lan Odontoglossum và những loài khác trong họ lan này. Kết quả lai giống thường mang lại những cây có hoa lớn, rất ấn tượng, màu nhạt, chẳng hạn như giống lai Maclellanara, là giống kết hợp giữa lan Brassia với Odontoglossum và Oncidium.

Họ lan này có đặc tính chung là cánh hoa dài và nhỏ mà từ đó người ta thường gọi chung là lan nhện. Màu chủ yếu là xanh và nâu nhạt. Cây thường có giả hành màu xanh hình bầu dục và hai hoặc đôi khi một lá màu xanh nhạt. Vào mùa xuân cành hoa mọc lên từ gốc của một giả hành lớn nhất và nở ra hơn một chục bông hoa ở hai phía đối diện uốn cong lên trên tán lá. Mùa ra hoa là đầu mùa hè và hoa có mùi hương tuyệt diệu sẽ tồn tại từ 4 đến 5 tuần.

Lan Brassia sẽ sống tốt bên cạnh lan Odontoglossum hoặc trong một bộ sưu tập hỗn hợp. Có thể tách ra thành nhiều cây khi đủ lớn và được nhân giống từ các giả hành đã già.

Nhiệt độ: Đa số thích khí hậu mát mẻ.

Trồng và chăm sóc: Trồng trong một chậu có kích thước 10 đến 15 cm, đất trồng chủ yếu bằng vỏ cây vụn hoặc có thể trồng trên vỏ cây lớn. Tưới nước quanh năm, nhưng tưới vừa phải vào mùa đông. Phun nước cho tán lá vào mùa hè, nhưng giữ cho nụ và hoa được khô ráo.

Chiều cao: Có thể cao đến 30 cm.

Lan Brassia Edvah Loo "Vera Cruz" AM/RHS

Lan Brassia Rex

[redacted]

Người ta đã tạo ra được giống lan thanh nhã có cánh hoa rất dài (15 cm) này từ việc lai giống lan Brassia longissima màu cam với một giống có cánh hoa dài hơn, đó là giống Brassia Gireoudiana. Loài này sinh trưởng tốt trong nhà kính ấm áp.

[redacted]

Giống lai cổ xưa này có xuất xứ từ Hawaii, được lai giống từ loài Brassia Verrucosa có hoa màu xanh với loài Brassia Gireoudiana. Chịu nhiệt tốt nên có thể phù hợp với những vùng nóng ở Hoa Kỳ và các nơi khác.

[redacted]

Bông hoa dài (15 cm) và cân đối tuyệt vời của loài lan rất dễ trồng này có xuất xứ từ Honduras và một vài nơi khác, giúp nó trở thành một loài lan thích khí hậu mát mẻ được trồng phổ biến trong nhà và trong nhà kính. Những bông hoa có mùi thơm của nó được nở ra vào đầu mùa hè.

DÒNG LAN CATTLEYA

(Cát lan, lan Hoàng hậu)

Lan Cattleya là loài lan cộng sinh nhiệt đới có hoa rực rỡ được trồng và ra hoa đầu tiên trong môi trường nuôi trồng. Năm 1818, người ta đưa về trồng đầu tiên giống Cattleya Labiata xuất xứ từ vùng rừng núi Brazil. Loài Cattleya tạo thành một dòng lan cực kỳ rộng lớn bao gồm nhiều họ lan có liên hệ họ hàng với nó, là những giống lan tự nhiên khá phổ biến Laelia, Brassavola, Sophronitis và Encyclia Những họ lan này cùng nhiều họ khác đã được lai giống với nhau trong vòng 200 năm qua, để tạo ra một số lượng khổng lồ các bông hoa có nhiều kích cỡ khác nhau. Các họ lan trong dòng này có xuất xứ từ vùng Trung và Nam Mỹ, trong họ Cattleya có khoảng 50 loài. Đa số đều rất khó gặp ở nơi hoang dã và chỉ có trong những bộ sưu tập của giới trồng lan chuyên nghiệp, nơi mà chúng được nhân giống trong các vườn ươm từ những cây giống đã được chọn lọc.

Có hàng ngàn giống lai, từ các cây cực nhỏ như giống lan nhỏ Sophronitis, đa số có hoa màu cam, vàng và đỏ sáng, cho đến những hoa lớn có viền nhăn của giống lai Brassavola. Những loài do con người lai tạo nổi tiếng như Sophrolaeliocattleya, Brassolaeliocattleya và Laeliocattleya. Từ những tên kết hợp này bạn có thể dễ dàng truy ra nguồn gốc của những họ chính là Sophronitis, Brassavola, Laelia và Cattleya, nhưng khi có hơn ba họ lan kết hợp với nhau, tên của loài lan lai sẽ là một tên cá biệt dành riêng cho loài đó. Chẳng hạn như lan Potinara là tên cho loài lan lai giữa các họ Brassavola, Cattleya, Laelia và Sophronitis.

Với một dòng phức tạp như vậy, thật khó để có thể mô tả một họ "Cattleya" tiêu biểu, mặc dù tất cả những giống lai có họ hàng với nhau đều có một cái tên tập thể là Cattleya, dù chúng có lai lịch như thế nào đi nữa.

Trong dòng Cattleya có hai nhóm tách biệt nhau rõ rệt. Chúng là nhóm lá đơn, nghĩa là chỉ có một lá, và nhóm lá kép có hai lá. Tất cả đều thuộc loài có lá xanh quanh năm, chỉ đôi khi rụng bớt đi một lá cũ. Hai nhóm đó được xác định theo hoa của chúng. Nhóm lá đơn được biết đến với vẻ đẹp lấp lánh của các bông hoa lớn, có viền nhăn với màu chủ yếu là trắng đến hồng, vàng đến hồng nhạt và có sắc màu hoa cà. Nhóm lá kép đa số đều có hoa nhỏ, với cánh và đài hoa màu nhạt, cánh môi ít nhăn hơn. Ở nhóm này bạn có thể thấy những màu khác hơn, chẳng hạn như xanh và nâu, ngoài ra hoa thường có nhiều chấm và đốm.

Đa số những cây lan dòng Cattleya thường có các giả hành dài hình gậy hầu dục, khi còn nhỏ có những lá cứng xanh đậm che phủ. Nụ hoa mọc ra từ đỉnh các giả hành, thường được che bằng một vỏ bảo vệ, lớp vỏ này sẽ khô đi và bung ra để cho nụ phát triển. Trong khi đa số đều có hoa trên những cành ngắn, loài lai với họ Laelia của Mexico, chẳng hạn như Laelia Ancep, có cành dài hơn.

Trong đa số các loài lan có hương thơm, mùi hương này sẽ biến mất khi chúng lai với giống khác, nhưng với dòng Cattleya, mùi hương này vẫn còn được giữ lại trong hầu hết các giống lai và đặc tính này giúp chúng càng trở nên hấp dẫn hơn.

Dòng Cattleya chủ yếu là những loài hoa của thời trang. Trong phần đầu và giữa thế kỷ trước, mục tiêu của giới trồng hoa là lai tạo ra những loài lan có hoa lớn để các bà quý tộc đeo trên người. Đối với người trồng tỉa, những bông hoa lớn cần phải có giá đỡ để chúng không oằn xuống, vì sức nặng của chính chúng. Với sự phổ biến của các bông hoa nhỏ hơn từ việc lai giống với loài Sophronitis cùng với những màu sắc sáng sủa của chúng, những giống lai này dễ dàng được nhiều nhà trồng tỉa chấp nhận ngay. Ngày nay, trong dòng lan tuyệt vời này vẫn còn rất nhiều loại hoa khác nhau phù hợp với mọi sở thích.

Lan Cattleya thích có ánh sáng tốt. Tuy nhiên, tán lá cứng của chúng dễ đánh lừa chúng ta và ánh nắng đầu mùa xuân có thể nhanh chóng thiêu đốt chúng, nếu không được che mát kịp thời. Đa số dòng lan Cattleya đều có một giai đoạn nghỉ ngơi nhưng thay đổi tùy theo mỗi loại cây. Sẽ không có gì bất thường nếu có một loài nào đó bắt đầu đợt phát triển mới trong mùa thu, rồi tiếp tục tăng trưởng qua suốt mùa đông. Quy luật chung là bạn nên quan sát cây lan của mình và khi không tăng trưởng thì để nó ở những chỗ khô ráo, đến khi thấy xuất hiện những mầm non

Lan Cattleya có khá nhiều rễ và thật là một niềm vui khi bạn trông thấy chúng bung ra từ gốc của các giả hành mới mọc. Bộ thân chìm dày và ưa bò lan ra hai bên dưới các giả hành thường cho ra những mầm non mọc vượt lên trên mép chậu và khi chúng đâm rễ sẽ gây khó khăn cho người trồng tỉa. Mặc dù rễ cây sống bình thường bên ngoài chậu nhưng chúng sẽ gây rắc rối khi cần phải thay chậu và cắt tỉa bớt để tránh chúng bị thối rữa. Ở đây việc xác định thời điểm là rất quan trọng: cần phải thay chậu ngay khi rễ cây nhú ra ở những phần mới phát triển, nhưng không đủ lớn để bị gãy, nút. Ở giai đoạn này, ta có thể cắt tỉa những rễ già mà không gây xáo động nhiều cho cây

[redacted] khí hậu trung bình.

[redacted] Trồng trong một chậu có kích thước 15 đến 20 cm hoặc nhỏ hơn, đất trồng chủ yếu bằng vỏ cây thô hoặc loại Rockwool. Tưới nước nhiều vào mùa hè và giảm bớt trong mùa đông. Phun sương và che mát cho tán lá vào mùa hè, đồng thời cho chúng hứng nhiều ánh sáng trong mùa đông.

[redacted] 15 cm (hoặc thấp hơn) đến 45 cm (hoặc cao hơn)

Lan Brassolaeliocattleya Mem. Dorothy Bertsch "Tách Bạt"

Giống lai thuộc loại Cattleya này có cấu tạo và hình dạng rất hoàn hảo. Bông hoa lấp lánh có màu trái mơ, bề ngang rộng đến 15 cm. Nó thường chỉ nở một hoặc đôi khi hai hoa trong mùa hè.

Lan Brassolaeliocattleya Malworth x Laeliocattleya Honigmond

Giống lan có hương thơm và ra hoa vào mùa thu này là giống lai kết hợp giữa các họ Brassavola, Laelia và Cattleya. Tất cả ba họ lan trên đều đóng góp một đặc tính nào đó để làm cho loài lan này trở nên có giá trị. Bông hoa màu hồng có thêm ấn tượng với chiếc cổ màu vàng ngay giữa cánh môi.

Lan Cattleya Andean Mist

Giống lan trắng thuần chủng Cattleya này đã được nhân giống với loài họ hàng có hoa trắng của nó qua nhiều thế hệ, chẳng hạn như loài Cattleya Mossiae Var Alba, để giữ lại một màu sắc thuần khiết nhất. Trong mùa hè nó chỉ nở ra 1 hoặc 3 hoa có hương thơm với kích thước bề ngang 10 cm.

Lan Cattleya Cá giá mùa

Người ta chỉ lai tạo được màu vàng cam rực rỡ của loài lan ra hoa trong mùa thu này qua nhiều thế hệ chọn lọc. Nhờ vậy cây lan này mới có nhiều hoa với màu sắc mạnh mẽ.

Lan Cattleya Skinneri

Được tuyên dương là loài hoa đại diện cho đất nước Costa Rica, loài lan xinh đẹp ra hoa vào mùa thu này được người ta thu thập về từ Guatemala trong năm 1813. Nó được phát hiện đầu tiên bởi một người sưu tầm lan có tên là George Ure-Skinner và từ đó nó có tên như vậy. Lan này có một số màu sắc khác nhau, kể cả màu trắng và được lai giống khá rộng rãi.

Lan Laeliocattleya Archange

Loài lan có hoa màu hồng lớn và viền nhăn này có cánh môi với màu đậm khá tinh tế. Nó ra hoa vào mùa xuân từ những giả hành trưởng thành trong mùa tăng trưởng trước đó.

Lan Cattleya Cô gái vàng

Lan Laeliocattleya Beamesnil "Parme"

Loài Cattleya bố mẹ đã có ảnh hưởng mạnh đến hình dáng đáng yêu của giống lai này Vào mùa hè nó cho ra từ 2 đến 4 bông hoa lớn màu hoa cà, có mùi hương, điểm vàng ở giữa với những cánh môi tinh tế hơi khép lại.

Lan Laeliocattleya Beamesnil "Parme"

Lan Laeliocattleya Currie Johnson

Giống lai màu kem và đỏ thắm này có những vệt màu trên cánh giống như màu của cánh môi. Nó có hình dạng lấy từ loài Laelia Anceps bố mẹ với những cánh hoa dài. Do ảnh hưởng của giòng Laelia nên nó có thể được trồng ở vùng có khí hậu mát mẻ, trong nhà hay trong nhà kính và ra hoa vào cuối xuân

Lan Laeliocattleya Currie Johnson

Lan Laeliocattleya Chit Chat "Tangerine" (Quýt)

Loài lai xinh đẹp ra hoa vào mùa xuân này có những chùm hoa màu cam sáng, rộng 5 cm. Nó được lai giống từ loài Cattleya Aurantiaca ở Guatemala với loài Laelia Cinnabarina và L. Harpophylla có màu sắc rực rỡ tương tự từ Brazil. Năm 1902 hai loài sau được lai giống với nhau để cho ra giống lan Laelia Coronet.

Lan Laeliocattleya Nữ hoàng Gypsy

Loài lai Châu Mỹ này có đủ những phẩm chất của các bông hoa lớn nhất trong dòng Cattleya. Có viền nhăn tuyệt đẹp, những bông hoa màu hồng to lớn (10 cm) này có cánh môi màu đỏ với điểm

vàng ở giữa. Chúng sẽ tươi trong suốt 3 tuần vào mùa hè.

Lan Laeliocattleya Magic Bell "New Trick"

Lan Laeliocattleya Táo Vàng

Giống lai này có nhiều hoa nhỏ trên cành với sắc màu tươi sáng hơn. Màu vàng rực rỡ với những gân đỏ trong cổ cánh môi là một kết quả đáng khen của giới lai giống. Đây là một loài ra hoa vào mùa xuân và mùa thu, hoa vẫn tươi trong suốt 3 tuần.

Lan Laeliocattleya Khởi điểm "Độc đáo"

Những giống lai xinh đẹp có bố mẹ từ giống Alba như giống lan tuyệt vời có hoa lớn và ra hoa vào mùa thu này rất hấp dẫn người chơi lan Cánh môi màu tía tương phản mạnh mẽ với màu trắng tinh khôi của cánh và đài hoa. Đây là một giống lan lớn có xuất xứ từ California.

Lan Sophrolaeliocattleya Hộp Ngọc "Nước Đen"

Màu đỏ thẫm của chùm hoa có kích thước 7 cm này có xuất xứ từ giống lan Sophronitis, trong khi hình dạng của nó làm ta nhớ đến loài Laelia. Lan này được trồng khá đơn giản và dễ nhân giống bằng cách nảy mầm từ một giả hành. Hoa nở vào mùa xuân.

Lan Laeliocattleya Chit Chat "Tangerine"

Lan Laeliocattleya Nữ hoàng Gypsy

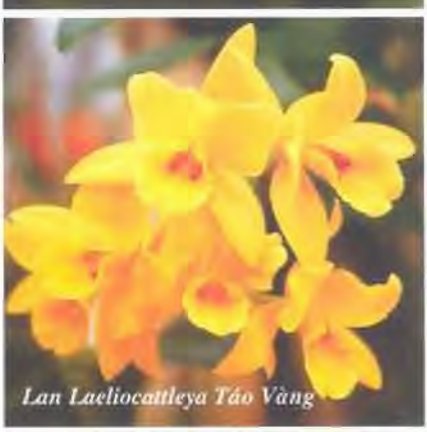

Lan Laeliocattleya Khởi điểm "Độc đáo"

Lan Sophrolaeliocattleya Hộp Ngọc "Nước Đen"

Lan Laeliocattleya Táo Vàng

HỌ LAN COELOGYNE

Đây là một họ lan cộng sinh tự nhiên có lá xanh quanh năm, sống trong một khu vực rộng lớn ở Ấn Độ, Trung Quốc và Mã Lai. Những loài có xuất xứ từ dãy Himalaya cần phải được nuôi trồng ở những nơi mát mẻ và rất phù hợp để trồng trong nhà. Giống lan Mã Lai, thường phát triển rất lớn, thích nghi với nhiệt độ cao hơn. Người ta đã nuôi trồng khá nhiều loài cũng như một số giống lai, trong đó một số được lai tạo trong nhiều năm trước và giờ đây vẫn được đánh giá cao.

Màu sắc chủ đạo của họ lan này là trắng tinh với cánh môi có màu rực rỡ, hoa có mùi hương khá ngọt. Ngoài ra chúng cũng có màu nâu hung và xanh lục. Thân cây với nhiều kích cỡ khác nhau, có các giả hành màu xanh, tươi sáng, no tròn khi còn sung sức và nhăn khi đã già, cao từ 2,5 cm đến 15 cm. Giữa hai loài này là những loài lan thực sự hấp dẫn, rất phù hợp để trồng trên bục cửa sổ hay trong nhà kính nhỏ. Tất cả đều có một cặp lá hình xoan nhỏ và đa số mọc chồi hoa từ những mầm mới phát triển. Cành hoa có thể rất ngắn và chỉ có một bông hoặc một dãy hơn hai mươi bông dài và rũ. Lan họ Coelogyne ra hoa vào cuối mùa đông, trong mùa xuân và tất cả đều đáng cho bạn nuôi trồng.

Lan Coelogyne có các chu kỳ tăng trưởng và nghỉ ngơi cố định Một số thường có giả hành héo lại trong thời gian ngủ đông nhưng sẽ tươi trở lại khi cây bắt đầu tăng trưởng. Một số loài có thể trồng làm cây mẫu - kể cả loài Coelogyne Cristata phát triển rất lớn - và người ta thường thấy những cây khá lớn ở các cuộc triển lãm mùa xuân, mang lủng lẳng những chùm hoa trắng bồng bềnh đầy ấn tượng.

Nhiệt độ: Khí hậu từ mát mẻ đến trung bình.

Trồng và chăm sóc: Trồng trong một chậu có kích thước 7 đến 15 cm tùy theo từng loài. Tưới nước thường xuyên từ mùa xuân và tiếp tục đến khi mầm non xuất hiện. Giảm tưới khi mùa đông đến. Che mát vào mùa hè và cho hứng nhiều ánh sáng trong mùa đông.

Chiều cao: 15 cm đến 45 cm.

Lan Coelogyne Corymbosa

Lan Coelogyne Asperata

Loài lan lớn xuất xứ từ Mã Lai này có thể cao đến 60 cm, dù hoa mọc trên những cành ngắn và uốn cong. Hoa màu vàng rơm có đường kính đến 7 cm, nặng mùi cam thảo. Giống lan ra hoa vào mùa hè này cần được nuôi trồng ở nơi có nhiệt độ ấm, cần có nhiều khoảng trống phía trên và có thời gian nghỉ ngơi ngắn.

Lan Coelogyne Asperata

Lan Coelogyne Asperata

Loài lan lớn xuất xứ từ Mã Lai này có thể cao đến 60 cm, dù hoa mọc trên những cành ngắn và uốn cong. Hoa màu vàng rơm có đường kính đến 7 cm, nặng mùi cam thảo. Giống lan ra hoa vào mùa hè này cần được nuôi trồng ở nơi có nhiệt độ ấm, cần có nhiều khoảng trống phía trên và có thời gian nghỉ ngơi ngắn.

Lan Coelogyne Corymbosa

Giống lan có kích thước khiêm tốn ở Darjeeling (Ấn Độ) này có đầy những bông hoa trắng tinh hấp dẫn. Cành hoa uốn cong xuống phía dưới tán lá, giúp cho nó rất phù hợp để trồng trong giỏ. Giống lan quen ở độ cao và ưa khí hậu mát mẻ này ra hoa vào đầu mùa hè.

Lan Coelogyne Cristata Var. Alba

Những bông hoa xinh đẹp trắng tinh của loài lan này không pha thêm một màu sắc nào khác. Cây mọc từ một thân chìm khá dài nên có hình dạng không được gọn. Nó ra hoa vào mùa xuân

Lan Coelogyne Cristata "Glacier Mint"

Chắc chắn là một trong những loài được trồng phổ biến nhất thích hợp với khí hậu mát mẻ trong nhà kính và trong nhà. Để cho nó tự tăng trưởng, cây lan có thể phát triển thành một cây khổng lồ với một chùm hoa có vẻ đẹp choáng ngợp. Hoa có kích thước 5 cm và nở vào đầu xuân Nó có xuất xứ ở vùng Himalaya.

Lan C[illegible]

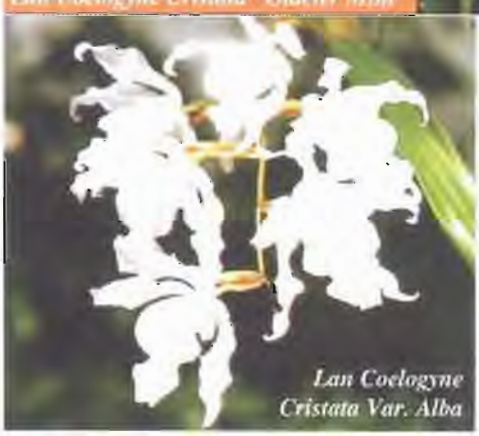
Vào mùa hè, cành hoa xoắn chúc xuống dưới có đầy những hoa rộng 4 cm, với các màu trắng và nâu đậm tinh tế. Cây khá cao, thanh mảnh và cần được trồng trong nhà kính có khí hậu trung bình với đầy đủ ánh sáng vào mùa đông. Giống lan này có xuất xứ từ Borneo (Indonesia).

Lan Coelogyne [illegible]

Những chùm hoa trắng treo lủng lẳng bao quanh cây lan này Bông hoa trắng ngà có kích thước 2,5 cm này có hương thơm và được mọc ra từ những mầm non trong đầu mùa hè. Cây lan cao 20 cm và

Lan Coelogyne Cristata "Glacier Mint"

Lan Coelogyne Cristata Var. Alba

có xuất xứ từ vùng Núi Khasi ở Đông Ấn. Trồng trong nhà hoặc một nhà kính mát mẻ.

Lan Coelogyne Rồng Xanh "Chelsea" AM/RHS

Đây là một trong rất ít giống lai tuyệt vời nhất của họ lan này. Những bông hoa 7 cm ấn tượng này có những cánh hoa màu xanh tương phản với các ren đen trên cánh môi Giống bố mẹ là Coelogyne Massangeana và giống xanh táo Coelogyne Pandurata đều là những giống chịu khí hậu ấm áp có xuất xứ từ Borneo. Giống này ra hoa vào mùa xuân và mùa hè.

[illegible]

Cây lan này cần có ánh sáng quanh năm và một thời gian nghỉ ngơi khô ráo trong mùa đông. Nó ra hoa vào mùa xuân lúc bắt đầu mùa tăng trưởng. Những bông hoa trắng thanh nhã trên các cành rũ vẫn tươi trong 3 đến 4 tuần

Lan Coelogyne Lawrenceana

Loài lan có xuất xứ từ Đông Nam Á này có những bông hoa 6 cm màu vàng xanh hấp dẫn trên các cành hoa ngắn. Đài hoa mỏng và giống như dải băng, nhưng cánh môi trắng thì khá lớn và có màu sắc sặc sỡ ở giữa. Nó là một loài ra hoa liên tục qua một thời gian dài trong suốt mùa hè.

Lan Coelogyne Memoria William Micholitz "Burham" AM/RHS

Giống lan ấn tượng này xuất phát từ sự kết hợp của loài Coelogyne Lawrenceana với Coelogyne Mooreana. Nó ra hoa liên tục từ một nhánh rất dài. Bông hoa lớn, có màu trắng tinh với một cánh môi vàng đậm và nở ra vào mùa xuân.

Lan Coelogyne Mooreana "Brockhurst" FCC/RHS

Được nhận huy chương vào năm 1906, loài lan này là đại diện cho những giống lan được nhân

giống từ một cây giống duy nhất nhập tù Việt Nam vào lúc đó. Có kích thước 7 cm, hoa của nó là loài hoa trắng lớn nhất trong họ Coelogyne, ra hoa vào mùa xuân. Người ta đã thực hiện một số giống lai với loài lan thích khí hậu mát mẻ này

Lan Coelogyne Ochracea

Một loài lan mọc khá gọn xuất xứ từ Nepal Bông hoa nhỏ (2,5 cm) màu trắng, có những vệt vàng xinh đẹp ở giữa mọc trên những cành thẳng đứng phía trên các giả hành. Hoa có mùi hương mạnh và mọc lên từ nhũng mầm non vào mùa xuân Nó thích khí hậu mát mẻ và nghỉ ngơi vào mùa đông

Lan Coelogyne Intermedia

Giống lan lớn từ Mã Lai này có cành hoa dài mọc ra từ gốc cây lủng lẳng những bông màu kem với cánh môi có vạch nâu. Nó thích một nhà kính ấm áp với ánh sáng đầy đủ trong mùa đông. Cây lan cao khoảng 60 cm và cần có nhiều khoảng trống Nó có thể sinh trưởng tốt trên một giỏ treo

Lan Coelogyne Flaccida

Lan Coelogyne Rồng Xanh "Chelsea" AM/RHS

Lan Coelogyne Intermedia

Lan Coelogyne Ochracea

Lan Coelogyne Lawrenceana

Lan Coelogyne Memoria William Micholitz "Burnham" AM/RHS

Lan Coelogyne Velutina

Lan Coelogyne Mooreana "Brockhurst" FCC/RHS

HỌ LAN CYMBIDIUM

(Địa lan)

Điều đáng ngạc nhiên là họ lan Cymbidium khá ít về mặt số lượng nhưng lại có đến hàng ngàn giống lai đã được nuôi trồng trong vòng 100 năm qua. Trong số khoảng 50 loài được phân phối rộng khắp châu Á, chỉ có hơn nửa tá từ vùng núi Hymalaya của Ấn Độ và Nepal mới được dùng làm cây giống để tạo ra những giống lai đầu tiên. Những loài đã có giai đoạn được xem là giống tự nhiên của họ lan này như Cymbidium Insigne, C. Lowianum, C. Eburneum và C. Tracyanum, tất cả đều được người ta nuôi trồng vì các bông hoa sặc sỡ của chúng. Khi có giống lai xuất hiện, họ lan này không còn hấp dẫn người trồng tỉa vì họ tìm kiếm những giống có hình dạng và kích thước cải tiến hơn. Vốn trước đây khá đông đúc, họ lan này bị bỏ quên để nhường chỗ cho những giống lai mới đến khi chúng dần biến mất khỏi các bộ sưu tập. Ngày nay người ta bắt đầu quay lại chú ý đến họ lan này và những họ khác vốn được xem là khan hiếm và đổ xô đi tìm những cây giống tốt nhất.

Do không muốn xây dựng một bộ sưu tập chuyên nghiệp, những người mới trồng và dân nghiệp dư có thể dễ dàng mua các giống lai Cymbidium hiện đại. Giống lai của nó có vô số màu sắc và kích cỡ để phù hợp với mọi sở thích, hoa của chúng vẫn tươi trong nhiều tháng thay vì chỉ vài tuần. Trong khi những giống lai ban đầu đều ra hoa vào mùa xuân, việc lai tạo thêm với những giống khác như Cymbidium Ensifolium, C. Floribundum, C. Devonianum và C. Madidu m, đã giúp làm cho mùa ra hoa kéo dài gần hết cả năm. Một số nhà trồng tỉa chỉ tập trung vào họ lan này khi thấy họ có thể liên tục bổ sung cho bộ sưu tập của mình các cải tiến, vì họ không bao giờ thỏa mãn với những chọn lựa đã có.

Lan Cymbidium là loài cây mọc cao với một số lá dài như dải băng và những giả hành có vỏ bọc. Loài này có thể cao đến 1 m với cành hoa vươn lên trên tán lá ở những giống tiêu chuẩn nhưng ngắn hơn ở các giống thân nhỏ. Những cành hoa, vốn thường mọc thẳng đứng, có thể bị quá nặng ở phần đầu nên cần được chống đỡ để khỏi bị ngã dưới sức nặng của các nụ hoa. Mỗi cành có khoảng một tá bông hoa và một số loài có hương thơm khá thanh nhã.

Cần phải thay chậu cho lan Cymbidium thường xuyên để chúng khỏi phải chịu đựng quá nhiều các giả hành không lá. Chúng là những giả hành đã già và rụng

lá nhưng vẫn sống thêm một vài năm để chống đỡ cho cây mẹ. Khi số giả hành không lá nhiều hơn các giả hành có lá, những giả hành già cỗi sẽ làm cho cây mẹ bị tiêu hao và cản trở sự tăng trưởng của nó. Bạn có thể cắt bỏ chúng khi thay chậu hoặc có thể nhân giống nếu cần. Thông thường có thể trồng lại cây lan vào chậu cũ nếu cắt tỉa bớt đi các giả hành đã già. Cây lan lớn có thể được tách thành nhiều cây, với điều kiện cây con có đủ một giả hành mới phát triển và 3 giả hành hỗ trợ kèm theo. Thay chậu vào mùa xuân ngay khi cây đã hết ra hoa. Lan Cymbidium tăng trưởng suốt năm nhưng chậm hơn vào mùa đông, để cân đối với số ngày bị ngắn đi và đêm thì lạnh hơn.

Có thể mua lan Cymbidium dễ dàng từ nhiều nơi khi chúng đang ra hoa, nhưng người mới trồng lan thường thấy rằng họ không thể cho chúng ra hoa trở lại vào năm sau. Nguyên nhân thông thường nhất là do thiếu ánh sáng, nhất là những cây trồng trong nhà. Đưa chúng ra ngoài trời vào mùa hè sẽ bảo đảm cho cây lan có đủ ánh sáng yêu cầu và do đó nó sẽ trổ ra nhiều hoa đẹp trong mùa kế tiếp. Không nên để cho cây lan chịu trực tiếp ánh nắng giữa trưa, vì lá của nó sẽ bị cháy. Hãy cho chúng một chỗ có bóng mát trong vườn, nơi mà chúng sẽ nhận được ánh nắng ban mai hay chiều xế.

Ở khắp nơi trên thế giới người ta trồng lan Cymbidium để phục vụ cho ngành kinh doanh bán lan trong chậu cũng như bán cành hoa. Ở những nơi mà chúng được trồng quanh năm, chẳng hạn như California hay một số vùng ở Úc, doanh thu của ngành này đã lên đến nhiều triệu bảng.

Các giống lai đều có xuất xứ từ những cây cộng sinh, có lá xanh quanh năm hoặc những cây mọc dưới đất. Vì kích thước lớn nên chúng được trồng trong chậu.

Nhiệt độ: Khí hậu mát.

Trồng và chăm sóc: Trồng trong một chậu có đường kính ít nhất là 15 cm, đất trồng là vỏ cây thô hoặc loại Rockwool. Tưới nước và bón phân suốt năm, nhưng vào mùa đông nên để cho cây khô ráo một phần giữa những lần tưới. Phun sương vào mùa hè. Cho cây có nhiều ánh sáng nhưng che mát để tán lá không bị ánh nắng mặt trời thiêu đốt.

Chiều cao: Đến 1 m.

Lan Cymbidium "Hilgrove"

Loài cải tiến từ một giống lai nổi tiếng này là một loài sinh trưởng tự do cần nhiều ánh sáng quanh năm. Bông hoa trắng của nó có điểm những chấm hồng đậm trên cánh môi. Chúng nở vào mùa đông và sẽ tươi trong 8 đến 10 tuần. Cành hoa xuất hiện từ cuối mùa hè.

Lan Cymbidium devonianum

Lan Cymbidium Cherry Blossom "Profusion"

Lan Cymbidium Coral Point

[illegible]

Lan Bouley Bay ra hoa vào mùa đông và mùa xuân. Nó là một giống lai hiện đại của loài Cymbidium Lowianum, là kết quả của hơn 100 năm gây giống. Nó vẫn còn giữ màu xanh của cây mẹ.

Lan Cymbidium Sultarroo "Will Stuckley" AM/RHS

Giống lan này ra hoa vào mùa xuân, có những bông hoa xinh đẹp màu vàng với cánh môi màu hạt dẻ. Nó là giống lai từ loài lan cộng sinh Cymbidium Devonianum ở Darjeeling với lan Cymbidium Weston Rose, có nguồn gốc từ giống Cymbidium Insigne. Qua một thế hệ, kích thước hoa đã được tăng thêm rất nhiều từ một loài có hoa chỉ có đường kính 2,5 cm.

Lan Cymbidium Cherry Blossom "Profusion"

Đây là một loại lan nhỏ được lai giống từ loài Cymbidium Erythrostylum với Cymbidium Pumilum (giờ đây được đặt tên lại là Cymbidium Floribundum). Cây sẽ đạt tới kích thước để ra hoa trong một chậu 10 đến 13 cm với cành hoa dài 25 cm. Hoa có màu hồng nhạt với cánh môi có nhiều chấm hồng đậm và sẽ nở vào mùa đông.

[illegible]

Giống lai thanh nhã hiện đại này ra hoa vào mùa xuân, có những bông hoa có màu sắc và hình dáng hoàn hảo. Nó thừa hưởng sắc hồng phong phú từ loài Cymbidium Insigne.

Lan Cymbidium Embers "Yowie Bay"

Đây là biến thể của một giống lai khá phổ biến, có thể trồng trong nhà với đầy đủ

ánh sáng và đưa ra ngoài trời ở giai đoạn tăng trưởng trong mùa hè. Hoa nở vào mùa đông và sẽ tươi trong 8 đến 10 tuần Nên tưới nước cho cây quanh năm.

Lan Cymbidium Embers "Yowie Bay"

Lan Cymbidium Erythrostylum

Giống lan đáng yêu có xuất xứ từ Việt Nam này có hai đài hoa ở cạnh bên vươn ra trước để ôm lấy cánh môi Bông hoa trắng tinh hoàn hảo của nó nở ra trong mùa thu và mùa đông. Nó đã tạo ra một số giống lai rất tuyệt vời

Lan Cymbidium Erythrostylum

Lan Cymbidium Insigne "Quý bà Carl Holmes"

Việt Nam và Trung Quốc là quê hương của giống lan có thân cao này Nó mọc trên đất và có những cành hoa cao đến 1,5 m. Hoa của nó sống rất lâu và thay đổi từ màu hồng đậm đến trắng Hoa nở vào mùa xuân

Lan Cymbidium Insigne "Quý bà Carl Holmes"

Lan Cymbidium Jocelyn

Hoa của giống lai Cymbidium này sẽ tươi 8 đến 10 tuần trong mùa đông Cánh và đài hoa màu hồng có nhiều đường gân, cánh môi màu kem, vàng của nó có những vết và đuờng viền màu đỏ Cây cần được đặt ở một nơi mát mẻ, nhất là về đêm khi nó đang ra hoa và đưa ra ngoài trời ở giai đoạn tăng trưởng vào mùa hè.

Lan Cymbidium McAlpine

Những bông hoa trắng của loài lan ra hoa vào mùa xuân này là đặc tính thừa hưởng từ loài Cymbidium Eburneum và khi lai

giống với loài Cymbidium Lowianum, nó sẽ có thêm cánh môi màu đỏ. Đây là một cây tiêu biểu của loài phát triển rộng, đòi hỏi một không gian lớn.

Lan Cymbidium Loch Lomond

Giống lai xinh đẹp ra hoa vào mùa đông này có tổ tiên từ loài Cymbidium Lowianum. Đặc tính của giống lai này là có những cánh hoa xanh lớn, cánh môi trắng như sứ cùng với một móng ngựa màu đỏ.

Lan Cymbidium Maureen Grapes "Marilyn"

Ra hoa vào mùa hè, mùi hương rất đậm, giống lai này cho ra những cành hoa liên tiếp nhau. Khi cành hoa này tàn, nụ hoa

kế tiếp trên cành khác sẽ nở, nên mùa ra hoa sẽ kéo dài qua nhiều tháng.

Lan Cymbidium Mavourneen "Jester" AM/RHS

Ở giống lai ra hoa vào mùa xuân bất thường này, hoa văn màu hồng trên cánh môi được lặp lại trên cánh hoa làm cho nó giống như có 3 cánh môi. Hiện tượng tu chỉnh hình này sẽ không xuất hiện ổn định khi thực hiện việc lai giống.

Lan Cymbidium Tảng băng nhỏ "Nam Cực"

Loài lan nhỏ này phù hợp để trồng cho những nơi có không gian hạn chế. Nó nở

Lan Cymbidium Maureen Grapes "Marilyn"

Lan Cymbidium Mavourneen "Jester" AM/RHS

Lan Cymbidium Nevada

Lan Cymbidium Tăng bằng nhà "Nam Cực"

ra nhiều hoa xanh với cánh môi có chấm đỏ đậm vào đầu mùa xuân. Bạn nên tưới nước cho chúng quanh năm và bón phân trong đa số những tháng của năm

Lan Cymbidium Nevada

Giống lai có nhiều cành hoa này cần có một chỗ trồng khá rộng. Cành hoa cao 1,5 m và những bông hoa vàng rực không bạc màu có đường kính 13 cm.

Lan Cymbidium Pontiac

Một giống lai hiện đại với các bông hoa đỏ rộng 10 đến 12 cm nằm trên những cành hoa dài, nở ra trong mùa xuân. Nó vẫn còn một vài đặc tính của giống bố mẹ Cymbidium Tracyanum, biểu lộ qua đường vạch trên cánh hoa và hoa văn xinh đẹp trên cánh môi.

Lan Cymbidium Sarah Jean "Thác bằng"

Đây là thế hệ lai đầu tiên của loài Cymbidium Pumilum. Nó ra hoa vào mùa xuân với những bông hoa trắng nhỏ có đốm vàng ở giữa. Hoa có đường kính 5 cm và bám trên những cành hoa treo lủng lẳng

Lan Cymbidium Pinkiac

Lan Cymbidium Sarah Jean "Trụ băng"

Giống lai này ra hoa vào mùa xuân với một chùm hoa trắng thanh nhã, phù hợp để trang trí cho bất cứ nơi nào trong nhà. Tưới nước cho cây quanh năm nhưng tránh để cây quá ẩm ướt trong mùa đông. Đặt nó ở một nơi mát mẻ cách xa các nguồn nhiệt và gió lùa.

Lan Cymbidium Sarah Jean "Trụ băng"

Lan Cymbidium Bình minh của Scott "Rạng đông"

Màu cam thường ít có liên hệ với họ lan Cymbidium, nhưng giống lai ra hoa vào

Lan Cymbidium Sarah Jean "Thác băng"

mùa đông này hầu như đã thực hiện được một cuộc đột phá về màu sắc với những cánh môi có viền đỏ.

Lan Cymbidium Viên ngọc Mùa hè "Senne"

Hoa màu vàng xanh mọc trên những cánh hoa thẳng đứng, với cánh môi có nhiều chấm hạt dẻ. Cây ra hoa vào giữa mùa xuân và mùa thu.

Lan Cymbidium Viên ngọc Mùa hè "Senia"

Giữa mùa xuân và cuối hè, loài lan đáng yêu này mọc ra những cành hoa thẳng đứng với các bông hoa hồng kem, cánh môi có nhiều chấm màu nâu sẫm.

Lan Cymbidium Tracyanum

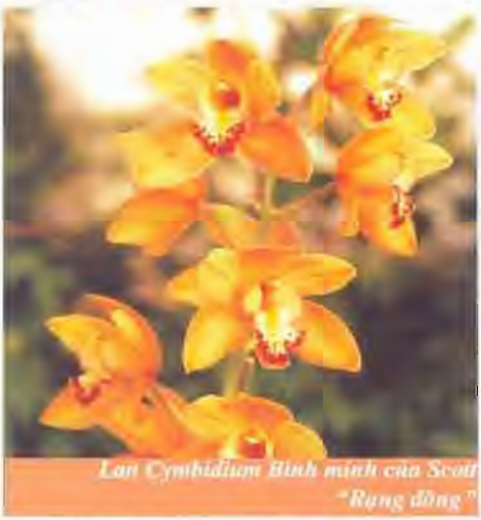
Có xuất xứ từ Myanmar và Thái Lan, loài lan này sinh trưởng rất mạnh, ra hoa vào cuối hè với những bông hoa to. Hoa của nó có ẩn chứa khá nhiều màu nhưng nó chỉ đóng góp chủ yếu màu đỏ cho các giống lai.

Lan Cymbidium Viên ngọc Mùa hè "Sonia"

Lan Cymbidium Viên ngọc Mùa hè "Senna"

Lan Cymbidium Bình minh của Scott "Rạng đông"

Lan Cymbidium Trueyanum

HỌ LAN DENDROBIUM

Đây là một ho lan tự nhiên cực kỳ đông đúc và có nhiều sắc thái, bao gồm cả loài thường rụng lá và loài có lá xanh quanh năm, sinh trưởng trong một vùng rộng lớn từ Ấn Độ và Trung Quốc, xuyên qua bán đảo Mã Lai đến tận New Guinea, Úc và New Zealand. Trong khoảng 900 loài của họ lan này, hầu hết đều là lan cộng sinh Vô số loài đang được nuôi trồng, chưa kể những giống lai Đối với dân chơi lan, các giống lai của họ lan này chủ yếu hạn chế ở những loài có xuất xứ từ Ấn Độ và một loạt những giống lai dùng để trang trí rất tuyệt được nhân giống từ loài Dendrobium Nobile. Qua việc sử dụng bổ sung những giống có quan hệ họ hàng với chúng, người ta đã tạo ra vô số giống lai có đủ màu sắc trong cầu vồng, với những chùm hoa tròn xinh đẹp tụ tập xung quanh cây lan vào mùa xuân. Trong khi việc lai giống vẫn được thực hiện trong các nhóm khác, chỉ có họ lan

Lan Dendrobium Cuthbertsonii

này mang lại khá nhiều thành công khi lai giống với loài Dendrobium Nobile.

Loài Dendrobium Bigibbum từ miền bắc nước Úc cũng mang lại nhiều giống lai kỳ lạ trong nhóm của nó. Rất nhiều loài có hoa từ màu trắng bột, xanh, vàng sáng và hồng cho đến tím sẫm và hoa cà Không giống như loài Dendrobium Nobile, loài này được trồng rộng rãi và dành riêng cho ngành kinh doanh bán hoa rời. Những bông hoa được cắt ra từ các cây lan được trồng ở Đông Nam Á cũng như ở nước Úc bản xứ được chở đi khắp thế giới, để bày bán trong các tiệm hoa và các cửa hàng khác.

Không phải tất cả loài Dendrobium đều có thể lai giống với nhau. Trong số những nhóm được xác định là khác biệt, chỉ có nhóm nào có quan hệ họ hàng mới lai giống thành công. Loài có lá xanh quanh năm ở vùng Papua New Guinea, chẳng hạn như Dendrobium Canaliculatum, không tương thích với loài có xuất xứ từ Ấn Độ, chẳng hạn như loài Dendrobium Densiflorum. Giữa hai nhóm khác nhau trong cùng một loài là những giống lan có rất ít đặc tính giống nhau. Tính chất đa dạng đáng ngạc nhiên về sắc thái, hình dạng và màu sắc là một trong những nét hấp dẫn quyến rũ của họ lan này Không tính đến các giống lai, họ lan này rất đa dạng.

Lan Dendrobium Delicatum

Loài Dendrobium thường có những giả hành cao, có thể rất dài, ốm và uốn cong khi phát triển hoặc mập mạp và đứng thẳng. Chúng có thể có những lá thon nhỏ mọc chéo theo suốt chiều dài của thân, giống như ở loài Dendrobium Pierardii Phổ biến nhất trong loài có lá xanh quanh năm là lan Dendrobium Bigibbum. Lan này có lá đứng thẳng ở khoảng giữa và kết cấu nặng nề hơn. Ngoài ra cũng có những loài có hình dạng bất thường như lan Dendrobium Cuthbertsonii từ New Guinea, với các giả hành ngắn và thấp với một lá duy nhất. Trong số những loài có lá rụng thường xuyên, bao gồm cả loài Dendrobium Nobile, vốn trở thành loài có lá xanh quanh năm ở môi trường nuôi trồng, hoa nở từng một hoặc hai cặp từ những đốt nằm đối diện với gốc lá. Hoa lớn và tròn thường nằm trên những cành ngắn. Lan Dendrobium Densiflorum và một số loài khác có lá thon tròn, kết cấu nặng nằm ở phần trên của các giả hành hơi vuông, hoa nằm treo trên những bó cành tụ tập dày đặc. Đa số những giống có xuất xứ từ Indonesia và Úc đều có đến một tá bông hoa rất đặc trưng trên những cành khá dài.

Hầu hết loài Dendrobium đều có những chu kỳ tăng trưởng và nghỉ ngơi xác định với các mầm non xuất hiện vào mùa xuân cùng một lúc với các chồi hoa. Chúng phát triển rất nhanh vào mùa hè và hoàn tất mức tăng trưởng vào mùa thu. Vì đa số đều là những cây mọc cao nên chúng thường mọc lan ra khỏi chậu. Một số cần phải có chế độ nuôi trồng chuyên nghiệp để bảo đảm ra hoa tốt.

Khí hậu mát mẻ đến trung bình.

Trồng trong những chậu hạn chế phát triển rễ, đất trồng chủ yếu bằng vỏ cây. Đè cho chậu đứng vững với những viên đá và đặt nó trong một thùng chứa nặng hơn. Bạn có thể dễ dàng trồng những loài có cành rũ theo cách cộng sinh trên những vỏ cây Cho nhiều ánh sáng và chỉ che mát trong mùa hè để tránh cháy lá. Bắt đầu tưới nước dần ngay khi mầm nhú ra vào mùa xuân. Nhóm lan Dendrobium Nobile cần tưới nước rất ít đến khi các chồi hoa đã hình thành rõ rệt, nếu không chúng sẽ phát triển bất thường và không ra hoa. Tưới nước và bón phân thoải mái khi chúng bắt đầu tăng trưởng nhanh Giữ cho tất cả các loài lan Dendrobium được khô ráo trong mùa đông.

Chiều cao: Từ 15 đến 45 cm.

Lan Dendrobium Erymerianum

Một giống lan cực kỳ hiếm, ra hoa vào mùa xuân và ít thấy trong môi trường nuôi trồng nên sẽ là một thách thức cho ai trồng tốt được loài lan này Những bông hoa vàng đậm khá đặc biệt với những cánh môi như chòm râu hoặc có tua. Loài cây cao và thon này có xuất xứ từ Myanmar và Thái Lan, nhưng không còn được nhập về môi trường hoang dã.

Lan Dendrobium Cuthbertsonii

Là loài gọn gàng nhất trong họ lan Dendrobium, loài lan nhỏ nhắn ra hoa vào mùa xuân này có cành tụ tập lại thành một khóm, cho ra những bông hoa tương đối lớn (2 cm) với nhiều màu sắc từ hồng đến đỏ, từng hoa một trên đầu cành. Chúng nhanh chóng được nhiều người biết đến, loài này có xuất xứ từ New Guinea.

Loài lan Dendrobium có thân cứng và dai này mọc ra những cành dài với đầy những bông hoa nhỏ màu trắng kem. Nó phát triển tốt nhất khi được trồng làm cây mẫu.

Lan Dendrobium Fimbriatum Var. Oculatum

Có xuất xứ từ Ấn Độ, giống lan này nở ra những bông hoa vàng rực vào mùa xuân trên những cành treo từ phần đầu của các thân cây thon nhỏ không lá. "Con mắt" màu đen ở giữa cánh môi tạo nên một sự tương phản nổi bật. Đã có giai đoạn loài

này phát triển rất dồi dào nhưng giờ đây nó được xem là một loài khá khan hiếm.

Lan Dendrobium Gatton Sunray FCC/RHS

Giống lai cổ xưa này đã được nhận huy chương từ đầu thế kỷ 20. Cây mọc rất cao (đến 1,2 m) và những bông hoa lớn (10 cm) của nó được nở ra vào đầu mùa hè, với những chùm rời rạc từ trên các thân cây hình gậy. Ấn tượng của hoa là do sự phối hợp giữa màu vàng bắp với một cánh môi màu hạt dẻ ở giữa.

Lan Dendrobium Infundibulum

Xuất xứ từ Ấn Độ và Thái Lan, vào mùa xuân giống lan này nở ra nhiều bông hoa lớn (8 cm) xinh đẹp, màu trắng thủy tinh ở phần trên của những thân gậy rậm lông. Nó là một loài lan dễ trồng cho những người mới tập sự.

Lan Dendrobium Kingianum

Giống lan Úc này có thân hình gậy cứng và kích thước khá gọn. Nó nở ra rất nhiều

Lan Dendrobium Gatton Sunray FCC/RHS

Lan Dendrobium Infundibulum

bông hoa nhỏ (3 cm) trên những cành mọc vươn lên trên tán lá. Có thể trồng trong nhà và trong nhà kính mát mẻ với nhiều ánh sáng. Lan ra hoa trong mùa thu và những mùa khác.

Lan Dendrobium [illegible]

Loài lan có vẻ khá bù xù này xuất xứ từ Philippines và nở ra những chùm hoa dọc theo những thân cây hình gậy không lá. Hoa có màu hoa cà và nở trong suốt mùa hè ở nhiều thời điểm khác nhau. Cây cần có nơi ấm áp với nhiều ánh sáng. Nếu trồng trong giỏ cành sẽ gục cong xuống.

Lan Dendrobium Sao chổi mai "Nữ hoàng Đỏ"

Đây là một trong những ví dụ tốt nhất về phẩm chất lai giống từ loài Dendrobium Nobile, giúp cho giống lai này có màu

Lan Dendrobium Kingianum

hoa cà sẫm với cánh môi màu hạt dẻ. Hoa nở ra trên suốt chiều dài của một thân cây mềm vào đầu mùa xuân

[illegible]

New Guinea là quê hương của một số loài kỳ lạ nhất trong họ lan này và lan Dendrobium New Guinea này là một trong số ít những giống lai tuyệt vời trong nhóm Nó ra hoa vào mùa xuân và hè với những bông hoa vàng đậm, nằm gục đầu trên những cành rời rạc từ những thân hình gậy cứng có hai lá Hoa vẫn tươi trong nhiều tháng

Lan Dendrobium Seigyoku "Nữ hoàng"

Giống lai thuộc dòng Dendrobium Nobile có hoa trắng và đỏ này vào mùa xuân được nuôi trồng tại Nhật Bản. Các chùm hoa nở ra trên những cành ngắn.

Lan Dendrobium Victoria-regina

Những bông hoa màu tím hoa cà hấp dẫn này nở ra thành từng khóm nhỏ vào mùa xuân từ những giả hành đã già và không còn lá Loài này có xuất xứ từ Philippines, là loài thường rụng lá, thích khí hậu ấm áp và cần một chế độ nghỉ ngơi tốt vào mùa đông.

Lan Dendrobium Sao chổi mới "Nữ hoàng Đỏ"

Lan Dendrobium Seigyoku "Nữ hoàng"

Lan Dendrobium Miyakei

Lan Dendrobium New Guinea

Lan Dendrobium
Victoria-regina

HỌ LAN ENCYCLIA

Có khoảng 150 loài trong họ lan dễ nhận biết này, trong đó đa số đều có hoa với cánh môi nổi bật nhất. Hầu hết đều là những cây có kích thước nhỏ và gọn, có thể trồng thành những cây mẫu có kích thước khá lớn. Tất cả đều là loài lan cộng sinh, có lá xanh quanh năm và đa số đều có xuất xứ từ Mexico. Mặc dù họ lan này rất phổ biến và được nuôi trồng rộng rãi nhưng người ta rất ít thực hiện việc lai giống giữa các loài trong họ này. Một số đã mang lại nhiều kết quả tuyệt vời, khi lai giống với họ lan Cattleya hoặc một số loài có quan hệ họ hàng. Khi được dùng để lai giống, nó được gọi là họ Epidendrum. Vì vậy một giống lai giữa họ Encyclia với Cattleya sẽ có tên là Epicattleya.

Trong khi màu sắc chủ đạo của họ lan này là nhạt và thường là trắng, hoa của chúng có mùi hương khá mạnh. Đặc biệt đáng yêu nhất là hoa của loài Encyclia radiata và E. Lancifolia. Chúng và một số loài khác là những cây có hình dáng xinh đẹp với các giả hành thon dài, sáng bóng và một cặp lá màu xanh. Hoa của chúng nở trên những cành ngắn và vừa giữa hai cánh lá. Đặc biệt khác với những loài khác là loài lan Encyclia Vitellina, loài duy nhất có hoa màu đỏ son rực sáng, có nét xanh dương trên tán lá. Những loài lan khác, chẳng hạn như lan Encyclia Nemorale, có giả hành cứng tròn với lá dài và cứng, hoa của chúng nở ra trên những cành dài và cánh môi nằm ở dưới đáy hoa. Chúng ra hoa từ mùa xuân cho đến giữa mùa hè và tươi tốt trong nhiều tuần lễ.

Lan Encyclia là những cây khá hấp dẫn để trồng trong nhà. Chúng cũng rất phù hợp cho những người mới bắt đầu trồng, ra hoa một cách tự nhiên trong mùa tăng trưởng. Da số đều có một giai đoạn nghỉ ngơi rõ rệt vào mùa đông. Một bộ sưu tập lan hỗn hợp nên có một vài cây thuộc họ lan đáng yêu này

Nhiệt độ Khí hậu mát mẻ.

Trồng Trồng trong chậu hoặc giỏ với lớp đất trồng bằng vỏ cây. Tưới nước và phun sương thoải mái khi cây đang tăng trưởng, ngoại trừ khi ra hoa. Che mát vào mùa hè, dù những cây có giả hành tròn và cứng chịu đựng được nhiều ánh sáng hơn. Vào mùa đông chỉ tưới vừa đủ để làm tươi các giả hành.

Chiều cao: 7 đến 30 cm.

Lan Encyclia Adenocaula

Có xuất xứ từ Mexico, giống lan có giả hành cứng này mọc ra những cành hoa dài phía trên các giả hành tròn vào mùa xuân và đầu mùa hè. Hoa màu hoa cà có cánh môi đỏ và trắng. Chúng nên được trồng trong nhà kính mát mẻ với nhiều ánh sáng, nghỉ ngơi vào mùa đông.

Lan Encyclia Adenocaula

Giống lan xinh đẹp này có những giả hành cao và thon. Hoa có đường kính 5 cm với cánh hoa xanh nhỏ, dài nằm trên những cành mọc thẳng đứng có cánh môi trắng hình trái tim với đầu mút màu hồng hoa cà Cây ra hoa vào mùa hè.

Lan Encyclia Cochleata Var. "Yellow Burnham"

Một giống lan cực kỳ phổ biến, sinh trưởng tốt trong nhà và có thể phát triển thành một cây lớn có chiều cao đến 30 cm. Với những bông hoa xanh có cánh môi vàng cam, cành hoa còn vươn cao hơn nữa và sẽ ra hoa trên những cây trưởng thành trong nhiều tháng

Lan Encyclia Brassavolae

Vào mùa hè cây lan gọn gàng và cao 15 cm này sẽ mọc ra những cành hoa thẳng đứng. Bông hoa (đường kính 3 cm) trắng ngà có hình dạng như ngôi sao, với một cánh môi có vân đỏ đứng nổi bật lên trên. Đây là một giống lan thú vị và dễ trồng trong nhà hoặc trong một nhà kính mát mẻ.

Lan Encyclia Polyandrum

Cây lan thấp nhỏ này có một cụm giả hành với hai lá. Những bông hoa (2 cm) đơn độc nảy ra từ giữa đám lá và bao phủ cây với hình dạng các ngôi sao. Những cánh và đài hoa nhỏ màu vàng nâu làm nổi bật lên một cánh môi lớn màu trắng. Loài lan này thích khí hậu mát mẻ và ra hoa vào đầu mùa hè.

Lan Encyclia Radiata

Giống lan hấp dẫn và có mùi hương này xuất xứ từ Guatemala Cây cao 23

Lan Encyclia Cochleata Var. "Yellow Burnham"

cm, có hình dạng xinh đẹp và ra hoa tự nhiên vào mùa hè. Cành hoa mọc thẳng lên trên tán lá và cũng giống nhu nhiều loài trong họ lan này, nó có cánh môi với nhiều vạch dỏ đứng thẳng trên đầu bông hoa

Lan Encyclia Radiata

Trong tất cả những loài lan trong họ Encyclia, đây là loài độc nhất có hoa màu đỏ cam rực rỡ. Vào mùa thu cây mọc ra một cành hoa cao, thường đâm nhánh khi các giả hành đã tăng trưởng xong Lan này có xuất xứ từ Mexico và Guatemala

Lan Encyclia Polybulbon

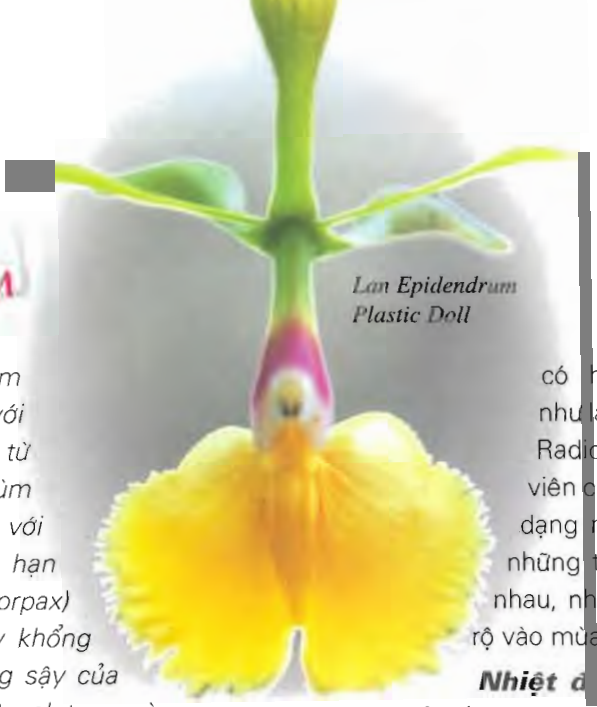

Lan Encyclia Lancifolia

Lan Encyclia Vitellina

HỌ LAN EPIDENDRUM

Lan Epidendrum Plastic Doll

Họ lan Epidendrum có rất nhiều loại với kích cỡ khác nhau, từ những cây dạng chùm nhỏ cao dưới 15 cm với cành đầy lá (chẳng hạn như Epidendrum Porpax) cho đến những cây khổng lồ có thân cao dạng sậy của loài Epidendrum Revolutum và E Ibaquense. Loài lan sau có thể cao đến 2 m. Giữa những thái cực đó là một số những cây có giả hành hấp dẫn, kể cả loài E. Ciliare rất giống với loài lan Encyclia, vốn là loài có họ hàng gần gũi với nó và đã có lần được xếp chung với nhau.

Phân phối trong một khu vực rất rộng ở châu Mỹ nhiệt đới, họ lan to lớn này chứa hàng trăm loài lan, một số rất giống nhau về hình dạng. Trong đó, khá nhiều loại được nuôi trồng và có một số giống lai đáng để cho bạn tìm mua.

Lan Epidendrum là loài cộng sinh có lá xanh quanh năm hoặc là loài địa lan và có một số sống trên đá. Chúng có hoa với nhiều màu sắc thay đổi từ trắng, xanh, nâu, hồng và đỏ. Với tư cách là một họ lan, rất khó để biết rõ hết tất cả các loài vì nó bao gồm rất nhiều loài khác nhau rõ rệt, nhưng điều đó cũng làm cho việc nghiên cứu về chúng trở nên khá thú vị. Một số cây mọc cao có chùm hoa lớn đã phát triển để trở thành cây luôn có hoa nở, giống như lan Epidendrum Radicans. Các thành viên của nhóm lan đa dạng này ra hoa vào những thời điểm khác nhau, nhưng thường nở rộ vào mùa hè.

Nhiệt độ: Khí hậu mát mẻ đến trung bình.

và Trồng theo kiểu cây sậy trong một chậu có kích thước 10 đến 15 cm, đất trồng chủ yếu bằng vỏ cây thô hoặc cát và than gỗ. Tưới nước quanh năm. Chúng mọc thân bò nhỏ trên những chiếc giỏ hoặc vỏ cây. Bạn có thể tưới nước thoải mái khi cây đang tăng trưởng và giảm bớt vào mùa đông, khi tình trạng dư nước có thể gây nên hiện tượng thối cây.

15 đến 200 cm.

Lan Epidendrum Burtonii

Lan Epidendrum Pseudepidendrum Var. Album

Lan Epidendrum [illegible]

Giống lai rất cổ xưa này xuất phát từ giống Epidendrum Radicans mà nó có hình dạng rất giống Hãy chú ý đến cành hoa vươn ra rất dài, nơi mà những bông hoa màu cam trước đó đã xuất hiện và các nụ hoa mới đang phát triển ở đầu cành. Hoa có thể nở vào bất cứ lúc nào.

[illegible]

Đây là một trong số rất ít giống lai được cấy từ loài Epidendrum Pseudepidendrum Hoa có cánh và đài hoa màu xanh lục làm nổi bật một cánh môi có tua màu vàng Một số hoa nằm trên các cành mọc vượt lên trên tán lá. Trồng loài lan này trong một nhà kính ấm áp có nhiều khoảng trống bên trên cây

Lan Epidendrum Pseudepidendrum

Cây lan này có thân cao, thon và đầy lá, ở trên cùng là những bông hoa đầy ấn tượng, nở ra vào mùa xuân và mùa hè. Chúng có cánh và đài hoa màu xanh đậm cùng một cánh môi nổi bật nhô ra khỏi những phần còn lại của bông hoa Có xuất xứ từ Costa Rica, loài lan này sinh trưởng tốt trong khí hậu trung bình.

Lan Epidendrum Pseudepidendrum Var. Album

Đây là một giống lai Epidendrum Pseudepidendrum có màu nhạt hơn và không có sự tương phản giữa cánh môi hồng với cánh và đài hoa màu vàng Tuy nhiên chính màu nhạt của nó lại hấp dẫn nhất, hoa sẽ nở vào mùa xuân và mùa hè thành những chùm lớn trên đầu thân cây

Lan Epidendrum Pseudepidendrum

[illegible]

Lan này có đặc điểm là thân cao, đâm nhiều nhánh và mọc nhiều rễ trên không dọc theo suốt chiều dài của thân. Cây ra hoa vào bất cứ thời điểm nào trong năm. Loài lan này có bông hoa màu đỏ với cánh môi trên đỉnh và nằm trên những cành hoa luôn tăng trưởng, vốn là phần mở rộng của thân cây. Đây là một loài cây lớn có đặc tính ra hoa liên tục.

[illegible]

Trong giống lai trắng xuất xứ từ Mexico này, hoa không có sắc tố màu đỏ của cây mẹ. Chúng thường phát triển ở dạng nhỏ nhưng ra hoa tự nhiên trong suốt năm.

HỌ LAN LAELIA

Có khoảng 50 loài trong họ lan Laelia có xuất xứ từ miền Trung và Nam Mỹ, tập trung phần lớn ở Mexico. Chúng được chia thành nhiều nhóm khác biệt, tùy vào thói quen sinh trưởng vốn rất khác nhau. Tất cả các loài của họ lan này đều có hoa xinh đẹp và rực rỡ nhưng một số loài rất khó tìm thấy trong môi trường nuôi trồng, đến khi các chương trình lai tạo giúp bạn có thêm khả năng tiếp cận với những loài tuyệt vời nhất, chẳng hạn như các giống khác nhau của loài Laelia Purpurata đầy ấn tượng của Brazil. Họ lan này có quan hệ họ hàng với họ Cattleya, đôi khi rất khó phân biệt giữa những cây của hai họ. Từ những ngày đầu tiên bắt đầu lai giống, họ lan Laelia đã được lai giống với họ lan Cattleya nhiều đến mức có nhiều giống lai Laeliocattleya hơn những giống lai với họ khác.

Lan Laelia là loài cộng sinh có lá xanh quanh năm, chiều cao thay đổi từ 15 cm đến 1 m. Một số cây phát triển nhỏ có nhiều bông hoa xinh xắn màu sắc sặc sỡ trên những cành mọc vươn lên khỏi tán

Lan Laelia Anceps

lá. Những cây đó, chẳng hạn như Laelia Cinnabarina, có các giả hành thon nhỏ với chỉ một chiếc lá hơi cứng. Loài lớn hơn, chẳng hạn như Laelia Crispa, trông khá giống với họ lan Cattleya, trong khi những loài khác, kể cả loài Laelia Anceps, có hình dạng khác biệt hơn với các giả hành hình vuông và một lá láng bóng. Hoa mọc trên những cành cao và ốm, ở đầu những cành đó là các bông hoa lớn (10 cm) nằm thành từng nhóm rời rạc. Nhiều loài trong họ lan này ra hoa vào mùa thu, trong khi những cây khác ra hoa vào mùa xuân khi chúng bắt đầu tăng trưởng.

Những người mới chơi lan không có thể làm gì hơn là nên trồng một số cây lan xinh đẹp như Laelia Anceps và Laelia Gouldiana trong bộ sưu tập đầu tiên của mình. Chúng là những cây to lớn tăng trưởng dễ dàng và phát triển thành các quần thể lớn chỉ trong một vài năm. Những cây phát triển nhỏ như Laelia Flava và Laelia Cinnabarina cần được chăm sóc với tính chuyên nghiệp hơn, vì giả hành của chúng rất dễ bị héo và do đó cây sẽ nhanh chóng bị mất nước.

Nhiệt độ: Khí hậu trung bình.

Trồng và chăm sóc: Trồng trong một chậu có đường kính 10 cm, đất trồng chủ yếu bằng vỏ cây. Bạn có thể trồng loài lan nhỏ trên miếng vỏ cây. Tưới nước nhiều vào mùa hè, nhưng nên tạo điều kiện cho chúng được khô ráo trong mùa đông khi chúng nghỉ ngơi. Che mát vào mùa hè và cho chúng hứng nhiều ánh sáng trong mùa đông.

[illegible] 15 đến 100 cm.

Lan Laelia Anceps

Có thể trồng loài lan khá thú vị, thích khí hậu mát mẻ này trong nhà hoặc trong một nhà kính. Cành hoa có thể mọc cao đến 60 cm. Bông hoa lớn màu hoa cà, có hình dạng thay đổi và có những cánh môi hồng đậm với một vệt vàng ở giữa. Cây ra hoa vào đầu mùa thu và có xuất xứ từ Mexico.

Lan Laelia Anceps Alba

Màu trắng của biến thể Alba này trông cũng hấp dẫn như những loài có màu sắc sặc sỡ khác và được dùng trong việc lai giống, đồng thời nó cũng giữ lại màu sắc nguyên thủy. Cành hoa thường ngắn hơn giống Laelia Anceps mẹ.

Lan Laelia Anceps "Guerrero"

Biến thể này của loài Laelia Anceps ra hoa trong mùa thu và rất đặc biệt với cánh môi có màu sắc khác thường. Nó được chọn để lai thành các giống lan khác, một số vẫn còn giữ lại màu sắc đặc trưng đó. Người ta nuôi trồng khá nhiều giống xinh đẹp và khác biệt rõ rệt từ giống lan biến thể này.

Lan Laelia Anceps "Guerrero"

Lan Laelia Anceps Var. Alba

Lan Laelia Milleri x Laelia Briegeri

Lan Laelia Purpurata Var. Alba

Lan Laelia Milleri x Laelia Briegeri

Loài lai nguyên thủy này được thực hiện bằng cách phối giống giữa hai loài có hoa nhỏ. Những cây lan nhỏ này có các giả hành khá gọn và bông hoa vàng rực trên những cành mọc thẳng đứng từ đầu các giả hành vào mùa hè. Nên trồng chúng trong những nhà kính có khí hậu trung bình.

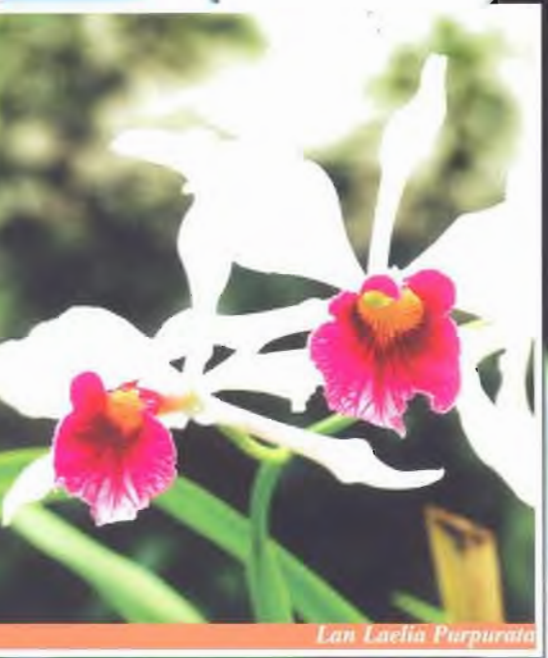
Loài lan đáng yêu này của Brazil sinh trưởng rất tốt trong những nhà kính có khí hậu trung bình. Nó cho ra các giả hành thon nhỏ và nở ra một số hoa trắng (10 cm) với cánh môi đỏ tía trên thân, trong suốt những tháng của mùa xuân và mùa hè.

Lan Laelia Purpurata Var. Alba

Có nhiều ví dụ về những loài không có sắc tố hoặc sắc tố trắng trong số họ lan Laelia và Cattleya. Loài lan ra hoa vào mùa hè này của Brazil có nhiều biến thể được đặt tên và được nhân giống bằng cách trồng hạt.

Lan Laelia Purpurata Var. Carnea

Loài lan cực kỳ xinh đẹp này có hình dạng giống như họ lan Cattleya và được sử dụng rộng rãi để tạo ra các giống lai Laeliocattleya. Loài này ra hoa vào mùa hè và khá đặc biệt với những cánh môi màu hồng cam.

Lan Laelia Purpurata

Lan Laelia Purpurata Var. Carnea

DÒNG LAN LYCASTE

Dòng lan Lycaste là một loài lan tự nhiên khá nhỏ bé nhưng có nhiều ảnh hưởng. Chúng có tác động lớn đến loài Anguloa có quan hệ họ hàng, với loài này chúng sẵn sàng giao phối để tạo ra một số giống lai nhân tạo xinh đẹp nhất. Đa số các bông hoa đều có hình tam giác đặc trưng, là hình dáng xuất phát từ những đài hoa mở rộng bao quanh các cánh hoa và cánh môi khum lại hình chén. Khi được lai giống với loài Anguloa có hình dáng như hoa tu-líp, chúng tạo ra những bông hoa lai Angulocaste tuyệt vời lớn và mở rộng, tăng thêm nhiều giá trị cho dòng lan này. Mặc dù đa số các loài lan trong họ Lycaste và Anguloa đều có màu nhạt, biến thể Lycaste Skinneri có màu hồng đỏ đã cung cấp nhiều màu sắc rực rỡ cho các giống lai, chẳng hạn như giống Lycaste Wyld Fire. Theo một cách tương tự, giống lai Angulocaste đã được tạo ra để có màu sắc tương đương với các biến thể có màu nhạt và mềm hơn.

Họ lan có mùi hương mạnh nhất trong các giống lai này nằm trong họ lan Anguloa, đặc tính này cũng được di truyền vào các giống lai của cả hai họ. Lan Anguloa Clowesii nổi tiếng vì mùi hương ngọt ngào của nó.

Họ lan Lycaste và Anguloa có chung nhiều đặc tính giống nhau. Chúng có nhiều giả hành mập mạp, cứng cáp và xanh đậm mọc ra nhiều lá trong mùa hè. Lá rộng, mềm, có nếp nhăn và nở rộng khi trưởng thành làm cho cây chiếm nhiều không gian nuôi trồng. Lá rụng vào mùa đông hoặc ngay trước khi bắt đầu đợt tăng trưởng mới trong đầu mùa xuân. Khi đã già, lá sẽ có chấm đen và ngả màu vàng, vì thế bạn nên lặt bỏ trước khi chúng rụng tự nhiên. Loài này có một thời gian nghỉ ngơi rõ rệt trong mùa đông. Vào đầu mùa xuân, các mầm non phát triển và kèm theo là vô số cành chỉ có một bông hoa tụ tập xung quanh gốc của các giả hành. Chúng tăng trưởng nhanh chóng và hoa sẽ nở trước khi bị đám lá che khuất. Trong suốt mùa hè cây phát triển nhanh, các giả hành lớn, cao từ 7 đến 15 cm trước khi mùa đông đến.

Nên thay chậu hàng năm cho loài Lycaste và Anguloa, vì chúng thường nhanh chóng mọc lan ra khỏi chậu. Mỗi lần thay nên tỉa bớt các giả hành già nhất để cây có một kích thước vừa phải. Nếu muốn trồng thành cây mẫu, bạn có thể để yên cho chúng phát triển thành những cây thật lớn. Vì vậy nên trồng các giống lai trong nhà kính, nơi chúng có đủ khoảng trống phía trên để phát triển.

Nếu bạn trồng lan trong nhà với khoảng không gian hạn chế, nên chọn một hoặc hai cây có kích thước nhỏ hơn

Lan Anguloa Virginalis

trong họ lan Lycaste, chẳng hạn như Lycaste Aromatica, có mùi hương thơm và nở rất nhiều hoa vàng trong mùa xuân hoặc loài Lycaste Skinneri với nhiều biến thể có hoa màu trắng đến hồng nhạt. Những cây này sẽ không phát triển cao hơn 30 cm khi ra lá

Đa số trong khoảng 25 loài của họ lan Lycaste đều có thể tìm thấy trong môi trường nuôi trồng, cùng với rất nhiều giống lai Chúng có thể sống cộng sinh, mọc dưới đất hoặc trên đá và đa số đều thích những nơi có bóng mát trong các vùng có rừng.

Lan Lycaste có xuất xứ từ Nam Mỹ với mức độ tập trung cao ở Mexico và Peru. Họ Anguloa là một giống lan nhỏ tự nhiên bao gồm khoảng 10 loài sống chủ yếu ở Colombia, Ecuador và Peru. Vì chúng là loài hiếm nên chỉ có một ít loài được nuôi trồng. Hiện diện nhiều nhất trong các bộ sưu tập lan là giống lai Angulocaste với các bông hoa lớn, cánh dày có đường kính đến 10 cm.

[redacted] Khí hậu lạnh (mùa đông) và trung bình (mùa hè)

[redacted] Trồng trong những chậu có kích thước đến 25 cm với đất trồng bằng vỏ cây. Tưới nước và bón phân thoải mái vào mùa hè, đồng thời nên giữ độ ẩm tốt cho cây (phun nước quá nhiều sẽ làm cho lá có vết) Giảm tưới nước khi lá bắt đầu ngả vàng và chỉ tưới trong mùa đông, nếu các giả hành bị héo và mất nước Che mát vào mùa hè và cung cấp nhiều ánh sáng trong mùa đông.

[redacted] Từ 30 cm đến 1 m

[redacted]

Đây là một loài lan xinh đẹp nhất, phát triển lớn, thích khi hậu mát mẻ và ra hoa vào đầu mùa hè. Chúng có những lá cao đến 1 m khi trưởng thành. Những bông hoa vàng đậm tỏa hương mạnh và cánh môi đong đưa, làm cho nó có một cái tên dân dã là lan nôi.

Lan Anguloa Clowesii

Lan Anguloa Virginalis

Vào đầu mùa hè, chỉ có một bông hoa đơn độc, màu hồng nhạt và có hương thơm xuất hiện trên mỗi cành nằm dưới tán lá đang phát triển. Cánh và đài hoa vẫn úp lại, không mở ra hoàn toàn là đặc tính tiêu biểu của loài lan này

Lan Angulocaste Jupiter AM/ RHS

Giống lai cổ xưa ra hoa vào mùa xuân này vẫn còn giữ nét trẻ trung, với những cánh và đài hoa có nhiều chấm dày đặc lấn át

Lan Anguloacaste Jupiter AM/RHS

Lan Lycaste Aromatica

cả màu vàng làm nền Giống lai này xuất phát từ hai loài Lycaste và Anguloa

Lan Lycaste Aromatica

Loài lan xinh đẹp có hương thơm này có xuất xứ từ vùng Nam Mỹ và nở ra rất nhiều hoa vàng rực vào mùa xuân Cây thường rụng lá và nghỉ ngơi trong mùa đông Hãy lưu ý đến những mầm non vừa mới nhú ra

Lan Lycaste Ánh sáng Mùa thu

Với những đài hoa mạnh mẽ màu nâu tương phản với cánh hoa và cánh môi màu vàng thu, giống lai ra hoa vào mùa thu và thích khí hậu mát mẻ này phản ánh rất đúng về mùa ra hoa của nó. Cây sẽ nghỉ ngơi sau khi ra hoa.

Lan Lycaste Skinneri

Là một giống biến thể từ Guatemala, đây là giống tiêu biểu của loài Lycaste với những bông hoa có ba góc, đài hoa màu hồng nhạt nằm tách biệt với cánh hoa ôm lấy chiếc môi đỏ sáng. Vào mùa xuân loài lan có lá rung thường xuyên này chỉ

Lan Lycaste Skinneri

có một bông hoa lớn (7 cm) nở ra trên những cành ngắn hơn tán lá.

Lan Lycaste Wyld Surprise

Đây là một trong số những giống lai xinh đẹp được nhân giống bằng cách dùng loài Lycaste Skinneri làm khởi điểm. Những cành chỉ có một bông hoa nổi lên xung quanh các giả hành cùng một lúc với các mầm non xuất hiện. Giống lai cùng một bố mẹ này có những bông hoa đỏ hồng đáng yêu và là một ví dụ đáng ngạc nhiên về việc người ta có thể tạo ra những cây lan có nhiều màu sắc khác nhau, từ chỉ một lần nhân giống với mỗi cây giống đều là loài duy nhất (không lai tạo) Cây ra hoa vào mùa xuân.

Lan Lycaste Ánh sáng Mùa thu

Lan Lycaste Wyld Surprise

HỌ LAN MASDEVALLIA

Được nhiều người yêu mến đặt tên là lan con diều do cái "đuôi" dài của một số bông hoa trong loài lan tự nhiên vô cùng phong phú này, họ lan Masdevallia là những cây có kích thước từ nhỏ đến trung bình, chỉ có một lá, cành ngắn mọc ra từ các thân chìm bò lan ra khắp nơi. Lá có hình trái xoan hoặc dài, màu xanh đậm hay hơi nhạt. Cành hoa thon, nhỏ mọc ra từ gốc, có một hoặc nhiều bông hoa bám vào một cành. Hoa có nhiều hình dáng và kích thước khác nhau. Trong khi một số loài, chẳng hạn như Masdevallia Coccinea, có đủ loại màu sắc rực rỡ nhất của họ hàng nhà lan, những loài khác lại có màu sắc khá buồn tẻ. Trong số khoảng 300 loài của họ lan này, nhiều loài đang được nuôi trồng cùng với một số ít giống lai.

Hoa của chúng có hình dạng tam giác đặc trưng của đài hoa lớn mở rộng và một số (chẳng hạn của loài Masdevallia Caudata) có những cái "đuôi" khá dài. Cánh hoa và cánh môi ngắn, thường nằm ẩn giấu ở giữa bông hoa. Trong các loài khác, chẳng hạn như Masdevallia Racemosa, các cánh hoa hòa lẫn vào nhau ở phần gốc để tạo thành một chiếc ống chứa các phần tử nhỏ bé khác. Trong khi hoa của loài Masdevallia Veitchiana nổi bật nhờ vào màu cam và đỏ rực rỡ, những loài khác, chẳng hạn như M. Ventricularia, có hoa dạng ống với những chấm nâu kỳ lạ, cũng khá thú vị và đáng được quan tâm. Hoa lớn nhất trong họ lan này là của loài M Macrura, có chiều dọc 30 cm hoặc hơn từ trên xuống dưới. Chiều dài ấn tượng này xuất phát từ những đài hoa thon dài.

Lan Masdevallia Chim Ưng Bình Minh

Lan Masdevallia Coccinea

Họ lan này có lá xanh quanh năm, sống cộng sinh hoặc đôi khi trên đá, thích những vùng rừng cao mát mẻ ẩm ướt và có bóng mát của dãy núi Andes ở Nam Mỹ Trong môi trường nuôi trồng, chúng cần được yên tĩnh càng nhiều càng tốt và nếu cần thay chậu, nên cắm chúng vào những chậu hơi lớn hơn mà không đụng chạm đến khối rễ. Theo cách đó, đa số những cây lan Masdevallia đều có thể phát triển để trở thành những lùm cây có kích thước khá lớn mà không trở nên khó xử lý Ở giai đoạn này chúng sẽ có hình dáng đẹp nhất và nở rất nhiều hoa trong những tháng mùa hè. Một số ít, chẳng hạn như lan Masdevallia Tovarensis, sẽ nở ra vô số hoa có màu trắng sữa trên cùng một cành trong hơn một năm, với điều kiện bạn không cắt tỉa chúng.

Trong quá khứ, họ Masdevallia là một loài lan tự nhiên được lai giống với rất nhiều loài có quan hệ họ hàng, kể cả một vài loài lan hiếm như Dryadella, Dracula, Trisetella và Pleurothallis. Loài Pleurothallis thuộc về một dòng lan tự nhiên khổng lồ bao gồm đến 900 loài. Chúng có nhiều loại hoa từ nhỏ đến cực nhỏ, đến mức phải dùng kính lúp để nhìn cho thật rõ.

Lan Masdevallia Rose Mary

Nhiệt độ: Khí hậu mát mẻ.

Trồng và chăm sóc: Trồng trong những chậu nhựa dạng lưới thường dành cho loại cây sống dưới nước, với đất trồng bằng vỏ cây mịn. Che mát quanh năm Tưới nước cẩn thận trong suốt cả năm, không nên để cho rễ cây bị khô hạn, đồng thời tránh những điều kiện quá ẩm ướt dẫn đến hiện tượng thối rữa.

[redacted] 15 đến 30 cm.

Lan Masdevallia Tovarensis

Lan Masdevallia Coccinea

Giống lan thanh nhã có cành khá cao này nở ra những bông hoa với kích thước 5 cm đơn độc, có hình mặt trăng, vươn cao trên tán lá. Màu sáng đỏ tía trên những đài hoa mở rộng của nó là một trong những màu sắc rực rỡ nhất ở các hoa lan. Cây ra hoa chủ yếu vào mùa xuân và mùa hè.

Lan Masdevallia Chim Ưng Bình Minh

Giống lai mới này kết hợp nhiều phẩm chất của một số loài, để cho ra các bông hoa màu vàng cam hấp dẫn trên những cành có chiều cao trung bình. Khi được trồng làm cây mẫu, loài lan này sẽ trổ ra khá nhiều hoa vào những thời điểm khác nhau trong năm.

Lan Masdevallia Rose Mary

Biến thể có hoa màu hồng xinh đẹp mọc trên cành ngắn này là một trong khá nhiều giống lai thú vị của họ Masdevallia, đang dần được nhiều người biết đến. Hoa có những cái "đuôi" trang trí cho đài hoa và nở ra vào nhiều thời điểm khác nhau trong năm.

Lan Masdevallia Tovarensis

Giống lan thú vị có xuất xứ từ Venezuela này là một loài cây mọc khá gọn, với những bông hoa trắng (2,5 cm) vươn lên trên tán lá. Cây ra hoa ở nhiều thời điểm trong năm. Mỗi cành đều có khá nhiều hoa và chính cành này sẽ ra hoa trở lại vào năm sau, đây là một đặc tính khác thường trong số những cây lan thuộc họ Masdevallia.

Lan Masdevallia Râu Quai Nón

Loài lan mọc thành chùm này sẽ cho ra khá nhiều hoa liên tục trong suốt mùa hè. Hoa màu cam mọc nổi bật trên tán lá và có màu đậm hơn ở giữa những đài hoa lớn mọc khum thành hình chén.

Lan Masdevallia Râu Quai Nón

HỌ LAN MAXILLARIA

Sinh sống trong những vùng rộng lớn của Trung và Nam Mỹ là khoảng 300 loài lan có lá xanh quanh năm, sống cộng sinh hoặc trên đá của họ lan Maxillaria. Chúng là những cây có kích thước từ nhỏ đến vừa và có kết cấu rất khác nhau. Đa số có các giả hành nhỏ và tròn với một lá giống như cỏ (như loài Maxillaria Tenuifolia) hoặc các giả hành lớn rất ngoạn mục (như loài M sanderiana). Loài sau, với những bông hoa trắng dày, chấm đỏ, có hình tam giác, rất giống với họ lan Lycaste, một họ lan mà đa số các cây lan trong họ Maxillaria được phối giống đầu tiên. Người ta trồng khá nhiều loài trong họ lan này và một ít các giống lai Trong đó một số loài đã bị đặt tên sai, vì hình dạng giống nhau rất khó phân biệt ngoại trừ khi chúng ra hoa.

Lan Maxillaria Rufescens

Bất cứ những loài Maxillaria nào ít phát triển cũng phù hợp với người mới trồng lan. Chúng rất dễ tăng trưởng, ra hoa ở những điều kiện cực kỳ khắc nghiệt và sẵn sàng chịu đựng một môi trường khô nóng hơn các loài lan khác. Nên tìm kiếm những loài có hoa xinh đẹp nhất, trong đó có thể kể đến loài Maxillaria Picta nở rất nhiều hoa thơm trong mùa thu. Hoa của họ Maxillaria mọc ra từ gốc với duy nhất một bông hoa trên những cành ngắn hoặc trung bình. Màu sắc biến đổi tùy theo loài, nhưng thường là màu vàng, vàng sẫm và đỏ.

Đa số loài lan Maxillaria đều thích phát triển ổn định thay vì bị phân chia liên tục thành những cây nhỏ, khi đó số lượng hạn chế các bông hoa sẽ không giúp cho cây có vẻ đẹp hoàn thiện nhất.

[redacted] Khí hậu chủ yếu là mát mẻ.

[redacted] Trồng trong chậu, những loài lớn trong đất trồng bằng vỏ cây thô, loài nhỏ trong lớp vỏ cây mịn. Có thể trồng những cây có thân chìm bò trong giỏ hay trên miếng vỏ cây. Bón phân và tưới nước thoải mái vào mùa hè, giảm bớt trong mùa đông, nhưng không để cho cây khô ráo hoàn toàn.

[redacted] 15 đến 30 cm.

Lan Maxillaria Acutipetala

Lan Maxillaria Acutipetala

Vào mùa hè, loài lan đặc biệt xinh đẹp này nở ra những bông hoa vàng thuần khiết với các cánh môi đỏ sậm Bông hoa có đường kính 2 cm trên những cành thấp hơn 15 cm Loài này tương đối hiếm có và ít khi thấy trong các bộ sưu tập

Lan Maxillaria Coccinea

Màu đỏ tươi khác thường làm nổi bật những bông hoa nhỏ (2 cm) đơn chiếc, trên những cành mọc tụ tập phía dưới tán lá Đây là loài ra hoa nở vào mùa hè, dễ trồng trong những nhà kính mát mẻ hay những nơi được che mát trong nhà

Lan Maxillaria Luteo-alba

Những bông hoa lớn (4 cm) màu kem với đài hoa màu nâu cam và cánh hoa màu vàng này nở ra vào đầu mùa hè, xung quanh gốc của một giả hành trưởng thành trên những cành cao 13 cm, ẩn mình dưới tán lá Loài lan này ra hoa tự nhiên và thích khí hậu mát mẻ Nó có xuất xứ từ Costa Rica và một số nơi khác.

Lan Maxillaria Ostipetalum

Một đám những bông hoa có hình dáng như mang nhện nằm xung quanh gốc của loài lan có kích thước khiêm tốn,

Lan Maxillaria Coccinea

Lan Maxillaria Luteo-alba

thích khí hậu mát mẻ và có xuất xứ từ Honduras. Những bông hoa mùa xuân màu trắng kem có những cánh môi màu vàng hoặc đỏ cam.

Lan Maxillaria Praestans

Đưa ra phía trước những gương mặt đồng đều nhu nhau, những bông hoa có vẻ cảnh giác màu nâu nhạt này với các cánh môi đen sẽ vẫn tươi qua nhiều tuần trong mùa hè. Cây càng lớn càng có nhiều hoa.

Lan Maxillaria Praestans

Lan Maxillaria Ochroleuca

Cây lan tuyệt vời này có thân dài bò lan um tùm, với những giả hành nằm cách khoảng trên các thân chìm bò thẳng đứng. Bông hoa đơn độc nở ra vào mùa hè trên những cành ngắn chỉ mọc ra một hoặc hai cành từ một giả hành Hoa có hương thơm, màu vàng với các chấm đỏ dày đặc hoặc lua thưa

Lan Maxillaria Ochroleuca

Lan Maxillaria Tenuifolia

HỌ LAN MILTONIOPSIS

Không có loài nào có vị trí tương xứng với họ lan này trong quần thể các loài lan. Chúng là loài lan bướm được nhiều người yêu thích và được gọi như vậy vì có hình dáng giống như cây hoa bướm (hoa pensée). Thân cây phát triển khá gọn khác với những chùm hoa lớn, phẳng và phô trương. Điều đó, kết hợp với việc dễ trồng và ra hoa ổn định, đã biến chúng trở thành loài lan hàng đầu để trồng trong nhà. Việc chúng rất phổ biến trong những năm gần đây là nguyên nhân của việc xuất hiện vô số những giống lai lộng lẫy, cung cấp cho những người nuôi trồng trong nhà. Hoa của chúng có màu sắc đa dạng, từ màu trắng chói, qua màu hồng phấn và vàng thanh nhã, đến những màu đỏ đậm đà nhất. Hoa luôn được trang trí với một chiếc "mặt nạ", một hình vẽ giống như con bướm ở giữa hoa, phía dưới cánh môi. Hình vẽ này có nhiều dạng khác nhau, lúc thì nhỏ gọn, lúc thì mở rộng qua hết cánh môi để tạo thành các mô hình "thác nước" rất đẹp và có độ tương phản cao. Từ một giả hành thường mọc ra hai cành hoa với từ 3 đến 6 bông hoa lớn (7 cm) trên mỗi cành. Loài này thường ra hoa hai lần trong một năm, vào đầu mùa hè và trong mùa thu, cùng với một mùi hương khá tinh tế, vì vậy thật dễ hiểu vì sao chúng lại được nhiều người ưa chuộng.

Trong một họ lan tự nhiên với hàng ngàn giống lai như vậy, họ lan này lại bao gồm rất ít loài. Trong số 5 loài, tất cả đều là loài đặc hữu của Colombia, 4 loài đã đóng góp cho một chương trình lai giống khắp nơi, giúp cho việc mở rộng phạm vi màu sắc lên gấp mười lần. Họ lan này có lá xanh quanh năm, sống cộng sinh rất hiếm thấy trong môi trường nuôi trồng và chỉ hiện diện trong những bộ sưu tập chuyên nghiệp, ở đó chúng được chăm sóc đặc biệt để tạo ra các thế hệ tương lai.

Họ Miltoniopsis có họ hàng gần gũi với họ Odontoglossum và sẵn sàng để được phối giống với họ này, cùng với các thành viên của dòng lan rộng lớn đó. Khi lai giống với họ lan Odontoglossum, hoa của giống lai sẽ có cánh môi lớn và màu sắc đậm đà hơn. Họ lan Miltoniopsis có nguồn gốc từ giống Miltonia, mà giờ đây chỉ hạn chế trong khoảng 10 loài được tìm thấy ở Brazil, vì vậy khi phối giống với họ Odontoglossum, chúng tạo ra loài Odontonia. Những giống lai khác bao gồm họ Miltoniopsis (vẫn còn được gọi là Miltonia vì mục đích đăng ký) là Miltassia (Miltonia x Brassia), Miltonidum (Miltonia x Oncidium) và nhiều giống khác.

Lan Miltoniopsis Ngai Alexandre

Lan Miltoniopsis Jersey

Giống lai Miltoniopsis có những giả hành màu xanh nhạt, mang theo hai lá xanh nhạt hình trái xoan ở đỉnh và hai lá ở gốc. Cây tăng trưởng trong suốt cả năm, bắt đầu nảy mầm mới ngay khi giả hành trước đó đã phát triển hoàn tất và thường trước khi cây chấm dứt ra hoa.

Lan Miltoniopsis Marie Rimpelle "Hoa Hồng của Portland"

Cành hoa mọc lên nhanh chóng khi giả hành đã trưởng thành và có thói quen ra hoa theo hình vòng cung phía trên tán lá. Cây ít khi mọc cao hơn 30 cm, điều này rất phù hợp cho những người nuôi trồng trong nhà.

Giống như tất cả các loài lan khác, lan Miltoniopsis phát triển rất tốt khi được vây quanh bởi tán lá của những cây khác và trồng quây quần như vậy sẽ giúp chúng giữ được độ ẩm.

[illegible] Khí hậu mát mẻ.

[illegible] Trồng trong chậu với vỏ cây thô hoặc loại Rockwool Luôn giữ cho chúng tránh khỏi ánh nắng trực tiếp của mặt trời. Tưới nước quanh năm từ mùa xuân đến mùa thu.

[illegible] Cao đến 30 cm.

Lan Miltoniopsis Rozel

Lan Miltoniopsis Ngại Alexandra

Giống lai trắng đáng yêu với vết đậm nét này có đủ tất cả những phẩm chất tốt của một cuộc lai giống thành công Bông hoa lớn, rộng 10 cm, đứng vượt lên trên tán lá, xuất hiện vào đầu mùa hè và trong mùa thu Mỗi giả hành trưởng thành có thể mọc ra hai cành hoa

Lan Miltoniopsis Jersey

Là một giống lai hiện đại xinh đẹp trắng và đỏ, ra hoa vào mùa hè, lan này cho ra đến 6 bông hoa lớn, có bề ngang 8 cm, được gọi tên một cách yêu mến là lan pensée

Lan Miltoniopsis Hiệp sĩ Đỏ "Graif" AM/RHS

Lan Miltoniopsis Marie Riopelle "Đóa hồng của Portland"

Giống lai trang trí tuyệt vời này có những cánh môi với các nét vẽ tinh tế kết hợp với màu hồng sẫm của phần còn lại, để tạo ra một ấn tượng quyến rũ. Loài này có thể trồng trong nhà hoặc trong một nhà kính mát mẻ, nơi có bóng mát và độ ẩm. Nó ra hoa vào cuối mùa xuân và đầu mùa hè.

Lan Miltoniopsis Hiệp sĩ Đỏ "Graif" AM/RHS

Cho ra những bông hoa lớn, đơn độc vào cuối xuân và đầu hè, giống lan lai này có những hoa giống như vải nhung đỏ thắm. Cây còn trẻ thường chỉ cho ra một bông hoa nhưng cây già có thể trổ ra đến 6 bông.

Lan Miltoniopsis Thanh Heller "Niềm vui Màu hồng"

Lan Miltoniopsis Rozel

Nhiều giống lai như giống này đã được lai giống để có một hình "thác nước" hoặc "giọt nước" trên cánh môi, vốn là đặc tính của các biến thể này Hãy chú ý đến những "giọt nước" trên cánh hoa Sự kết hợp giữa những đài hoa màu hồng sẫm, cánh môi có hoa văn xinh đẹp với các

viền hồng trong giống lai này trông thật hấp dẫn. Cây ra hoa vào cuối mùa xuân và đầu mùa hè.

Lan Miltoniopsis Thành Heller "Niềm vui Màu hồng"

Hình dạng tuyệt vời kết hợp với màu hồng lộng lẫy giúp cho giống lai này có được một vẻ đẹp tuyệt đối. Mặt nạ đỏ thắm với hình con bướm ở giữa bông hoa tạo khung cảnh cho những nét vạch đậm có màu hồng nhạt hơn trên cánh môi. Cây ra hoa hai lần trong một năm, vào cuối mùa xuân và đầu mùa hè.

[illegible]

Loài lan xuất xứ từ Colombia với bông hoa hồng mềm mại này giờ đây là một chủ đề khá khan hiếm trong các bộ sưu tập. Nó là loài hỗ trợ cho nhiều giống lai xinh đẹp ngày nay, vốn vẫn thừa hưởng hình dáng đáng yêu và thói quen hơi uốn cong của nó. Loài này ra hoa vào cuối mùa xuân và đầu mùa hè.

Lan Miltoniopsis Vexillaria "Trăng Bắc cực"

Là một biến thể có màu nhạt hơn của loài Miltoniopsis Vexillaria, lan này thiếu màu hồng tinh tế trên cánh, đài hoa và cánh môi, nhưng bù lại nó có một màu sắc mạnh mẽ hơn ở giữa hoa. Cây ra hoa vào cuối mùa xuân và đầu mùa hè.

Lan Miltoniopsis Zorro "Niềm vui màu vàng"

Việc lai giống có chọn lọc đã mang đến cho bạn giống lai màu vàng ra hoa vào cuối mùa xuân và đầu mùa hè này, mặc dù màu vàng không có trong giống bố mẹ. Nó được lai giống từ loài Miltoniopsis Roezlii, với ảnh hưởng có thể trông thấy rõ qua những vệt đỏ.

Lan Miltoniopsis Vexillaria

Lan Miltoniopsis Vexillaria "Trăng Bắc cực

Lan Miltoniopsis Zorro "Niềm vui màu vàng"

DÒNG LAN ODONTOGLOSSUM

Lan Odontoglossum là đỉnh cao của dòng lan phức tạp, được hình thành từ một số giống lan tự nhiên có quan hệ gần gũi, tất cả đều có thể được giao phối để tạo ra một phạm vi rộng lớn các loài lan lai.

Giống này bao gồm khoảng 60 loài cộng sinh, có lá xanh quanh năm, xuất xứ từ những vùng cao trên dãy Andes ở Nam Mỹ. Được yêu mến ngay từ lúc mới được giới thiệu, những bông hoa trắng tinh khôi của loài Odontoglossum Crispum đã mang lại cho chúng cái tên "Nữ hoàng của loài Lan". Chúng được đánh giá cao đến nỗi nhu cầu ào ạt đã làm chúng gần như bị tuyệt chủng. Nhiều giống lan xuất sắc đã được nuôi trồng trước đây, ngày nay chỉ còn thấy trên các bức minh họa và bản mô tả trong những tập sách cũ. Một số tương đối ít của những loài được trồng hôm nay chỉ hạn chế trong các bộ sưu tập của giới chuyên nghiệp, trong khi thay mặt cho chúng là hàng trăm giống lai có giá cả hợp lý hơn đối với những người chơi lan. Các giống lai có một phạm vi khá rộng về màu sắc và thói quen sinh trưởng mạnh mẽ, vốn không có sẵn trong giống bố mẹ và phù hợp để được nhân giống hàng loạt đáp ứng cho giới chơi lan.

Thông thường, lan Odontoglossum và các loài có họ hàng với nó đều cho ra các giả hành xanh, với một cặp lá nhỏ hình trái xoan màu xanh nhạt mọc trên đỉnh và hai lá ngắn hơn ở dưới gốc. Cây có thể cao từ 30 đến 45 cm và cành hoa có thể cao gấp đôi chiều cao đó. Hoa của giống lai thuần chủng Odontoglossum tròn trịa, với đài và cánh hoa có kích thước bằng nhau cùng một cánh môi khá gọn và thường có viền nhăn. Chúng có thể có đủ loại màu sắc với những hoa văn phức tạp và đặc điểm này không tìm thấy ở các loài lan khác. Số lượng hoa có thể lên đến một tá, bề ngang 6 cm, có vết đậm nét hoặc đồng màu. Hoa vẫn tươi trong nhiều tuần và nở ra vào bất cứ thời gian nào trong năm.

Đông đúc hơn giống lan Odontoglossum thuần chủng là những giống lai với các loài khác. Chúng bao gồm loài Odontioda, do loài Odontoglossum giao phối với giống lan Cochlioda nhỏ bé, phát triển chậm hơn. Lan Cochlioda nổi tiếng nhờ vào những hoa có màu đỏ sáng, mà nó đã truyền cho giống lai Odontioda và chính nhờ vào đặc tính này mà bạn có thể phân biệt giống lai đó với loài Odontoglossum. Khi phối giống với loài Oncidium, vốn là loài thường có hoa nhỏ, cành hoa dài, hoa màu vàng,

Lan Miltoniodes Puppukea Hoàng hôn

giống lai Odontocidium sẽ có một số kết quả rất đáng hài lòng. Còn có khá nhiều sự phối giống khác, tất cả đều chứa gen của loài Odontoglossum và biểu lộ nhiều đặc tính khác nhau của giống giao phối. Một số phương pháp lai giống tập trung vào việc tạo ra những cây lan phù hợp với khí hậu lạnh hơn, bao gồm loài Vuylstekeara (Cochlioda x Miltonia x Odontoglossum) và Wilsonara (Cochlioda x Odontoglossum x Oncidium). Bằng cách đưa loài Oncidium phù hợp với khí hậu nóng vào công thức phối giống trên, giống lai sẽ chịu đựng được nhiệt độ cao và có thể trồng ở những vùng nhiệt đới. Chúng bao gồm giống Beallara (Brassia x Cochlioda x Miltonia x Odontoglossum) và Aliceara (Brassia x Miltonia x Oncidium).

Loài Odontoglossum dễ dàng bị sốc vì nhiệt độ cao và nếu bạn không giữ cho cây được mát mẻ trong mùa hè, hãy cố gắng đưa chúng vào những nơi được che mát để chúng được ẩm ướt và có nhiều độ ẩm. Nếu đặt ở nơi có quá nhiều ánh sáng, lá sẽ chuyển qua màu đỏ hung. Nếu tình trạng này không kéo dài quá mức, đây là một màu có thể chấp nhận được vì nó sẽ chuyển lại màu xanh khi ánh nắng mặt trời đã giảm bớt cường độ. Tuy nhiên nếu có quá nhiều ánh sáng, toàn bộ mặt trên của lá sẽ trở thành đỏ sậm và lá sẽ rụng sớm. Cây lan Odontoglossum nào bị mất quá nhiều lá trong một lúc sẽ bị suy kiệt và cần phải được thay chậu nếu có một cơ hội nào sớm nhất, lúc đó phải cắt tỉa bớt các giả hành không còn lá để phục hồi sự cân bằng cho cây lan.

Lan Odontioda Avranches

Tất cả những loài lai giống với lan Odontoglossum là những cây cực kỳ đáng yêu để trồng, nhưng cần phải cẩn thận để bảo đảm cho các giả hành được tươi tốt trong suốt cả năm. Đôi khi một cây trưởng thành sẽ cho ra một cành hoa cao, có số lượng hoa vượt quá mức hỗ trợ của cây mẹ. Khi các nụ đến giai đoạn nở hoa, cây sẽ quăn lại một cách tệ hại và đó là dấu hiệu chứng tỏ rằng các bông hoa đang hút hết sức lực của nó, do vậy nó không thể hỗ trợ cho chúng và sống sót. Hãy cắt ngay cành hoa đó. Bạn vẫn có thể thưởng thức vẻ đẹp của chúng bằng cách cắm vào bình nước. Nếu cần, nên thay chậu cho cây và kích thích nó ra mầm mới càng nhanh càng tốt, sau đó nó sẽ hồi phục dần.

Khởi thủy lan Odontoglossum phát triển từ vùng núi Andes ở Nam Mỹ, hướng về phương Bắc cho đến tận Mexico. Sự tái phân loại gần đây đã tạo ra những giống mới, đến khi giống Odontoglossum thuần chủng chỉ còn xuất hiện ở vùng núi Andes. Trong ngành trồng tỉa, nhiều tên cũ của các loài đã được giữ lại, vì vậy ở đây chúng tôi sẽ nêu cả hai tên, vốn vẫn còn được sử dụng khá phổ biến. Ngoại lệ duy nhất là loài Rossioglossum, vì quá khác biệt nên được xếp riêng vào danh mục các loài lan của giới chuyên nghiệp.

Khí hậu mát mẻ, giữ nhiệt độ ở dưới mức 24°C trong mùa hè.

Trồng với đất bằng vỏ cây mịn trong một chậu có kích thước 5 đến 7 cm để hạn chế bộ rễ. Che mát nhiều trong mùa hè nhưng cung cấp thêm ánh sáng vào mùa đông. Tưới nước và bón phân suốt năm, nhưng giảm bớt vào mùa đông.

30 đến 45 cm.

Lan Odontioda La Couperon

Lan Miltonidum Pupukea Hoàng Hôn

Một sự phối giống bất thường giữa loài mọc cao Miltonia Warscewiczii và loài lan cực nhỏ Oncidium Cheirophorum, đã mang lại giống lai vô cùng hấp dẫn này với những cành hoa dài đến 23 cm. Những bông hoa màu kem, hồng và xanh sẽ nở ra vào mùa xuân.

Giống lai Odontioda (Odontoglossum x Cochlioda) đầu tiên được tạo ra để mang sắc đỏ của loài Cochlioda cho loài Odontoglossum thường có hoa màu nhạt. Trong giống lai hay ra hoa vào mùa xuân này, tất cả những ảnh hưởng của loài Cochlioda đã biến mất để trở lại sắc trắng của loài Odontoglossum.

Lan Odontioda Mont Pelard « St Aubin's Bay

Màu hồng sống động với các hoa văn hồng đậm thanh mảnh của những bông hoa nằm trên các cành dài và uốn cong, đã biểu lộ ảnh hưởng rõ rệt của loài Cochlioda ở giống lai đầy ấn tượng này, mang lại cho hoa của nó một sắc thái sáng rực rỡ. Hoa nở vào nhiều thời điểm khác nhau, nhưng thường là vào mùa xuân.

Lan Odontioda Les Plantins

Lan Odontioda Pontiafer

Lan Odontioda Les Plantons

Màu sắc và hoa văn trên giống lai thường ra hoa vào mùa xuân đại diện cho tính đa dạng của giống lai nhân tạo này Những chấm và vạch của nó có đủ loại màu sắc thay đổi mà không có loài lan nào có thể so sánh bằng.

Lan Odontioda Mont Felard x St Aubin's Bay

Đây là một loài lan phát triển khá gọn với những cành có hoa trắng điểm hồng trong nhiều mùa khác nhau, cánh môi cũng có màu tương tự ở viền với tâm màu vàng. Mép cánh hoa có dạng khoang và xếp nếp.

Lan Odontocidium Cây Vàng Russikan

Với những bông hoa cân đối màu đỏ và trắng lộng lẫy, cành hoa lớn thường đâm nhánh này biểu lộ rõ rệt ảnh hưởng của giống bố mẹ Odontoglossum Pescatorei Cây ra hoa vào nhiều thời điểm khác nhau.

Lan Odontocidium Rồng Vàng Isler

Lan Odontocidium Rồng Vàng Isler

Sự kết hợp giữa những màu sắc sáng với một cành hoa khá cao, đã làm cho cây lan này trở thành một loài được nhiều người thích trồng trong nhà Cây thích sống ở những nơi mát mẻ có đủ ánh sáng quanh năm. Hoa nở vào các thời điểm khác nhau trong năm và vẫn tươi trong nhiều tuần lễ.

Lan Odontocidium La Moye

Giống lai phức tạp này là loài phát triển to lớn và ra hoa không kỳ hạn. Đặt cây trong một phòng mát có đủ ánh sáng. Tưới nước và bón phân quanh năm. Hoa trắng với những hoa văn màu hồng và

vàng, vẫn tươi trong nhiều tuần lễ và nở ra trong nhiều thời điểm khác nhau.

Lan Odontocidium Cây Russilian

Giống lai này thừa hưởng cánh môi lớn màu vàng và những cánh hoa có chấm nâu của loài Oncidium Tigrinum. Nó cũng đóng góp vào việc làm cho cành hoa mọc thẳng đứng và có thói quen đâm nhánh. Cây ra hoa vào nhiều thời điểm khác nhau, nhưng thuờng là vào mùa xuân.

Lan Odontoglossum Carniferum (tên khác: Oncidium Carniferum)

Vào mùa xuân, giống lan đáng yêu này cho ra những cành hoa cao, nhiều nhánh, nặng trĩu bông hoa. Mỗi bông đều có màu nâu sô-cô-la với hai cánh hoa uốn vào trong để chào đón côn trùng thụ phấn

Lan Odontoglossum Cordatum (tên khác: Lemboglossum Cordatum)

Lan Odontocidium La Moye

Lan Odontoglossum C

Loài lan có kích thước gọn gàng này ra hoa vào mùa xuân, với các bông hoa có cánh nhọn và điểm nâu trên những cành đơn sơ, cao khoảng 15 cm. Có xuất xứ từ Honduras, nó là loài dễ trồng và dễ ra hoa, sinh trưởng tốt trong nhà hoặc trong một nhà kính mát mẻ có che mát

Lan Odontoglossum Crocidipterum

Ngày nay có nhiều loài Odontoglossum rất khan hiếm, chẳng hạn như loài có hoa văn thanh nhã này Những vệt màu vàng và nâu nhạt là đặc tính tiêu biểu cho một số loài lan mọc trên vùng cao của dãy Andes Loài này ra hoa vào mùa xuân

Lan Odontoglossum Cordatum

Lan Odontoglossum Crocidipterum

Lan Odontoglossum Hallii

Với những bông hoa có hương thơm, xoắn lại một cách kỳ lạ cùng những đầu nhọn trên cánh môi, loài lan ra hoa vào mùa hè này có xuất xứ từ Ecuador và đóng góp màu vàng co bản của nó cho nhiều giống lai đầu tiên. Ngày nay rất hiếm có loài này trong môi trường nuôi trồng

Lan Odontoglossum Jorisianum

Giống lai cổ điển này được nuôi trồng vào đầu thế kỷ 20, khi mà việc lai giống chưa có nhiều tiến bộ. Nó là kết quả của việc phối giống giữa hai loài lan tuyệt vời, Odontoglossum Purpureum và O. Triumphans, cả hai hiện nay đều rất khan hiếm. Hoa màu vàng có những vết đỏ, sẽ nở ra vào mùa xuân

Lan Odontoglossum Laeve (tên khác: Miltonioidos Laevis)

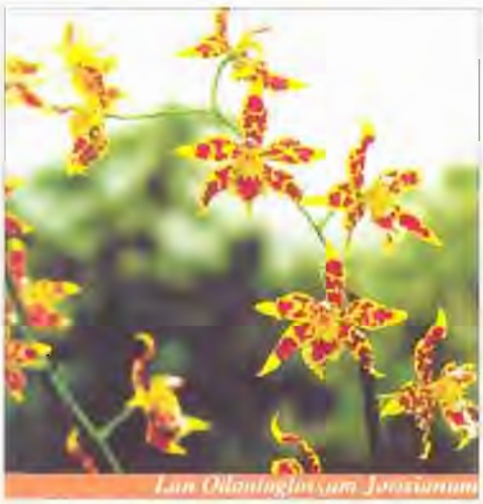
Với hương thơm nồng nàn, loài lan này có các bông hoa màu vàng và nâu với cánh môi pha hồng ở giữa, nằm trên những cành cao 45 cm vượt lên trên tán lá. Loài này ra hoa trong cuối mùa hè và tươi rất lâu Cây phát triển rất mạnh, có xuất xứ từ Honduras và Mexico.

Lan Odontoglossum Oerstedii (tên khác: Ticoglossum Oerstedii)

Một giống kỳ lạ và ít thấy, lan này có các giả hành và lá nhỏ, cao khoảng 15 cm. Các bông hoa xinh đẹp màu trắng với những vết vàng trên cánh môi nở ra trên những cành ngắn, hơi cao hơn tán lá một ít. Ra hoa vào mùa xuân, loài lan có xuất xứ từ Costa Rica này có thể trồng trong môi trường có nhiệt độ cao hơn đa số các loài khác trong họ.

Lan Odontoglossum Hallii

Lan Odontoglossum Jeremianum

Lan Odontoglossum Crocidi...

Lan Vuylstekeara Cambria "Lensings Favorit"

Từ vô số các giống lai Cambria "Plush" đã xuất hiện ra giống lai "biến dị" này, chứng tỏ đã có đủ nhiều biến đổi về màu sắc để bảo đảm cho cái tên đặc biệt của loài này Một dáng vẻ đáng yêu đặc trưng, với những đài và cánh hoa có chấm hồng, đỏ cùng một cánh môi hồng với vết đỏ ở giữa, lan này phù hợp để trồng trong nhà hoặc trong những nhà kính có nhiệt độ mát mẻ đến trung bình. Hoa nở vào nhiều thời điểm khác nhau trong năm.

Lan Vuylstekeara Cambria "Plush" FCC/RHS

Là một trong những loài lan phổ biến nhất của mọi thời, giống lai đa loài này, với hoa màu đỏ và trắng, đã được tạo ra hàng ngàn cây cung cấp cho thị trường trồng lan trong chậu. Bông hoa lớn (7 cm) có màu sắc rực rỡ được nở ra trong nhiều thời điểm khác nhau trong năm.

Lan Vuylstekeara Cambria "Plush" FCC/RHS

Lan Vuylstekeara Cambria "Lensings Favorit"

DÒNG LAN ONCIDIUM

Trong số khoảng 400 loài Oncidium là rất nhiều loại cây khác nhau, từ các loài nhỏ bé có lá chồng lên nhau, nghĩa là những cây nhỏ, có tán lá giống như cây quạt với hoa màu sắc rực rỡ, đến những cây xinh đẹp có giả hành to lớn, cành dài như Oncidium Macranthum, giờ đây được biết qua cái tên Cyrtochilum Macranthum. Giữa hai thái cực đó là vô số những cây đáng yêu có kích thước khiêm tốn với các bông hoa màu sắc rực rỡ, chủ yếu là màu vàng. Người ta đang nuôi trồng khá nhiều giống và chúng là những loài dễ trồng và dễ ra hoa, rất được người mới trồng lan ưa chuộng. Ngoài những giống xinh đẹp và đáng quan tâm được chọn lọc, bạn có thể bổ sung thêm nhiều giống lai, đa số đều phối giống với loài Odontoglossum và các loài có họ hàng liên hệ. Kết quả là xuất hiện nhiều cây lan hấp dẫn và quyến rũ, mang lại vẻ đẹp hoàn hảo cho bất cứ một bộ sưu tập nhỏ nào.

Oncidium là loài cây có lá xanh quanh năm, thường có những giả hành xanh, gọn và một cặp lá nhỏ hình trái xoan. Cành hoa xuất phát từ gốc của một giả hành lớn nhất khi nó trưởng thành và điều này xảy ra vào bất cứ lúc nào trong năm, mặc dù thời điểm ra hoa nhiều là những tháng mùa thu. Loài này có xuất xứ từ những vùng nhiệt đới của châu Mỹ và được tìm thấy trong nhiều môi trường sống cộng sinh. Một số được người ta trìu mến đặt tên là "tai la" liên quan đến hình dạng của những chiếc lá dày đơn độc thường mọc ra từ một giả hành nhỏ bé. Những cây lan này, kể cả loài Oncidium Luridum, sống trong những vùng khô nóng khác với quê nhà Brazil của loài Oncidium Flexuosum, vốn khá giống với loài lan Odontoglossum tiêu biểu. Loài sau có những giả hành nằm cách đều nhau dọc theo một thân chìm mọc hướng lên trên. Được trồng trên một miếng vỏ cây và được phát triển tự do, loài này sẽ cho ra một chùm rễ trắng trên không tạo thành một tấm màn dài gần 1m.

Trong điều kiện nuôi trồng, người ta thích một số loài hơn các loài khác. Những loài phổ biến nhất là những loài thích khí hậu mát mẻ và phát triển tốt khi trồng chung với loài Odontoglossum, nơi mà chúng sẽ sống cộng sinh trong cùng một môi trường. Loài "tai la" và những loài khác xuất phát từ các vùng có khí hậu nhiệt đới hơn của châu Mỹ cần được giữ ấm, phù hợp hơn với môi trường từ trung bình đến ấm. Chúng là những cây cần nhiều ánh sáng hơn những loài bà con thích khí hậu mát mẻ. Ở Bắc bán cầu, một vài loài trong chúng, chẳng hạn như Oncidium Splendidum, có thể khó ra hoa vì thiếu ánh nắng mặt trời quanh năm.

Lan Oncidium Baissiense

Nếu chỉ có một không gian nuôi trồng hạn chế, bạn nên tìm những loài lan hoặc giống lai phát triển nhỏ. Chúng bao gồm loài Oncidium Cheirophorum có cành hoa ngắn, dày đặc những bông hoa màu vàng sáng có hình dáng kỳ lạ. Với kích thước tương tự như vậy là loài Oncidium Ornithorhynchum có mùi hương rất thơm cùng rất nhiều bông hoa màu hồng xinh đẹp. Loài Oncidium Flexuosum đã nói ở trên, có cành hoa dài với vô số những bông hoa vàng sáng vẫn tươi tốt 3 đến 4 tuần lễ trong mùa thu.

t độ: Khí hậu mát mẻ, một số thích khí hậu trung bình đến ấm áp.

n sóc: Trồng trong một chậu có kích thước 5 đến 10 cm với đất trồng bằng vỏ cây vụn. Có thể trồng loài Oncidium Flexuosum trên miếng vỏ cây Vào mùa hè che mát cho những cây thích khí hậu mát mẻ, nhưng nên để cho loài "tai la" có nhiều ánh sáng suốt năm. Tưới và bón phân cho các giống lai quanh năm, nên giữ cho những loài chính gốc được khô ráo trong mùa đông.

Chiều cao: 15 đến 30 cm.

Giống lai ấn tượng này có những bông hoa lớn màu vàng sáng, với một cánh môi lớn thừa hưởng từ loài Oncidium Varicosum ngoài một số đặc tính của loài khác. Có thể trồng cây lan phát triển to lớn và ra hoa vào mùa thu này trong nhà hoặc trong một nhà kính có nhiệt độ mát đến trung bình.

Lan Oncidium Obryzatum

Vào mùa thu những cành cao với hoa lưa thưa của loài lan có hoa màu vàng này nở ra những chùm hoa bé tí vượt lên trên thân cây cao 20 cm. Loài này nên được trồng trong một nhà kính có nhiệt độ trung bình.

Lan Oncidium Em bé Sharry "Hương thơm Ngọt ngào"

Giống lai đáng yêu có mùi thơm sô-cô-la này nở ra một chùm những bông hoa màu đỏ anh đào, với cánh môi có chóp màu trắng. Nó ra hoa vào nhiều thời điểm trong năm và là loài thích khí

HỌ LAN PAPHIOPEDILUM

Từ nhiều thiên niên kỷ trước, lan Paphiopedilum và những loài lan hài có họ hàng liên hệ, đã tách ra từ dòng lan chính để tiến hóa theo con đường riêng của chúng. Việc này đã mang lại cho nó cái túi nhỏ trên bông hoa, vốn là điểm đặc trưng của họ lan này cùng những loài có họ hàng với nó. Cái túi hay chiếc hài là một biến thể của cánh hoa thứ ba hiện ra trên bông hoa như là một cánh môi. Khi phát triển hình chiếc túi, loài lan Paphiopedilum cũng thay đổi những phần khác một cách tương xứng. Chẳng hạn như hai đài hoa ở hai bên gần như chập lại và nằm ẩn vào phía sau chiếc túi. Hình dạng của chiếc túi có mục đích chụp lấy con côn trùng thụ phấn bằng cách đầu tiên dụ dỗ nó bám vào bờ túi, nó sẽ mất thăng bằng vì bề mặt trơn láng ở đó và bổ nhào vào trong. Khi đã vào trong, một bậc thang gồm những sợi lông nhỏ sẽ giúp con côn trùng đi ra theo hai cạnh của chiếc túi và trụ hoa. Làm như vậy nó sẽ mang theo trên người phấn hoa.

Lan Paphiopedilum "Sáng trăng"

Họ lan Paphiopedilum bao gồm khoảng 65 loài được tìm thấy ở miền Viễn Đông, từ Ấn Độ, Trung Quốc và Đông Nam Á cho đến Philippines, Indonesia và New Guinea. Chúng là những cây có lá xanh quanh năm nhưng không có giả hành, đa số là loài địa lan, nảy mầm thành từng chùm, ở giữa đó cành hoa sẽ phát triển lên. Cành hoa có thể chỉ có một, hai hoặc một tá bông hoa. Trong số những bông hoa ấn tượng nhất là hoa của loài Paphiopedilum Rothschildianum có xuất xứ từ Borneo, nơi mà hai đài hoa bên cạnh rất dài và nhỏ đi, nằm ngang và có nhiều vằn rõ rệt. Khi nhìn thấy nó xuất hiện trên một cành cao ai cũng cảm thấy sững sờ.

Việc du nhập thêm một số loài từ Trung Quốc vào môi trường nuôi trồng trong hai thập niên cuối của thế kỷ 20, đã cải tiến rất nhiều hoạt động lai giống của loài lan này Những loài như Paphiopedilum Armeniacum có hoa vàng rực và loài P Micranthum có màu hồng thú vị cùng một số khác, đã mang lại nhiều giống lai tuyệt vời với những kết hợp màu sắc độc đáo.

Loài Paphiopedilum nổi tiếng vì tính trường thọ của nó. Trong số những giống lai đầu tiên ở thế kỷ 19, có những cây hiện diện trong các bộ sưu tập ngày nay với tuổi thọ hơn 150 năm. Những cây đại thụ đó bản thân đã trở thành cổ điển và là một kho tàng quý giá cho những người may mắn sở hữu chúng.

Sức hấp dẫn của loài Paphiopedilum mạnh đến mức đã có nhiều bộ sưu tập chỉ dành riêng cho họ lan này, trong khi người ta vẫn tìm thêm nhiều giống khác. Các giống lai phức tạp đã tạo ra

Lan Paphiopedilum Corbiere "Cung điện Tuleric"

Lan Paphiopedilum Orienatum

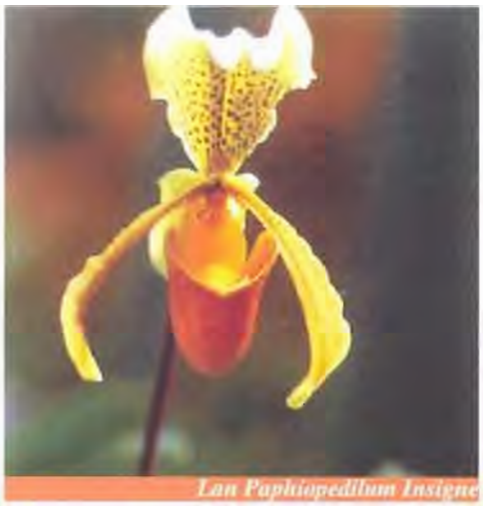
Lan Paphiopedilum Haynaldianum

những cây có tán lá xanh cứng cáp và một bông hoa tròn lớn với đủ loại màu sắc, từ vàng, xanh cho đến đỏ, nâu và màu đồng thiếc. Hoa có thể đồng màu hoặc có nhiều chấm, trộn lẫn với những màu khác. Tất cả đều rất bóng láng, nở ra trong những tháng mùa đông và vẫn tươi trong nhiều tuần.

Loài có lá lốm đốm, thân nhỏ hơn và ra hoa rất dễ dàng trên những cây phát triển lớn với vô số những mầm mới. Cành hoa cao hơn (đến 30 cm) với chỉ một bông hoa có hình dáng rộng mở. Những bông hoa nhẹ nhàng này có màu xanh hoặc đỏ, với màu đậm nhất là đỏ tía nằm viền trên một nền đen. Chúng có thể có chấm hoặc sọc rõ rệt trên các cánh hoa rực lửa. Thời gian ra hoa của chúng kéo dài đến tận mùa hè, chồng lên thời gian của một nhóm khác vốn thường cho ra vô số các cành hoa. Chúng là những giống lai xuất phát từ các loài có cánh hoa rất dài, chẳng hạn như Paphiopedilum Sanderianum và P Rothschildianum với các cánh hoa cứng cáp. Cùng với loài P Parishii, chúng đã tạo ra một vài giống lai xinh đẹp, làm tăng thêm mức độ ấn tượng cho họ lan này.

So với những họ lan khác, họ Paphiopedilum có bộ rễ khá rời rạc, chúng có màu nâu và nhiều lông măng. Hàng năm nên thay chậu nhưng tránh không đụng chạm đến bộ rễ. Nên trồng chúng trong những chậu có kích thước càng nhỏ càng tốt, thường là nên sử dụng lại chậu cũ sau khi cắt tỉa và thay thế lớp đất trồng mới.

Cần hỗ trợ thêm cho loài Paphiopedilum khi chúng ra hoa. Dùng một cây tre nhỏ để chống cho cành hoa đứng thẳng, sau đó nên chờ cho hoa nở và cứng cáp. Lúc này nên buộc cây tre

Lan Paphiopedilum Insigne

vào dưới gốc hoa, để nâng nó lên ngang tầm mắt thì bạn mới thưởng thức được hoàn toàn vẻ đẹp của chúng.

[redacted] Khí hậu trung bình.

[redacted] ***và chăm sóc:*** Trồng trong chậu có kích thước hạn chế bộ rễ với đất trồng bằng vỏ cây hoặc loại Rockwool. Đặt chúng ở những nơi không có ánh nắng mặt trời trực tiếp và giữ cho chúng được ẩm ướt quanh năm. Bón phân thường xuyên. Phun nước thật ít (hoặc không phun) để tránh không cho nước chảy vào giữa những mầm non mới mọc, vì như vậy có thể làm cho chúng bị thối.

Chiều cao: 15 đến 30 cm.

Lan Paphiopedilum "Sáng trắng"

Đây là một giống lai cũ đã vượt qua được sự thử thách của thời gian và ngày nay đã trở thành phổ biến khi đã hơn 100 tuổi. Lá cây có những đường vằn rất đẹp, trong mùa đông và mùa xuân cây nở ra những bông hoa thanh nhã có màu xanh cũng như trắng nằm trên những cành mỏng manh.

Lan Paphiopedilum Curtisii "Cung điện Tuileries"

Những đường nét thanh nhã của giống lai cũ ra hoa vào mùa xuân này kết hợp một cách hấp dẫn với màu đỏ lộng lẫy và đài hoa có gân khá đậm. Cành hoa cao 23 cm mọc trên đám lá xanh.

Lan Paphiopedilum Dalatense

Loài này có xuất xứ từ Việt Nam. Màu hoa hồng nhạt với cánh môi hồng đậm, cùng tán lá có đốm đã giúp làm cho cây lan này trở nên hấp dẫn. Cây ra hoa vào mùa xuân và màu hoa hồng thanh nhã của nó đã truyền lại cho nhiều thế hệ giống lai mới.

Lan Paphiopedilum Haynaldianum

Đây là một trong những giống xinh đẹp nhất của loài lan có nhiều hoa. Cây lan có hoa lớn (13 cm) này xuất xứ từ Ấn Độ với những bông hoa trông rất thú vị, màu xanh, nâu và hồng trên những cành cao đến 60 cm. Cây ra hoa vào mùa đông.

Lan Paphiopedilum Insigne

Đây là một loài đã có giai đoạn rất phổ biến, được trồng hàng triệu cây để cung cấp cho ngành bán hoa. Ngày nay nó là một loài cây xinh đẹp được trồng trong nhà với hoa màu xanh và nâu. Được trồng trong một phòng mát cách xa ánh nắng mặt trời, nó sẽ ra hoa tự nhiên vào mùa đông.

Lan Paphiopedil[redacted] Jersey

Sự kết hợp giữa các màu nâu sô-cô-la, vàng chanh, kem và hồng nhạt là rất ấn tượng trên giống lai có hoa lớn này. Nó sinh trưởng tốt trong môi trường khá ấm áp, nếu không cho lá tiếp xúc với ánh

Lan Paphiopedilum Leeanum

Lan Paphiopedilum Quý bà Isabel

nắng trực tiếp của mặt trời Hoa nở vào mùa đông.

Lan Paphiopedilum Quý bà Isabel

Giống lai này có xuất xứ từ loài Paphiopedilum Rothschildianum Cành cao, với nhiều bông hoa màu kem, có vạch nâu và một cánh môi đỏ nhạt, nở ra vào mùa đông và mùa xuân. Lá dài màu xanh của nó có thể phát triển khá to

Lan Paphiopedilum Leeanum

Giống lai cổ xinh đẹp này được nuôi trồng từ thời Nữ hoàng Victoria. Hoa có những đài hai bên màu xanh, đốm hồng, đài đứng có màu trắng với một chiếc túi nâu. Chúng nở ra vào mùa đông và vẫn tươi trong suốt 3 tháng

Lan Paphiopedilum Les Landes

Trong những giống lai có lá màu xanh, như giống lai có hoa lớn màu đỏ nâu này, một số có hoa bóng láng với đủ loại màu, từ đỏ sâm, màu đồng thiếc cho đến xanh và vàng Hoa thường nở chỉ một bông trên cành vào mùa xuân và có thể có bề ngang đến 10 cm

Lan Paphiopedilum Micranthum

Có xuất xứ từ Trung Quốc, loài lan này có lá vằn khá gọn và những chiếc túi thật lớn trên những bông hoa màu hồng nhạt với các vạch vàng và hồng sẫm trên cánh hoa. Hoa nở trên những cành dài vào mùa xuân Nó có các túi phồng giống như loài Cypripedium

Lan Paphiopedilum Quentvel Mill x Red McLellan

Đây là một giống lai có cành hoa cao, lá xanh phù hợp để trồng trong nhà hoặc trong một nhà kính có nhiệt độ trung bình được che mát. Những giống lai này thường ra hoa vào mùa đông và các bông hoa có chấm tàn nhang màu đỏ vẫn tươi trong nhiều tuần lễ. Đài hoa đứng có viền màu trắng

Lan Paphiopedilum Tân nhung Jersey

Lan Paphiopedilum Les Landes

Lan Paphiopedilum Schilleriamum

Giống lai cổ xưa ra hoa vào mùa đông này có thể có tuổi tho đến 200 năm, nhưng cũng có thể xuất xứ từ một cuộc phối giống gần đây Ở đây loài bố mẹ chủ yếu là loài P Rothschildianum. Hoa màu kem có nhiều vết sọc và chấm đỏ tía với chiếc túi phồng cùng môt màu.

Lan Paphiopedilum Micranthum

Lan Paphiopedilum Cọp Vàng

Giống lai đáng yêu, có nhiều hoa giữa loài Paphiopedilum Stomei có cánh hoa dài tương tư với loài P Granduliferum đươc nuôi trồng ở California trong năm 1984. Bông hoa màu kem có những soc màu nâu sô-cô-la, trong khi chiếc túi có màu của cây mâm xôi Cánh hoa màu xanh nhạt giúp nó hoàn thiện dược hiêu úng tinh tế vốn có của nó.

Lan Paphiopedilum Cọp Vàng

Lan Paphiopedilum Quetivel Mill
c Rod McLellan

Lan Paphiopedilum
Schilleriamum

DÒNG LAN PHALAENOPSIS

(Lan Hồ Điệp)

Loài lan này được giới trồng lan cũng như những người mới chơi đánh giá rất cao. Trong những năm gần đây, chính loài này đã làm cho loài lan được nhiều người biết đến hơn bất cứ loài nào khác. Nó dẫn đến việc lai giống ồ ạt trong nhiều nơi trên thế giới, những nơi mà việc trồng lan tương đối dễ và cung cấp cho thị trường bán sỉ. Việc lai giống vẫn được tiếp tục với mức độ chóng mặt trong suốt thời kỳ cuối của thế kỷ 20, trong đó lan Phalaenopsis được sản xuất cho thị trường đại chúng nhiều hơn bất cứ loài lan nào khác, đánh bật cả sự nổi tiếng của loài Cymbidium. Điều này có nghĩa là chúng được bán ở rất nhiều nơi, từ các tiệm bán hoa cho đến những cửa hàng tự phục vụ, nơi mà chúng rất xứng đáng với đồng tiền bỏ ra để mua.

Lan Phalaenopsis là loài lan của mọi người vì chúng rất dễ trồng trong nhà, nơi mà chúng không đòi hỏi nhiều công chăm sóc để có thể ra hoa trong một thời gian kéo dài. Chúng đặc biệt phù hợp với môi trường trong nhà và mức độ phổ biến đại chúng của nó được thừa nhận khi mọi người thấy rằng nó được trồng trong nhà tuyệt vời như thế nào. Vốn là loài thích khí hậu ấm áp, ưa những nơi có bóng mát, nên phần bên trong của đa số các căn nhà sẽ là môi trường lý tưởng cho chúng, tốt hơn những nhà kính quá nóng và quá nhiều ánh sáng.

Lan Phalaenopsis cũng sẵn sàng giao phối với những loài có quan hệ họ hàng khác, chẳng hạn như Ascocenda, Doritaenopsis cho đến loài Rhynchostylis và Vanda, dẫn đến việc xuất hiện vô số

Lan Doritaenopsis Kiska

Lan Phalaenopsis Barbara Moler x Spitzberg

các giống lai nhân tạo phức tạp và khác thường.

Họ lan Phalaenopsis tự nhiên này bao gồm 50 loài có xuất xứ từ Cựu Thế giới qua Ấn Độ, Đông Nam Á, Indonesia và một số nơi ở Úc. Đa số là những cây cộng sinh có lá xanh quanh năm. Quần đảo Philippines là nơi tập trung nhiều nhất với những loài có nhiều ảnh hưởng trong việc lai giống. Chúng bao gồm các loài Phalaenopsis Amabilis, P. Stuartiana, P. Sanderiana và P. Schilleriana, có cành hoa dài với những bông hoa màu hồng hay trắng. Đa số đều vô cùng hấp dẫn với những chiếc lá rộng, dày thường có đường vằn xanh nhạt hay sẫm màu. Chúng là loài phát triển theo dạng thân đơn, mỗi lá được mọc ra từ giữa thân với các cành hoa xuất phát từ gốc của những chiếc lá dưới cùng. Lan Phalaenopsis không phát triển quá lớn, vì những lá cũ rụng đi cùng một lúc với lớp lá mới mọc ra. Bộ rễ của chúng nhìn rất đẹp, thường mọc tràn lên trên chậu và vẫn giữ nguyên trạng thái trên không. Rễ dẹp, có màu trắng bạc và hiện rõ những đầu chóp phát triển màu xanh. Chúng có khuynh hướng bám vào bất cứ nơi nào mà chúng tiếp xúc. Trong nhà kính chúng thường bám vào những chiếc kệ đặt các chậu hoa. Bạn không thể dời những rễ mọc lan ra khỏi mép chậu ngoại trừ phải cắt bỏ. Cứ để cho chúng bò đi một cách tự do và khi thay chậu nên chừa lại càng nhiều rễ trên không nằm bên ngoài chậu càng tốt. Có thể cắt bớt những rễ đã chết hoặc héo.

Ngoài những giống lan có cành hoa dài, hoa có kích thước lớn, còn có rất nhiều giống lai được tạo ra từ những loài nhỏ hơn có hoa màu vàng hay nâu, nhờ đó mà dòng lan này đã có phạm vi mở rộng hơn. Giờ đây chúng ta đã có thêm nhiều giống lai nhỏ bé với một dãy màu sắc từ trắng qua vàng cho đến hồng và đỏ. Chúng bao gồm những loài Phalaenopsis thuần chủng và các giống lai khác. Bạn sẽ có một phạm vi chọn lựa vô cùng rộng lớn.

Lan Phalaenopsis có thể ra hoa trong bất cứ thời điểm nào và sẽ không là điều bất thường nếu một cây lan nào đó ra hoa 2 hoặc 3 lần trong một năm, mà hoa vẫn còn tươi trong nhiều tháng. Tuy nhiên điều quan trọng là cây lan phải tiếp tục ra lá cùng lúc với việc nở hoa. Nếu có quá nhiều lá bị rụng, bạn cần phải cắt bớt những cành hoa để tạo điều kiện cho cây tiếp tục tăng trưởng, đến khi nó có 3 hoặc 4 lá trước lúc cho phép nó ra hoa trở lại. Chỉ cần có khoảng nửa tá cây lan loại này là bạn có thể hầu như có hoa suốt năm trong nhà.

Nhiệt độ: Khí hậu ấm áp (mùa đông tối thiểu là 18°C và tăng thêm 12°C vào ban ngày).

Trồng Trồng trong chậu có kích thước 10 cm, đất trồng bằng vỏ cây thô hoặc loại Rockwool. Tưới nước và bón phân quanh năm, nhưng tránh bị ú nước. Không cần phải có quá nhiều độ ẩm, đặt cây lan trên một khay tạo ẩm là chúng đã có đủ độ ẩm cần thiết. Dùng khăn ướt lau lá để làm sạch bụi, nhưng đừng để nước chảy vào giữa thân cây vì như vậy cây dễ bị thối gốc.

Cắ 15 cm.

Lan Phalaenopsis Anh em Lancer

Lan Phalaenopsis Claire De Valec

Lan Phalaenopsis Catalina

Lan Phalaenopsis Cullacan

Lan Doritaenopsis

Giống lai giữa hai loài Phalaenopsis với Doritis này thường có màu đậm hơn bố mẹ. Biến thể màu nhạt này chứng tỏ nó đã có một cuộc đột phá về màu sắc mới, với một cánh môi vàng cam khá ấn tượng Hoa nở bốn mùa

Lan Phalaenopsis Barbara Moler x Spitzberg

Đây là một giống lai mới được tạo ra từ loài lan phổ biến, rất phù hợp để trồng trong nhà Cây thích ở nơi ấm áp và ẩm ướt quanh năm, nhưng tránh ánh nắng mặt trời trực tiếp. Hoa có cánh môi màu vành chanh nhạt và nở ra bất cứ lúc nào

Lan Phalaenopsis Anh em Lancer

Đây là một giống lai có hoa nhỏ hơn loài bố mẹ, với những bông hoa nằm trên các cành ngắn và gọn, giúp nó trở nên rất phù hợp để trồng trong nhà, những nơi có không gian hạn chế. Hoa nở ra vào bất cứ lúc nào trong năm, có màu vàng chanh nhạt với các vạch và chấm màu hồng, cánh môi vàng cam sẫm

Lan Phalaenopsis Catalina

Nhiều giống lai của loài Phalaenopsis có màu trắng thuần khiết với những hoa văn xinh đẹp trên cánh môi. Điều này sẽ thay đổi tùy theo những giống có liên hệ họ hàng và trong trường hợp này cánh môi có màu vàng cam. Hoa nở bốn mùa.

Lan Phalaenopsis Claire De Valec

Loại cây to lớn này có những cành dài với các bông hoa màu hồng nhạt nở ra bốn mùa. Nó chứng tỏ là khá ổn định với

Lan Phalaenopsis Foller

Lan Phalaenopsis Chiếc nón vàng

Lan Phalaenopsis Cô gái Vui vẻ

tư cách là một loài cây để trưng bày và là cây bố mẹ của một số giống lai xinh đẹp khác.

Lan Phalaenopsis Cultivars

Giống lai tuyệt đẹp này có hoa màu trắng với những cánh môi màu vàng thắm. Là một cây phát triển tốt, nó sẽ ra hoa hai hoặc ba lần trong một năm.

Lan Phalaenopsis Phảo hoa Fajan

Những đường gân màu hồng chằng chịt nằm chồng lên nền trắng trên bông hoa của giống lai xinh đẹp này. Chúng được trìu mến gọi là các sọc kẹo. Những bông hoa có bề ngang 7 cm này vẫn tươi trong nhiều tuần lễ và nở ra vào nhiều thời điểm trong năm.

Lan Phalaenopsis Phảo vàng

Giống lai này có cành cao 30 cm đầy những hoa nằm sát với nhau. Hoa có bề ngang dưới 8 cm. Những bông hoa trắng nở ra quanh năm với các chấm màu hồng và cánh môi đỏ thẫm.

Lan Phalaenopsis Foller

Giống lai này có cành cao, hoa lớn với sọc hồng nở ra quanh năm. Rất phù hợp để trồng trong nhà, nó là đại diện cho những giống được tạo ra với số lượng rất lớn, phục vụ cho ngành kinh doanh bán hoa trồng trong nhà.

Lan Phalaenopsis Phảo hoa Fajan

Lan Phalaenopsis Phảo sáng

Lan Phalaenopsis Chiếc nón vàng

Những chấm đỏ nhạt nằm giữa bông hoa vàng này tạo thành một sự kết hợp màu sắc khá thú vị. Giống lai đương đại này có những cành đâm ra nhiều nhánh, với vô số những bông hoa nở ra suốt bốn mùa.

Lan Phalaenopsis Cô gái Vui vẻ

Giống lai màu trắng này có các cánh hoa tròn trịa và cánh môi màu đỏ anh đào, tạo nên một sự kết hợp màu sắc lý tưởng. Nằm trên những cành uốn cong, các bông hoa rũ xuống như một thác nước. Cây ra hoa quanh năm.

Lan Phalaenopsis Đứa con yêu của Hawaii

Lan Phalaenopsis Quý bà Sakhara

Lan Phalaenopsis Hoa tiêu nhỏ

Lan Phalaenopsis Đứa con yêu của Hawaii

Bông hoa trắng này có các chấm đỏ tinh tế ở giữa và một cánh môi có màu giống như da beo cùng những chấm đỏ. Nó rất phù hợp để trồng trong nhà. Cành hoa có thể cao đến 45 cm và ra hoa quanh năm.

Lan Phalaenopsis Quý bà Sakhara

Suốt năm giống lai cộng sinh ấn tượng này mọc ra những cành đầy hoa màu hồng, với các sọc hồng sẫm và cánh môi màu đỏ hồng cùng một khoảng vàng ở giữa.

Lan Phalaenopsis Hoa tiêu nhỏ "Zuma Nova"

Lan Phalaenopsis Hoa tiêu nhỏ

Hiện nay những giống lai bé nhỏ đang chiếm nhiều ưu thế trong giới chơi lan, chẳng hạn như giống lan phổ biến này Trong suốt bốn mùa, những cành có nhiều nhánh của nó sẽ nở ra vô số chùm hoa nhỏ có màu hồng nhạt, mỗi hoa chỉ có bề ngang khoảng 2,5 cm, tạo thành một hình ảnh khá hấp dẫn

Lan Phalaenopsis Hoa tiêu nhỏ "Zuma Nova"

Được nhân giống ở Mỹ, giống lai này có cành lớn với nhiều bông hoa nhỏ màu hồng nở suốt bốn mùa. Giống này tương phản rõ rệt với các loài có hoa lớn. Cây phát triển khá gọn và không chiếm nhiều không gian.

Lan Phalaenopsis Milva Diên

Lan Phalaenopsis Thung lũng tím

Lan Phalaenopsis Milva Diên

Rất tốt để làm tâm điểm cho một bộ sưu tập lan, với điều kiện là đừng để cho nó phải chịu trực tiếp ánh nắng mặt trời. Bông hoa trông rất hấp dẫn với những cánh màu hồng và đài hoa, cùng cánh môi có màu hồng sẫm hơn. Hoa nở quanh năm và vẫn tươi trong nhiều tuần lễ.

Lan Phalaenopsis Con báo Vàng Mystik

Giống lai vàng xinh đẹp này được tạo ra từ các loài như Phalaenopsis Amboinensis, để có những cành hoa thật gọn ở các cây có thân nhỏ hơn. Cánh môi màu đỏ vàng tạo ra một ấn tượng tương phản với màu vàng của bông hoa. Cây ra hoa bất cứ lúc nào trong năm.

Lan Phalaenopsis T[redacted] lăng tím

Những bông hoa màu đỏ anh đào khá đậm của giống lai này là một bước tiến rất lớn trong việc tạo ra các biến thể khác nhau từ loài Phalaenopsis. Cây ra hoa suốt năm trên những cành cao và hoa vẫn tươi trong nhiều tháng.

Lan Phalaenopsis Hạc hồ

Giống lai hồng đậm tuyệt vời này có sọc sẫm màu hơn bao phủ đài và cánh hoa, trong khi cánh môi lại có màu đỏ rực rỡ Giống này sẽ ra hoa 2 hoặc 3 lần mỗi năm

Lan Phalaenopsis Schilleriana

Đây là một trong những loài có xuất xứ từ Philippines mà từ đó đa số các giống lai đương đại được nhân giống. Những bông hoa màu hồng nhạt nở ra trong suốt năm, nhỏ nhắn và không có hình dáng tròn trịa của các giống lai. Lá của nó có các đường vằn trông rất hấp dẫn

Lan Phalaenopsis Một trăng Muợt mà

Giống lai trắng có cánh môi màu đỏ cam này có cành hoa khá cao, rất ấn tượng

Lan Phalaenopsis Con báo Vàng Mystik

Lan Phalaenopsis Hạc hồ

Lan Phalaenopsis Kho tàng màu vàng

để trưng bày ở bất cứ căn phòng nào trong suốt năm. Khi cây không ra hoa, nên giữ cho nó được ấm áp và tránh ánh nắng mặt trời.

Lan Phalaenopsis Kho tàng màu vàng

Màu vàng xanh của giống lai phát triển khá gọn này rất gần với màu xanh kỳ lạ, mà nhiều nhà nhân giống ngày nay không thực hiện được. Hoa nở bất cứ lúc nào trong năm. Đây là một loài hoa có tương lai sáng sủa.

Lan Phalaenopsis Schilleriana

Lan Phalaenopsis Mặt trăng mượt mà

HỌ LAN PHRAGMIPEDIUM

Giống như loài Paphiopedilum, loài Phragmipedium cũng được gọi là lan hài. Tuy nhiên, không có một dòng lan hài nào xuất hiện giữa các dòng lan chủ yếu khác, vì lan Phragmipedium không giao phối với những loài có liên hệ họ hàng và có vẻ ngoài tương tự. Đây là điều rất đáng ngạc nhiên nếu chúng ta xét đến vẻ giống nhau của các bông hoa, nhất là với loài có nhiều hoa như Paphiopedilum. Loài này chỉ giống với loài Paphiopedilum ở điểm cây mọc thành từng chùm lớn.

Lan Phragmipedium Don Wimber

Loài Phragmipedium sống chủ yếu ở dưới đất hoặc trên đá, có xuất xứ từ vùng Nam Mỹ với khoảng 20 loài. Loài này không được giới nuôi trồng chú ý cho đến những năm cuối của thế kỷ 20, khi một cuộc khám phá mới đầy chấn động đã cách mạng hóa loài lan mà trước đây bị cho là có màu sắc buồn tẻ này. Khám phá đó chính là loài lan Phragmipedium Besseae nổi tiếng với một bông hoa màu đỏ rực rỡ, đến mức người nào trông thấy cũng xao động. Nơi cư trú của nó là các mặt đá trống trải của vùng núi rất khó leo đến của Peru và Ecuador, chính môi trường sinh trưởng mong manh và rất hiếm có này đã giữ cho loài lan này nằm dưới tấm chăn che phủ của thiên nhiên trong một thời gian dài như vậy. Không thể thấy được từ dưới mặt đất, nó chỉ được khám phá bởi một đoàn thám hiểm đi truy tìm lan trên một chiếc trực thăng bay ngang qua khu vực. Đến cuối thế kỷ 20, đa số cây lan quý hiếm này đều bị gõ sạch ra khỏi những địa điểm sinh trưởng và nhanh chóng lan tràn ra khắp thế giới. Ngày nay, chính cây lan này đã đưa họ lan Phragmipedium lên đến một tầm cao chưa từng có trước đó. Vô số giống lai có màu đỏ giờ đây đã trở thành mục tiêu chính cho mọi cuộc phối giống của loài Phragmipedium. Chúng ta vẫn chưa hình dung được tất cả mọi tiềm năng của họ lan này

Đa số những giống lai xuất xứ từ loài Phragmipedium Besseae có hoa màu đỏ sẽ chắc chắn có hoa từ màu đỏ đến đỏ cam. Chúng là những bông hoa có một chiếc túi lớn, cánh hoa ngắn, cân đối và tương phản rõ rệt với loài Phragmipedium Caudatum

Lan Phragmipedium

Lan Phragmipedium Eric Trẻ tuổi

cùng giống lai P. Grande cũ của nó, vốn có những cánh hoa rất dài (30 cm), xoắn lại như dải băng. Khi nâng hai đầu của cánh hoa lên nằm ngang, bề ngang của bông hoa đo được hơn 60 cm, biến loài hoa này trở thành hoa lan có bề ngang rộng nhất thế giới.

Loài Phragmipedium phát triển khá lớn và một số những giống lai hiện tại được tạo ra từ loài Phragmipedium Longifolium có các cành hoạ cực kỳ dài và hầu như luôn ra hoa trong nhiều tháng, có khi trong nhiều năm và vẫn tiếp tục ra hoa trên những cành liên tục phát triển. Những cây lan lớn này cần nhiều khoảng trống phía trên ở bất cứ nơi nào nó sinh trưởng. Bộ rễ của nó cũng tương tự như rễ của loài Paphiopedilum nhưng to lớn hơn. Cây tăng trưởng tốt khi được phép phát triển hết tiềm năng và khả năng ra hoa, hơn là bị chia ra thành nhiều cây nhỏ. Hãy tạo khoảng trống cho chúng và chúng sẽ bù đắp cho bạn với nhiều bông hoa đẹp.

[illegible] Khí hậu trung bình.

[illegible] Trồng trong chậu có kích thước 15 đến 20 cm, đất trồng chủ yếu bằng vỏ cây thô hoặc loại Rockwool. Tưới nước thoải mái quanh năm để giữ cho bộ rễ ẩm ướt. Bón phân cách khoảng sau mỗi lần tưới. Che mát vào mùa hè và cho nhiều ánh sáng trong mùa đông.

C [illegible] 30 đến 60 cm.

Lan Phragmipedium Besseae

Đây là loài duy nhất được biết là có hoa đỏ trong họ Phragmipedium, và là loài được phát hiện muộn vào năm 1981 ở Peru. Ra hoa vào mùa hè, loài này đã cách mạng hóa họ lan Phragmipedium bằng việc thêm màu đỏ cho nhiều thế hệ giống lai mới.

Lan Phragmipedium Don Wimler

Đây là một ví dụ của việc lai giống có kết quả tốt từ loài Phragmipedium Besseae. Giống bố mẹ khác là giống lai Phragmipedium Eric Trẻ tuổi. Màu cam của hoa được pha với một ít màu vàng. Cây ra hoa vào mùa đông và mùa xuân trên những cành cao đến 1 m.

Lan Phragmipedium Pearcei

Lan Phragmipedium Eric Trẻ tuổi

Giống lai đương đại tuyệt vời này ra hoa vào mùa đông và mùa xuân. Nó được tạo ra từ giống P Basseae để có được màu đỏ. Bố mẹ khác của giống lai chủ yếu này là loài P Longifolium có cánh hoa rất dài.

Lan Phragmipedium [illegible]

Giống lai cổ xưa này nở ra những bông hoa lớn màu xanh, với cánh hoa rất dài trong mùa đông và mùa xuân Hoa nằm rũ trên những cành có nhiều bông hoa. Dù được nhiều người ưa chuộng, nó vẫn thiếu màu sắc của những giống lai hiện nay.

Lan Phragmipedium [illegible]

Giống lan lùn nhỏ bé này có xuất xứ từ vùng Trung Mỹ, mọc thành từng khóm và có cành hoa cao 15cm. Bông hoa dài 10 cm màu xanh nhạt nở ra vào mùa đông và mùa xuân, có những cánh hoa tiêu biểu giống như dải băng. Nhiều hoa có thể xuất hiện trên một cành

HỌ LAN PLEIONES

Họ Pleiones là những cây lan nhỏ bé xinh xắn với khoảng 16 loài. Chúng chủ yếu là những cây sống dưới đất, đôi khi mọc trên đá hoặc cộng sinh, thường rụng lá và có các giả hành tròn hoặc hình chóp với một lá nhỏ hình trái xoan, có nhiều gân. Chỉ có một hoa, nhưng đôi khi cũng có hai mọc trên một cành thon nhỏ xuất phát từ mầm mới phát triển khi cây còn rất trẻ. Hoa có kích thước lớn so với thân cây và ít thay đổi về hình dáng. Thông thường, hoa có những đài và cánh hoa hẹp có chiều dài bằng nhau với một cánh môi lớn, có mép nhăn, hình dáng như một chiếc kèn.

Lan Pleiones Formosana Var. Alba

Màu sắc thay đổi từ màu trắng tinh khôi đến màu hồng bóng loáng và màu hoa cà thanh nhã. Màu vàng là màu hiếm có hơn nhưng cũng xuất hiện trong những giống lai có xuất xứ từ loài Pleiones Forrestii có hoa màu vàng. Trong khi loài P. Forrestii này ít được nuôi trồng, những loài khác rất thông dụng và dễ trồng cùng với các giống lai có hoa lớn (7 cm) và màu sắc phong phú hơn. Thời gian ra hoa là vào mùa xuân mặc dù cũng có một số loài ra hoa vào mùa thu, chẳng hạn như loài Pleiones Humilus. Hoa sẽ tồn tại trong khoảng 10 ngày, sau đó rễ mới sẽ xuất hiện và cây sẽ tiếp tục tăng trưởng đến khi hoàn tất các giả hành trong suốt mùa hè. Khi mùa thu đến gần, lá sẽ ngả vàng trước khi rụng.

Thời gian tồn tại của các giả hành chỉ kéo dài trong hai năm, vì vậy cứ mỗi mùa xuân bạn nên cắm lại những giả hành mọc ra từ mùa trước và loại bỏ các giả hành cũ của mùa trước nữa, vốn lúc này đã héo và chết.

Loài Pleiones thích sống ở nơi khá lạnh và một chỗ không có sương giá sẽ rất phù hợp để trồng chúng trong mùa đông. Vào mùa hè, khi chúng đang tăng trưởng nên đặt chúng ở những bục cửa sổ mát mẻ hoặc ở ngoài trời, nếu có một chỗ nào đó phù hợp với chúng một khi chúng đã hết ra hoa. Bạn cũng có thể trồng chúng ở những hòn non bộ có che mát, nhưng mối nguy hiểm lớn nhất ở đây là chúng sẽ bị loài chuột và sên ăn. Cùng với bất cứ loài lan nào khác đang trồng, bạn nên tìm một chỗ nhỏ cho một vài cây lan Pleiones xinh xắn.

Nhiệt độ: Khí hậu lạnh.

Trồng và chăm sóc: Trồng nhiều nhóm trong những chậu cạn, với đất trồng chuyên dùng cho lan mọc dưới đất hay than gỗ mịn và đá perlite pha với một ít than bùn. Che mát trong mùa hè và nhiều ánh sáng trong mùa đông. Chỉ tưới khi cây tăng trưởng từ mùa xuân đến mùa thu và bón phân cách một lần tưới. Qua đông trong một nơi mát và khô ráo.

Chiều cao: Đến 15 cm.

Lan Pleiones Formosana Var. Alba

Đây là loài có hoa trắng của loài có nhiều biến thể giúp tạo ra nhiều giống lai cho họ lan này. Loài lan này thường rụng lá và cần một nơi nghỉ ngơi mát mẻ trong mùa đông. Hoa nở vào đầu mùa xuân.

Lan Pleiones Shantung

Loài hoa rất xinh đẹp có xuất xứ từ Trung Quốc này ra hoa vào đầu mùa xuân từ giữa những mầm non mới phát triển. Bông có màu hoa cà với khoảng vàng ở giữa cánh môi, bề ngang 5 cm và xuất hiện trên những cành hoa không cao hơn 15 cm. Người ta đã tạo ra khá nhiều giống lai từ loài này.

Lan Pleio

HỌ LAN STANHOPEA

Chúng là những loài lan kỳ lạ nhất với thói quen cho ra những cành hoa mọc chúc xuống dưới mang theo những bông hoa lớn cồng kềnh với hương thơm tuyệt vời và các hình dáng ấn tượng. Đối với một số người, sức hấp dẫn của chúng là không thể cưỡng lại được và chúng xứng đáng để được quan tâm

Họ lan này có khoảng 25 loài còn tồn tại, xuất xứ từ vùng Trung và Nam Mỹ, nơi mà chúng sinh sống như loài cộng sinh trên các cành cây lớn Lan có lá xanh quanh năm, với những giả hành mập mạp và một lá lớn, hơi cứng Chúng được trồng trên những giỏ treo thông thoáng để cho phép các cành hoa xâm nhập vào phần gốc, rồi ló ra khỏi đáy giỏ trong giai đoạn ra hoa vào mùa hè

Được nuôi dưỡng tốt chúng sẽ cho ra rất nhiều rễ trên không, kết hợp lại thành một khối bảo vệ cho phần dưới của cây lan Người ta nuôi trồng khá nhiều loài lan này và một số giống lai mới đã giúp cải tiến thêm một ít cho loài lan tuyệt vời này Mặc dù hoa chóng tàn, chỉ tươi trong một vài ngày, những cây được trồng làm cây mẫu sẽ mọc ra nhiều cành hoa khác nhau để ra hoa liên tục và kéo dài thêm mùa ra hoa.

Loài lan này có thời gian nghỉ ngơi cố định, lúc đó chúng cần phải được khô ráo. Thời gian này có thể là lúc chúng ra hoa trong mùa hè, với những mầm non phát triển trong mùa thu và tiếp tục trong suốt mùa đông.

Nhiệt độ: Khí hậu lạnh đến trung bình.

Trồng và chăm sóc: Trồng trong những giỏ treo với đất trồng bằng vỏ cây vụn, có nhiều ánh sáng quanh năm Tưới và bón phân khi cây tăng trưởng. Phun sương vào mùa hè trừ khi cây ra hoa

C[illegible]u cao: 30 cm.

Lan Stanhopea Boileau

Lan Stanhopea Boileau

Đây là một trong rất ít những giống lai trong họ lan này Hoa chóng tàn, chỉ tươi trong 3 đến 4 ngày, nhưng có thể ra nhiều đợt hoa trong mùa hè.

Lan Stanhopea Graveolens

Hãy trồng những cây lan Stanhopea bất cứ nơi nào mà bạn có đủ khoảng trống phía trên và có chỗ để treo chúng. Giống lan có mùi hương khá mạnh này xuất xứ từ Mexico và Guatemala, ra hoa nhiều lần trong suốt mùa hè.

Lan Stanhopea Wardii

Loài lan Stanhopea này thường được trồng trong những giỏ có lát gạch và các bông hoa lạ thường này nở ra trên những cành treo thẳng phía dưới cây lan. Loài lan có mùi thơm rất mạnh này cần một nơi mát mẻ trong nhà kính và nó sẽ ra hoa trong suốt mùa hè. Bông hoa màu vàng có những vệt màu cam.

Lan Stanhopea Wardii

DÒNG LAN VANDA

Vanda là giống lan tự nhiên có hơn 30 loài, xuất xứ từ một khu vực rộng lớn ở Cựu Thế giới, từ Ấn Độ, Đông Nam Á, Indonesia cho đến Philippines, New Guinea và Úc. Chúng dẫn đầu một dòng lan đông đúc với nhiều giống lai bao gồm nhiều loài tự nhiên khác, chẳng hạn như Ascocentrum, Rhynchostylis, Renanthera, Arachnis và nhiều loài khác như Phalaenopsis và Doritis. Đa số các cây này đều là loài thích khí hậu ấm áp, ưa ánh sáng, sinh trưởng tốt trong vùng nhiệt đới, nơi mà một chương trình nuôi trồng chúng đang được nhanh chóng tiến hành. Bạn có thể thấy rõ những kết quả đó trong các cửa hàng bán hoa, với một nhu cầu cao về các loài hoa để cắm bình.

Vanda là loài lan thân đơn, lá xanh quanh năm, phát triển từ một mầm trung tâm trên một thân chìm liên tục tăng trưởng. Khi những lá mới, hơi cứng mọc ra từ đỉnh, những lá ở phía dưới sẽ rụng. Sau một vài năm, cây lan sẽ có một "chân dài" với một khoảng thân trống trải vượt lên trên chậu hoa. Những rễ trần mập sẽ mọc ra từ gốc thân và là đặc tính riêng biệt của loài lan này. Vào đúng thời điểm, bạn có thể giảm bớt chiều cao cây lan bằng cách cắt ngang phần thân chìm phía dưới những rễ trần nằm ngoài không khí. Phần phía trên có thể được cắm vào chậu, để cho đám rễ trên không nằm bên ngoài chậu. Qua thời gian, rễ mới sẽ mọc bên trong chậu hoa và cây lan có thể tiếp tục tăng trưởng theo hướng đi lên. Cành hoa mọc ra từ nách của những lá nằm phía dưới vào nhiều thời điểm trong năm.

Một số biến thể ra hoa dễ dàng hơn những biến thể khác. Lấy ví dụ về một vài giống lai có chứa gen của loài Vanda Coerulea và Vanda (còn có tên là Eulanthe) Sanderiana. Sự phối giống của hai loài này tạo ra loài lan Vanda Rothschildiana xinh đẹp có màu xanh dương đậm, chính giống lai này đã giúp họ lan Vanda tạo được tên tuổi ở Bắc bán cầu hơn bất cứ loài lan nào khác. Lan Vanda Rothschildiana dễ trồng một cách kỳ lạ và ra hoa từ 2 đến 3 lần trong một năm. Cây có thể mọc cao đến 1 m, biến nó thành một loại cây mẫu rất ấn tượng khi ra hoa. Bông hoa tròn, lớn (7 cm) sẽ vẫn tươi trong nhiều tuần qua mỗi lần nở. Ngoài ra cũng có nhiều loài lan Vanda và các giống lai khác với đủ loại màu sắc. Bạn hãy thử kiếm loài Ascocenda (Vanda x Ascocentrum) có hoa nhỏ, màu sắc rực

Lan Ascocenda Crownfox Mystique

rõ. Chúng thường phổ biến hơn những loài Vanda thuần gốc vì chúng có thói quen tăng trưởng gọn, cành hoa mọc thẳng đứng đầy những bông hoa xinh đẹp, mọc đối xứng với sắc đỏ rực lửa, màu cam lộng lẫy và màu vàng đậm đà. Trong khi một số có hoa cùng một màu, số khác lại có hoa với vô số hình khảm màu hoặc cánh và đài hoa có đường vằn.

Nhiệt độ: Khí hậu ấm áp.

Trồng và chăm sóc: Trồng trong một giỏ treo có lót gạch với đất trồng bằng vỏ cây trộn thêm than củi hay đá bọt. Nên cho nhiều ánh sáng quanh năm. Tưới nước mỗi tuần và bón phân thoải mái trong mùa hè để kích thước những rễ trần mọc ra nhiều. Thường xuyên phun nước cho tán lá.

Chiều cao: 30 đến 100 cm

Lan Ascocenda Crownfox Gem

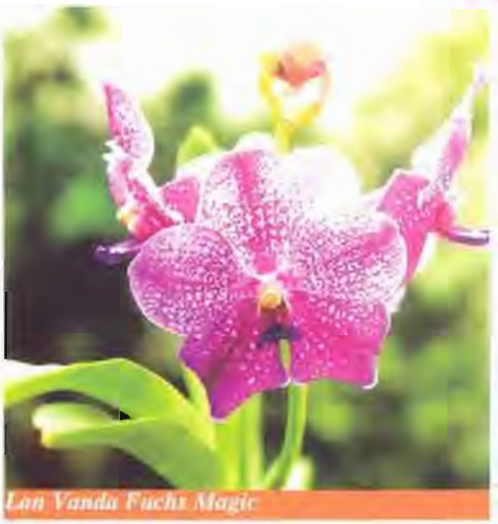
Lan Trudelia Cristata

Lan Ascocenda David Peterson x rhynchostylis Coelestis

Lan Vanda Coerulescens

Lan Vanda Fuchs Magic

Lan Ascocenda Crownfox Gem

Màu nâu đỏ nhạt của cây lan ra hoa vào mùa hè này là một sự kết hợp màu sắc khá bất thường. Đó là kết quả của nhiều đợt phối giống khác nhau, dùng loài Ascocentrum có hoa nhiều màu để phối hợp với các giống lai của loài Vanda.

Lan Ascocenda Crownfox Mystique

Màu sắc phong phú của giống lai này được thừa hưởng từ giống Ascocentrum bố mẹ, nó cũng làm giảm bớt kích thước của giống lan ra hoa vào mùa hè này.

Lan Ascocenda David Peterson x rhynchostylis Coelestis

Đây là một giống lai kết hợp 3 loài lan trong dòng Vanda đông đảo lại với nhau, tạo ra những bông hoa có hình dáng giống như hoa của loài Vanda, tròn trịa và khảm màu trên một cành mọc thẳng đứng Loài Rhynchostylis bố mẹ đã làm cho kích thước của hoa giảm bớt, nếu không nó sẽ rất giống với hoa của loài Vanda thuần chủng. Những bông hoa màu xanh tím ấn tượng nở ra thành từng chùm trong mùa hè.

[illegible]

Có họ hàng rất gần với loài Vanda, nơi mà trước đây nó được xếp loại chung một nhóm, loài lan hoa xanh với cánh môi một vạch màu đỏ sinh động này có thân thon nhỏ, cao khoảng 30 cm. Loài lan khá phổ biến này ra hoa vào mùa xuân và xuất xứ từ Ấn Độ.

[illegible]

Là một trong những loài phát triển nhỏ, cây lan này có từng cặp lá hình ống, cành hoa mọc ra từ nách lá với rời rạc những bông hoa trên đó. Hoa nhỏ (3 cm) có màu hoa cà nhạt với một cánh môi màu tím. Loài lan có nhiều biến thể khác nhau này ra hoa vào nhiều thời điểm trong năm.

[illegible]

Giữa vô số những giống lai của dòng lan này là những biến thể có màu sắc thay đổi, trong đó nổi bật nhất là màu hoa cà

lộng lẫy và đỏ tía. Giống lai đầy ấn tượng này ra hoa vào mùa hè và có các khảm màu rất tinh tế trên cánh và đài hoa.

Lan Vanda Gordon Dillon "Lea" AM/AOS

Được Hiệp hội Trồng Lan Hoa Kỳ cấp bằng khen vì sự kết hợp màu sắc lạ thường và chất lượng của hoa, giống lai ấn tượng này đã tự nói lên phẩm chất của mình. Cành hoa khá gọn với những bông hoa nặng, có hoa văn đều đặn. Cây ra hoa vào mùa hè.

[illegible]

Giống lai thuộc dòng Vanda này có thể tăng trưởng rất lớn với khá nhiều cặp lá Vào mùa hè những bông hoa lớn (10 cm) nở ra trên các cành mọc ra từ nách lá

Lan Vanda Manuvadee "Bầu trời"

Màu xanh dương là màu hiếm thấy trong các loài lan khác với họ Vanda. Màu xanh tía của giống lai ấn tượng này được thừa hưởng từ nhiều giống có hoa màu xanh, kể cả loài Vanda Coerulea. Hoa nở vào mùa hè.

Lan Vanda Gordon Dillon "Lea" AM/AOS

Lan Vanda Julia Sorenson

Lan Vanda Manuvadee "Bầu trời"

HỌ LAN ZYGOPETALUM

Màu sắc đậm đà, có hương thơm và cành hoa mọc thẳng đứng là những đặc tính tiêu biểu cho loài lan có xuất xứ từ Trung và Nam Mỹ này. Thường sống cộng sinh với các giả hành và lá mập mạp, loài này có thể mọc cao đến 30 cm hoặc hơn nữa. Không giống như loài Cymbidium, loài này có bộ rễ khá dày đặc. Vì vậy chúng cần phải được thay chậu thường xuyên, nếu không bộ rễ sẽ đẩy chúng nhô lên khỏi chậu. Cành hoa mọc ra từ những mầm mới phát triển khi chúng còn non vào mùa xuân. Hoa có màu đặc trưng là khá đậm nét, cánh và đài hoa (có kích thước bằng nhau) thường có màu xanh nâu hoặc xanh có lốm đốm nâu và cánh môi thường màu trắng, có sọc hoặc chấm màu hoa cà hay xanh chàm. Trong số 20 loài hiện diện trong thiên nhiên, chỉ có một ít được nuôi trồng, phổ biến nhất là loài Zygopetalum Mackaii.

Đến tận những năm gần đây, người ta vẫn ít lai tạo họ lan này, nhưng những năm cuối lại chứng kiến một đợt bùng nổ trong việc lai giống với các loài có xuất xứ từ Úc. Loài Zygopetalum đã được phối giống với loài Colax để tạo ra Zygocolax, với loài Neogardneria để có giống Zygoneria và với loài Aganisia, Batemannia, Otostylis cùng loài Zygosepalum để tạo ra giống lai nhiều họ Hamelwellsara. Những giống lai mới này đã mở rộng phạm vi hoạt động của những loài lan có mùi thơm nồng nàn, ra hoa tự do và kích thước khiêm tốn trong các nhà kính mát mẻ và có nhiệt độ trung bình. Những cây thường thấy bày bán ở cửa hàng là những loài thích khí hậu mát mẻ.

Tuy được xem là một sự thách thức khá cao, loài lan này cũng đáng được trồng khi trước đó bạn đã có một vài kinh nghiệm với những giống dễ trồng hơn.

[redacted] Khí hậu mát mẻ đến trung bình.

Tr[redacted] và Trồng trong chậu hoặc giỏ có lát gạch với đất trồng bằng vỏ cây thô. Chúng cần được che mát quanh năm, tưới nước nhiều vào mùa hè và giảm bớt trong mùa đông. Có thể bón phân khi chúng đang tăng trưởng. Tán lá của loài Zygopetalum dễ bị vết khi có nước đọng lại quá lâu. Vì vậy không nên phun nước thường xuyên mà chỉ nên tưới vào bộ rễ.

Chiều cao: 30 đến 45 cm.

Lan Zygopetalum Artur Elle "Stonehurst"

Màu sắc mạnh mẽ của hoa, thường là màu xanh chanh với những đốm màu đỏ tía đậm và cánh môi tím, đã giúp loài lan lạ thường này trở thành một loài phù hợp để trồng trong nhà. Hoa nở từ những mầm mới phát triển vào đầu mùa xuân. Nên trồng trong một phòng khá mát mẻ với đầy đủ ánh sáng, nhưng tránh ánh nắng mặt trời chiếu trực tiếp vào nó.

Lan Zygopetalum Artur Elle "Stonehurst"

Lan của giới chuyên môn

Có thể trồng những cây lan được mô tả trong các trang sau đây bên cạnh các cây lan đã nói ở phần trước, để bổ sung thêm tính đa dạng cho bất cứ một bộ sưu tập nào về lan. Tất cả đều là những loài lan rất hấp dẫn mà bạn nên trồng để thưởng thức vẻ đẹp của chúng khi đã quen dần.

HỌ LAN ACINETA

Trong số 15 loài của họ Acineta, vốn tất cả đều có xuất xứ từ vùng Nam Mỹ, chỉ có một vài loài được nuôi trồng phổ biến. Những cây lan cộng sinh có lá xanh quanh năm này có những giả hành to lớn, hình chóp nhọn với hai lá (hoặc đôi khi nhiều hơn) rộng và hơi cứng. Cây có hình dáng giống với loài Stanhopea với chiều cao khoảng 30 cm. Cành hoa mọc ra từ gốc của giả hành sau cùng và phát triển vượt qua bờ chậu, rồi cuối cùng treo lủng lẳng ở dưới chậu. Hoa mọc thành chùm trên cành, có kết cấu dày, giống như sáp và màu đậm. Cây ra hoa chủ yếu vào mùa hè.

Nhiệt độ: Khí hậu trung bình với nhiệt độ thấp nhất vào những đêm mùa đông ở khoảng 13°C.

Trồng và chăm sóc: Trồng trong những giỏ treo có lát gạch với đất trồng bằng vỏ cây thô, có đầy đủ ánh sáng quanh năm. Tưới nước ngay khi thấy mầm non nhú ra, thường là vào mùa xuân. Trong mùa tăng trưởng, tưới nước và bón phân cách sau một lần tưới. Phun sương cho tán lá và giữ cho cây có nhiều độ ẩm. Để cho cây nghỉ ngơi trong mùa đông.

Lan Acineta Superba

Chiều cao: 30 cm.

Lan Acineta Superba

Loài lan tăng trưởng mạnh này có xuất xứ từ Nam Mỹ và cần được trồng trên giỏ treo, để cành hoa thích mọc treo xuống dưới của chúng được tự do phát triển. Nở ra trong mùa xuân và mùa hè, các bông hoa thơm có hình dáng như những chiếc chén khum lại với nhiều cánh hoa nhỏ hơn đứng kề bên cánh môi.

Lan Aerangis Luteo Alba Var. Rhodostricta

HỌ LAN AERANGIS

Có khoảng 50 loài trong họ lan tự nhiên thân đơn, xuất xứ từ Châu Phi và Madagascar này. Cây có một khóm lá trông giống như cái quạt với những lá hơi cứng mọc ra từ một thân chìm nằm ở giữa. Đa số các loài trong họ này đều có thói quen sinh trưởng giống như loài Phalaenopsis, nhưng lá của chúng dày hơn. Những cành hoa treo lủng lẳng (dài 30 cm) có thể có từ một đến nhiều bông hoa. Hoa có màu trắng với một cái cựa ở phía sau, để hoa có thể thụ phấn bởi một con côn trùng có cái lưỡi dài bằng cựa đó. Bông hoa trắng này khá hấp dẫn với những loài côn trùng đi ăn đêm.

Chỉ có một số giống lai hạn chế với họ lan này, người ta đã phối giống giữa loài Aerangis với loài Angraecum (Angrangis) và một số loài khác. Khi nhìn vào vẻ đẹp tự nhiên của những bông hoa thường có màu trắng tinh này, thật khó để nghĩ rằng việc phối giống đã giúp cải tiến chất lượng của các giống lai này như thế nào. Loài lan này khá thanh nhã và nếu đã có trồng một cây lan nào trong họ lan này, bạn sẽ muốn có thêm chúng càng nhiều càng tốt.

Nhà kính là nơi rất phù hợp với chúng, bạn có thể treo chúng trên mái nhà với những chiếc giỏ thông thoáng để hoa của chúng có điều kiện phơi bày hết vẻ đẹp của chúng.

Nhiệt độ: Khí hậu ấm áp.

Trồng và c : Trồng trong những giỏ treo có lát gạch với đất trồng bằng vỏ cây vụn, có đầy đủ ánh sáng. Có thể trồng những loài nhỏ trên miếng vỏ cây. Giữ cho chúng được ẩm ướt quanh năm và phun sương để tạo độ ẩm. Bón phân nhẹ sau lần tưới thứ hai. Không đụng chạm đến cây lan nhưng thỉnh thoảng cũng nên bổ sung thêm đất trồng ở dưới gốc. Nếu trồng trên vỏ cây, nên lót thêm một miếng sợi hoặc rêu vào dưới gốc.

C cao: Từ 15 cm trở lên.

Lan Aerangis Luteo Alba Var. Rhodostricta

Đây là một loài lan hấp dẫn nhỏ bé từ một số vùng ở châu Phi, nơi mà nó sống trên những cành cây trong điều kiện khô ráo và thoáng. Cây chỉ cao vài phân và bông hoa trắng, nở vào mùa xuân, có một trụ hoa màu đỏ sáng, lớn khác thường so với kích thước bông hoa.

HỌ LAN ANGRAECUM

Họ Angraecum xinh đẹp có quan hệ họ hàng với loài lan phát triển nhỏ Aerangis. Những cây lan cộng sinh, sống trên đá hoặc dưới đất này đến từ khắp nơi của miền Nam châu Phi và đảo Madagascar. Là loài cây có thân đơn, nó có nhiều kích thước khác nhau và trong số 200 loài của họ này, đã có khá nhiều loài được nuôi trồng. Có kích thước nhỏ nhất là loài Angraecum Distichum, một cây lan nhỏ bé với tán lá có dải viền theo hình chữ chi giống như xương cá trích, mà những lá hình trái xoan mọc chồng lên nhau dọc theo một thân chìm uốn cong ít khi dài hơn 15 cm. Những bông hoa nhỏ xíu (5 mm bề ngang) nở ra từng bông một phía trên thân cây, giống như những chòm sao trên bầu trời đêm. Những loài khổng lồ nhất của họ lan này bao gồm cả loài Angraecum Sesquipedale lộng lẫy. Giữa những thái cực đó là nhiều loài lan hấp dẫn và dễ tìm kiếm khác cùng một số giống lai.

Những cây có lá xanh quanh năm đó có thể trở thành những cây mẫu rất hấp dẫn. Hoa của chúng thường nở vào mùa đông hoặc mùa xuân và vẫn tươi trong nhiều tuần.

[redacted]: Khí hậu trung bình với nhiệt độ thấp nhất vào những đêm mùa đông ở khoảng 13°C.

[redacted] Nên trồng loài Angraecum nhỏ trong chậu cạn hoặc trên những vỏ cây. Loài lớn hơn nên trồng trong chậu thường với đất trồng bằng vỏ cây thô. Khi nhiệt độ tăng lên vào mùa hè, nên tăng độ ẩm để bảo đảm sự cân đối. Chúng là những cây không thích có nhiều ánh sáng, cần được che mát trong mùa hè và ánh sáng lọc vào mùa đông. Tưới nước và bón phân quanh năm, nhưng vào mùa đông nên giảm bớt cho những cây trồng trong chậu vì chúng cần nhiều thời gian hơn để ráo nước.

C[redacted]ao: 15 đến hơn 30 cm.

[redacted]

Loài lan từ Madagascar này được gọi là lan sao chổi vì những cựa dài khác thường của nó. Bông hoa trắng ngà như sáp này có bề ngang 15 cm và thân cây có thể mọc cao hơn 30 cm. Vào mùa đông mỗi cành có thể nở ra nhiều bông hoa.

Lan Angraecum Sesquipedale

Lan Bifrenaria Harrisoniae

HỌ LAN BIFRENARIA

Họ lan cộng sinh có xuất xứ từ Brazil, Peru và đến tận Panama này bao gồm khoảng 30 loài. Một số loài đã được nuôi trồng, trong đó phổ biến nhất là loài Bifrenaria Harrisoniae với màu sắc xinh đẹp rất ấn tượng. Loài này được trồng tương đối dễ và ra hoa thường xuyên vào cuối mùa hè, nên rất phù hợp để trồng kể cả với những người có ít kinh nghiệm.

Thông thường loài lan này có các giả hành hình chóp, có màu xanh đến hơi vàng với một lá lớn có gân. Hoa mọc trên những cành ngắn tụ tập dưới tán lá, mỗi cành có một hoặc hai hoa.

Loài lan này sống tốt trong một bộ sưu tập hỗn hợp vì chúng dễ thích ứng với các loài lan khác. Khi đã đủ lớn, bạn có thể tách chúng ra thành nhiều cây nhỏ với điều kiện mỗi cây có một mầm non mới. Ngoài ra, có thể trồng chúng từ các giả hành đã già bị tách ra khỏi cây mẹ khi thay chậu.

Nhiệt ...: Khí hậu mát mẻ.

... và chăm sóc: Trồng trong chậu có kích thước 10 cm với đất trồng bằng vỏ cây vụn có đầy đủ ánh sáng. Tưới nước và bón phân thường xuyên khi cây tăng trưởng vào mùa hè. Phun sương cho tán lá vào mùa hè khi cây không còn hoa. Để cho cây được khô ráo khi nghỉ ngơi vào mùa đông. Lúc này chỉ tưới nước nếu cây bị héo.

Chiều cao: Đến 30 cm.

Lan Bifrenaria Harrisoniae

Đây là một loài lan rất đáng trồng trong nhà kính mát mẻ hoặc trong nhà. Nở hoa vào đầu mùa hè, bông hoa lớn (8 cm) có màu trắng kem giống như sáp và một cánh môi màu hoa cà đậm với nhiều lông măng. Chỉ có một hoặc hai bông hoa mọc trên cành ngắn dưới tán lá.

HỌ LAN BULBOPHYLLUM

Họ lan Bulbophyllum là một họ rộng lớn bao gồm gần 1.000 loài, trong đó bạn có thể gặp những bông hoa khác thường và kỳ lạ nhất. Loài này có một phạm vi rất rộng về mặt kích thước, từ những cây rất bé với các giả hành tròn nhỏ như hạt đậu (như loài Bulbophyllum Roxburghii) đến những cây khổng lồ như loài B. Fletcherianum, với các bông hoa xấu xí trông giống như những chiếc miệng há to của đám chim con. Loài lan này có những chiếc lá gục xuống đến 30 cm, giống như những sợi dây da để mài dao cạo thời xa xưa. Giữa hai thái cực đó là hàng trăm loài khác với một số rất ít các giống lai, tất cả đều có những bông hoa khá ấn tượng. Một số có hoa cực xấu và có mùi giống như xác thối Số khác thì

cực kỳ xinh đẹp, trong khi một số khác nữa lại có cành hoa dẹt với những bông hoa trông giống như con bọ hung và đó là đặc tính tiêu biểu của một nhóm nhỏ trong họ lan cực kỳ đa dạng này. Tất cả đều là cây cộng sinh, có lá xanh quanh năm, một số loài nhỏ hơn được gọi là loài "cộng sinh nhánh con" vì chúng có thói quen bám vào những đầu tận cùng của các nhánh cây nhỏ nhất.

Lan Bulbophyllum sinh sống ở khắp Đông Nam Á cũng như ở châu Phi, Úc và những vùng nhiệt đới của châu Mỹ. Chúng được xem là họ lan phát triển thành công nhất trong các loài lan. Nếu bạn không nhận ra một cây lan nào đó trong một cuộc triển lãm về lan, có nhiều cơ hội cây đó có thể là một cây lan Bulbophyllum.

Hãy thử trồng trong nhà một vài loài lan nhỏ, nơi chúng sẽ sinh trưởng tốt trong chậu, giỏ treo hoặc trên vỏ cây. Loài lan nhỏ sẽ phát triển khá mạnh, nhân gấp đôi số lượng giả hành trong mỗi năm cho đến khi trở thành một cây mẫu lớn. Khi trồng trong giỏ treo, nó có thể biến thành một trái bóng khổng lồ đầy lá hoàn toàn bao phủ lấy chiếc giỏ. Vô số những cành hoa mọc lên sẽ bao lấy thân cây để tạo ra một quang cảnh bắt mắt nhất.

Chúng thực sự là những cây lan thú vị để trồng nhưng cần phải chú ý đến những loài cây có mùi khó chịu. Nên tìm những cây tuyệt đẹp với một cánh môi đong đưa, chẳng hạn như Bulbophyllum Lobbii hoặc những loài có đài hoa cực dài như B. Medusae, hay các bông hoa biến đổi một cách quyến rũ, lôi cuốn của loài B. Barbigerum. Với loài này bạn sẽ không bao giờ thất vọng.

Nhiệt độ: Khí hậu mát mẻ (một số lại tăng trưởng tốt ở nhiệt độ trung bình).

Trồng và chăm sóc: Trồng trên vỏ cây hay trong chậu với đất trồng chủ yếu bằng vỏ cây vụn. Tưới nước nhiều vào mùa hè nhưng giảm bớt trong mùa đông. Không nên để cho các giả hành nhỏ bị khô héo. Bón phân sau mỗi lần tưới thứ hai. Khi cây đã sống ổn định, nên cung cấp cho nó nhiều ánh sáng nhưng tránh ánh nắng mặt trời chiếu trực tiếp. Trong mùa đông, nên cho cây lan càng có nhiều ánh sáng càng tốt.

Chiều cao: 7 đến 30 cm.

Lan Bulbophyllum Barbigerum

Lan Phalaenopsis Parishii

Những bông hoa nhỏ (1 cm) có vẻ như trêu ngươi này có màu đỏ sậm với một cánh môi bao phủ những lông cứng. Chỉ một rung động nhỏ cũng đủ làm chúng xao động như thể để quyến rũ một con côn trùng thụ phấn. Cây vẫn nở hoa trong nhiều tháng.

Lan Bulbophyllum Dayanum

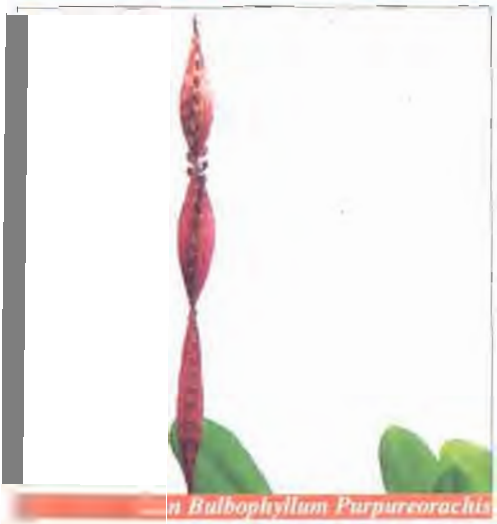
Vào mùa hè, cây lan nhỏ này (cao 15 cm) nở những chùm bông hoa khiêm tốn nhất ở gốc cây. Mỗi bông hoa nhỏ (5 mm) đều có các lông ngắn ở ngoài rìa các đài, cánh hoa và cánh môi có màu đỏ như máu. Hình dáng của nó là muốn bắt chước theo một vết thương trên da một con vật.

Lan Bulbophyllum Dayanum

Lan Bulbophyllum Purpureorachis

Bạn có thể tìm thấy các bông hoa lan kỳ lạ nhất trong những loài Bulbophyllum. Giống lan kỳ lạ xuất xứ từ Châu Phi này có những bông hoa nhỏ, giống như bọ hung dọc theo hai bên một cành hoa dẹt và cao.

n Bulbophyllum Purpureorachis

HỌ LAN CALANTHE

Đây là họ của khoảng 150 loài địa lan, sinh sống ở khắp châu Á, trong đó chỉ có một ít loài và giống lai được nuôi trồng phổ biến.

Họ lan này có thể được chia làm hai nhóm rõ rệt. Nhóm thứ nhất, được nuôi trồng rộng rãi, bao gồm những loài thường rụng lá, có giả hành lớn màu trắng bạc và những lá to, nở rộng có gân. Chúng mau tàn và chết trong năm thứ hai. Vào mùa thu và mùa đông khi cây đang nghỉ ngơi, hoa của chúng (thường có màu tím và trắng) nở rải rác dọc theo một cành cao, uốn cong mọc lên từ gốc của giả hành bị rụng lá. Những cuộc phối giống hiện nay trong nhóm lan này đã mang lại nhiều giống có màu đỏ thẫm rất lôi cuốn. Cành hoa mềm, có nhiều lông và hoa với một vẻ hấp dẫn thanh nhã.

Nhóm thứ hai là những cây có lá xanh quanh năm. Chúng chủ yếu có xuất xứ từ Trung Quốc và Nhật Bản, chúng được người Nhật đánh giá rất cao và nâng chúng lên đến mức hoàn thiện, tạo ra khá nhiều giống lai trong quá trình đó. Nhóm lan này có các giả hành nhỏ với tán lá trải rộng ra. Cành hoa mọc ra từ gốc cây và mang trên mình nhiều bông hoa sặc sỡ với những màu phổ biến là vàng, hồng, trắng và xanh.

Họ lan Calanthe có một mùa tăng trưởng nhanh chóng và ngắn. Vì tăng trưởng nhanh như vậy nên thật thích thú khi trồng loài lan này, nhưng chúng cần phải có nhiều khoảng trống phía trên khi ra lá. Hãy thay chậu mỗi mùa xuân khi cây bắt đầu mọc ra mầm mới. Nếu giả hành già nhất đã chết và héo tàn, nên cắt bỏ nó; nếu nó vẫn còn tươi và rắn chắc, bạn có thể tách nó ra để trồng riêng và bạn sẽ có hai cây mới trong mùa tăng trưởng kế tiếp.

Nhiệt độ: Khí hậu trung bình với nhiệt độ tối thiểu là 16°C vào ban đêm.

[redacted] và chăm sóc: Trồng trong chậu có đất trồng dành cho loài địa lan trộn than củi và đá perlite. Bắt đầu tưới nước và bón phân ngay khi thấy mầm non xuất hiện vào mùa xuân. Cần phải che mát khi cây đang tăng trưởng. Quá nhiều độ ẩm cũng như phun nước vào lá có thể làm cho tán lá bị thối. Đây không phải là một vấn đề đáng lo vì sau khi ngả vàng, chúng sẽ rụng đi trong mùa thu. Vào lúc này, nên giảm bớt việc tưới nước và dừng hẳn trong mùa đông, khi cành hoa phát triển và thời gian ra hoa kéo dài. Sau khi ra hoa, dời cây lan đến một chỗ có nhiều ánh sáng nhưng phải chú ý mang nó trở lại khi thấy mầm non mới xuất hiện trong năm kế tiếp.

Chiều cao: Đến 1 m khi cây ra lá.

Lan Calanthe Baron Schroder

Là một trong các giống lai cổ xưa nhất trong số những loài được phối giống vào năm 1894, cây lan này nở ra những bông hoa hồng và trắng trong nhiều tháng vào mùa đông và mùa xuân. Các giả hành màu trắng bạc có thể cao đến 15 cm. Vào mùa hè, cây sẽ ra lá và cần nhiều khoảng trống ở phía trên trong một nhà kính ấm áp.

[redacted]

Giống lai có màu trắng sữa này nằm trong nhóm lan Calanthe thường rụng lá được tạo ra từ loài Calanthe Harrisii. Chúng ra hoa vào mùa đông và mùa xuân khi cây đang trong giai đoạn nghỉ ngơi.

Lan Calanthe Gorey x Grouville

Cây cho ra rất nhiều hoa trong một thời gian dài qua suốt mùa đông. Có bề rộng 2,5 cm, những bông hoa đó nằm trên một nhánh cây rất cao, có thể lên đến 1 m.

Lan Calanthe Gorey x Grouville

Lan Calanthe Curviere

HỌ LAN CIRRHOPETALUM

Trong khi một vài giới có thẩm quyền xem loài Cirrhopetalum nằm trong loài có phạm vi rất rộng quan hệ họ hàng với nó là Bulbophyllum, những người khác vẫn cho nó là một loài riêng biệt. Có những điểm giống nhau khá rõ ràng giữa hai loài lan này, vốn rất khó phân biệt khi chúng chưa ra hoa, nhưng trong ngành trồng tỉa người ta có thể nhận ra hoa của đa số loài Cirrhopetalum qua những đài hoa đặc biệt rất dài và thon nhọn. Ở đây chúng được xem như hai loài tách biệt trước tiên, là vì tên cũ của nó được giữ lại để sử dụng trong ngành trồng tỉa và sau đó là để độc giả phân biệt dễ dàng hai loài này. Để thuận tiện trong việc đăng ký các giống lai, cả hai loài Bulbophyllum và Cirrhopetalum đều đã được công nhận với 4 giống lai giữa hai loài được đăng ký với cái tên là Cirrhophyllum trong năm1965.

Về mặt nuôi trồng, loài Cirrhopetalum cũng đòi hỏi những điều kiện và chăm sóc tương tự như loài Bulbophyllum. Những loài này có hoa với các cánh cách đều nhau trên những cành thon nhỏ. Hiệu ứng tổng thể của những bông hoa nằm gần nhau và các đài hoa thon dài tạo thành một thác nước, là rất quyến rũ. Màu sắc của chúng có thể rất đậm với màu chủ yếu là đỏ. Cánh môi nhô ra, thường bóng láng và trông có vẻ ướt át lôi cuốn các con ruồi đi tìm những miếng thịt tươi. Loài Cirrhopetalum Rothschildianum có một viền gồm nhiều sợi lông ở đầu mút cánh và đài hoa giống như một dấu chấm than, trông có vẻ rất kỳ lạ.

Nhiệt độ: Khí hậu mát mẻ (một số lại tăng trưởng tốt ở nhiệt độ trung bình).

và c sóc: Trồng trên miếng vỏ cây hay trong chậu với đất trồng bằng vỏ cây vụn. Tưới nước nhiều vào mùa hè nhưng giảm bớt trong mùa đông. Không nên để cho những cây có giả hành nhỏ bị khô héo. Bón phân sau mỗi lần tưới thứ hai. Khi cây đã sống ổn định, nên cung cấp cho nó nhiều ánh sáng nhưng tránh ánh nắng mặt trời chiếu trực tiếp. Trong mùa đông, nên cho cây lan càng có nhiều ánh sáng càng tốt.

: 15 cm.

Lan Cirrhopetalum Elizabeth Ann "Bucklebury" AM/RHS

Đây là một trong số rất ít những giống lai từ loài lan này. Nở ra trong nhiều thời điểm khác nhau, hoa của chúng có các đài hoa thon dài trong khi đài đứng thì có những chùm lông nhỏ.

Lan Cirrhopetalum Guttulatum

Vào mùa đông và mùa xuân, nhiều bông hoa nhỏ (1 cm) tô điểm cho loài lan xinh đẹp, dễ trồng và dễ ra hoa này. Cây sinh trưởng tốt trong nhà hoặc trong một nhà kính mát mẻ. Cành hoa không cao quá 15 cm.

Lan Cirrhopetalum Umbellatum

Một loài lan phát triển mạnh, có thân cao hơn 15 cm, có những cành hoa rũ với phần cuối là các tán hoa lớn và đài hoa nở rộng để tạo thành đường viền của tán hoa. Cánh hoa và cánh môi đều rất nhỏ. Hoa nở vào mùa xuân.

Lan Cirrhopetalum Elizabeth Ann "Bucklebury" AM/RHS

Lan Cirrhopetalum Guttulatum

Lan Cirrhopetalum Umbellatum

HỌ LAN CYRTOCHILUM

Họ lan này bao gồm 150 loài cộng sinh, có lá xanh quanh năm, xuất xứ từ Trung và Nam Mỹ, thường ở những vùng cao trên dãy Andes. Đã có lúc loài này được xếp hạng chung với họ Oncidium, nhưng giờ đây được xem là khác biệt, mặc dù cái tên Oncidium vẫn được giới trồng lan sử dụng. Rất ít loài trong họ lan này, hầu như không có một giống lai nào, được nuôi trồng. Đa số đều khá khan hiếm và được giới trồng lan đánh giá rất cao. Điểm khác biệt chủ yếu có thể phân biệt được giữa hai loài Cyrtochilum và Oncidium là kích thước của cánh môi vốn rất lớn ở loài Oncidium, nhưng nhỏ lại rất nhiều để nhường chỗ cho đài hoa mở rộng ở loài Cyrtochilum.

Cao khoảng 30 cm, cây lan mọc ra các giả hành lớn với những lá hình trái xoan hẹp. Thông thường, cành hoa rất dài (thường dài 4 - 5 m). Hoa nằm trải rộng, mọc từng cụm trên suốt chiều dài của cành. Bạn có thể uốn những cành hoa đó thành một vòng tròn giúp chúng dễ dàng thích nghi và dễ chiêm ngưỡng các bông hoa hơn.

Lan Cyrtochilum sinh trưởng tốt bên cạnh những thành viên khác của dòng Odontoglossum. Một số loài mọc ra các giả hành dọc theo một thân chìm bò hướng lên trên giữa những khoảng cách khá rộng. Một trong những cách phù hợp để trồng loài lan này là cắm một cây phủ rêu trên một chậu lớn và để cho cây lan phát triển hướng lên trên. Các rễ trần trên không sẽ sớm mọc ra trên loài cây này.

Nhiệt độ: Khí hậu mát mẻ.

Trồng và chăm sóc: Trồng trong chậu có kích thước 10 cm với đất trồng bằng vỏ cây thô hoặc cắm một cây phủ rêu vào một chậu để cây lan bò lên. Che mát trong mùa hè và cho hứng nhiều ánh sáng vào mùa đông. Tưới nước quanh năm nhưng giảm bớt trong mùa đông. Bón phân vào mùa hè sau mỗi lần tưới.

Chiều cao: 60 cm.

Lan Cyrtochilum Annulares

Vào mùa hè, từng cụm hoa màu nâu sô-cô-la, có viền vàng mọc cách khoảng nhau dọc theo một thân rất dài mà tốt nhất nên được uốn thành một vòng tròn.

Lan Cyrtochilum Annulares

Lan Dendrochilum Cobbianum

HỌ LAN DENDROCHILUM

Họ lan Dendrochilum là những cây cộng sinh có lá xanh quanh năm, xuất xứ từ lục địa châu Á nhưng cũng được tìm thấy trên quần đảo Philippines và New Guinea. Trong số khoảng 120 loài, có rất ít loài được nhiều người biết đến và dường như không có một giống lai nào. Sự khan hiếm của loài lan này trong môi trường nuôi trồng chứng tỏ rằng chúng tồn tại rất ít trong thiên nhiên và có thể là chúng không bao giờ có số lượng dồi dào.

Thân cây khá gọn với các giả hành xanh quanh năm và một lá thon hẹp ít khi dài hơn 25 cm. Cành hoa thon nhỏ mọc ra từ gốc của mầm mới phát triển và đa số thường ra hoa vào mùa thu. Khi được trồng để trở thành một cây mẫu lớn, vẻ đẹp và mùi hương của nó là điều mà bạn khó quên được, vì chúng nằm trong số những bông hoa lan xinh đẹp nhất.

Trừ trường hợp cần thiết, không nên cố tìm cách tách các cây lan này thành những cây nhỏ hơn, vì cây càng lớn càng xinh đẹp.

Tên thông dụng của những cây lan đáng yêu có kích thước khiêm tốn này là lan dây xích bạc hoặc trong một vài trường hợp khác, lan dây xích vàng. Tên này liên quan đến những cành hoa thon thả bám đầy bông hoa nhỏ, màu trắng hay vàng, được phân bố thành hai hàng tách biệt dọc theo chiều dài cành hoa.

Nhiệt độ: Khí hậu mát mẻ.

Trồng và chăm sóc: Trồng trong chậu hoặc giỏ treo với đất trồng bằng vỏ cây mịn. Che mát khi cây tăng trưởng nhưng cung cấp nhiều ánh sáng vào mùa đông. Tưới nước quanh năm nhưng giảm bớt vào mùa đông khi cây đang nghỉ ngơi. Chỉ bón phân vào mùa hè, cách một lần tưới.

Chiều cao: 23 cm.

Lan Dendrochilum Filiformum

Loài lan có mùi hương ngọt ngào và ưa khí hậu mát mẻ này có xuất xứ từ Philippines, cao khoảng 30cm, có hàng trăm bông hoa trắng nhỏ trên những cành mọc rũ. Nó ra hoa vào đầu mùa hè và phù hợp để trồng trong nhà hay trong nhà kính.

Lan Dendrochilum Glumaceum

Là một loài dễ trồng, cây lan này ra hoa tự do vào đầu mùa hè với những chùm hoa nhỏ màu hơi trắng có cánh môi màu cam, xếp dày đặc theo hình xương cá trích dọc theo cành hoa. Hoa có một mùi hương mạnh, rất hấp dẫn.

Lan Dendrochilum Glumaceum

HỌ LAN EULOPHIA

Có hơn 200 loài Eulophia được phân bố trên khắp lục địa Châu Phi. Chúng là loài địa lan, mọc ra các giả hành lớn từ một thân chìm mạnh mẽ, với những lá mở ra khá rộng. Cành hoa mọc ra từ gốc của các giả hành vừa phát triển. Họ lan này rất đa dạng và người ta đã tìm thấy nhiều cây có kích thước khác nhau, dù không có nhiều loài được nuôi trồng rộng rãi. Trong môi trường tự nhiên, những loài này có thể sinh trưởng trong vùng đầm lầy ẩm ướt hoặc trên các sườn đồi khô cằn. Chính sự khác biệt về yêu cầu sinh trưởng này là lý do làm cho chúng không được phổ biến nhiều. Tuy nhiên, chúng là những cây lan tuyệt vời để trồng và không phải tất cả đều là những cây khổng lồ chiếm nhiều không gian.

Một điểm thú vị ở vài loài lan là hình dáng bất thường của những cánh hoa muốn trở thành một mặt phẳng, có lẽ chúng muốn tạo một nơi rộng rãi hơn cho côn trùng thụ phấn đáp xuống.

Chúng là những loài lan dành cho giới chuyên gia với những đòi hỏi đặc biệt, để có thể trồng chúng một cách thành công.

: Khí hậu mát mẻ đến trung bình tùy theo mỗi loài.

Tr và c : Trồng trong chậu thoáng với đất trồng bằng một hỗn hợp vỏ cây thô với than củi và trộn thêm đá perlite. Tưới nước và bón phân khi cây đang tăng trưởng. Tưới hoặc cho nghỉ trong mùa đông tùy theo thói quen sinh trưởng tự nhiên (chỉ tưới khi cây thực sự tăng trưởng).

30 cm.

Lan Eulophia Euglossa

Là một loài địa lan kỳ lạ từ châu Phi, loài này có các giả hành thon nhỏ đầy lá và những bông hoa phô trương trên một cành đứng thẳng vào mùa hè. Những bông hoa cánh nhọn có màu xanh táo và một cánh môi trắng.

Lan Eulophia Euglossa

HỌ LAN GONGORA

Đây là một họ lan nhỏ khoảng 25 loài với một số đang được nuôi trồng, đa số do những nhà chuyên môn bị mê hoặc bởi hình dáng nhỏ bé và kỳ lạ của các bông hoa. Một cây ra hoa tối đa thường mang lại hình ảnh của một bầy chim đang bay hoặc một bầy côn trùng đang tập trung bay. Không có một giống lai nào, có lẽ là vì số lượng loài lan này cũng đủ để phô bày những gì mà người ta đòi hỏi ở chúng.

Có họ hàng gần gũi với loài Stanhopea, loài Gongora chủ yếu là những cây loại nhỏ với các giả hành xanh hình chóp, có gân, nâng một cặp lá hình trái xoan từ hẹp đến rộng. Cành hoa mọc ra từ gốc của các giả hành vừa phát triển vào đầu mùa hè và một số loài có mùi hương rất mạnh. Rất nhiều cành hoa mọc ra treo lủng lẳng bên mép chậu. Những loài cộng sinh có lá xanh quanh năm này xuất xứ chủ yếu từ Brazil và một số khác từ Peru, cũng như các vùng phía Bắc cho đến tận Mexico.

Một số người đã tìm những cái tên vui vẻ để đặt tên cho loài lan này với cái tên lan "Punch và Judy" : khi quay bông hoa qua mỗi cạnh bạn sẽ thấy hình ảnh của hai người đang gây gổ muốn đánh nhau.

Dù không có nhiều trong môi trường nuôi trồng, chúng cũng đáng là những cây lan nên trồng nhưng phải mua ở những vườn ươm của giới chuyên môn.

Nhiệt độ: Khí hậu mát mẻ đến trung bình.

Trồng và chăm sóc: Trồng trong chậu hoặc giỏ treo với đất trồng bằng vỏ cây mịn. Che mát trong mùa hè và cung cấp nhiều ánh sáng vào mùa đông. Tưới nước và bón phân trong suốt mùa hè. Vào mùa đông thỉnh thoảng nên tưới nước để giữ cho các giả hành được tươi.

Chiều cao: 23 cm.

Với những bông hoa kỳ lạ nhất trong các loài lan, vào mùa hè cây lan xuất xứ từ vùng nhiệt đới châu Mỹ này trổ ra từ gốc của giả hành một chùm những bông hoa dài 4 cm, giống như bầy chim đang bay. Hoa của nó có mùi thơm nhẹ.

Lan Gongora Maculata

Lan Jumellia Sagittata

HỌ LAN JUMELLIA

Xuất xứ chủ yếu từ đảo Madagascar, loài lan có lá xanh quanh năm, sống cộng sinh, có thân đơn và mọc thành bụi này tăng trưởng giống như loài Angraecum, vốn là loài phát triển mạnh, có lá dài. Trong số khoảng 40 loài của họ lan này, có rất ít loài được nuôi trồng và không có loài nào được trồng rộng rãi, đồng thời chúng cũng không có giống lai nào giữa các loài trong họ ngoại trừ một số ít được phối giống với các loài có quan hệ họ hàng như Angraecum và Aeranthe (tên khác: Angranthellea).

Chúng nhỏ một cách đáng thất vọng so với kích thước của cây mẹ, hoa của chúng mọc ra từ những cành thon mảnh và trắng đặc biệt với những cành hoa, đài hoa và cánh môi có chiều dài bằng nhau. Kết cấu này cùng với một cái cựa dài, chứng tỏ nó được thụ phấn bởi những côn trùng thường đi ăn đêm và vì vậy hoa không cần màu sắc nào khác hoặc có thêm mùi hương.

Nhiệt độ: Khí hậu ấm áp.

Trồng và chăm sóc: Trồng trong chậu 15 cm hoặc trong giỏ treo chứa đất trồng bằng vỏ cây thô, để phù hợp với loại rễ dài thường uốn lượn thoải mái. Che mát cung cấp nhiều độ ẩm cao giống như với loài Phalaenopsis. Tưới nước và bón phân quanh năm, giảm bớt vào mùa đông.

Chiều cao: 45 cm.

Lan Jumellia Sagittata

Là một giống lan phát triển mạnh từ Madagascar, cây lan này tăng trưởng giống như loài Vanda. Hoa có bề rộng 4 cm, nằm đơn độc trên những cành mảnh khảnh ngắn hơn chiều cao của thân cây. Hoa mọc thành chùm xung quanh gốc cây vào mùa đông.

HỌ LAN LOCKHARTIA

Họ lan Lockhartia không phổ biến trong môi trường nuôi trồng, với khoảng 30 loài sinh sống ở Mexico và những vùng lân cận, chỉ có một số rất ít được trồng. Tuy nhiên loài lan này rất thú vị với tán lá đặc biệt xếp thành hai hàng dọc theo chiều dài của một cành thẳng đứng. Hoa nhỏ, màu vàng và không giống như loài Oncidium, mọc thành từng nhóm cách biệt nhau giữa tán lá dọc theo một cành.

Họ lan này có một bộ rễ tốt bám vào bất cứ mặt vỏ cây nào mà chúng tiếp xúc, với điều kiện có đủ độ ẩm. Chúng không có một thời gian nghỉ ngơi rõ rệt nhưng sẽ giảm bớt mức tăng trưởng trong những tháng mùa đông.

Nhiệt độ: Khí hậu trung bình.

Tr và c: Trồng trong chậu nhỏ với vỏ cây mịn hoặc trồng trên miếng vỏ cây. Phun nước thường xuyên trong mùa hè để giữ cho tán lá khỏi mất nước. Tưới nước quanh năm và bón phân nhẹ trong mùa hè.

Chiề o: Đến 30 cm.

Loài này có những cành cao đến 30 cm và nhiều lá. Những lá nhỏ nằm chồng lên nhau tạo thành một hình ảnh kỳ lạ giống như sợi dây bện. Hoa nhỏ màu vàng tươi nở ra trong nhiều tuần vào mùa hè.

Lan Lockhartia Oerstedii

HỌ LAN LUDISIA

Một số thành viên của loài địa lan hấp dẫn có xuất xứ từ Trung Quốc này được gọi là lan ngọc. Đây là một trong những loài lan được trồng bằng lá của chúng thay vì bằng hoa. Lá của loài lan xinh đẹp này rất tinh tế: những gân màu bạc và vàng phủ lên màu xanh nhung sẫm với các đường nét phức tạp trên khắp mặt lá. Vào ban đêm, nếu chiếu đèn vào tán lá bạn sẽ thấy chúng lấp lánh giống như khi cho ánh nắng mặt trời chiếu một lúc vào chúng. Nhưng loài này đặc biệt rất ưa bóng mát, mọc dưới đất hoặc trên đá dọc theo bờ sông hay bờ suối, nơi không có nhiều ánh nắng và mặt trời ít khi chiếu thẳng xuống. Ở quê hương của chúng tại Ấn Độ cho đến Trung Quốc, chúng mọc trên những tấm đá phủ rêu gần với nguồn nước, nhưng chúng cũng sống tốt trong nhà, nơi mà bầu không khí khô ráo cũng phù hợp với chúng.

Cây trổ ra các chùm lá mọc cách khoảng nhau dọc theo một thân chìm bò trên đất. Không lâu sau khi mầm non xuất hiện, rễ sẽ mọc ra xung quanh gốc và xâm nhập vào lớp đất trồng. Hoa nở ra ở giữa những phần đã trưởng thành trên một cành đứng thẳng. Những bông hoa xinh đẹp kỳ lạ có màu trắng

Lan Ludisia hạc mai

với màu vàng trên cánh môi. Để tạo ra một ấn tượng lâu dài, bạn có thể để cho một cây phát triển thật lớn, mọc ra nhiều mầm non với vô số cành hoa nở ra cùng một lúc.

t độ: Khí hậu ấm áp.

T và chăm sóc: Trồng trong chậu sành với lớp đất trồng thô, thoáng phù hợp với loài địa lan. Che mát suốt năm và giữ cho độ ẩm thật cân bằng. Nếu bị quá ẩm ướt trong bất cứ lúc nào, cây sẽ nhanh chóng bị thối. Tưới nước cẩn thận trong mùa hè và chỉ tưới vài lần vào mùa đông. Bón phân cho cây sau lần tưới thứ ba.

Chiều cao: 15 cm.

Người ta trồng loài lan này vì tán lá xinh đẹp có màu xanh thẫm với nhiều đường vân. Nó là một loài địa lan trổ hoa từ giữa các mầm mới mọc, có những cành hoa cao 30 cm và những bông hoa trắng thú vị một cách kỳ lạ. Hoa nở trong mùa hè.

HỌ LAN MEXICOA

Họ lan này chỉ bao gồm một loài duy nhất lấy từ họ Oncidium và xếp cho nó vào một họ lan chỉ có một đại diện Loài lan Mexicoa Ghiesbrechtiana có kích thước nhỏ với các giả hành thon và một cặp lá hình trái xoan hẹp. Như tên của nó, lan này có xuất xứ từ Mexico và là loài sống cộng sinh. Đây là một loài lý tưởng để trồng chung với một bộ sưu tập các cây lan nhỏ bé, vì loài này không bao giờ cao hơn 15 cm, ngay cả khi ra hoa. Nó sống chung rất tốt với những thành viên khác của dòng lan Odontoglossum. Mọc trên những cành ngắn, các bông hoa hấp dẫn này có màu vàng, cánh và đài hoa có sắc nâu. Cánh môi lớn, tương tự như loài Oncidium, chiếm lĩnh gần hết bông hoa. Hoa nở chủ yếu vào mùa hè và sẽ tươi trong vài tuần.

Khí hậu mát mẻ.

Trồng trong chậu với đất trồng bằng vỏ cây mịn, hoặc trong giỏ treo. Che mát trong mùa hè nhưng cho nhiều ánh sáng vào mùa đông. Tưới nước quanh năm nhưng giảm bớt vào mùa đông. Bón phân nhẹ sau lần tưới thứ ba trong mùa hè. Phun sương cho tán lá vào mùa hè.

Chiều cao: 15 cm.

Là một loài lan hấp dẫn nhỏ bé từ Mexico, cây lan này cần một môi trường mát mẻ. Cây cao không quá 15 cm với những bông hoa vàng và nâu xinh đẹp mọc ra trên những cành uốn cong. Cánh môi lớn và xòe ra. Cây ra hoa chủ yếu vào mùa hè.

Lan Mexicoa Ghiesbrechtiana

HỌ LAN MILTONIA

Có khoảng 10 loài trong họ lan Miltonia và rất ít giống lai thuần chủng. Họ lan này tách ra từ họ Miltoniopsis, loài lan pensée chính thống, với sự khác biệt rõ rệt là không có cánh môi lớn, phẳng và xuất xứ của chúng. Lan Miltonia chỉ có ở Brazil, trong khi loài Miltoniopsis có rải rác ở khắp Colombia. Bạn có thể gặp một số nhầm lẫn khi người ta dùng sai tên Miltoniopsis để gọi cho họ lan này, trong khi vì lý do đăng ký cho các giống lai, cái tên Miltonia đã được giữ lại.

Lan Miltonia là những cây cộng sinh, có lá xanh quanh năm với các giả hành xanh, gọn và thường mọc ra từ những thân chìm bò lan khắp nơi. Hoa trổ ra từ gốc những mầm non mới phát triển và nằm dọc theo một cành uốn cong hoặc thẳng đứng. Hoa có nhiều hình dáng khác nhau và những loài đặc biệt nhất được dùng để lai giống với các loài có quan hệ họ hàng với chúng trong dòng Odontoglossum.

Nhiệt độ: Khí hậu ấm áp.

Trồng và chăm sóc: Trồng những cây có giả hành mọc cách khoảng dọc theo thân chìm trong một chậu nhỏ hoặc trong giỏ treo có hình dáng phù hợp với đường nét thon dài của chúng, dùng đất trồng dành cho loài lan trồng trong giỏ. Che mát trong mùa hè và cung cấp nhiều ánh sáng vào mùa đông. Bón phân sau lần tưới thứ hai trong mùa hè và luôn giữ một độ ẩm ổn định.

Chiều cao: 23 cm.

Lan Miltonia Warscewiczii Var. Alba (tên khác: Miltonioides Warscewiczii Var. Alba)

Có xuất xứ từ Nam Mỹ, thể bạch tạng của loài lan này tạo ra những bông hoa có màu hơi trắng vào đầu mùa hè và rất khan hiếm. Nó có ít hoa hơn loài lan mẹ và sinh trưởng tốt trong một nhà kính ấm áp.

Lan Miltonia Warscewiczii

Lan Miltonia Confuse (tên khác: Miltonioides Confusa)

Giống lan xinh đẹp có hương thơm này xuất xứ từ Costa Rica, nở ra những bông hoa đỏ và xanh đẹp mắt chủ yếu trong mùa đông và mùa xuân. Hoa tươi rất lâu.

Thích ứng với nơi có khí hậu ấm áp, loài lan này có các giả hành thon nhỏ và rất nhiều bông hoa nhạt màu trên một cành duy nhất. Chúng vẫn tươi trong nhiều tuần lễ vào mùa hè.

Lan Miltonia Warscewiczii (tên khác: Miltoniopsis Warscewiczii)

Thích khí hậu ấm áp, loài này khá đặc biệt với các "cửa sổ" bằng chất liệu hầu như đục mờ ở giữa cánh môi. Những bông hoa màu đỏ anh đào nở ra vào mùa hè. Có một số giống lai xinh đẹp được tạo ra từ loài lan này.

HỌ LAN NEOFINETA

Kể từ khi phát hiện ra chúng trong năm 1784 và qua nhiều lần bị đổi tên, tên Neofineta mới được xác định cho một họ lan cố định. Đây là một loài cây phát triển nhỏ, thân đơn, có lá xanh quanh năm xuất xứ từ Nhật Bản được một số người hâm mộ trồng chúng, vì muốn thấy tán lá sặc sỡ đa dạng mà người Nhật cho là rất có tính trang trí. Cây ít khi cao đến 10 cm, mọc ra những lá dày, hơi cứng từ đỉnh. Thường có hai hoặc ba bông hoa trắng với một cựa dài, uốn cong trên một cành ngắn.

Lan Miltonia Warscewiczii Var.Alba

Nhiệt độ: Khí hậu mát mẻ.

Trồng và chăm sóc: Trồng trong chậu nhỏ với đất trồng bằng vỏ cây hoặc trên một vỏ cây. Cung cấp đủ ánh sáng và độ ẩm bằng cách phun nước cho tán lá thường xuyên. Giữ cho cây được ẩm quanh năm và bón phân vào mùa hè.

Chiều cao: Đến 10 cm.

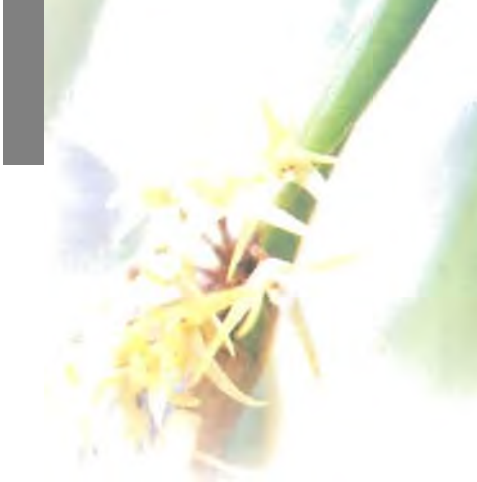
Lan Neofineta Falcata

Đây là một cây lan hấp dẫn có thân đơn với kích thước khiêm tốn. Hoa có màu trắng thuần khiết với một cựa dài. Sống tốt trong một nhà kính mát mẻ có đủ ánh sáng. Cây ra hoa vào nhiều thời điểm trong năm.

Lan Neofineta Falcata

HỌ LAN PLEUROTHALLIS

Đây là một họ lan tự nhiên cùng với một vài loài khác hợp thành một dòng lan đông đúc có tên là dòng Pleurothallidinae. Những cây lan nhỏ bé, luôn hấp dẫn này có rất nhiều người hâm mộ và đã có các cơ sở chuyên môn chỉ chú tâm hoàn toàn vào việc phát triển loài lan này. Trong họ lan này bạn có thể gặp nhiều cây lan nhỏ nhất trên thế giới, phải cần đến một chiếc kính lúp để quan sát những bông hoa nhỏ xíu nhưng rất tinh vi.

Có gần 900 loài trong họ lan này sống rải rác khắp miền Trung và Nam Mỹ. Một số loài được xếp chung với họ khác nhưng giới trồng tỉa thường vẫn gọi theo tên cũ. Người ta trồng khá nhiều loài nhưng lai giống rất ít.

Thói quen sinh trưởng của cây lan này là tính chất đặc trưng của một số nhóm trong họ Pleurothallis. Cụ thể nhất là những loài có cành mảnh, ngắn chỉ có một lá rộng. Hoa mọc trên đầu cây, "ngồi" trên mặt lá, giống như một con bọ hung nhỏ, chẳng hạn như loài Pleurothallis Matuadina. Những loài khác có một chùm những bông hoa bé xíu nở ra từ nách lá, chẳng hạn như loài P Octomerioides. Tuy nhiên một số loài có các thân nhiều lá với cành hoa mảnh như bông mọc ra ở gần gốc và mang một số bông hoa bé nhỏ trên những nhánh chỉ cao hơn tán lá một ít. Có một vài loài nhỏ nhất, chẳng hạn như P. Grobyi so với những loài khổng lồ của họ lan này, kể cả loài P. Roezlii có nhiều chùm hoa sẫm màu.

Lan Pleurothallis Peduncularis

Họ lan Pleurothallis cực kỳ dễ trồng và chỉ cần một vài năm là người ta sẽ có những cây mẫu to lớn. Chúng ra hoa tự do và những loài có hoa liên tục sẽ tiếp tục trổ hoa trong nhiều tháng.

Nhiệt độ: Khí hậu mát mẻ.

Trồng và chăm sóc: Trồng trong chậu với đất trồng bằng vỏ cây mịn. Che mát trong mùa hè và cung cấp nhiều ánh sáng vào mùa đông. Tưới nước quanh năm nhưng giảm bớt vào mùa đông. Bón phân nhẹ sau lần tưới thứ ba.

Chiều cao: 5 đến 23 cm.

Lan Pleurothallis Peduncularis

Xuất phát từ một họ lan đông đúc gồm toàn những loài thường nhỏ bé, cây lan này nở ra các chùm hoa rất bé dưới gốc lá vào đầu mùa thu. Chúng có màu trắng nhạt pha vàng với một cánh môi nhỏ giống như viên ngọc nằm ở giữa.

HỌ LAN ROSSIOGLOSSUM

Đã có lúc được xếp chung với họ lan Odontoglossum, giờ đây những cây lan lộng lẫy này đã được xếp vào một họ riêng. Chúng là loài cộng sinh, có lá xanh quanh năm, xuất xứ từ vùng Trung Mỹ, nơi mà người ta đã xác định được 6 loài khác nhau. Tất cả đều là những cây lan rất hấp dẫn nhưng chưa được nuôi trồng phổ biến. Mặc dù được cho là thành viên của dòng Odontoglossum, loài lan Rossioglossum không phối giống được với những loài khác, trên thực tế chúng rất khó lai giống với chính các loài trong họ. Vì vậy có rất ít giống lai trong họ lan này.

Cây có các giả hành xanh sẫm và một đôi lá hình bầu dục có nhiều chấm nâu khi còn non. Đặc tính khác lạ này thường bị hiểu lầm là cây bị nhiễm virus. Cành hoa mọc ra từ gốc của mầm mới phát triển vào mùa thu và nở ra một số bông hoa trên mỗi nhánh. Đa số là những bông hoa lớn, màu sắc đậm, thường là màu vang và nâu đỏ. Cây bắt đầu tăng trưởng vào cuối năm và thường đến đầu mùa hè mới ra hoa.

Nhiệt độ: Khí hậu mát mẻ.

Trồng và chăm sóc: Trồng trong chậu 10 cm có đất trồng bằng vỏ cây. Che mát trong mùa hè nhưng cung cấp nhiều ánh sáng vào mùa đông. Tưới nước khi cây đang tăng trưởng và giảm dần khi các giả hành đã trưởng thành. Khi không thấy có mầm non mọc ra, để cho cây được khô ráo nhưng không nên để cho các giả hành bị héo quăn. Bón phân cách khoảng một lần tưới

Chiều cao: 23 cm.

Lan Rossioglossum Rawdon Jester

Đây là giống lai thành công duy nhất trong một họ lan cực kỳ khó nhân giống bằng trồng hạt hoặc lai giống. Hoa rất ấn tượng, lớn (12 cm) có màu vàng rực rỡ điểm thêm màu nâu hạt dẻ. Chúng nở vào mùa thu và mùa đông. Giống lai này sống tốt trong nhà hoặc trong một nhà kính mát mẻ.

Lan Rossioglossum Rawdon Jester

HỌ LAN SARCOCHILUS

Đây là một loài lan nhỏ, thân đơn với kích thước khiêm tốn, xuất xứ từ Úc. Chỉ có một số ít được nuôi trồng trong số khoảng 15 loài của họ lan này. Cùng với một giống lan lai, số cây này tương đối dễ trồng và với những cây mẫu tuyệt vời chứng tỏ rằng chúng là những loài sinh trưởng khá ổn định. Đa số những cây lan cộng sinh này đều cho ra các cặp lá hơi cứng trên những cành không quá cao. Mầm non nảy ra từ gốc cây và từ đó cây sẽ mọc thành từng khóm với nhiều khóm hoa nở ra trong những tháng mùa đông. Trên những cành thẳng đứng là các bông hoa màu trắng với nhiều chấm tròn màu đỏ ở giữa.

t độ: Khí hậu trung bình.

Trồng và chăm sóc: Trồng trong chậu 5-10 cm với lớp đất trồng bằng vỏ cây mịn. Che mát trong mùa hè nhưng cung cấp nhiều ánh sáng vào mùa đông. Tưới nước quanh năm. Bón phân trong mùa hè sau mỗi lần tưới.

C 15 cm.

Lan Sarcochilus Fitzhart

Đây là một giống lai đầu tiên khá hấp dẫn giữa hai loài Sarcochilus Fitzgeraldii và S. Hartrmannii từ Úc. Cây mọc thành khóm và ra hoa tự do vào mùa xuân trên những cành vươn lên khỏi tán lá. Các bông hoa tròn, nhỏ bé có màu trắng và những chấm đỏ ở giữa.

Lan Sarcochilus Fitzhart

HỌ LAN THUNIA

Họ lan xinh đẹp nhỏ bé có xuất xứ từ Ấn Độ này chỉ bao gồm một vài loài. Chúng và một giống lai rất cổ xưa đã vượt qua được thử thách của thời gian và cho ra những bông hoa đẹp mắt vào mùa hè, với các cành cao đầy đặn có lá dọc theo chiều dài. Khi trưởng thành chúng có thể cao đến 60 cm hoặc hơn nữa. Những bông hoa mỏng như giấy nở ra tựa một thác nước sủi bọt ở đầu cành và vẫn tươi trong 3 tuần vào mùa hè. Chúng thường có màu trắng với một cánh môi vàng hoặc đỏ hồng.

Trồng lan Thunia là một điều rất thú vị. Ngay khi những mầm non bắt đầu xuất hiện trong mùa xuân, chúng phát triển một cách nhanh chóng, hoàn tất mùa tăng trưởng trong một thời gian kỷ lục nên đến đầu mùa hè nó đã đâm ra các cánh hoa.

Tuổi thọ của những cành hoa thường ngắn, chúng héo và chết trong vòng một năm. Đến mùa thu cây sẽ rụng lá, lá chuyển từ màu xanh qua vàng trước khi rụng. Vào lúc này nên nhổ thân cây trụi lá ra khỏi chậu và đặt chúng trong một khay có đủ ánh sáng. Nên để cho chúng hoàn toàn khô trong mùa đông. Đến mùa xuân, gỡ bỏ các thân chết và trồng những thân còn tươi vào chậu khi thấy mầm non xuất hiện.

Ệt : Khí hậu mát mẻ đến trung bình (nhiệt độ càng ấm, lan Thunia sẽ ra hoa càng sớm).

Tr và : Trồng trong chậu 10 cm hoặc giỏ treo với đất trồng bằng vỏ cây hoặc loại Rockwool. Tưới nước và bón phân nhiều khi rễ phát triển nhưng phải giữ cho tán lá khô để tránh bị vết đốm. Nên giữ cho cây khô trong mùa đông. Che mát trong suốt mùa hè nhưng cung cấp nhiều ánh sáng vào mùa đông.

Chiều cao: cao đến 60 cm hoặc hơn nữa.

Là một giống lai cổ điển được tạo ra cách đây 100 năm, đây là một cây lan rất thú vị với tán lá rộng xinh đẹp và các bông hoa sủi bọt, rộng 10 cm, nở ra vào mùa hè.

Lan Trichopilia Tortilis

HỌ LAN TRICHOPILIA

Trong số khoảng 30 loài của họ lan sống cộng sinh và có lá xanh quanh năm, xuất xứ từ Trung Mỹ này, chỉ có một ít loài được nuôi trồng. Họ lan này không có một giống lai nào. Đây là một điều đáng tiếc vì những loài được nuôi trồng đều có nhiều đặc tính rất tuyệt vời và việc lai giống sẽ giúp kết hợp lại các phẩm chất riêng biệt đó.

Cây có kích thước khiêm tốn, rất phù hợp cho một bộ sưu tập lan trồng trong nhà hay trong một nhà kính mát mẻ. Đa số đều không cao quá 15 cm với những cành hoa thường nằm rũ bên dưới tán lá. Cánh và đài hoa của loài Trichopilia Tortilis dài và hẹp, xoắn lại theo suốt chiều dài, vì vậy mà chúng có cái tên thông dụng là lan mở nút chai Cùng với những loài khác đang được nuôi trồng, loài này là những cây lan cực kỳ xinh đẹp, rất dễ trồng và dễ ra hoa. Cây trổ hoa vào cuối mùa hè hoặc mùa thu và vẫn tươi trong vài tuần lễ. Chúng sẽ phát triển tốt nhất khi được trồng làm cây mẫu, nhưng nếu muốn, bạn có thể chia ra thành nhiều cây khi nó đủ lớn và giữ nó theo kích thước mong muốn

Nhiệt độ: Khí hậu mát mẻ.

Trồng và chăm sóc: Đa số đều sống tốt trong một chậu với đất trồng bằng vỏ cây mịn nhưng vẫn có thể trồng chúng trên vỏ cây hoặc một vật thích hợp. Tưới nước quanh năm nhưng giảm bớt trong mùa đông khi cây đang nghỉ ngơi Che mát trong mùa hè và cung cấp nhiều ánh sáng vào mùa đông. Bón phân nhẹ trong mùa hè.

Chiều cao: Đến 15 cm.

[illegible]

Loài lan mở nút chai này có cánh, đài hoa dài và hẹp, xoắn lại một cách rõ rệt. Cánh môi lớn loe rộng, có màu trắng và một ít sắc hồng ở giữa. Hoa chỉ nở từng cái trên những cành mọc rũ trong mùa hè.

địa lan vùng ôn [redacted]

Những loài địa lan sau đây có thể được trồng bằng hạt, đôi khi có thể thấy ở tình trạng đang phát triển và ra hoa trong những trại giống dành cho các loài lan khó kiếm. Có thể tìm thấy nhiều loài khác trong môi trường hoang dã, nơi mà tất cả chúng đều đang được bảo vệ.

HỌ LAN ANACAMPTIS

Mặc dù họ địa lan châu Âu này chỉ có hai loài nhưng người ta thường chỉ thấy một loài. Đây là loài lan kim tự tháp (Anacamptis Pyramidalis) có nhiều ở Anh quốc, thường sống trên các sườn đồi khô ráo và những khu vực gần biển. Tên gọi "kim tự tháp" là xuất phát từ hình dáng của cụm hoa dày đặc những bông hoa hồng nhạt xinh đẹp. Đôi khi người ta cũng thấy một số loài có hoa màu trắng.

Cũng sinh trưởng ở một vài nơi tại Châu Phi, loài lan này ra hoa vào đầu mùa hè, sau đó nó sẽ chết và để lại một phần đầu chứa đầy hạt.

[redacted] Từ 1 đến 5°C

Trồng [redacted] chăm sóc: Trồng trong chậu với đất trồng bằng dăm thô vỏ cây trộn lá mục hoặc một loại tương tự trong nhà kính để tránh sương giá. Tưới nước khi cây đang phát triển. Giữ cây khô trong mùa đông hoặc có thể trồng cây trên những luống đất có điều kiện thoát nước tốt. Để yên cho chúng phát triển và không đụng chạm đến khi chúng sống ổn định.

[redacted]**:** 10 cm.

Họ lan Anacamptis Pyramidalis

HỌ LAN DACTYLORHIZA

Có quan hệ gần gũi với họ lan Orchis, họ lan này bao gồm khoảng 40 loài sống rải rác khắp châu Âu, châu Á và các nơi khác. Ở Anh, đây là loài thường thấy phát triển rộng rãi với nhiều cây mọc bao phủ các vùng đầm lầy. Một trong số những cây to lớn nhất sinh sống ở châu Phi là loài Dactylorhiza Foliosa cũng được thấy sinh trưởng ổn định thành những quần thể trong các vườn bách thảo. Có thể mang những loài lan này và một số loài khác về trồng.

Họ lan Dactylorhiza Foliosa

phía Tây châu Á. Ở Anh quốc, loài lan màu hồng nở sớm (Orchis Mascula) là loài bản xứ đầu tiên ra hoa vào cuối mùa xuân. Trong họ lan này có một số loài lan nổi bật với những cái tên thông dụng, bao gồm lan quân sự (Orchis Militaris) vì cánh môi của nó có hình dạng như một người lính với cánh và đài hoa hợp thành một chiếc "nón sắt" trên đầu; và lan khỉ (Orchis Simia) với cánh môi kỳ lạ trông rất giống một con khỉ. Những loài này rất khó tìm thấy ở Anh, nhưng hiện diện rất nhiều ở các vùng đất khác của châu Âu. Do được thiên nhiên hoang dã bảo vệ nên chúng không được trồng trong các khu vườn.

Loài lan này sống dựa hoàn toàn vào sự hợp tác với một số các loài nấm cá biệt và các quần thể của chúng có thể thay đổi về mặt số lượng từ năm này qua năm khác. Lá xuất hiện vào mùa xuân và nằm tụm lại xung quanh thành một hình hoa thị, để từ trung tâm mọc lên một cành hoa. Đa số các loài lan trong họ Ophrys thích vùng đồng cỏ khô ráo hoặc những vùng bụi rậm.

Nhiệt độ: Từ 1 đến 5°C

Trồng và chăm sóc: Trồng trong chậu với đất trồng bằng dăm thô vỏ cây trộn lá mục hoặc một loại tương tự trong nhà kính để tránh sương giá. Tưới nước khi cây đang phát triển. Giữ cây khô trong mùa đông hoặc có thể trồng cây trên những luống đất có điều kiện thoát nước tốt. Để yên cho chúng phát triển và không đụng chạm cho đến khi chúng sống ổn định.

Chiều cao: 16 cm hoặc cao hơn.

Họ lan Chlorantha Plantanthera.

HỌ LAN PLATANTHERA

Người ta nghĩ rằng có khoảng 100 loài trong họ lan này, phân bố rộng rãi một cách tự nhiên ở khắp châu Âu, Bắc Mỹ và một số nơi khác. Cây có lá khá rộng và ra hoa trên những cành mọc thẳng đứng. Đa số có hoa màu trắng với một cựa dài và được thụ phấn bởi những loài côn trùng sống về đêm. Với sự suy giảm môi trường sinh trưởng ở những cánh đồng cũ và các vùng đất không được sử dụng nhiều cho nông nghiệp, những loài lan này, vốn trước đây khá đông đúc, giờ đây đã giảm bớt số lượng. Loài lan bướm (Platanthera Chlorantha) nở ra các bông hoa trắng có sắc xanh, cao 30 cm, trên những cành xuất phát từ một cặp lá xanh tròn vào đầu mùa hè.

Nhiệt độ: Từ 1 đến 5°C

Trồng và chăm sóc: Trồng trong chậu với đất trồng bằng dăm thô vỏ cây trộn lá mục hoặc một loại tương tự trong nhà kính để tránh sương giá. Tưới nước khi cây đang phát triển. Giữ cây khô trong mùa đông hoặc có thể trồng cây trên những luống đất có điều kiện thoát nước tốt. Để yên cho chúng phát triển và không đụng chạm cho đến khi chúng sống ổn định

Chiều cao: 15 cm hoặc cao hơn.

Lang chú giải thuật ngữ

Adventitious growth

(Phát triển tự nhiên)

Rễ và mầm non mọc ra từ thân hay những chỗ bất thường khác.

[illegible]

(Dung dịch thạch dinh dưỡng)

Hỗn hợp chứa dưỡng chất cho hạt giống nảy mầm trong lọ nuôi cấy

[illegible] (Họ lan)

Danh từ áp dụng cho những loài lan có quan hệ họ hàng gần gũi.

Anther (Bao phấn)

Một phần của nhị hoa chứa phấn hoa.

Apical (Cành hoa trên đỉnh)

Cành mang hoa mọc từ đỉnh của thân hay của giả hành.

[illegible] (Giả hành già)

Những giả hành không lá và già nhất trong cây lan.

[illegible]

(Đất trồng [còn gọi là giá thể] bằng vỏ cây) Vật liệu làm đất trồng hữu cơ bằng gỗ cây thông trưởng thành sau khi đốn rồi xay nhuyễn.

Basal (Cành hoa từ gốc)

Cành mang hoa mọc từ gốc thân của giả hành.

Bifoliate (Hai lá)

Một từ để mô tả những cây lan trong dòng Cattleya có hai lá.

Bigeneric (Giống lai hai họ)

Một giống lai nhân tạo giữa hai họ lan có quan hệ gần gũi.

Bulbil (Củ nhỏ)

Mầm trưởng thành giống như giả hành, thường có ở loài Pleiones, nhưng quá nhỏ để ra hoa.

Cane (Giả hành thân gậy)

Một giả hành có thân thon dài, như ở loài Thunia.

Clone (Cây giống)

Một cây cá thể để cấy mô ra nhiều cây hoàn toàn giống với nó.

(Chất colchicine)

Một phương pháp xử lý nhiễm sắc thể bằng hóa chất để kích thích tăng trưởng. Colchicine được chiết xuất từ cây nghệ tây.

(Trụ hoa)

Một kết cấu có hình dáng như ngón tay ở giữa hoa lan chứa những phần tử cái và đực.

(Lưỡng bội)

Chỉ số lượng nhiễm sắc thể, trong trường hợp này là 40 (2n), chứng tỏ cây lan này có thể tạo giống.

(Đài đứng)

Đài hoa nằm đối diện với cánh môi, thường đứng trên đầu bông hoa.

(Thay chậu)

Dời cây lan từ một chậu cũ qua chậu lớn hơn mà không đụng chạm gì đến bộ rễ.

(Cộng sinh)

Một cây lan sống trên một cây chủ như một cây "sống trên không"

(Mọc chồng)

Một cây có lá mọc chồng lên nhau giống như một cái quạt, giống như cây Iris.

(Bọt xốp cao su)

Một loại vật liệu xốp làm bằng cao su sử dụng trong ngành làm vườn.

(Khay tạo ẩm)

Một khay chứa nước để cung cấp độ ẩm ở những nơi khô ráo.

(Số giống lai)

Số lượng của những cây được lai giống với cùng một bố mẹ.

(Lai đa họ)

Tương tự như giống lai hai họ, nhưng ở đây số lượng họ lan phối giống nhiều hơn hai họ.

(Nảy chồi)

Chồi non từ một cây mọc ra một cách tự nhiên hay nhân tạo.

(Cánh môi)

Tên gọi khác của cánh môi hay cánh hoa thứ ba.

(Sống trên đá)

Cây mọc trên các tảng đá có rêu hay các mặt đá trơn.

(Cấy mô)

Phương pháp cấy mô để tạo ra nhiều cây giống hoàn toàn với cây mẹ.

(Cây cấy mô) Những cây được tạo ra hàng loạt bằng phương pháp cấy mô.

(Thân đơn)

Một cây phát triển liên tục từ phần trên đỉnh hay một chồi tận cùng.

Monotypic (Họ đơn loài)

Một họ lan chỉ có một loài duy nhất được biết.

Multigeneric (Giống lai đa loài)

Một giống lai nhân tạo từ nhiều loài

Mycelium (Nấm cộng sinh)

Một loại nấm cực nhỏ giúp hạt giống cây lan nảy mầm

Mycorr (Sống cộng sinh)

Mối liên hệ cộng sinh giữa rễ cây lan với các loài nấm

Node (Đốt)

Một phần trên thân nảy ra mầm hoặc lá.

Peloric (Tụ chỉnh hình)

Một sự phát triển bất thường làm cho cánh hoa trở nên giống như cánh môi

Perlag (Đá bọt)

Một hỗn hợp từ đá bọt dùng làm đất trồng cho cây lan

Perlite (Đá perlite)

Một vật liệu tương tự như đá bọt nhưng nhuyễn hơn

Petal (Cánh đài)

Những phần bên trong của một bông hoa lan bao gồm 3 cánh hoa, 2 đài bên và cánh môi.

Pollinating parent

(Cây bố mẹ thụ phấn)

Cây bố mẹ cung cấp phấn hoa để thụ phấn.

(Nụ phấn)

Khối chứa phấn nằm dưới bao phấn và nắp che bao phấn

(Cây thụ phấn)

Cây bố mẹ được thụ phấn và sẽ mang quả chứa hạt giống, cho đến thời gian thu hoạch để gieo trồng

(Mầm hạt)

Phôi chứa chất diệp lục trong một hạt giống cây lan, trước khi lá và rễ hình thành

(Giả hành)

Phần thân phía trên mặt đất phình to ra để chứa nước cho cây, giống như một củ, nên còn được gọi là củ giả

(Đất Rockwool)

Một loại vật liệu làm ra từ đá núi lửa để dùng làm đất trồng vô cơ cho các chậu lan. Đa số những chậu lan bán ở cửa hàng đều dùng đất Rockwool.

[redacted]

(Cộng sinh trên cây chết)

Cây sống cộng sinh trên một thân cây đã chết.

[redacted] (Bầu noãn)

Phần nhánh nằm phía sau bông hoa phát triển lớn để chứa hạt giống.

[redacted] (Đài hoa)

Cánh ngoài của một bông hoa nằm xung quanh cánh hoa.

[redacted]

(Ra hoa cách khoảng)

Thuật ngữ chỉ những cây không ra hoa cùng một lúc.

Stamen (Nhị hoa)

Phần đực mang phấn hoa của bông hoa.

Stigma (Núm nhụy)

Phần đón nhận phấn hoa và tạo điều kiện cho sự thụ tinh. Nó nằm dưới trụ hoa.

[redacted] (Sống cộng sinh với nấm)

Phương tiện sống cộng sinh giữa cây lan với một số loài nấm.

[redacted]

(Chuyên gia phân loại) Nhà thực vật học có nhiệm vụ đặt tên và phân loại thực vật.

Tepal (Cánh đài)

Tên tổng hợp của đài hoa và cánh hoa.

Terete

(Thân dạng ống) Những lá biến đổi hình dáng để trở nên ốm và tròn như bút chì để tránh nước bốc hơi.

[redacted] (Địa lan)

Lan mọc trên đất hoặc trên lớp lá mục, thường có thân dạng củ và có bộ rễ tết lại.

[redacted] (Khảm)

Thuật ngữ mô tả tình trạng hoa hay có hoa văn dạng khảm.

[redacted] (Giống lai ba loài)

Một giống lai nhân tạo kết hợp từ 3 loài lan khác nhau.

[redacted] (Hình xòe)

Những bông hoa có các cánh hoa xòe ra từ một tâm.

[redacted] (Một lá)

Thuật ngữ để chỉ những thành viên của dòng lan Cattleya chỉ có một lá trên mỗi giả hành.

Velamen (Lớp vỏ lụa)

Lớp vỏ trắng, hút nước bọc bên ngoài rễ.

Viscid (Đĩa nhầy)

Đĩa nhầy bám vào bao phấn sẽ dính vào thân hoặc đầu con côn trùng thụ phấn để thúc đẩy quá trình thụ phấn.

Phalaenopsis Mount (trái)
Phalaenopsis (giữa)
Phalaenopsis Silky Moon (phải)

MỤC LỤC

Thế giới loài lan trang 4

Tại sao phải trồng lan trang 6

Lan ở nơi hoang dã trang 11

Lịch sử loài lan trang 28

trang 38 Thực vật học về lan

trang 51 Nơi trồng lan

Chăm sóc và nuôi trồng trang 87

Danh mục các loài lan trang 154

trang 266 Bảng chú giải thuật ngữ

Phương pháp trồng và chăm sóc hoa lan

Thiên Kim

NHÀ XUẤT BẢN MỸ THUẬT
44B Hàm Long, Hoàn Kiếm, Hà Nội
ĐT : 38225473 - 39436126
Fax : 39436133

Chịu trách nhiệm xuất bản : [illegible]
Biên tập : [illegible]
Trình bày : [illegible]
Vẽ bìa : [illegible]
Sửa bản in : [illegible]

CÔNG TY CỔ PHẦN VĂN HÓA VĂN LANG - NS. VĂN LANG
40 - 42 Nguyễn Thị Minh Khai, Q.I, TP.HCM
ĐT : 38.242157 - 38.233022 - Fax : 84.38.235079

In 1000 cuốn khổ 16x24cm tại xưởng in Cty CP VH Văn Lang.
Số đăng ký KHXB QĐ-426/2009/CXB/06-21/MT ngày 15/05/2009
Quyết định xuất bản số: 211/Q[illegible]T cấp ngày 01.06.2009.
In xong và nộp lưu chiểu quý 3 năm 2009.

THIÊN KIM

PHƯƠNG PHÁP TRỒNG & CHĂM SÓC Hoa Lan

CTY CỔ PHẦN VĂN HÓA
FAHASA

8 935073 070662
Giá: 125.000đ